

© T.C. Kùltür ve Turizm Bakanlığı
Kùtùphaneler ve Yayınlar
Genel Mùdùrlùđù

Eser Adı: Sehâbî Dîvânı
Mùellifi: Sehâbî Hùsâmù'd-dîn Bin Hùseyn
Hazırlayan: Cemal Bayak
Yayın Yılı: 2017
ISBN:978-975-17-3413-6
Ana Yayın Numarası: 3199 / Kùltür Eserleri Dizisi-442

Adres: Anafartalar Mahallesi, Cumhuriyet
Caddesi, No: 4, B-Blok, 06030
Ulus/ANKARA
Telefon: 00 90 312 3099001
Faks: 00 90 312 3098998
e-posta: yaphaz@kulturturizm.gov.tr

www.kulturturizm.gov.tr-
<http://ekitap.kulturturizm.gov.tr>

SEHÂBÎ
HÜSÂMÜ'D-DÎN BİN HÜSEYN

SEHÂBÎ DÎVÂNÎ

İNCELEME-METİN

HAZIRLAYAN

CEMAL BAYAK

ANKARA

2017

KISALTMALAR

a	Yaprağın ön yüzü
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
age	Adı geçen eser
b	Yaprağın arka yüzü
C	Cilt
Hzl	Hazırlayan
KB	Kültür Bakanlığı
KTB	Kültür ve Turizm Bakanlığı
Ktp.	Kütüphanesi
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
TTK	Türk Tarih Kurumu
vr.	Varak
Yay.	Yayınları

GİRİŞ

SEHÂBÎ

1.1. HAYATI

1.1.1. ADI VE MEMLEKETİ

Şâir, Dîvân'ının Dîbâce'sinde varak 5b'de kendisini ve mahlasını “**Hüsâmü'd-dîn bin Hüseyin el-meşhûr be-Sehâbî**” şeklinde açık bir şekilde tanıtmaktadır. Latîfî'den itibaren 16. YY'daki hemen hemen bütün tezkirelerde ondan bahsedilmektedir.¹ Tezkirelerin hiç birisinde şâirin asıl adı geçmemektedir. Kâtip Çelebi ise şâirin Divân'ından bahsettiği yerde onun adını Hüsâmeddin Hüseyin², olarak kaydetse de **Tedbîr-i İksîr** isimli eserinden bahsettiği yerde Hüsâmeddin bin Hüseyin³ olarak vermektedir.

Bu kaynaklar içinde ona en çok yer veren Âşık Çelebi'nin eseridir. Latîfî 1546'da eserini yazdığında şâir İstanbul'a geleli bir kaç sene olmuştu, onun eserinde şâirin sadece bir cümle ile, “İstanbul'da tavattun etmiştir. Fârisî ve Türkî ibârâtın nazmında sâhib-i iktidâr ve fenn-i mu'ammâdan dahi haberdârdır” şeklinde bahsedilip iki beyti örnek gösterilmektedir. Buna karşılık Âşık Çelebi şâirin memleketi, İstanbul'a gelişi, eserleri ve sanatı hakkında az çok geniş bir bilgi verir. Burada şâirin, “Acemiyyü'l-asl, Hemedânî'dür. . . . Pâdişâh-ı bahr u ber Sultân Süleymân. . . . azm-i Irakeyn idüp Tebriz'e geldükde şehlevend-i ulemâ, müznî-i şuarâ yani Kadri Çelebi⁴ Monla (molla) Sehâbî'nün her ma'rifete ehliyet ve her kâbiliyete mahalliyetin fehm idüp musâhebet ederek Rûma getirmişdür. Ol vakitten beri ki sene isnâ ve

¹ Latîfî (1314 [1897]). *Tezkire-i Şu'arâ*. Dersâadet: Kitabhane-i İkdâm. 184; Âşık Çelebi (1971). *Meşâ'irü's-Şu'arâ*. Hzl. G. M. Meredith-Owens. Cambridge: E. J. W. Gibb Memorial. vr. 149b-150a; Hasan Çelebi, Kınalı-zâde (1978). *Tezkiretü's-Şu'arâ*. C. 1. Hzl. İbrahim Kutluk. Ankara: TTK. 450-452; Ahdî. *Gülşen-i Şu'arâ*. Milet Ktp. Ali Emiri Tarih. No. 774. vr. 108b-109a; Beyânî. *Tezkire-i Şu'arâ*, Milet Ktp. Ali Emiri Tarih. No. 757. vr. 41a-b; Fâizî. *Zübdetü'l-Eş'âr*, Süleymaniye Ktp. Şehit Ali Paşa. No. 1877. vr. 62; Riyâzî. *Riyâzü's-Şu'arâ*, Nurosmaniye Ktp. No. 3724. vr. 82a; Kâtip Çelebi (1971). *Keşf-el-Zunun*. C. 1. İstanbul: MEB. 792; Kâtip Çelebi (1971). *Keşf-el-Zunun*. Zeyl. C. 1. İstanbul: MEB. 507; Müstakim-zâde. *Mecelletü'n-Nisab*, Süleymaniye Ktp., Halet Efendi. No. 628. vr. 250a; Şemseddin Sâmî (1316 [1889]). *Kâmûsü'l-Âlâm*. C. 4. İstanbul: Mihran Matbaası. 2539; Mehmed Süreyyâ (1311 [1893]). *Sicilli Osmânî*. C. 3. İstanbul: Matbaa-i Amire. 9; Mehmed Tâhir (1333 [1914]). *Osmanlı Müellifleri*. C. 2. İstanbul: Matbaa-i Amire. 227; Mustafa İsen (1994). *Künhü'l-Ahbâr'ın Tezkire Kısmı*. Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yay. 226-227.

² Kâtip Çelebi (1971). *Keşf-el-Zunun*. C. 1. İstanbul: MEB. 792.

³ Kâtip Çelebi (1971). *Keşf-el-Zunun*. C. II. İstanbul: MEB. 1533-34.

⁴ Hasan Çelebi ve Âlî'nin de şâirin İstanbul'a gelmesine sebep olduğunu kaydettiği Kadri Çelebi, (ö. 959/1552) 948/1541-2'de bir ara şeyhülislamlık da yapmış ulemâden bir zattır ve devrin ilim ve kültür hayatında önemli bir yeri olmuştur. Şâir Zâtî'nin arkadaşı ve Yahyâ Bey'in de dâhil olduğu birçok kişinin hocası ve hâmisî olduğu kaydedilmektedir. Kazasker olarak katıldığı 941/1534 yılındaki bu seferde ordu Tebriz'i aldıysa da pâdişâh buradan Bağdad'ın fethine gitmesi dolayısı ile Şah Tahmasb Tebriz kalesini geri alınca tekrar Tebriz'e gitmek ve orayı ikinci kez fethetmek zorunda kalmıştı. Kadri Çelebi Sehâbî'yi bu seferlerden hangisi esnasında, ne zaman tanıdığı konusunda kaynaklarda bir bilgi bulunmamaktadır. Şâiri kendisine musâhip edinen Kadri Çelebi sefer dönüşü 942/1535'te pâdişâhın izni ile onu ve kardeşi Bîdârî'yi İstanbul'a getirmiştir. Kadri Çelebi şâirin İstanbul'a gelmesinden kısa bir süre sonra 945/1537 Korfo seferi sırasında Sultan Süleyman'a İbrahim Paşa'nın öldürülme sebebini sorması üzerine azledilmiş, daha sonra 948/1541-2'de üç ay kadar şeyhülislamlık yaptıysa da ihtiyarlığı dolayısı ile tekrar azledilmişti. Ebussuud Efendi'nin gayreti sonucu tekaüd maaşı bağlanıp döndüğü memleketi Isparta'da 959/1552'de ölmüştür. (Haluk İpekten (1996). *Divan Edebiyatında Edebi Muhitler*. İstanbul: MEB. 106, 117, 152-154; Âmil Çelebioğlu (1994). *Kanûnî Sultân Süleymân Devri Türk Edebiyatı*. İstanbul: MEB. 78, 81, 152)

erba'ındır, [941/1534-942/1535], Rûm'da sâkin ve ekâbir ü eşrâfla mukârındır"⁵ demektir. Buradaki "Acemiyü'l-asl" ibâresi onun etnik menşeyini değil onun aslen doğup büyüdüğü bölgeyi ifade etmektedir. Âşık Çelebi'nin verdiği bilgiler arasında yer alan "har u has-ı gül-şen-i cihânda serv gibi dâmen-çîn nasb-ı 'ayn-ı a'yânda dîde gibi 'uzlet nişîn"⁶ ifâdesi şâirin evli olmadığını düşündürmektedir.

Âşık Çelebi'nin, yukarıda nakledilen ilk alıntıda, şâirin isminin önüne koyduğu "Monla" (molla)⁷ nitelemesi dikkati çekmektedir ki bu niteleme Kınalızâde'de⁸ de vardır. Bilindiği gibi bu isim tasavvuf ehli, özellikle de mevlevîler için kullanıldığı gibi medrese mensupları için de kullanılmaktadır. Bundan başka şâirin Dîvân'ındaki bir beyit onun İran'da medrese eğitimi görmüş, hatta müderris olabileceğine işaret etmektedir. Şâir, (g. 387/3)'de, "Atlas-ı çerhi birağdum tâcını terk eyledüm / Çerhe başın egmeyen n'eyler kabâ vü efseri" demektir. Şâirin buradaki, "atlas-ı çerh" terkibi ile belirttiği mâvi renkli atlas kumaşı Osmanlı döneminde sâdece ulemâ sınıfı giymekteydi,⁹ bu da bize şâirin İran'da ulema sınıfına mensup olduğunu düşündürmektedir. Ayrıca ileride şiiri ile ilgili bölümde de belirtileceği üzere şiirlerinden şâirin çok iyi bir dini eğitim gördüğü anlaşılmaktadır. Nitekim ondan bahseden kaynaklar onun ilim ve irfan sahibi bir kişi olduğunda mütefiktirler. Âşık Çelebi yukarıdaki ilk alıntıda "onun her ma'rifete ehil" olduğu ifade ediyordu. Diğer tezkirelerde de buna yakın ifadeler vardır. Bunlar ve şâire **Kimyâ-yı Saâdet** gibi tercümesi büyük bir ilmî birikim isteyen bir eserin ona havale edilmesi de bu kanaati desteklemektedir.

Âşık Çelebi'nin verdiği bilgiler bize onun bir tarikata mensup olduğunu da göstermektedir. Âşık Çelebi onun "Seyyid Muhammed Nûrbahş¹⁰ tarîkına sülûk idüp reh-nümâyân-ı tarîk-ı hakîkatden tevbe ve inâbe idüp evkâtın hasr-ı tekmîl-i nefis ü tehzîb-i ahlâk"¹¹ ettiğini söylemektedir ve bu bilgi Âlî'de de bulunmaktadır.¹²

Şâirin hayatı ile ilgili olarak kaynakların verdiği bilgi ne yazıkki bunlarla sınırlıdır. Ayrıca Türk şâirlere yer veren **Sam Mirzâ, Kitâbdâr** ve **Ateşgede** gibi Farsça tezkirelerde ondan bahsedilmemesi şâirin Kadrî Çelebi'nin dikkatini çekmesine neyin sebep olduğu ve onu nasıl tanıdığı konusunu karanlıkta bırakmaktadır. Onun Hemedân'daki hayatı, âilesi, mesleği ve eğitimi hakkında bilgi olmadığı gibi İstanbul'daki hayatı, bir görevinin olup olmadığı, Türkçe'den başka bir dilde eserinin olup olmadığı konularında da bir bilgi bulunmamaktadır. İlerde bahsedileceği üzere kaynaklar onun ailesi ile ilgili olarak sâdece

⁵ Âşık Çelebi (1971). *Meşâ'irü's-Şu'arâ*. Hzl. G. M. Meredith-Owens. Cambridge: E. J. W. Gibb Memorial. 149b.

⁶ Âşık Çelebi (1971). *Meşâ'irü's-Şu'arâ*. Hzl. G. M. Meredith-Owens. Cambridge: E. J. W. Gibb Memorial. 196b.

⁷ Âşık Çelebi (1971). *Meşâ'irü's-Şu'arâ*. Hzl. G. M. Meredith-Owens. Cambridge: E. J. W. Gibb Memorial. 149b.

⁸ Hasan Çelebi, Kınalı-zâde (1978). *Tezkiretü's-Şu'arâ*. C. 1. Hzl. İbrahim Kutluk. Ankara: TTK. 450.

⁹ Ahmet Talat Onay (1992). Hzl. Cemal Kurnaz. *Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar*. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yay. 142.

¹⁰ Nurbahşiye olarak bilinen ve bugüne kadar gelen bu tarikat her ne kadar sünî bir tarikat olan Kübreviye'nin bir kolu olarak kaydedilse de (Selçuk Eraydın (1994). *Tasavvuf ve Tarikatlar*. İstanbul: Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı Yay. 303; H. Kâmil Yılmaz (1997). *Anahatlarıyla Tasavvuf ve Tarikatlar*. İstanbul, Ensar Neşriyat. 148) bu çok açık değildir. Bu tarikatın bâtinî eğilimleri olduğu sünî, şiî karışımı bir inanç yapısına sahip olduğu şüphesi vardır. (D. S. Margolioouth (1964). "Nurbahşiyye". C. 9. *İslam Ansiklopedisi*. İstanbul: MEB Yay. 335)

¹¹ Âşık Çelebi (1971). *Meşâ'irü's-Şu'arâ*. Hzl. G. M. Meredith-Owens. Cambridge: E. J. W. Gibb Memorial. 149b.

¹² Mustafa İsen (1994). *Künhü'l-Ahbâr'ın Tezkire Kısmı*. Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yay. 226.

Bîdârî¹³ isimli bir kardeşinden bahsetmektedirler. Otuz yıl gibi uzun bir süre İstanbul'da yaşayan Sehâbî'nin, Dîvân'ını tertîp ve **Kimyâ-yı Saâdet**'i tercüme etmekten başka nelerle meşgul olduğu bilinmemektedir.

Dîvân'daki kendisi ile ilgili bilgi ve ipuçları da sınırlı miktardadır. Bunlardan en yoğun bir şekilde dile getirileni onun Hemedân'dan ayrılması hakkındaki düşüncesini anlamamızı sağlayacak durumdaki ifadeleridir. Şair (g. 152/3b)'de, "Kişi öz ihtiyârıyla şehâ terk-i diyâr itmez"; (g. 290/1b)'de, "İder mi ihtiyârıyla kişi hergiz vatan terkin" ve (g. 290/5)'de de, "Garîbündür Sehâbî iltifât it hâline şâhum / Bilürsin kim senüñçün ihtiyâr itmiş vatan terkin" demektedir. Bunlardan şâirin Hemedân'ı kendi rızası dışında, pâdişâhın isteği ile, terk ettiğini söylemek mümkündür. Sehâbî'nin divanda kendi hayatı hakkında bilgi edinmemizi sağlayacak bir diğer ipucu da kendisinin Sultan Süleyman'ın bir seferine katıldığını öğrendiğimiz, "Li'llâhi'l-hamd Sehâbî ki gazâ niyyetine / Hem-reh-i 'asker-i mansûr-ı hümâyûn oldum" (g. 265/5), ifadesidir. Ancak bunun hangi sefer olduğu konusunda bir bilgiye sahip değiliz.

Onun ölüm tarihi konusunda Âşık Çelebi,¹⁴ Ahdî,¹⁵ Âlî¹⁶ ve Riyâzî¹⁷ 971/1564'ü verirken, Kınalızade¹⁸ ve Beyânî¹⁹ bunu 970/1563 olarak kaydediyorlar. Ancak şâir Selmân'ın²⁰ şâirin ölümü üzerine düşürdüğü tarihdeki, "Didi Selmân vefâtına târih / **Ruh-ı pâk-i Sehâbî'ye rahmet**" ikinci mısranın ebced rakamlarıyla değeri 971/1564'ü göstermesi bu konuda şüpheyi yer bırakmamaktadır. Adı geçen eserlerde onun öldüğünde kaç yaşında olduğu konusunda da bir bilgi bulunmamaktadır.

1.1.2. KÂNÛNÎ SULTAN SÜLEYMÂN'A YAKINLIĞI

¹³ Sehâbî'nin eserinde kardeşi ile ilgili bir ipucu bulunmamaktadır. Ancak tezkirelerde onun adı, yalnız Sehâbî'nin kardeşi olarak değil, bir şâir olarak da geçmektedir. Âşık Çelebi onun hakkında, "Sehâbî merhûmun birâderi idi, Acemî-mevlid ve Hemedânî-mahtid, Sayrafi-san'at ve sarrâf-ı cevâhir-i ma'rifet idi. Bâ vücûd ki sâir Acemler edâ-yı Türki'de kâsırdur, bu nefis ebyâta ve kelimâta kadirdür." demektedir. (Âşık Çelebi. Millet Ktp. Ali Emîri Tarih. No. 772. 175b) Kınalızâde'deki buna eklenebilecek bilgi olarak onun 968/1560'da vefat ettiğini söyleyip "gâyetde meyhâr" olduğunu söyler ve "Ol Kerîm-i Gaffâr 'afv itmiş ola" diye ona dua etmektedir. (Hasan Çelebi, Kınalı-zâde (1978). *Tezkiretü's-Şu'arâ*. C. 1. Hzl. İbrahim Kutluk. Ankara: TTK. 233) Âlî'nin "nice rûzgâr dâhil-i bezm-i ni'metümüz olan şu'arânun nâm-veridür. Sevâd-hân degül iken Enverî gibi hatt u hâl-i hûbân vasın iderdi. 'Ayn-ı ilm ü 'irfânı hâb-âlûde iken mahlasını Bîdârî koyup gazeller dir idi" demesinden onunla arkadaşlık ettiği veya onu çok yakından tanıdığı anlaşılmaktadır. (Mustafa İsen (1994). *Künhü'l-Ahbâr'ın Tezkire Kısmı*. Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yay. 200.) Âlî, "sevâd-hân degül iken" diyerek onun okuma bilmediğini ihsas ediyor. Bu husus Ahdî'deki, "Egerçi aslında nesne okumamış 'âmî idi. Ammâ hatırında şu'arâ-yı selefdin ve müteahhirinden eş'âr-ı bi-nihâye var idi" ifadesiyle desteklenmektedir, (Ahdî. *Gülşen-i Şu'arâ*. Millet Ktp. Ali Emiri Tarih. No. 774. 65b). Adı geçen kaynaklarda onun bir Dîvân tertip edip etmediği kaydedilmemekte ve kütüphanelerde de onun adına bir dîvân veya başka bir esere rastlanmamaktadır. Bundan da onun pek fazla manzumesinin olmadığı anlaşılmaktadır.

¹⁴ Âşık Çelebi (1971). *Meşâ'irü's-Şu'arâ*. Hzl. G. M. Meredith-Owens. Cambridge: E. J. W. Gibb Memorial. 150a.

¹⁵ Ahdî. *Gülşen-i Şu'arâ*. Millet Ktp. Ali Emiri Tarih. No. 774. 109a.

¹⁶ Mustafa İsen (1994). *Künhü'l-Ahbâr'ın Tezkire Kısmı*. Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yay. 226.

¹⁷ Riyâzî. *Riyâzü's-Şu'arâ*, Nurosmaniye Ktp. No. 3724. 82a.

¹⁸ Kınalızade bu tarih beytini verdiği halde neden 970 rakamını verdiği anlaşılamamaktadır. İbrahim Kutluk neşrinde bu tarih yanlışlıkla 980 olarak verilmektedir, Hasan Çelebi, Kınalı-zâde (1978). *Tezkiretü's-Şu'arâ*. C. 1. Hzl. İbrahim Kutluk. Ankara: TTK. 451.

¹⁹ Beyânî. *Tezkire-i Şu'arâ*, Millet Ktp. Ali Emiri Tarih. No. 757. 41a.

²⁰ Aynı dönemde yaşayan Selmân mahlaslı dört şâir bulunması ve tezkirelerde bu konuda bilgi bulunmaması dolayısı ile bu beyte düşürenin kimliği hakkında bir şey söylemek mümkün olmamaktadır. Bu mahlaslı şâirler için bk. Haluk İpekten (1988). *Türk Edebiyatının Kaynaklarından Türkçe Şu'ara Tezkireleri*, Erzurum: Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi. 435-436.

Sehâbî'nin Sultan Süleymân'ın yakından ilgilendiği şairler arasında olduğu gerek kendi gerekse ondan bahseden kaynakların ittifakla bahsettiği hususlardandır. Şairin, Dîvân'ının Dîbâce'sinde eserini tertip etmesine bizzat pâdişâhın arzu etmesinin sebep olduğunu belirtmesi bu yakınlığın bir ifadesidir.²¹ Ayrıca şâir bahsi geçen diğer eseri **Tedbîr-i İksîr**'i de pâdişâhın arzusu üzere tercüme etmiştir.

Bu husus Sehâbî'den bahseden kaynaklarda da açıkça belirtilmektedir. Âşık Çelebi şâirin pâdişâha olan yakınlığının derecesini onun başka hiç kimsenin himmetine muhtaç olmayacak mertebede olduğunu ifade etmek için, “imdi bâğ-ı ahvâline nesîm-i kabûl-i şâhî vezân olup tarâvet-pezîr olurdu. Ol sebepten behîşt-nazîr olmuşdur, sâir ebvâbdan dest-i ricâsı berîdedür.”²² demektedir. Şâirin Dîvân'ında Sultan Süleyman'dan başka kimse için yazılmış kasidenin olmaması da bu sebeple olmalıdır. Kınalızâde bu yakınlık konusunda bir şey söylememekle beraber **Tedbîr-i İksîr**'in tercümesi üzerine çok büyük bir ihsana nail olduğunu belirtmeden geçemez.²³ Ahdî ise, yukarıda bahsedildiği gibi onun pâdişâhın, “nazar-ı kîmyâ-bahşlarına mazhar düşüp otuz akça ulûfeye müstehak ve elyak”²⁴ olduğunu kaydetmektedir. Nitekim Başbakanlık Arşivi'nde bulunan bir Mevâcib defterinde ‘cemâat-ı şuarâ’ faslında her ay aylık aldığı kaydedilen şâirler arasında onun da adı geçmektedir.²⁵ Âlî'nin, “ikisi de merhûm Hudâvendigâr'ın ri'âyetlerine mukârin oldı”²⁶ ifadesinden de sadece Sehâbî'nin değil kardeşi Bîdârî'nin de pâdişâhın yakın ilgi gösterdikleri arasında olduğunu göstermektedir.

Buna karşılık şâirin, ondan gördüğü yakınlık ve onun da pâdişâha karşı gösterdiği büyük saygı ve sevgi Dîvân'ın tamamına yansımaktadır. Şâir Dîvân'ın Dîbâce'sinde, (varak 3b-5a), gayet san'atlı bir nesirle Sultan Süleyman'ı medhettikten sonra onun için yazdığı toplam 9 kasidenin ve bir muhammesin beyitlerinin toplamı 269'u bulması bunun göstergelerinden birisidir. Ayrıca şâir birçok gazelleri de pâdişâha hitâben, onu medh için yazmış ve birçok beyitte de ona telmihte bulunmuştur ki bunların sayısı bir hayli çoktur. Bunun yanında şâirin gazellerinde bu konuda dikkati çekici bir husus daha vardır. Şâir bazı gazellerinde, g. 199/8-9 beytler gibi, mahlas beytinden sonra pâdişâhı övücü beyitler de eklemektedir, ki bu durum gazel tarzında çok görülen bir uygulama olmasa gerektir, bu da onun pâdişâha karşı duyduğu minnettarlığın göstergelerindedir.

1. 2. EDEBİ KİŞİLİĞİ

1.2.1. ŞİİR ANLAYIŞI

Sehâbî'nin Dîvân'ın Dîbâce'sinde şiir hakkındaki düşüncelerini ifade etmektedir. Şair burada öncelikle şiirle uğraşmanın meşruiyetini göstermeye çalışmakta, bu görüşünü Şeyh Sadi, Şeyh Ebu'l-Hayr ve Muhammed Nakşbend'in (718/1316-791/1389) önde gelen halifelerinden olan Muhammed Pârsâ gibi tasavvuf büyüklerinin şiirle uğraşmalarını örnek göstererek desteklemek istediği görülmektedir. Şiirle uğraşmayı tecviz etme amacıyla öne sürdüğü ikinci görüş ise şiirin bir yüksek manevi mertebelere ulaşmaya ve hayır dua almaya vesile olduğunu söylemesidir. (varak 2b-2b)

²¹ Varak, 5b.

²² Âşık Çelebi (1971). *Meşâ'irü's-Şu'arâ*. Hzl. G. M. Meredith-Owens. Cambridge: E. J. W. Gibb Memorial. 149b.

²³ Hasan Çelebi, Kınalı-zâde (1978). *Tezkiretü's-Şu'arâ*. C. 1. Hzl. İbrahim Kutluk. Ankara: TTK. 451.

²⁴ Ahdî. *Gülşen-i Şu'arâ*. Milet Ktp. Ali Emiri Tarih. No. 774. 109a.

²⁵ İsmail Erünsal (1980). “Türk Edebiyatı Tarihine Kaynak Olarak Arşivlerin Değeri”. *Türkiyat Mecmuası* 19 (1977-1979). 219. Belgenin Arşiv kaydı, BA, M. Müd. No. 559'dur.

²⁶ Mustafa İsen (1994). *Künhü'l-Ahbâr'ın Tezkire Kısmı*. Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yay. 226.

Sehâbi'nin kendi şiiri hakkındaki görüşleri bize aynı zamanda onun şiirin ne olması gerektiği hakkındaki düşüncelerini de göstermektedir. Ona göre şiiri “gayb”dan “nâzil” olmuştur ve onun tabiatının bahçesi, sanki “Cebre’îl”in “cılve-gâh”ı olmuştur. (g. 231/7). Bir başka yerde onu “âlem-i gayb armağanı” (g. 127/5) ve “vâridât” (g. 140/7) olarak nitelemektedir. Şair bunlarla kendisinin şiirini insan sözü olmanın ötesine taşımayı amaçladığı görülmektedir.

Onun şiirde özellikle hayal ve manâda yenilik ve güzelliğe çok önem verdiği görülmektedir. Bu düşüncesini “Sanma Sehâbî kim ola makbûl-i ehl-i tab‘ / Bir şi‘r-i tâze kim ola rengîn hayâlsüz” (g. 164/6) şeklinde ifade etmektedir. Şâirin yine ma‘nâ konusunu işlediği bir diğer beyit divan şiirini kelime oyunları yapma olarak niteleyenlere ip ucu verir gibidir, “Gösterür biñ dürlü ma‘nî lu‘betin her dem ne var/ Olsa tab‘um ger mu‘âriz çerh-i lu‘bet-bâz ile”, (g. 350/4). Sehâbî burada şâirlerin şiirlerinde çeşitli ma‘nâlar ortaya koyabilmek, espriler söyleyebilmek için kelimelerin çeşitli anlamları üzerinde oynama adetini böyle dile getiriyor, kendisini âdetâ kelimelerin manaları üzerinde oynayan bir hokkabaza benzetiyor.

Şâirin şiirin etkileyici olması konusuna büyük önem verdiği görülmektedir. Bu kendi şiirini överken kullandığı şu ifadelerde görülmektedir: Bunu “şi‘r”inin “serv”i boylu güzelleri, “dil-ber”leri “nazm”a yöneltmiş gerçek bir büyü, “sihr-i mutlak”tır, bu iddia asılsız bir söz, “efsâne” değildir (g. 267/7) şeklinde ifade ederken bir başka yerde “şi‘r”inin “i‘câz”ının “İsâ” Peygamber gibi ölümlere cân verdiği, “rûh” “bağış” ladığını söyleyerek ifade eder (g. 267/4). Şiirin tesiri konusundaki diğer tasavvur ise şiiri bir kılıca ve şâiri de onu kullanan askere, orduya, onun tesirini de bir ordunun bir ülkeyi fethetmesine benzetmesidir. Şâir bunu bir yerde, “tîğ-ı zebân” ile “feşâhat mülkini” (g. 128/5) almak olarak ifade ederken, diğer bir yerde “şi‘r”ini “feşâhat” ülkesini fetheden “asker”e benzetiyor (g. 267/6).

Sehâbî şiirde güzel sanatlara da büyük önem verdiği ve kendi şiirini bu yönüyle övdüğü ve bu düşüncesinin “Bu şi‘r-i pür-sanâyi‘ olalı meşhûr ‘âlemde / Sehâbî kimse yâd itmez ‘Acemde nazm-ı Selmân’ı” (g. 429/5) beytine yansıdığını görülmüyor. Şâirin bir çok edebi sanatı kullandığı görünmekle beraber tasannudan kaçındığı görülmektedir. Edebi sanatlara sadece yukarıdaki beyitte telmihte bulunduğu görülmektedir. Aslında bu kelimeyle edebi sanatlardan daha çok şiirin güzel nazmedilmiş, örülmüş olduğunu anlatmak istediği de söylenilebilir.²⁷

Sehâbî'nin şiir hakkındaki düşüncelerinin görüldüğü yerlerden bir başkası da beğendiği şâirlerden bahsettiği ifadeleridir. Onun en çok saygı gösterdiği şâirin Molla Câmî ve daha sonra da Hâfız olduğu görülmektedir (g. 203/7, 257/5, 320/7, 385/2). Şair bu örneklerde Câmî'den “feyz” aldığını ifade ederek şiirlerinin güzel olmasını buna bağlamaktadır.

Şâirin kendisini bazı meşhûr şâirlerle mukayese ettiği görülmüyor, bunlar Hüsrev-i Dehlevî, (g. 7/7), Hz. Peygamber'i şiirleriyle medh eden büyük Arap şâiri Hassân bin Sâbit (633-680), (g. 282/5, 285/9, m. 3), meşhur İran şâiri Selmân'la, (282/5, m. 3); Nevâî, (g. 246/5), Âzerî, (g. 267/5)'dir. Ancak Necâtî Bey'i kendisiyle kıyaslamak bile istemez, onu, yukarıda bahsi geçtiği üzere Osmanlı şiirinde yeni bir üslûb getirdiği düşüncesine atıf yaparcasına, “Nevâyî peyrevi” olarak niteler (g. 430/5).

Bu konuyu bitirmeden önce bir hususa daha değinmek gerekmektedir. O da Sehâbî'nin Fuzûlî'ye karşı suskun kalmasıdır. Divânın bir çok yerlerinde Fuzûlî'nin şiirlerini çağrıştıran yerler görülmesi dikkati çekmektedir, bunlar dan bazısı 281; 362; 355/5; 381/4, 5; 405/4; 406/5; 429/4'dir. Aslında üslûb olarak da Fuzûlî ile Sehâbî arasında bir yakınlık görülmektedir. Sehâbî de onun gibi içten, samimi, yapmacık olmayan açık ve anlaşılır bir dil kullanmaktadır, ikisinin gazelleri arasındaki üslûb ve muhteva yakınlığının daha birçok yerde

²⁷ Tolasa bu terimlerle kesin olarak neyin ifade edilmek istendiği konusunun açıklığa kavuşmadığını söylemektedir: Harun Tolasa (1983). *Sehî, Latîfî, Aşık Çelebi Tezkirelerine Göre 16. Y. Y.'da Edebiyat Araştırma ve Eleştirisi*. İzmir: Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi. 377-381.

görülmesi mümkündür. Ancak bu örneklere bakarak Sehâbî'nin bir Fuzûlî taklitçisi olduğunu söylemeye imkân yoktur, bunlar şâirin ona yazdığı nazîreler olmalıdır ve kendisini isbat edecek sayıda Fuzûlî'nin şiirinden farklı muhteva ve yapıda şiiri vardır.

1.2.2. SANATI

Tezkirelerin onun hakkındaki ifadeleri bize Sehâbî'nin devrinin yakînen bilinen ve takdîr edilen sîmalarından birisi olduğu göstermektedir. Âşık Çelebi onun divanı hakkında, “Dürer-i güher-i nâ-yâb ile mâlâmâl”²⁸ ifadesini kullanmaktadır. Kınalı-zâde sadece, “Fârisî ve Türkî eş‘ârı, makbûl ve mergûb güftârı vardır”²⁹ demekle yetinirken Ahdî, onun, “Şu‘arâ-yı Rûm ile ve zümre-i zevi‘l-‘ulûm ile mübâhase ve müzâkere-i şi‘r ü inşâ” ettiğini söyleyip “El-hak, tarz-ı inşâ ve mu‘ammâda bî-nazîr ve misli nâdirdür, tevârlh-i selâtîn-i mütekaddimîn bilmede mâhir idi”³⁰ demektedir. Eserini Sehâbî'nin İstanbul'a yeni geldiği bir dönemde yazmış olan Latîfî de, “Fârsî ve Türkî ibârâtın nazmında sâhib-i iktidâr ve fenn-i mu‘ammâdan dahi haberdârdır”³¹ demektedir.

Sehâbî'nin şiirlerinin sağlam yapılı, mana yönüyle zengin ve berrak, muğlaklıktan uzak olduğu ve şâirin aruzu kullanmada çok mâhir olduğu görülmektedir. Şiirleri akıcı bir üslûba sahiptir ve kolaylıkla söylenivermiş sözler intibai uyandırmakta (g. 76, 175, 347, beyit, g. 255/5, 263/64, 283/3, 285/4, 337/7, 368/9, 10), küçük istisnâlar dışında, şiirleri okunurken bir tutukluk ve nazmında bir zorlanma hissedilmemektedir. Zaman zaman konuşma üslûbunu kullandığı da (g. 8/4, 39/5, 258/3) görülmektedir. Şâirin dili, Dîbâce hariç, orta ağırlıktadır ve Türkçenin hakim olduğu kafiye ve rediflerde onun şiirlerinin diğerlerine göre kısmen daha akıcı ve lirizmin daha yüksek olduğu görülmektedir. Sehâbî'nin Dîvân'daki bütün nazım birimlerinde yaklaşık olarak aynı derecede başarılı olduğu söylenilebilir. Kasîdelerinde teşbîblerde çok güzel tasvirler görülmektedir. Gazellerinde zaman zaman heyecân ve coşkunun gerçekten çok yükseldiği yerler vardır. Bunlardan birisi 312 numaralı aşk hakkındaki düşüncelerini işlediği gazeldir.³²

Şâirin fahriyeye meylinin bir hayli yüksek olduğu görülmektedir, bu yönüyle kendinden sonra gelen Nef‘î'nin öncüsü gibidir. Sehâbî'nin kendi şiirini övdüğü 267 numaralı ‘şi‘rüm’ redifli gazel Nef‘î'nin ‘sözüm’ redifli meşhur kasidesinin tonunu çağrıştırmaktadır. Şâirin kendisini övdüğü yerler gerçekten çoktur. Bunların en üst perdeye çıktığı yerlerden birisi, “Sözi ırgürdi Sehâbî göge ma‘lûm degül / Gül-şen-i ‘âleme bir böyle sühan-sâz gele”, (g. 347/5) beytidir.

Sehâbî kendisi her ne kadar “Tasavvuf ehli” ile bir “mu‘âmele”miz “yok”tur (g. 339/5), dese de onun şiirlerinin en mühim kaynaklarından birisi tasavvufî unsurlardır. Şâirin tasavvuf kültürünü çok iyi bildiğine şüphe yoktur ve onun unsurlarını şiirinde zarif bir şekilde kullanmaktadır, “Ehl-i fenâyâ neş‘e-i vahdet virür sözüm / Bâğ-ı cihânda bâde-i tevhîd tâkiyem” beyti, (g. 244/4) bunlardan bisidir.

Şâir şiirlerinde atasözü, deyim, özlü söz gibi manaca zengin dil unsurlarını çok sık fakat zarîf bir tarzda kullanmaktadır ve şâirin tumturaklı, özlü söz söyleme merakı dikkati

²⁸ Âşık Çelebi (1971). *Meşâ‘irü’s-Şu‘arâ*. Hzl. G. M. Meredith-Owens. Cambridge: E. J. W. Gibb Memorial. 149b.

²⁹ Hasan Çelebi, Kınalı-zâde (1978). *Tezkiretü’s-Şu‘arâ*. C. 1. Hzl. İbrahim Kutluk. Ankara: TTK. 451. Onun Fârisî şiirlerinin olduğunu söylemesine rağmen Sehâbî'nin Dîvân’da hiç Farsça şiir görülmemektedir.

³⁰ Ahdî. *Gülşen-i Şu‘arâ*. Milet Ktp. Ali Emiri Tarih. No. 774. 109a.

³¹ Latîfî (1314 [1897]). *Tezkire-i Şu‘arâ*. Dersâadet: Kitabhane-i İkdâm. 184.

³² Sehâbî'nin ‘aşk’ hakkındaki görüşleri Konu İndeksi’nde ‘aşk’ başlığı altında verildiği için burada tekrarlamak istemiyoruz. Hemen belirtmek gerekirken eserde ‘âşık’ olarak konuşan şâirin kendisidir ve onun nasıl bir âşık tipi çizdiği yine aynı yerde ‘âşık’ başlığı altında görülebilir.

çekmektedir. Aynı şekilde devrindeki toplumdaki birçok âdetler, değer yargıları, batıl inançları onun şiirine yer yer yansımaktadır.

Şâir kelime tekrarlarının şiire kattığı güzelliğin de farkındadır ve bunu zaman zaman yapar, “Aldı dehâni gönlümü zülfeyni cânımı / Ol cevri çok vefâsuz elinden meded meded”, (g. 49/4)’te olduğu gibi. Onun özellikle çevreyi, tabiatı şiirinde çok yer verdiği ve İran mitolojisindeki unsurları sıkça kullandığı, İslam kültürüne ait Peygamber hikayelerini, evliya menkıbelerini şiirinde yoğun bir şekilde istihdam ettiği görülmektedir.

Sehâbî’nin Divan’ında sınırlı sayıda vezin kullandığı görülmektedir. Divan’da toplam 12 çeşit vezin bulunmaktadır. Bunlardan 8 tanesi divan edebiyatında en çok kullanılan vezinlerden, 2 tanesi az kullanılan ve diğer 2 tanesi de çok az kullanılan vezinlerdendir.³³

1.3. ESERLERİ

1.3.1. DÎVÂN

1.3.1.1. NÜSHA TAVSİFİ

Eserin bilinen tek nüshası İstanbul Nurosmaniye Kütüphanesi’nde 366/4183 numarada ‘mükerrer’ olarak kayıtlıdır.³⁴ Sehâbî’nin eserini Kanuni’ye takdim ettiği ve cildin çok özenle hazırlanmış ve güzel olması göz önüne alınırsa şâirin pâdişâha takdîm ettiği nüshanın bu olabileceğini düşündürmektedir. Ancak daha sonra sarayda yapılan bir cilt olması da mümkündür. Eserin sonunda, (varak 146a), sadece Dîvân’ın tamamlanma, tedvîn yılı olarak verilen 966/1559 tarihi kaydı bulunması dolayısı ile eserin ne zaman istinsah edilmiş olabileceği hakkında bir ipucu bulunmamaktadır. Cildin bazı sayfelerindeki dağılma hariç nüsha çok iyi durumdadır. Böyle iyi durumdaki bir nüshada Dîbâce’de okunamayacak duruma gelen, -bunlar metinde gösterilmiştir, bir kaç yerin neden lekelenmiş olduğu anlaşılmamaktadır.

Eserin cildi klasik Osmanlı cilt sanatının güzel örneklerinden birisidir. Koyu kahverengi deri ciltli ve miklepli eserin cilt kapaklarında gömme şemse motifi vardır. İç kapaklarda mavi zemin üzerine rûmi motifli tezyinat bulunmaktadır. Daha sonra ebrû koruma, ‘vikâye’ yaprakları gelmektedir. Varak 1a’da yuvarlak mavi bir madalyon, Sultan 3. Osman’ın mühür şeklinde tuğrası ve onun adına kütüphane vakıf kaydı bulunmaktadır.³⁵ (Varak 1b’)de mavi zemin üzerine ince ve güzel motiflerle tezyinatlı bir mihrabiye bulunmaktadır. Ayrıca kasidelerin bitimini takip eden (varak 17a) yüzü cilt kapağı gibi, çok güzel tezyin edilmiş bir sahifeder. Gazellerin başladığı (varak 17b)’de güzel bir mihrâbiye daha vardır. Nüshanın varakları nohûdî renkte ve zaman zaman farklı kalınlıkladırlar. Sahifeler biri altın diğeri mavi renkli iki çizgi ile çerçevelenmiştir ve çerçeve içindeki kısımlar zerfeşandır. Metinde âyetler mavi, bölüm başlıkları kırmızı mürekkep ile yazılmıştır. Eser güzel bir ta’lik ile yazılmıştır.³⁶ Sahife altlarında reddâde bulunmaktadır. Bir sahifede bulunan satır sayısı 12’dir. Varakların boyutu 265 X 167 mm, yazı boyutları da 157 X 90 mm’dir.

³³ Bu tasnif Timurtaş’ın divan şiirinde kullanılan vezinlerin tasnifi şemasına göre yapılmıştır. Faruk Kadri Timurtaş (1981). *Tarih İçinde Türk Edebiyatı*. İstanbul: Vilayet Yay. 48-49.

³⁴ Eserin buradaki mevcudiyetini Mehmed Tâhir söylediği halde, (Mehmed Tâhir (1333 [1914]). *Osmanlı Müellifleri*. C. 2. İstanbul: Matbaa-i Amire. 227), *İstanbul Kitaplıkları Türkçe Yazma Divanlar Kataloğu*. (C. 1. İstanbul: MEB. 1947)’nda yer almamıştır.

³⁵ Nüshadaki bu mühür, Nurosmaniye Kütüphanesi Sultan 1. Mahmut zamanında başlanıp Sultan 3. Osman zamanında tamamlanmış olması dolayısı ile saray kütüphanesinden buraya aktarılan eserlerden olabileceğini düşündürmektedir.

³⁶ Burada kullanılan cilt ve tezyinatla ilgili terminoloji konusunda Okuyucu’nun çalışmasından faydalanılmıştır. Cihan Okuyucu (1995). “Sehabi ve Divanı”. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 6: 189.

1.3.1.2. DÎVÂN'IN MUHTEVASI

Eserde (varak 1b-6a) Dîbâce, (6a-16b) kasîdeler, (17b-138a) gazeller, (138b) Süleymâniye câmiinin tamamlanması ile ilgili tarih, (138b-144a) rubâiler, (144a-145b) bahâriyye, (145b-146a) muhammes, (146a) itmâm ve târîh-i itmâm-ı dîvân bulunmaktadır.

Eserde 1 tevhîd, 1 na't, 1 dört halife ve Hz. Peygamber'in torunları Hasan ve Hüseyin'e medhiye ve Kanuni Sultan Süleyman' yazılan, eserin son kısmındaki bahariyye de dahil olmak üzere, 9 kasîde olmak üzere 12 kasîde bulunmaktadır. Şâirin Kanuni için yazdığı bu 8 kasidenin her birini bir nevi zincirin halkaları gibi kendi içlerinde müstakil fakat aynı zamanda birbirine bağlı tek bir kaside gibi tasarladığı anlaşılmaktadır. Kasidelerdeki toplam beyit sayısı 278'dir ve bunlardan 249 beyti Kanuni'ye yazılan kasidelerde yer almaktadır.

Eserde 434 gazel bulunmaktadır. Ancak 5 beyitlik 113. gazelin 3 beyti, 1, 2 ve 5. beytler, 245. gazelde aynen tekrarlanmaktadır. Aslında 245. gazel, 113. gazel gibi, **ri** harfine ait bir gazel olduğu halde **mim** harfinin bulunduğu gazellerin arasına yanlışlıkla kaydedilmiştir. Gazellerdeki beyit sayısı, yukarıda bahsi geçen tekrarlanan 3 beyit hariç, toplamı 2466'dır.

Kaside ve gazellerden sonraki en büyük grubu rubâiler oluşturmaktadır, eserde 40 rubai bulunmaktadır. Bunun dışında Süleymâniye camininin tamamlanması ile ilgili tarih manzumesinde 9 beyit bulunmaktadır. Eserdeki tek muhammes 5 kıt'adan müteşekkildir. Bunlara Dîbâce'nin başındaki bir Farsça dörtlük ve eserin sonundaki 'Târîh-i itmâm-ı dîvân' dörtlükte eklendiğinde eserde 2832 beyit ve 47 dörtlük bulunduğu görülmektedir. Şâir eserin sonunda Dîvân'ını tamamlama tarihini, "Târîhin aîladur saña 'eş'âr-ı dil-keşüm'" (966/1558) şeklinde düşürmektedir.

1.3.2. TEDBÎR-İ İKSÎR

Sehâbî'nin bilinen ikinci eseri İmam Gazali'nin **İhyâu Ulûmiddîn** isimli Arapça eserinin bir nevi Farsça kısaltılmış şekli olup **Kimyâ-i Saâdet** isimli eserinin Farsça'dan Türkçeye çevirisidir. Eser İslam dini ve ahlakı üzerindedir. Eserin birçok nüshası bulunmaktadır. Bunların içinde hattı en güzellerinden üç tanesi İstanbul Süleymaniye Kütüphanesi Halet Efendi 191, 192 ve 193 numaralarda kayıtlı bulunmaktadır. Bunlardan 192 numaralı nüsha varak 2b'de şâir eseri, Dîvân'ı gibi, Sultan Süleymân'ın arzusu üzerine tercüme ettiğini ve buna eser içinde "iksîr-i hakîkati beyân ve takrîr" etmesi dolayısı ile **Tedbîr-i İksîr** adı verdiğini kaydediyor. Tercümenin dili, eserin takdîm bölümü hariç tutulursa, orta ağırlıkta ve rahat anlaşılır durumdadır. Metinde yer yer manzum kısımlar bulunmaktadır. Âşık Çelebi³⁷ Sehâbî'nin tercümeyle, 970/1563'te bitirip pâdişâha sunduğunu kaydeder, bu târîh Âlî'de de bulunmaktadır.³⁸ Şâirin eserini pâdişâha sunduğunda büyük hediyeler aldığını onlarla beraber Kınalızâde,³⁹ Ahdî⁴⁰ ve Beyânî'de⁴¹ vurgulanarak ifade edilmektedir. Bu da tercümenin beğenildiğini göstermektedir. Eserin nüshalarının çokluğu da bunun bir başka göstergesi olmalıdır.⁴²

³⁷ Âşık Çelebi (1971). *Meşâ'irü's-Şu'arâ*. Hzl. G. M. Meredith-Owens. Cambridge: E. J. W. Gibb Memorial. 150a.

³⁸ Mustafa İsen (1994). *Künhü'l-Ahbâr'ın Tezkire Kısmı*. Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yay. 226.

³⁹ Hasan Çelebi, Kınalı-zâde (1978). *Tezkiretü's-Şu'arâ*. C. 1. Hzl. İbrahim Kutluk. Ankara: TTK. 451.

⁴⁰ Ahdî. *Gülşen-i Şu'arâ*. Milet Ktp. Ali Emiri Tarih. No. 774. 109a.

⁴¹ Beyânî. *Tezkire-i Şu'arâ*. Milet Ktp. Ali Emiri Tarih. No. 757. 41a.

⁴² *Osmanlı Müellifleri*'nde (Mehmed Tâhir (1333 [1914]). *Osmanlı Müellifleri*. C. 2. İstanbul: Matbaa-i Amire. 227) şâire âit olduğu kaydedilen *Kimyâ-yı Hazâin-i İrfân* isimle eser bu tercüme olmalıdır çünkü şâire ait böyle bir esere rastlanmamaktadır. Kitabın ismindeki 'kimyâ' kelimesi de bu görüşü destekler mahiyettedir.

KAYNAKÇA

- Ahdî. *Gülşen-i Şu'arâ*. Millet Ktp. Ali Emiri Tarih. No. 774. vr. 108b-109a.
- Ak, Coşkun (1987). *Muhibbî Divanı*. Ankara: KTB Yay.
- Akün, Ömer Faruk (1994). "Divan Edebiyatı". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. C. 9. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yay. 389-427.
- Âşık Çelebi (1971). *Meşâ'irü's-Şu'arâ*. Hzl. G. M. Meredith-Owens. Cambridge: E. J. W. Gibb Memorial. vr. 149b-150a.
- Âşık Çelebi, Millet Ktp. Ali Emîrî Tarih. No. 772, vr. 175.
- Bayak, Cemal (2003). "Divan Şiiri Üzerinde Akademik Çalışmalar ve Bir Divan İnceleme Metodu Önerisi". *Journal of Turkish Studies* 27/1: 180-202.
- Bayak, Cemal (2009). "Sehâbî". *İslam Ansiklopedisi*. C. 36. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yay. 309-310.
- Beyânî. *Tezkire-i Şu'arâ*. Millet Ktp. Ali Emiri Tarih. No. 757. vr. 41a-b.
- Çavuşoğlu, Mehmet (1971). *Necati Bey ve Divanı'nın Tahlili*. Ankara: MEB Yay.
- Çelebioğlu, Âmil (1994). *Kanûnî Sultân Süleymân Devri Türk Edebiyatı*. İstanbul: MEB Yay.
- Ergin, Muharrem (1981). *Azeri Türkçesi*. İstanbul: Ebru Yay.
- Eraydın, Selçuk (1994). *Tasavvuf ve Tarikatlar*. İstanbul: Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı Yay.
- Erünsal, İsmail (1980). "Türk Edebiyatı Tarihine Kaynak Olarak Arşivlerin Değeri". *Türkiyat Mecmuası* 19 (1977-1979): 219.
- Fâizî. *Zübdetü'l-Eş'âr*, Süleymâniye Ktp. Şehit Ali Paşa. No. 1877. vr. 62.
- Feridüddin Atar (1984). *Tezkiretü'l-Evliyâ*. Hzl. Süleyman Uludağ. Bursa: İlim ve Kültür Yay.
- Hasan Çelebi, Kınalı-zâde (1978). *Tezkiretü's-Şu'arâ*. C. 1. Hzl. İbrahim Kutluk. Ankara: TTK.
- Heyet (1947). *İstanbul Kitaplıkları Türkçe Yazma Divanlar Kataloğu*. C. 1. İstanbul: MEB.
- İpekten, Haluk (1996). *Divan Edebiyatında Edebi Muhitler*. İstanbul: MEB Yay.
- İpekten, Haluk (1988). *Türk Edebiyatının Kaynaklarından Türkçe Şu'ara Tezkireleri*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yay.
- İsen, Mustafa (1994). *Künhü'l-Ahbâr'ın Tezkire Kısım*. Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yay.
- Heyet (1947). *İstanbul Kitaplıkları Türkçe Yazma Divanlar Kataloğu*. C. 1. İstanbul: MEB Yay.
- Kâtip Çelebi (1971). *Keşf-el-Zunun*. C. 1. İstanbul: MEB Yay.
- Kâtip Çelebi (1971). *Keşf-el-Zunun*. Zeyl. C. 1. İstanbul: MEB Yay.
- Köprülü, M. Fuat (1984). *Türk Edebiyatı Tarihi*. İstanbul: Ötüken Yay.
- Kurnaz, Cemal (1987). *Hayali Bey Divanı Tahlili*. Ankara: KTB Yay.
- Latîfî (1314 [1897]). *Tezkire-i Şu'arâ*. Dersâadet: Kitabhane-i İkdâm.
- Margolioouth, D. S. (1964). "Nurbahşiyye". C. 9. *İslam Ansiklopedisi*. İstanbul: MEB Yay. 335.
- Mehmed Süreyyâ (1311 [1893]). *Sicilli Osmânî*. C. 3. [İstanbul]: Matbaa-i Amire.
- Mehmed Tâhir (1333 [1914]). *Osmanlı Müellifleri*. C. 2. İstanbul: Matbaa-i Amire.
- Müstakim-zâde. *Mecelletü'n-Nisab*. Süleymaniye Ktp., Halet Efendi. No. 628. vr. 250a.

- Okuyucu, Cihan (1995). “Sehabi ve Divanı”. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 6: 163-198.
- Onay, Ahmet Talat (1992). Hzl. Cemal Kurnaz. *Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar*. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yay.
- Riyâzî. *Riyâzü’ş-Şu‘arâ*. Nurosmaniye Ktp. No. 3724. vr. 82a.
- Sefercioğlu, M. Nejat (1990). *Nev’i Divanı’nın Tahlili*. Ankara: KB Yay.
- Şemseddin Sâmî (1316 [1889]). *Kâmûsu’l-Âlâm*. C. 4. İstanbul: Mihran Matbaası.
- Tarlan, Ali Nihat (1981). *Edebiyat Meseleleri*. İstanbul: Ötüken Yay.
- Tarlan, Ali Nihat (1964). *Şeyhî Divanı’nı Tetkik*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yay.
- Timurtaş, Faruk Kadri (1981). *Tarih İçinde Türk Edebiyatı*. İstanbul: Vilayet Yay.
- Tolasa, Harun (1983). *Sehî, Latîfî, Aşık Çelebi Tezkirelerine Göre 16. Y. Y.’da Edebiyat Araştırma ve Eleştirisi*. İzmir: Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yay.
- Tolasa, Harun (1973). *Ahmet Paşa’nın Şiir Dünyası*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yay.
- Yılmaz, H. Kâmil (1997). *Anahatlarıyla Tasavvuf ve Tarikatlar*. İstanbul, Ensar Neşriyat.

SEHÂBÎ
HÛSÂMÛ'D-DÎN BÎN HÛSEYN

DÎVÂN

METİN

Dîbâce

1b

1 ALLÂHU RABBU'L-İCÂBE⁴³

Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün

2 [Taḥmîd ü]⁴⁴ ṣenâ-yı tû ne der-vüs'at-ı ğayr
Harfî zi maḳâmât-ı rehet mantıḳ-ı ṭayr

3 Vâḳıf neşud ez ma'rifet-i zât-ı tû 'aḳl
Pey şud feres-i fikret ü vâ-mânde zi seyr⁴⁵

4 Her şehd-i ḥamd ki naḥl-ı 'aḳl ezḥâr-ı riyâz-ı rızâ vü fazldan ictinâ ve
envâr-ı ḥadâyıḳ-ı ḥaḳâyıḳ-ı

5 “ve evḥâ rabbuke ile'n-naḥl”⁴⁶ dan iġtizâ ile ḥâne-i müseddesü'l-
'adlâ'-ı dehrde ibdâ' vü îdâ'

6 idüp mezâḳ-ı aşḥâb-ı zevḳ u şuhûda ḥalâvet-i 'asel-i muşaffâ vü şudûr-ı
erbâb-ı

7 ḳulûb-ı ()⁴⁷ şifâ vire. Ve her şeker-i şükr ki ṭûṭî-i şîrîn-zebân-ı
nefs-i nâṭıḳa-i

8 ()⁴⁸ ḳafes-i eşbâḥda anuñla şeker-ḥâ ve mürġân-ı “**ülî ecniḥatin
meşnâ ve şülâşe**

9 **ve rubâ'**”⁴⁹ serâ-perde-i 'âlem-i ervâḥda anuñla perde-serâ olup
şerbet-i aḳdâḥ-ı ifrâḥdan⁵⁰

2a

1 kâm-ı cân u cinâna lezzet-i kûs-ı beḳâ ve ğuş-ı hûş-ı surûş-ı niyûşe
istemâ'-ı naġamât ile

2 simâ'-ı aġânîden ġınâ ire. Ol Ḥazret-i Ḥallâḳ u Ḥakîm u
Ḥudâvend-i “vâcibu't-ta'zîm

3 **celle celâlühü ve tevâlâ nevâlühü**”⁵¹ dergâhına taḳdîm olunur ki
ḥikmet-i Loḳmân ḥ^wân-ı ()⁵²

4 bir loḳma ve ḥaşmet-i Süleymân deryâ-yı kibriyâsından bir ḳaṭredür.
Ve feşâḥat-ı Ḥassân⁵³

5 elvân-ı nevâlinden bir nevâle ve belâġat-i Saḥbân⁵⁴ feyz-i şehâb-ı fazl
u efzâlından bir reşḥadur.

⁴³ Allah [duaları] kabul edecek olandır.

⁴⁴ Metinde okunamamaktadır. Beytin muhtevasına uyacağı düşüncesi ile ilave edilmiştir.

⁴⁵ Senin övgün başkalarının vüs'atine sığmaz. **Mantık-ı Tayr** senin yolunun makâmlarından bir harftir, (ancak) akıl senin zatının marifetine vâkıf olmadı; fikir atı seyr ü seferinden geri kaldı.

⁴⁶ “Rabb'in bal arısına vahyetti”, **Kur'ân**, Nahl sûresi, 16/68.

⁴⁷ Metninde burada bulunan bir kelime silindiği için okunamamaktadır.

⁴⁸ Metninde burada bulunan bir kelime silindiği için okunamamaktadır.

⁴⁹ “Gökleri ve yeri yaratan, melekleri ikişer, üçer dörder kanatlı elçiler yapan Allah'a hamd olsun”, **Kur'ân**, Fâtır sûresi, 35/1.

⁵⁰ Kelime “ifrâḥdan”, “efrâzdan” veyâ “efzâşdan” gibi okunabilecek durumda olmakla beraber anlamın cümleye uygunluğu açısından bu şekilde okumak tercih edilmiştir.

⁵¹ Ta'zim ve hürmet edilmesi gerekli olan, büyüklüğü sonsuz ve nimetleri arka arkasına devam eden.

⁵² Metninde burada bulunan bir kelime silindiği için okunamamaktadır.

⁵³ Hassân bin Sâbit (633-680) Hz. Peygamber'i şiirleri ile medh etmesi ile tanınmıştır ve onun “Rûhulkudüs, Cebrâil, sana yardım etsin” şeklinde duasına mazhar olmuştur.

- 6 Ve ‘uqûd-ı dürer-i dürûd-ı nâ-ma‘dûd-ı icâbet-i mev‘ûd ki vesîle-i fazîlet ü Maqâm-ı Maḥmûd
- 7 ve zerî‘a-i vüfûd-ı cennet ü cünne-i nâr-ı “**zâtu’l-veḳûd**”⁵⁵ ola, ol bülbül-i destân-serâ-yı
- 8 “**ve mâ yanṭıḳu ‘ani’l-hevâ**”⁵⁶ ve ‘andelfîb-i büstân-serâ-yı “**in hüve illâ vaḥyun yûḥâ**”⁵⁷
- 9 fahrü’l-âbâ vü şerefü’l-cüdûd **Ebü’l-Ḳâsım Muḥammed Aḥmed-i Maḥmûd** “**şall’allâhu ‘aleyhi ve âlihi ve şaḥbihi ve sellem**”⁵⁸
- 10 ḥâzretlerinüñ ḥâzîre-i muṭahhara ve ravza-i mu‘aṭṭarlarına nişâr u îşâr olunur ki câmi‘iyyet-i
- 11 kemâl-şifât bel kemâl-i câmi‘iyyet-i zâtdan fâtiḥa-i kitâb-ı ḥılâfet ve ḥâtîme-i
- 12 risâle-i risâlet ve şecere-i şemere-i cûd ve şemere-i şecere-i vücûddur. **Ve Ḥâzret-i İbrâhîm**
- 2b 1 ve **Âdem** ol tâhirü’n-neseb ve sa‘îdü’l-cedde eb ü ced oldukları sebebden birine
- 2 mevḳad-ı nâr-ı **Nemrûd** münbet-i eşcâr-ı enâr u emrûd ve biri melâyik-i seb‘-arâyike mescûd
- 3 olmuşdur. Ve tuḥaf-ı taḥıyyet ü “**rızâ kemâ yuḥıbbu rabbunâ ve yerḏâ**”⁵⁹ âl-i kirâm ve aşḥâb-ı ‘izâm
- 4 ve ḥıyâr-ı tâbi‘în ve selef-i şâliḥîn ervâḥına ithâf ve ihdâ olunur ki mesned-i ḥılâfetde
- 5 şudûr u felek-i hidâyetde bûdûr ve ḳavânîn-i hüdâya “**nücûm**”⁶⁰ ve şeyâṭîn-i hevâya
- 6 rücûmdur, “**rıḏvân’ullâhu ‘aleyhim ecma‘în ḥattâ yeḳûmu’n-nâsu li-rabbi’l-‘âlemîn.**”⁶¹ **Emmâ ba‘d,**
- 7 rây-ı cihân-ârâ-yı erbâbu’l-elbâba mestûr u müsterâb buyurulmaya ki neş‘e-i insâniyye
- 8 egerçi ezeliyyü’l-vücûd degüldür, velâkin edille-i ‘aḳîle-i zâhire ve nuşûş-ı şer‘iyye-i mütezâhire
- 9 muḳtezâsınca ebediyyü’l-vücûd u şâbitü’l-ḥulûddur. Pes ‘âlem-i ḥâzime lâzım u müteḥattimdür
- 10 ki ‘âlem-i berzaḥ u mişâl ve mâ ba‘dehû mine’l-aḥvâlde iltizâz ü izdiyâd-ı fütûḥ
- 11 içün eyyâm-ı beḳâ-i müste‘âr ve evḳât-ı ‘ömr-i nâ-pây-dârda zıkr-i cemîl ü ecr-i cezîl

⁵⁴Sahbân bin Veil, Hârûn bin Reşid’in halifelîği döneminde yaşamış ve fesâhat ve belâğatı ile meşhur olmuştur.

⁵⁵“(Ateşle) dolu hendek”, **Kur’ân**, Burûc sûresi, 85/5.

⁵⁶“O, Hz. Peygamber, arzusuna göre konuşmaz”, **Kur’ân**, Necm sûresi, 53/3.

⁵⁷“O, bildirdiği, vahyedilenden başkası değildir”, **Kur’ân**, Necm sûresi, 53/4.

⁵⁸Allah ona, âline (aile fertlerine) ve ashâbına salât ve selâm etsin.

⁵⁹Rabbimizin isteyip razı olduğu gibi taḥıyyet, dua hediyeleri (âile fertleri ve onun ashâbı üzerine olsun).

⁶⁰Bu kelime Hz. Peygamber’in ashâb-ı kirâm hakkındaki “Ashâbım yıldızlar, “nücûm” gibidir, hangisine uyarsanız hidâyete erişir, doğru yolu bulursunuz” meâlindeki hadîsinden alınmıştır.

⁶¹İnsanlar âlemlerin Rabb’inin huzurunda duruncaya kadar Allah hepsinden razı olsun.

- 12 ()⁶² bâ'ış olan vesâyil ü vesâyit mütemessek ve müteşebbeş ola.
Ve ecmel-i
- 3a 1 cümle-i esbâb-ı iktisâb-ı fazîleteyn ve fevz-i haşleteyn nazm-ı bedî'ü'n-nizâmıdır ki nazm-ı kelâm-ı
- 2 i'câz-mağâmla hem-nâm olduğu cihetden şâhib-i **Faşlu'l-Hıfâb**⁶³ bâ-vücûd-ı 'ulüvv-i cenâb
- 3 kıbel-i fuşâhâdan ittihâmıyla ittisâm bulmuşdur. Ve kuvvet-i şübhe ve kurb-ı derece eclinden
- 4 tenzîh-i hazret ve tebriye-i sâhati için “**ve mâ 'allemnâhu's-şi'ra**”⁶⁴ âyeti nâzil olmuşdur, nazm:
- 5 **Ger budî gevherî verây-ı sühan
Z' âsumân âmedî be-câ-yı sühan**⁶⁵
- 6 ve âyet-i “**ve's-şu'arâ'u yettebi'uhumu'l-gâvûn**”⁶⁶ mevrûduna haş ve istisnâyla muhaqqaku'l-ihtisâş
- 7 iken ba'z-ı tîbâ'-ı nâ-tamâm mehak-k-i rif'at-i rütbet-i şî'rde mûcib-i şek olursa ol
- 8 nazm-ı mübeccel 'mefâ'ilün mefâ'ilün fe'ülün' vezninde “**elem tera ennehum fî külli vâdin**”⁶⁷ kerîme
- 9 siyle müzeyyel olduğu 'alâ hüsnî'l-ittifâk bu mağâle a'zam-ı mişdâkıdır. Ve kütüb-i mu'teberede
- 10 meşûr ve elsine-i havâşda mezkûr olduğu üzre ba'z-ı şu'arâ-yı şîrîn-edâya bir beyt-i
- 11 bedî'ü'l-ma'nî bahâne-i zîkr ü du'â ve sebep-i gufrân u rızâ olduğu bu ma'nâyı muhaqqıq ve bu
- 12 da'vâyı muşaddıkdır. Nitekim **Hakîm-i Tûsî** üstâdu's-şu'arâ **Firdevsî**⁶⁸ “**zâde'llâhu zâde me'âdihi**”⁶⁹
- 3b 1 hazretlerine silk-i tevhîdde nazm eylediği 'ıkd-ı dürer ki
“**cihân-râ bülendî [vü] pestî tûyî**
- 2 **ne-dânem çiî herçi hestî tûyî**”⁷⁰
Târîh-i Güzîde⁷¹ rivâyeti üzre sebep-i fevz ü necât ve bâ'ış-i
- 3 ref'-i derecât olmuşdur. Ve **Şeyh Muşlihu'd-dîn Sa'dî**⁷²
“**ravvaḥ'allâhu rûḥahu**”⁷³ kalb-i hâliş ile

⁶²Burada bir kelime metnin okunamamıştır.

⁶³Nakşibendi tarikatının önemli sîmalarından Muhammed Pârsâ (Buhâra, 1355-Medine, 1419)'nin bu tarikatın inceliklerini anlatan bir eserdir; tam adı **Faşlu'l-hitâb li-vaslı'l-ahbâb**'dir ve Ali Hüsrevoğlu'nun tercümesi ile **Tevhîde Giriş** ismi ile Türkçeye tercüme edilmiştir (İstanbul, 1988).

⁶⁴“Biz ona şîir öğretmedik”, **Kur'ân**, Yâsîn sûresi, 36/69.

⁶⁵Eğer bir mücevher sözün arkasında ise o gökyüzünden söz yerine inmiştir. (Söz bir mücevher ise o gökyüzünden inmiştir.)

⁶⁶“Şâirlere gelince, onlar da sapıklara uyarlar”, **Kur'ân**, Şu'arâ sûresi, 26/224.

⁶⁷“Onların, şâirlerin, her vâdide başıboş dolaştıklarını görmedin mi”, **Kur'ân**, Şu'arâ sûresi, 26/225.

⁶⁸İran'ın en büyük şâirlerinden Tus'lu Firdevsî (940 ?-1020?), **Şâhnâme** isimli eseri ile meşhûr olmuştur.

⁶⁹Allah âhiret azığını ziyâde etsin.

⁷⁰Evrendeki yükseklikler ve düzlüklerin hepsi sensin. Bilmiyorum nesin. Bildiğim odur ki ne varsa yoksa sensin.

⁷¹Hamdullâh Müstevfî-i Kazvînî (ö. 1349)'nin Reşîdüddîn Fazlullâh Muhammed (ö. 1318)'in **Câmi'ü't-tevârih** isimli tarih konulu eserinin 1303 yılına kadar getirdiği zeylidir.

- 4 kâlib-i hikmetde sebk eylediği sebke-i mev'izet ki, nazm:
“berg-i dırahtân-ı sebz der nazar-ı hûş-yâr
- 5 **her varakî defterîst ma'rifet-i Girdigâr**⁷⁴
Sübhatü'l-Ebrâr⁷⁵ rivâyeti mûcibince bâ'ış-i nişâr-ı
- 6 eţbâk-ı envâr olmuştur. Ve **Şeyh 'Amâra**⁷⁶ **“nevvera'llâhu**
ķabrehu⁷⁷ hâzretleri maķâm-ı 'ışķ-ı şâdik ve
- 7 şevķ-ı 'âşıkda sevk eylediği maķâl ki, beyt:
“Ender ğazel-i h^wîş nihân hâhem ğeşten
- 8 **Tâ ber-leb-i tû bûse zenem çüneş be-hânî**⁷⁸
şeyh-i Mehîn-mihne şâhibu's-seyr ve't-ţayr **Şeyh**
- 9 **Ebû Sa'îd Ebi'l-Ħayr**⁷⁹ **“ķaddes'allâhu sırrahu**⁸⁰ hâzretlerine
muvâfiķ-ı hâl olmağla mezârını ziyâretle 'imâret
- 10 eylemişlerdür. Çün eţrâf-ı kelâm zıkr-i şâlihîne münce ve câriha-i lisân
ţib-i enfâs-ı
- 11 kelimât-ı tayyibeleriyle münce oldı, ber-muķtezâ-yı hadîs-i şâhîhu'l-
ma'nâ-yı şefi'ü'l-ümme ki
- 12 **“inde zıkrü'ş-şâlihîn tenzilü'r-raħme**⁸¹ hîn-i nüzûl-i rahmetde
ki mazanna-i icâbet-i da'vetdür,
- 4a 1 şol bâr-gâh-ı felek-iştibâh hâzret-i pâdişâh-ı hilâfet-penâh
“eyyede'llâhu te'âlâ
- 2 **ve i'lâhu**⁸² hakkında ki maħatt-ı riħâl-ı efâzıl-ı ricâl ve Ka'be-i âmâl-
ı ķabâyıl-ı ehl-i kemâldür, vazîfe-i du'â
- 3 ve istid'â-yı beķâ-yı 'izz ü i'tilâ münâsib, bel vâcibdür ki 'âmme-i
zevi'l-'uķûl üzerine
- 4 farîza-i tâ'ati tâli-i tâ'at-i Ħudâ ve resûldür. Ve rıbķa-i ruķyeti tavķ-ı
raķabe-i selâtin-i fuħûldür.
- 5 Nevk-i sinân-ı cân-sitânı bir kilkdür ki anuñ ucından cemâl-i ğarrâ-yı
ğazâ
- 6 ğâze-i ğâret-i ervâh ķatli ve gül-güne-i hûn-ı a'dâ ile pür-naķş u
niğardur. Ve tîğ-ı tâb-dârı

⁷²Daha çok Şeyh Sa'di (1193?-1295) olarak bilinen ve **Gülistân** ve **Bahâristân** isimli eserleriyle meşhur olan İran'lı şâir.

⁷³Allah ruhunu yüceltsin.

⁷⁴Yeşil ağaçların yapraklarının her biri akıllı insanların nazarında Allah'ın marifetinin yazıldığı defterin bir yaprağıdır.

⁷⁵Nureddin Abdurranmân (Molla) Câmî (ö. 1492)'nin her birinde farklı bir hikaye anlattığı 40 bölüm, “ıkd”den oluşan manzum bir eserdir.

⁷⁶Şeyh-i 'Amâra diye de okunabilecek olan bu isimle ilgili bir bilgi bulamadım. 'Amâra, kuzey Irak'ta bir kazânın adıdır.

⁷⁷Allah kabrini nurlandırın.

⁷⁸Kendi gazelimin içinde gizlenmek istiyorum tâ ki onu okuduğunda senin dudaklarını öpeyim.

⁷⁹Ebû Sa'îd Ebi'l-Ħayr, (967-1049), Horasan'lı meşhur sûfilerdendir, rubâileriyle de tanınmıştır.

⁸⁰Allah sırrımı takdis etsin, yüceltsin.

⁸¹“Salih, iyi kişilerden bahsedildiğinde rahmet iner.” Bu söz hadis olarak bilirse de meşhur sûfilerden Süfyân-ı Sevri'ye aittir (İsmail Aclûni, **Keşfü'l-hafâ**, Beyrut 1983, c. 2, s. 91).

⁸²Allah onu kuvvetlendirsün ve yüceltsin.

- 7 bir mîg-ı âb-dârdur ki kaçâr-ı emtâr-ı geşt-zâr-ı kâr-zârda dökülen
dimâ'-ı a'dâ-i hâk-sârdur.
- 8 Hengâm-ı hengâme-i vegâ vü heyecân-ı heycâda 'âdet-i melzûmetu's-
sa'âdeti terk-i külâh u kemer-i
- 9 muraşsa' vü mücevher ve mefhar-i i'lâ'-ı i'lâm-ı Hağ için lebs-i libâs-ı
lebûs u miğferdür. Deste-i
- 10 şemşîr-i cihân-gîrine şemse-i hûr zîver kılinsa sezâdur. Ve sâğ-ı serîr-i
felek taşvîrine
- 11 sîm-i hilâlden halhâl takinsa revâdur. Şükûh u şevketde reşk-i **Kâvus-ı**
Key⁸³ ve cûd u seğâda
- 12 gayret-i **Hâtem-i Tay**'dür⁸⁴. Ve selâtin-i 'Arab u 'Acem câh u celâline
nazar-be-meşâbe-i hâkim-i Rey⁸⁵ ü
- 4b 1 şeyh-i Hay'dür.⁸⁶ Fermân-dih-i Îrân u kahramân-ı Tûrân şikence-i ser-
pençe-i qahrından emân bulmamışdur.
- 2 Ve ferâ'ine-i Mısr kuvvet-i kâhire ile yed-i beyzâ-yı te'yîd-i
intimâsınıñ tabancasından necât
- 3 bulmağa dermân olmamışdur. Şalâ-yı şalveti gûş-ı vuğûşa vâsıl olalı
her mâs hirâs u iftirâs-
- 4 dan gûşe-i bîşede pinhân olmuşdur. Ve 'ıqbân-ı 'ıqyân-ı elviye-i zafer-
tev'emânî şayd-ı mürğ-ı cân ile
- 5 meşhûr olalı cân-ı haşm-ı vegâ 'Ankâ gibi verâ-yı kevn ü mekânda
âşiyân tutmuşdur.
- 6 ,amîr-i münîr-i hürşîd-tenvîrlere ki mağla'-ı envâr-ı hilâfet ü şâhîdür,
hücûm-ı vâridât-ı İlâhî
- 7 ve cümûm-ı idrâkât-ı gayr-ı mütenâhî şol derecededür ki 'avâlî-i
himemleri bâ-vücûd-ı tekeffül-i nazm-ı
- 8 nizâm-ı mehâm-ı ümem ü işlâh-ı meşâlih-i cumhûr-ı benî 'Âdem ber-
muğtezâ-yı fehvâ-yı erbâbu'd-düvel
- 9 mülhim-i kâmet-i zibâ-yı dîbâ-yı ebkâr-ı efkârları tırâz-ı rumûz-ı gaybî
ile mu'allem olduğu sebebden
- 10 letâyif-i eş'âr-ı âb-dârları ekâbir-i 'Arab ve efâzıl-ı 'Acem mâ-beyninde
mağbûl u müsellemdür. Ve
- 11 faşl-ı nîsân fazl u ihsânda bağr-i kalb-i şerîflerine nâzil olan bârân-ı keşf
ü ilhâm
- 12 şadef-i vücûd-ı pür-cûdlarında şol le'âli-i nazm-ı hağâyık-nizâma
mücib-i in'ikâd u intizâmdur

⁸³İrân'ın Pişdâdiyân sülâlesinden sonra gelen Keyâniyân sülâlesinin ilk hükümdarı adaletiyle meşhur Keykubâd'ın torunu ve halefi, bu sülâlenin ikinci hükümdarıdır.

⁸⁴Asıl adı İbn Abdullah b. Sa'd'ın lakabıdır ve Tay kabilesinden olduğu için "Tây, Tâyi veya Tâ'i" nisbeleriyle anılır. Hz. Peygamber'in döneminde yaşamışsa da onun peygamberliği dönemine yetişememiştir, cömertliği ile meşhurdur.

⁸⁵İrân'ın en eski şehirlerinden birisidir.

⁸⁶Osmanlı hakimiyeti döneminde Basra vilâyetine bağlı bir sancak merkeziydi.

- 5a
- 1 ki her biri ‘aynu’l-‘ıkd-ı kelâm-ı mülûk u dürretü’t-tâc-ı mülûk-ı
kelâmdur. Ve
Men ne-mîdânem ki în cins-i sūhan-râ nâm çîst
- 2 **Ne nübüvvet mî-tevânem gufteneş ne sâhîrî⁸⁷**
“İllâ ve hüve’s-sultân bin es-sultân bin es-sultân
- 3 **bin es-sultânî’l-mütemeşşil bi-emr-i “İnne’llâhe ye’muru**
bi’l-‘adli ve’l-ihsân”⁸⁸ es-Sultân Süleymân Hân
- 4 **bin es-Sultân Selîm Hân bin es-Sultân Bâyezîd Hân bin es-**
Sultân Muhammed Hân
- 5 **halleda’llâhu te‘âlâ li-te’yîdi’l-İslâmi ve’l-müslimîni**
mülkehu ve sultânehu ve efâza ‘alâ kâffeti
- 6 **’l-âlemîni ‘adlehu ve ihsânehu. Allâhü’mme’c’al**
besâtîne’l-ķulûbi min edrâri midrâri ğamâmi in’âmihî
- 7 **ke-cennâtin tecrî ve leme‘âti eşi‘‘atin râķathu min mişķûti**
serîri hılâfetihi ke-ennahâ kevkebün dūrriyyün
- 8 **rabbi kemâ ce‘alte enzâre’l-istidlâli’l-‘ilmiyyi fi**
medârici’l-burhâni’s-silmiyyi
- 9 **kelîleten ‘an idrâki merâtibi ķadrihi ve’rtiķâ’ihî. İc’al**
eķvele’l-ımtidâdeyni mine’l-burhâni
- 10 **’ķ-ķabî’iyyi aķşara min medâ müddeti ‘ömrihi ve baķâ’ihî.**
Âmîn Âmîn. Lem-’aķta’ bi-vâhıdetin ķattâ übelliĝahâ
- 11 **’l-ĝayni âmînâ”⁸⁹**
“Çün du‘â-yı pâdişâh-ı mülk ü millet mî-künem
Ez-firâz-ı sidre âmîn mîkuned Rûhu’l-Emîn”⁹⁰
- 12 Temhîd-i muķaddemât-ı ma’hûdeden aşıl maķsûd budur ki çün
münzevî-i ĝuşe-i ĝüm-nâmî
- 5b
- 1 vü nâ-yâbî Hüsâmü’ d-dîn bin Hüseyn el-meşhûr bi-Sehâbî
Hâzret-i Hâķķ sübhânehu
- 2 ve te‘âlâ kıbelinden ‘atıyye-i ķab‘-ı mevzûn ile memnûn ve süveydâ-yı
ķalbi sevdâ-yı şî’r ile meşhûn
- 3 olup evķât-ı ferâĝ-ı hâķırda teşhîz-i zihn-i fâtır içün tuyûr-ı me‘ânî şayd
ve
- 4 zuhûr-ı defâtirde ķayd olunurdu. Ve sebep-i zıķr u du‘â olmak recâsiyle
cem’ ve

⁸⁷Bilmem ki bu hangi nevi sözdür ve adı nedir. Bildiğim odur ki ona Peygamber kelamı diyemem, sihir de değil.

⁸⁸“Allah muhakkak adaleti ve iyilikte bulunmayı emreder”, **Kur’ân**, Nahl sûresi, 16/90.

⁸⁹O sultan oğlu sultan, Sultan Muhammed Han’ın oğlu Sultan Bâyezîd oğlu Sultan Selim oğlu ve “Allah muhakkak adalet ve iyiliği emreder” [sözünü kendisine] imtisâl edinen Sultan Süleymân, Allah müslümanları güçlendirmek için onu mülk ve saltanatını ebedi kılsın. Adalet ve ihsanını bütün alemlere yaysın. Ey Allah’ım, kalb bahçelerini altlarından ırmaklar cennetler gibi onun in’âm bulutundan yağdırmak suretiyle nasîbdâr eyle. Aynı şekilde onun hilâfet serîrinden parlayan ışıklarla sanki inciden yıldızın parladığı gibi parlak ve berrak eyle. Ey Rabb’im burhân-ı silmî merdivenlerine yükselmek için olan ilmi, istidlal görüşlerini onun kadrinin yüceliğini ve zatının yükselişini idrakten nasıl âciz kıldıysan burhân-ı tabînin iki uzantısının en uzununu onu ömür müddetlerinden ve dünyadaki kalışından daha kısa eyle, âmîn, âmîn.

⁹⁰Millet ve memleket sultanının duasının yaptığım için Sidre’den Cebrâil ona âmîn diyor.

- 5 tertîbine ‘azm olundukça imzâsında mevânî’ bulunurdu. Hâliyâ ol
bârgâh-ı hilâfet-i
- 6 “‘**uzmâ a’lâhu’llâhu te’âlâ**”⁹¹ şavbından müsevvedâtda işbât
olunan ebyât cem’ u tedvîn
- 7 ve her birinin maķâmı ta’ayyün olunmak bâbında işâret-i ‘ulyâ-yı feyz-
bahşâ fermân-
- 8 fermâ ve te’yîd-nümâ olmağın, lâ-cerem sırru’l-me’mûrı ma’zûrun, ol
bâbda destûr kılınup kıllet-i
- 9 bizâ‘at ve kuşûr-ı şınâ‘at muhaķķaķ iken ebyât-ı müteferriku’l-eczâya
tertîb-i
- 10 ħurûf-ı hecâ üzerine “**keyfe mâ’t-tefaķ**”⁹² nazm u nesķ virildi.
Erbâb-ı tıbâ‘-ı selîme bu nüşâ-i
- 11 saķîme manzûr olduķda ġâyet-i mes’ûl budur ki ba‘z-ı ebyât-ı dil-
pesend ile
- 12 ħursend olup mevâzı‘-ı i‘tirâzı zeyl-i iġmâz ile mestûr buyurular ki
mukaddemât-ı
- 6a 1 müteķaddimetü’l-beyâna binâ‘en maķşad-ı aķşâ bir beyt sebebiyle
enfâs-ı fuķarâdan
- 2 deryûze-i şâlih-i du‘â vü istid‘â-yı maġfîret ü rızâdur.
“**Rezzaķana’llâhu’l-ġatme bi’l-ġasenâti**
- 3 **ve’l-‘afve ‘ani’s-seyyi’âti bi-yedihi ezmetü’l-ġüs-nâ ve**
ileyhi’r-rüc‘â ve hüve’l-müste‘ânu ve ‘aleyhi’t-tüklânu.”⁹³

⁹¹ Allah onu yüce kılsın.

⁹² İttifak edildiği üzere.

⁹³ Allah bize hayatımızı günahlarımızı afvedilmiş olarak, hasenât, iyilik ile bitirmek nasîp etsin. Bütün güzelliklerin dizginleri O’nun elindedir. Dönüş O’nadır. Kendisinden yardım istenilecek O’dur, tevekkül de O’nadır.

Kasîdeler

FÎ TEVHÎDÎ BÂRÎ ‘AZZE İŞMUHU⁹⁴

Mef’ûlü Mefâ’îlü Mefâ’îlü Fe’ûlün

- 1 Hüsnuñ ideli ‘ayn-ı dil ü câna tecellâ
Dil oldı serâsîme vü cân vâlih ü şeydâ
- 2 ‘Aks-i ruhuña olmasa mir’ât mezâhir
Mescûd-ı mugân olmaz idi Lât ile ‘Uzzâ
- 3 Ger şem’ ruhuñ nârına pervâne degülse
Başında nedendür görinen âteş-i sevdâ
- 4 Mihr-i ruhuñı nûş-ı dehânuñla görelen
Hırşîd ile hem-sâye vü teng oldı Mesîhâ
- 5 Zülfüñ hamına olmasa ger şifte Mecnûn
Pây-ı diline kıomaz idi silsile Leylâ
- 6 Zâr olmaz idi ‘ârıza-ı ‘ışk ile Vâmık
‘Arz itmese mihr-i ruhuñı ‘ârız-ı ‘Azrâ
- 7 Ger virmese la’lûñ leb-i Şîrîn’e halâvet
Telh itmez idi Kûhken’üñ kâmın o halvâ
- 8 Haţtuñ eşeri birle dehânuñ haberi yok
Bilmem nedür efvâhda bu fitne vü gavgâ
- 6b 9 Hâkister idüp sînede yaqduñ dil-i zârı
Cân âyînesi⁹⁵ anuñ ile oldı mücellâ
- 10 Hıffâş-şîfat dîde seni görmede ‘âciz
Sen mihr-i cihân-tâb gibi zâhir u peydâ
- 11 Ol vaqt hıred hüsnuñı idrâk ider kim
Âyînede⁹⁶ eşkâl göre dîde-i a’mâ
- 12 Âgâz ile encâmuña idrâk iremez kim
Encâmuña gâyet yog u âgâzuña mebdâ
- 13 Her zerre ki var hâl-i dil ile nazâr itseñ
Hem hamdüñe hâmiddür ü hem zıkrüñe gûyâ
- 14 Beydâ-yı felâketde felek-vâr Şehâbî
Olmış dün ü gün hayret ile bâdiye-peymâ
- 15 Ger bedraqa-i luţfuñı kılsañ aña hem-râh
Ârâm-gehi olur idi menzil-i selmâ

FÎ NA‘TÎ’N-NEBÎ ŞALLALLÂHU ‘ALEYHİ VE SELLEM⁹⁷

Fe’ilâtün Fe’ilâtün Fe’ilâtün Fe’ilün

⁹⁴Yaratıcı’yı, adı yüce olsun, tevhîd, birleme konusunda.⁹⁵Metinde “â’înesi” şeklindedir.⁹⁶Metinde “â’înesi” şeklindedir.⁹⁷Peygamber’i, Allah şanımlı yüceltsin ve selâmete erdiresin, övme konusunda.

- 1 Olmaz ferş-i qadem atlas-ı eflâk saña
Gey Hâbîb'üm yaraşur hil'at-i "Levlâk"⁹⁸ saña
- 2 Lâ-mekân oldı mekânıñ iremez fi'l-vâkı'
Mürğ-ı endîşe ile tâyir-i idrâk saña
- 3 Bükülüp secde ider çerh-ı muraşsa' hâke
Olalı ey güher-i pâk şadef hâk saña
- 4 Şemer-i ma'rifetu'llâh seçerisin ne 'aceb
Atsalar seng-i cefâ bir niçe bî-bâk saña
- 7a 5 Lücce-i baħr-i kerem sensin ü 'âlem hâşâk
Râh-ı kırbet nice bulsun ħas u ħâşâk saña
- 6 Na'tüñe şanma zebân oldı hemân cârî vü bes
Ki dürüd itdi revân dîde-i nem-nâk saña
- 7 Medħ idüp zâtuñı bî-çâre Şehâbî ne disün
Çünkü "Levlâk" didi Ĥâlîk-ı eflâk saña

3

**FÎ MENÂĞIBİ ĤULEFÂ'U'R-RÂŞİDÎN
RİĤVÂNULLÂĖİ 'ALEYĖİM ECMA'ÎN⁹⁹**

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

- 1 Ne ħavf-ı âteş-i dûzaħ çeker ne bîm-i 'azâb
Şu dil ki oldı mekân-ı maħabbet-i aşâb
- 2 'Ale'l-ħuşûş refîk-i şeh-i Rusül Şiddîk
Muğaddem-i ħulefâ mîr-i zümre-i aqţâb
- 3 İkinci pâdişeh-i mülk-i ma'delet Fârûk
Ĥaţîb-i minber-i İslâm u şâğib-i mihrâb
- 4 Üçüncü ebr-i ħayâ baħr-i ħilm Zî'n-nûreyn
Riyâz-ı şer' ü imâmetde ġonce-i sîr-âb
- 5 Resûle yâr-ı çehârum 'Aliyy-i 'âlî-ğadr
Vaşıyy-i ħatm-i rusül müftî-i çehâr-kitâb
- 6 Daħi Ĥüseyn ü Ĥasen iki sıbt-ı pâk-i Nebî
Biri sipihr-i kerem biri şâh-ı 'arş-cenâb
- 7 Maħabbet-i ħulefâ ile olıcağ maħşûr
Şehâbî maşlaħat âsân olurdu rûz-ı ħisâb

4

**FÎ MEDĖİ SULTÂNE SELÂTİNİ'Z-ZAMÂN
ĤALLEDA'LLÂĞU EYYÂME SALTANAĞİHİ Bİ'L-'ADLİ
VE'L-İĖSÂN¹⁰⁰**

⁹⁸Hadîs-i kudsî olarak bilinen ve tamamı "Levlâke levlâk lemmâ halaktu'l-eflâk" ve "Sen olmasaydın âlemleri yaratmazdım" anlamındaki bu söz hadis değıldir, Süfyân ibn-i Uyeyne'ye ait bir sözdür (İsmail Aclûni, **Keşfü'l-hafâ**, Beyrut 1983, c. 2, s. 214).

⁹⁹Doğru yolda giden halifelerin, Allah onların hepsinden razı olsun, menkıbeleri konusunda.

¹⁰⁰Devrin sultanlar sultanının, Allah onun saltanat günlerini adalet ve iyilik üzere devamlı etsin, övgüsü hakkında.

- Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün
- 7b 1 Nuşret-çarîn ü devlet ü iqbâl hem-rikâb
Geldi serîr-i salţanata şâh-ı kâm-yâb
- 2 Ey memleket nüvîd ki ten buldı tâze cân
V'ey rûzgâr müjde ki ref' oldı inqılâb
- 3 Ey baht-ı huft e gâflet-i h^wâbdan uyan
Ey fitne h^wâba var ki senüñdür zamân-ı h^wâb
- 4 Ey pîr-i çerh 'aynek-i encümle kıl nazâr
Hürşîd-i evc-i 'izzeti seyr eyle bî-hicâb
- 5 Ey mihr-i 'adl dehre ziyâ vir ki necm-i zulm
Zulmetde oldı mu'tekif-i künc-i ihticâb
- 6 Ey bâd kılma hâk-i perîşânı münkalib
V'ey âb virme âteş-i sûzâna inqılâb
- 7 Ey baır hâk-i maıdem-i şâha nisâr için
Lâyııdur ola ger ıatarâtuñ dür-i hoş-âb
- 8 İrgür sipihre başuñı ey çerh kim saña
El virdi pây-bûs-ı şehen-şâh-ı Cem-cenâb
- 9 Hızr u Mesîh-rütbe meh-i âfîtab-ı kadr
Şâhib-ı kırân-ı 'aşr şeh-i ma' delet-nişâb
- 10 Sultân-ı mülk-i şer' Süleymân-ı şark u ğarb
Kim Hâk'dan oldı zıll-ı İlâhî aña hiıtab
- 11 Fermân-dih-i mülük u selâfın ki hanceri
Oldı mülük-i memlekete mâlikü'r-rikâb
- 8a 12 Baırüñ temevvüci eşer-i bâddan degül
Dest-i güher-nişâr aña virdi inqılâb
- 13 Şarkı müsahıhar eyledi bir günde ğarb ile
Yakmış gibi çerâğı kılıcından âfîtab
- 14 Dehri münevver itdi ruı-ı enveri belî
Zerrât-ı kâyinâta virür mihr nür u tâb
- 15 Dest-i güher-feşânuña beñzerdi fi'l-meşel
Olsaydı ebr ıatreleri lü'lü-i hoş-âb
- 16 Luıfuñ giderse tañ mı gönülden küdüreti
Virse 'aceb mi cevher-i rûha cilâ şarâb
- 17 La'lüñ tekellüm eylese ervâh-ı kıuds olur
Şehd-i kelâm ile şeker-i nuıkuña zübâb
- 18 Güm-râh olan 'adûya zamîr-i münevverüñ
Gösterdi rây-ı şâyib ile menhec-i şavâb
- 19 Devrân muıhâlifî getürüp âsitânuña
Sürüp yüzin yire ıakuban boynına tınâb
- 20 Deryâya atdı boıdı hevâyı siyâsetüñ
Bir kıubbe yapıdı üstine billûrdan habâb
- 21 İtse hasûd âh olur kendü başına
Her bir şerâresi şerer-i dûzah-ı 'azâb

- 22 Bes kim türâba dökdi dimâ’-i havâricî
Kıldı zamâne tîguña künyet Ebû Türâb
- 23 ‘Adlûnle buldı şöyle cihân i’tidâl kim
Oldı tezerv âbhûrı dîde-i ‘uqâb
- 8b 24 Kaşd idemez kebûtere şâhin ki havf idüp
İtmez ‘uqâb şa’veye şimden girü ‘ikâb
- 25 Gördi kılcuñuñ kesici hûnî olduğın
Kıldı yirini ma‘deletûñ maḥbes-i kırâb
- 26 Oldı peleng ü reng birâder yalaşdı kan
Devrûnde görđi hem-dem âgnâmdur ziyâb
- 27 Sen mâha kec nazarla meger baqđı gice kim
Çeşm-i sipihre rastladı nîzesin şihâb
- 28 Her hâneyi ki cevr ile tarḥ itdi rûzgâr
Seyl-âb-ı tîguñ eyledi ol hâneyi ḥarâb
- 29 ‘Azm-i mevâkibûñ göricek yiridür eger
Berq-ı sebük-‘inâna dinilse girân-rikâb
- 30 Zînetle bayraq [u] ‘alemûñ pür-kitâbdur
K’âyât-ı Fetḥ u Naşr ile meşḥûndur ol kitâb
- 31 Eṭbâq-ı çerḥ kâğıdı itmez vefâ eger
Vaşfuñ kitâbını ḥiredüm kılsa intiḥâb
- 32 Kapuñ ki cennet-i fuḫarâdur Seḥâbî’ye
Dünyâ vü âhiretde yiter melce’ ü me’âb
- 33 Te’şîr-i sa’d u naḥs-ı felekden aña ne ğam
Kim âsitân-ı luṭfuña gösterdi intisâb
- 34 Meşşâta-veş eyâdî-i medḥûñle ref’ ider
Her dem ‘izâr-ı şâhid-i endîşeden niḫâb
- 35 Tâ taḫt-ı lâciverd-i felek üzre şâh-ı çerḥ
Alur sipâh-ı şâbit ü seyyâreden ḥisâb
- 9a 36 Taḫt-ı sa’âdet üzre qarâr it ‘ale’ d-devâm
Sen kâm-baḫş-ı devlet ü aḫbâb kâm-yâb
- 37 Nuşret qarîn ü baḫt rezîn ü felek mu’în
‘Avn-i İlâh yâver ü da’avât müstecâb

5

**EŞREKA’LLÂHU ŞÂRIKA SEMÂ’İ SALTANAṬİHİ
MAŞÛNEN ‘ANİ’L-KÛSÛFİ
VE AḶMERA ḶAMERA FELEKİ ‘ÂṬİFETİHİ
ME’MÛNEN ‘ANİ’L-ḶUSÛFİ¹⁰¹**

Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilün

- 1 Şanma kim olmış şafaqdan sürḥ eṭrâf-ı hilâl
Virdi dest-i dâver-i devrân sipihre gûş-mâl

¹⁰¹Allah onun saltanatının güneşini tutulmaktan korunmuş doğdursun ve ihsan ayını da tutulmaktan emin olarak parlatsın.

- 2 Eyledi kendin şafağdan âşikârâ mâh-ı ‘ıyd
Cism-i zârı rûzenüñ za‘findan olmışdur hayâl
- 3 Ravza-i eflâkde beñzer nihâl-i tâzeye
Şarşar-ı tağdîrden olmuş hamîde ol nihâl
- 4 ‘Arşa-i ‘âlemde çevgân-vâr gâhî gûşe-gîr
Devr içinde gûy-veş gâhî serî‘ü’l-intikâl
- 5 İtdi bir şaykal nümâyân çerç-i zengârî yine
Kim gönül âyînesinden mağv ide jeng-i melâl
- 6 Kıldılar peymâne kandîl-i şıyâmı ehl-i ‘ays
Çün şafağ-gûn bâde içre gördiler rengîn sifâl
- 7 ‘Iyde gûyâ şâm menşûrın ‘atâ itdi kazâ
K’oldı zâhir sîm-gûn tuğrâyile kırtâs-ı al
- 8 Düşmege pây-ı semend-i şâh-ı dehre mâh-ı bedr
Peykerinden gâh na‘l eyler nümâyân gâh dâl
- 9 Kankı şeh ol kuşb-ı devrân ser-ver-i şâhib-kırân
Sâye-i Hağ hâmi-i dîn mâhî-i küfr ü dâlâl
- 9b 10 Gevher-i dürc-i mürüvvet bedr-i burc-ı ma‘delet
Dürr-i deryâ-yı celâlet dürrî [hem] evc-i celâl
- 11 Mâh-ı Keyvân-menzilet şâh-ı Süleymân-menkıbet
Kim anuñ Şebdîzi için oldu zîn-i zer hilâl
- 12 Vefk-ı râyı üzre ger mihr itmese bir lağza devr
İrişür fi’l-hâl devrândan aña nağs-ı zevâl
- 13 Leşker-i menkûb-ı a‘dâ ‘asker-i manşûrına
Pây-dâr olmaz olursa fi’l-meşel encüm-mişâl
- 14 Kana batmış çarb-ı tığından ayağdan başa dek
Şanma başında kızılbaş-ı pelîdüñ tâc-ı al
- 15 Ey Şehâbî biñde birin vaşfinuñ itsem beyân
Hayretinden ‘aql lâ-ya‘kıl olurdu nuğk lâl
- 16 Nice kim seyr ide mihr ü mâh u eflâk ü nücûm
Nice kim devr ide mâh u sâl u eyyâm u leyâl
- 17 Çerç u encüm sâl u mâh olsun muñî‘ u çâkerî
Ola qadr u ‘ıyd u eyyâm u leyâlî mâh u sâl

6

**LÂ ZÂLET NESÂYİMÜ MA‘DELETİHİ SÂYİRETEN
VE ŞEMÂ’İMU ‘AṬÂ’İHİ ŞÂMİLETEN¹⁰²**

Fe‘ülün Fe‘ülün Fe‘ülün Fe‘ülün

- 1 Yine çekdi gül-zâra ‘asker şükûfe
Çemen şahnına kurdu çâder şükûfe
- 2 Geçüp taht-ı çûpîne mânend-i husrev
Kodı başa şâhâne efser şükûfe

¹⁰²Adalet rüzgarlarının esintisini ve ihsân kokularının yaygınlığını devamlı kılsın.

- 10a
- 3 Meger eyler ihsân cüyûş-ı rebî‘a
Ki dîvân idüp açdı defter şükûfe
- 4 Şaçup sîmini her yaña oldı âhir
Cünûd-ı reyâhîne ser-ver şükûfe
- 5 Tulû‘ itdi hürşîd-mânend kıldı
Şebistân-ı bâğı münevver şükûfe
- 6 Sipîhr oldı sebz ile gül-zâr u anda
Gül-i zerd hürşîd ü ahter şükûfe
- 7 Ele sâkıyâ gül gibi al ayağı
Ki qaldurdı rindâne sâgar şükûfe
- 8 Ne hâcet şeb-i ‘ayş-ı gül-şende şem‘a
Ki bir şem‘-i tâbendedür her şükûfe
- 9 Bu emr-i ‘acîbe nazâr kıl ki olur
Gehî beyza geh beyza-perver şükûfe
- 10 Hâyâdan tere gül gibi gârq olurdı
Ger olsa ruhuñla ber-â-ber şükûfe
- 11 Şabâ bâğa irgürse zülfüñ nesîmin
Olurdı ser-â-ser mu‘anber şükûfe
- 12 Gözinden sebel zâyil olurdı kılsa
Ėubâr-ı rehüñ kuhl-i ağber şükûfe
- 13 Riyâz-ı feşâhatde olsaydı farzâ
Sehâbî gibi ger sühan-ver şükûfe
- 14 Hezârân zebân ile eylerdi her dem
Du‘â-yı şeh-i heft kişver şükûfe
- 10b
- 15 Nice kim nesîm-i bahâr ile eyler
Meşâm-ı cihânı mu‘atâr şükûfe
- 16 Hemîşe nihâl-i berûmend-i rumhuñ
Getürsün ser-i haşmdan bir şükûfe

7

**CE‘ALA‘LLÂHU ‘UMRAHU ETVÂLE‘L-E‘MÂRİ VE
HARRASE MEVÂRA**

DEVLETİHİ ‘AN ŞEVÂ‘İBİ‘N-NEVÂ‘İBİ VE‘L-EKDÂR¹⁰³

Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün

- 1 Ėam-ı bahâr ile zerd itdi rûy-i bâğı hazân
Niteki çehre-i ‘uşşâkı fûrkat-i cânân
- 2 Muğârin olduğı için harîf pîri ile
Ulaşdı şahid-i bûstâna zahmet-i yeraqân
- 3 Rebî‘ haylini târâc kıldı reh-zen-i dey
Tuşurdı kimini vü kimin eyledi ‘uryân
- 4 Çenâr dehr fenâsın görüp qalender-vâr
Şoyundı qaldı çemen içre vâlih u hayrân

¹⁰³Allah ömrünü ömürlerin en uzununu etsin, devlet ve saltanat müddetini bela ve keder karışmaktan korusun.

- 5 Hüdâ'ya cevri-i şitâdan meger tazallüm ider
Ki rûy-i zerdini yirlere sürdi berg-i hazân
- 6 Sehâb u ra'd çemen hâline teraḥḥum idüp
Birisi ağlayup eyler birisi âh u efgân
- 7 Çemen yüzün ki şararmışdı berķ havfından
Sefîd kıldı sefidâc-ı berf ile devrân
- 8 Şadâ-yı şıyt-ı zemistânı bâddan işidüp
Yirinde kuruyı kıaldı o demde âb-ı revân
- 9 Neberd-i berdi görüp havfdan nihân oldı
Hişâr-ı âhen u hârâda âteş-i sûzân
- 11a 10 Ocağı kıble idüp nâra tapdılar gûyâ
Mecûs milletine tâbi' oldı halk-ı cihân
- 11 Yakardı berd cihânı ger olmasaydı bu gün
Penâh-ı halk-ı cihân âfitâb-ı 'âlemyân
- 12 Şeh-i zemîn ü zamân sâye-i 'inâyet-i Haķ
Hıdîv-i pâdişehân ḥazret-i Süleymân Hân
- 13 Hâlîl-ḥulķ Süleymân-şükûh 'Îsî-dem
Serîr-baḥş-ı selâtin nişân-ı mülkistân
- 14 Muhammed-âyet [u] Sıddîķ-sıdk [u] 'Osmân-ḥilm
'Ömer-şalâbet [u] Ḥaydar-dil [u] refî'-mekân
- 15 Şihâb-rumḥ [u] kamer-ḥal'at [u] 'Uḫârîd-rây
Sitâre-ceyş [u] felek-ķadr [u] Müşterî-eyvân
- 16 Sipihirden yücedür der-gehün merâtib ile
Yiridür ola Zuḥal pâspânuña der-bân
- 17 Cenâbuña iremez rif'at ile ger biñ yıl
Hevâya eyleye pervâz vehm-i tîz-'inân
- 18 Sevâd-ı ḥükmüne baş egmeyen kalem-veş olur
Siyâh-rûy u bürîde-zebân u ser-gerdân
- 19 Şu dem ki eyleye cünbiş nesîm-i luḫfuñ olur
Dil-i şikeste-i aḥbâb gül gibi ḥandân
- 20 Ne vaķt kim ese ḥışm ile şarşar-ı ķahruñ
Olur mübâriz-i eflâk bîd-veş lerzân
- 11b 21 Şerîf-i zâtuñı kıldı Hüdâ bi-ḥamdî'llâh
Cihân-mutâ' u ķazâ-ķudret u ķader-fermân
- 22 Ḥapuñda ser-ver-i Tûrân gulâm-ı ḥalka-be-gûş
Kapuñda 'abd-i girîzân sipeh-bud-ı Îrân
- 23 Esîr ḥükmüne dârâ-yı Hind ile Çîpâl
Muḫî'dür emrüñe fağfûr-ı Çîn ile ḥâķân
- 24 Sen ol mekân-ı keremsin ki virilür her gün
Kapuñda sâyile maḥsûl-i baḥr u ḥâşıl-ı kân
- 25 Keremle ma'deletünden nümûnedür şâhâ
Seḫâ-yı Hâtem-i Tâyi vü 'adl-i Nûşirevân
- 26 Bir iki ķaḫre-i nâçîzdür naķar kılsañ
Biḫâr-ı cûduña nisbet muḫîḫ ile 'ummân

- 27 Cihânda pâdişehâ ser-verâ bi-ḥamdi'llâh
Emîn-i rûy-i zemînsin emân-ı ḥalk-ı cihân
- 28 Cenâb-ı devletüñe ḥâlüm ideyin 'arz
Ki bendeñe neler itdi bu gerdiş-i devrân
- 29 Vaṭandan eyledi mehcûr u aḳrabâdan dûr
Esîr-i derd ü giriftâr-ı miḥnet-i hicrân
- 30 Celîs-i derd ü ğam oldum enîs ü nâle vü âh
Tenümde ḳalmadı ṭâḳat dilümde tâb u tüvân
- 31 Belâ-yı ğurbet u endûh-ı faḳr ile olmış
Ĝam ile ğuşşa ṭa'âmum şarâb-ı 'ayşum ḳan
- 32 Ḥayât buldı cihân ḥalkı luṭf-ı 'âmuñdan
Benüm de derdüme ḳıl merḥametle bir dermân
- 12a 33 Seḥâbî ḳuluñı k'oldı bahâr-ı medḥüñde
Hezâr naĝme ile 'andelîb-i ḥoş-elḥân
- 34 Cefâ-yı faḳr ile aĝlatma iltifât eyle
Ki ola gül-şen-i 'âlemde gül gibi ḥandân
- 35 Hevâ-yı mihrüñ ile zerre-vâr ururken raḳs
Revâ degül ki düşüp ola ḥâk ile yeksân
- 36 Elini al kerem eyle ḳoma ki ol zârı
Helâk eyleye ḥasretle ğayret-i aḳrân
- 37 Nice ki devr ide seyr-i sipihr ü encüm ile
Rebî' birle zemistân ḥarîf u tâbistân
- 38 Bahâr-ı salṭanat u bûstân-ı devletüñe
Felekden irmeye âsîb-i tünd-bâd-ı ḥazân

8

ŞEYYEDA'LLÂHU TE'ÂLÂ ERKÂNE DEVLETİHİ MÂ
TE'ÂḲABE'L-MELEVÂN
VE MEHHEDE ḲAVÂ'İDE SALṬANATİHİ MÂ
TÜRÂDİFU'L-ḲAMARÂN¹⁰⁴

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

I

- 1 Sâḳıyâ mey şun ki oldı mevsim-i nev-rûz u 'ıyd
Ḥayl-i dey olup girizân miḥnet oldı nâ-pedîd
- 2 Mihr-veş zerrîn ḳadehle içelüm gül-ĝun şarâb
Kim irişdi rûzigâr-ı sa'd u eyyâm-ı sa'id
- 3 Münhezim kıldı şitâ ḥaylin sipeh-dâr-ı bahâr
Reh-zen-i Behmen çemenden gitdi h^wâr u nâ-ümîd

¹⁰⁴Devletin temellerini günler birbirini takip ettikçe (zaman durdukça) yüceltsin. Saltanatın temellerini ay ve güneş birbirini takip ettikçe sağlamlaştırsın.

- 12b
- 4 Şâh-ı gül geldi diyü müjdeyle varup gül-şeni
Ser-be-ser zeyn itmege bâd-ı şabâ oldu berîd
- 5 Ğonce ağzın gevher-i jâleyle taldurdu hevâ
Gül-şene çün maqdem-i nev-rûzdan virdi nûvîd
- 6 ‘İyd sulţânın ziyâfet kılmaya şâh-ı bahâr
Kırdı şahın-ı gül-şene ezhârdan çetr-i sefid
- 7 Oldı Tûbâ’dan ‘alâmet virdi Kevşer’den nişân
Sâhat-i gül-zârda âb-ı revân u pâ-y-ı bîd
- 8 Lâle câmindan çemen bezminde olmuş mest gül
Çâk ider ceybin simâ’ itdükçe bülbül den neşîd
- 9 Cilve eyler şun‘ mir’âtında Şâni‘ dem-be-dem
Dîde-i idrâk ile nâzırdur aña ehl-i dîd
- 10 Koma elden kim ğanîmetdür huşûşâ nev-bahâr
Dâmen-i yâr u kenâr-ı sebze vü câm-ı nebîd
- 11 Gül-şene vardum seher vaqtinde gördüm bî-ķarâr
Dem-be-dem tekrâr ider bu şi‘r-i ğarrâyı hezâr

II

- 13a
- 1 Ğamdü-li’llâh kim yine esdi nesîm-i nev-bahâr
Buldu şâm-ı hecr pâ-yân irdi şubh-ı vaşl-ı yâr
- 2 Kıldı şûret-hâne-i Mânî gibi naķķaş-ı şun‘
Levh-i bâĝ hâme-i kudret ile pür-naķş u nigâr
- 3 Ğoncanuñ halvet-serâyında hezâran nâz ile
Şâhid-i gül ‘arz-ı dîdâr itdi oldı âşikâr
- 4 Pây-bûs-ı serv içün olmuşdı ser-gerdân zülâl
Devlet el virdi naşîb oldı aña bûs u kenâr
- 5 Gül-şene âsîb-i deyden irmesün diyü zarar
Kaldurup Ğaķķ’a elin tırmaz du‘â eyler çenâr
- 6 Medh okur gül karşusunda bülbül-i destân-serâ
Vecd ile başın şalar her lahza serv-i cûy-bâr
- 7 Raķş ider gül-şende şâh-ı gül hezârân nâz ile
Pâyine eyler şükûfe sîm u ğonce zer nişâr
- 8 Şanma bârândur yaĝan gül-şende kim ‘îşâr ider
Anda her sâ‘at şehâb-ı feyz dürr-i şâhvâr
- 9 ‘Arşa-i gül-zâra sepdî âb saķķâ-yı şehâb
Bâd ferrâşı süpürdi eyledi def‘-i ğubâr
- 10 Sebze atlaslarla zeyn itdi ser-â-ser gül-şeni
Seyre ‘azm itdi meĝer hürşîd-i Cem-şîd-iķtidâr
- 11 Dürretü’t-tâc-ı selâţîn ser-ver-i rûy-i zemîn
Ğusrev-i ĝâzî Süleymân-ı zamân dârâ-yı dîn

III

- 1 Ol ŧehen-ŧâh-1 ğazenfer-ŧavlet [ü] ħaydar-ťuvân
Kim şapusıdur penâh-1 vahŧ u şayr u ins ü cân
- 2 Bir eŧerdür bahr-i elťâf-1 nesîminden bahâr
Bir ŧererdür âteŧ-i şahr-1 semûmindan ħazân
- 3 Bâb-1 âlîsinde meh bir bende-i der-bân-ŧıfat
Řaŧr-1 a'lâsında Keyvân bir ğulâm-1 pâs-bân
- 4 Bezm-i dil-ĥ^wâhında Zühre muťrib-i destân-serâ
Rezm-i cân-ĝâhında Mirrîĥ-i felek bir nâ-tüvân
- 5 Kullaruñdur âsitânuñda mülâzım rûz u ŧeb
Keykubâd u Behmen u Efrâsiyâb u Erdevân
- 13b 6 Gösterür luťfuñ đalâlet ehline râh-1 hüdâ
Sensin ey sultân-1 'âlem Mehdî-i ŧâĥib-zamân
- 7 Maĥdemüñle devlet ü baĥt u se'âdet hem-rikâb
Râyetüñle nuŧret ü iĥbâl u 'izzet hem-'inân
- 8 Eymen olmiŧ sâye-i 'adlũnde 'âlem ŧöyle kim
Berreye ğürg âhûya ŧîr-i jeyân olmiŧ ŧubân
- 9 Ol 'adâlet nev-bahârisın ki virdi 'âleme
Luťf u iĥsânuñ nesîmi müjde-i emn ü emân
- 10 Řaldurur her zerreyi kim dest-i luťfuñ ĥâkden
Baŧı üzre ŧaĥlar anı âfitâb-1 âsumân
- 11 Çün saña lâyıĥ Seĥâbî idemez medĥ u ŧenâ
Şaldurup Ĥaĥĥ'a elin ŧimden ĝirü itsün du'â

IV

TETİMME-İ ĶAŧİDE

- 1 Tâ ola mezkûr nâm hefte vü eyyâm u sâl
Dâmen-i iĥbâline iriŧmesün ĝerd-i melâl
- 2 Ehl-i İslâm üstine ĥurŧîd-i 'ömr ü devleti
Müstedâm u rûŧen-i tâbende olsun lâ-yezâl
- 3 Emr-i 'âlîsine her müdbir ki iĥbâl itmeye
Ĥâk-veŧ olsun reh-i zillette ĥ^wâr u pây-mâl
- 4 Nice kim faŧl-1 bahâr içre seĥâb-1 feyz ile
Büstân-1 dehrde sebz ola her zîbâ nihâl
- 5 Nice kim keŧf ide ebkâr-1 çemen 'ârızların
Ĥerâfetle ŧabâ ĝâhî nezâketle ŧimâl
- 14a 6 Nice kim ĝuŧ eyleye taĥt-1 çemende ŧâh-1 ĝül
Bülbül-i ŧûrîdeden her laĥza ĝûn-â-ĝûn maĥâl
- 7 Nice kim ĝül-ŧende her sâ'at hezârân nâz ile
'Andelîbe ŧâhid-i ĝül eyleye 'arz-1 cemâl
- 8 Naĥl-i 'ömrî ĝül-ŧen-i 'âlemde olsun ser-firâz
Ĥül-bün-i iĥbâline iriŧmesün bâd-1 zevâl

- 9 Hışm-ı bed-h^wâhı ğam u derd ile olsun rûz u şeb
Zâr u bîmâr u perişân-hâtır u âşüfte-hâl¹⁰⁵
- 10 Tâ ola şâli‘ sa‘âdet maşla‘ından âfitâb
Sâye-i luşfında olsun ehl-i dâniş kâm-yâb

9

**NAŞŞARA’LLÂHU TE‘ÂLÂ BERÂYÂTE ‘IZZİHİ VE
‘ULÂ’İHİ
VE MEDDE İLÂ YEVMİ’L-‘İR, İ İTİNÂBE HAYÂMI
BAĞÂ’İHİ¹⁰⁶**

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün

- 1 Ey râyetüñle mâh-şıfat tev’emân zafer
Gün gibi meh-ce-i ‘alemüñden ‘ıyân zafer
- 2 Heycâ deminde ‘azmüñ ile hem-rikâb feř
Rûz-ı vegâda bařtuñ ile hem-‘mân zafer
- 3 Âşâr-ı sa‘d dutdı güneş gibi ‘âlemi
Hurşîd-i râyetüñle idelden kırân zafer
- 4 Bir servdür neberd fezâsında râyetüñ
Üstinde itdi fâşte-veş âşiyân zafer
- 5 TîĖuñ şafâ vu luřf ile bir âb-gînedür
Kim anda gösterür ruşunu her zamân zafer
- 6 Tîruñ ne idüğini ‘adû bilmek istedi
Fi’l-hâl eyledi aña hâtır-nişân zafer
- 14b 7 Heycâ güninde sâye-i rumřuñda durmasa
Bulmazdı düřmenüñ gibi hergiz emân zafer
- 8 Maşlûb-ı ĥusrevân-ı cihân oldı olalı
Tâ kim mülâzim-i şeh-i Ėtî-sitân zafer
- 9 şâh-ı cihân-Ėřâ-yı Süleymân ki lâ-yezâl
Bâbında feş bendedür ü pas-bân zafer
- 10 Ol zıll-ı Hâğ ki sâye-i rumşında oldılar
Hem kâm-yâb nuşret u hem kâm-rân zafer
- 11 Ėadr-i cenâbına iremez itse fi’l-meşel
Eflâk-i seb‘ayı yidi şat nerdübân zafer
- 12 Mihr-i sipihr-i ĥâdiředen eyleyüp firâr
İtdi livâ-yı nuřretüñi sâye-bân zafer
- 13 şu virmege palârek-i âteş-nihâduña
Meydânda şu yirine revân itdi şan zafer
- 14 Rezm içre kime kim içürür âb-ı tîĖüñı
Eyler anı kıyâmete dek ser-girân zafer

¹⁰⁵Terkîb-i Bend’in bu bendi bundan önceki 3 bendin aksine bir beyit kısa, 9 beyitten oluşmaktadır.

¹⁰⁶Allah onun şeref ve üstünlük bayraklarına yardım etsin. Bekâ çadırlarının iplerini kıyamet Ėününe kadar uzatsın.

- 15 Olduñ ‘inâd ehline gâlib meşâfda
Rûbâha bulduğı gibi şîr-i jiyân zafer
- 16 Zeyn itdi gül gibi dem-i a‘dâ-yı dîn ile
Meydân-ı rezmi eyledi bir gül-sitân zafer
- 17 Ey ser-ver-i zamâne rikâbuñda oldılar
Hem nâm-dâr nuşret u hem dâstân zafer
- 15a 18 Feth ile şâd-mân ise ger ser-verân-ı dehr
Sensin o şeh ki senden olur şâd-mân [zafer]¹⁰⁷
- 19 Olsaydı nuţkı olur idi biñ zebân ile
Dâyim senüñ şenâñ ile raţbü’l-lisân zafer
- 20 İtmiş ‘adûñı gerçi tüvânâ geçerdı ol
Bâr-ı girân-ı gürzüñ ile nâ-tüvân zafer
- 21 Ser-keşlik eyler idi muhâlif eşigüñe
Dağdı getürdi gerdenine rîsmân zafer
- 22 Bâr-ı serinden eyledi âzâd gerdenin
Oldı muhâlîfe ne ‘aceb mihr-bân zafer
- 23 Tâ buldılar ‘asâkir-i nuşret-me’âşirüñ
Hayl-i ‘adûya ey şeh-i şâhib-kırân zafer
- 24 Oldı yakîn ki ‘asker-i Deccâl-i fitneye
Buldı cünûd-ı Mehdî-i âhîr-zamân zafer
- 25 Tab‘-ı Şehâbî’iyine medhüñle ser-verâ
Akrânı içre itdi gibi imtiñân zafer
- 26 Kim silk-i nazma çekdi bu garrâ kaşîdeyi
Akrâna buldı anuñ ile bî-gümân zafer
- 27 Ebyâtı maţla‘ olsa ser-â-ser ‘aceb mi kim
Gün gibi her birinden olupdur ‘ıyân zafer
- 28 Nice ki feth-nâmeñi ide raqam kalem
Nice ki ola vird-i zebân-ı cihân zafer
- 29 Devlet gibi qarîñüñ ola lâ-yezâl feth
İqbâl-vâr bendeñ ola câvidân zafer

10

- 15b **MENNA’LLÂHU TE’ÂLÂ Bİ-TAHLÎDİ MÜLKİHİ
‘ALE’L-MÜSLİMÎN
VE ‘A’LÂ’İ KELİMETİHİ İLÂ YEVMİ’D-DÎN¹⁰⁸**
- Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün
- 1 Ağdı ol zülf ile zenağdâna
Yine dil düşdi bend ü zindâna
- 2 Şaldı âteş vücûd hırmenine
Hadd-i dil-berde görinen dâne

¹⁰⁷Metinde yazılı değildir.

¹⁰⁸Allah onun müslümanlar üzerindeki hakimiyetinin ebediliğini ve adının kıyamet gününe kadar yüceltilmesini lutfetti.

- 3 'Aqlumı aldı ol perî kıldı
Beni Mecnûn-mişâl dîvâne
- 4 Kapusı Ka'be-i se'âdetdür
Gel berü hâcî gitme yabana
- 5 K'o füsûmı ki eylemez te'sîr
Vâ'izâ ehl-i 'ışka efsâne
- 6 İstimâ' itme ehl-i zerķ sözün
Şakın aldanma mekr-i şeytâna
- 7 Oldı maķsûm rûz-ı kısmetde
Zâhide Ka'be rinde mey-hâne
- 8 Şavm-ı fûrķatde kalmadı cânım
İrmedüm 'ıyd-i vaşl-ı cânâna
- 9 Ğam kem olmaz bu dâr-ı miħnetde
Mübtelâ-yı belâ-yı hicrâne
- 10 Varayın cevr-i devrden şekvâ
İdeyin pâdişâh-ı devrâne
- 11 Ol ki vârişdürür eben 'an ced
Milket-i Ğazret-i Süleymân'a
- 16a 12 Kef-i cûduna beñzeden bahri
Ğaṭreyi nisbet itdi 'ummâna
- 13 Ta'n ider tab'-ı gevher-efşânı
Şi'r-i Ğassân u nazm-ı Selmân'e
- 14 Ey Seħâbî kelâmı muħtaşar it
Gel du'â eyle derd-mendâne
- 15 Kim du'â-yı devâm-ı devlet-i şâh
Farz dur mü'min ü müselmâna
- 16 Tâķ-ı çerķ üzre nice kim şeb ü rûz
Şem'-i mihr u çerâĝ-ı meh yana
- 17 Ğaşr-ı rif'atde şem'-i devletine
Oldı ervâħ-ı ķuds pervâne

11

**MEDDA'LLÂHU SERÂDİĞÂTE CELÂLİHİ 'ÂLE
ĞUMMETİ'L-CEVZÂ'İ
VE E'ÂNİHİ 'ALÂ REF'İ'L-EVLİYÂ'İ VE ĞAFŞİ'L-
A'DÂ'İ¹⁰⁹**

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

- 1 Ğired kitâb-ı felekden kec ile açdı fâl
Baķup mülâħaza kıldum göründi 'aynuma dâl
- 2 Sipihir levħine yazıldı Ğarf-ı nûn ĝûyâ
Benât-ı encüme virdi debîr-i çerķ mişâl

¹⁰⁹Allah onun yücelik duvarlarını İkiizler burcunun zirvesine kadar uzatsın ve ona dostları elinden tutup düşmanını ezmeğe yardım etsin.

- 3 Hilâl kendüyi gösterdi zulmet-i şebde
Sevâd-ı şî'rde beñzer ki zâhir oldu hayâl
- 4 Diyâr-ı ğarbda şan pîr-i kîmyâ-gerdür
Ki bükdi bilini sevdâ-yi mâl u fikr-i menâl
- 5 Görindi gizleneli 'ankebût kâh-ı sipihr
Hamîde kâmet ile târ-ı 'ankebût-mişâl
- 16b 6 Nihâl-i nev-res-i bûstân-ı çerhdur gûyâ
Ki kaddini ham idüpdür nesîm-i båd-ı şimâl
- 7 Kâd-i hamîde-i 'uşşâka olmasa mânend
Harîm-i çerhde olmazdı yiri şaff-ı ni'âl
- 8 Müşâbih olması miftâh-ı bâb-ı hammâra
Yiter huzûr ile sâkî sürûr u 'işrete dâl
- 9 Görince yüzini bayram ider cihân halkı
Cemâli oldu mübârekligine şâhid-i hâl
- 10 Görüp bu naşş-ı ğarîbi Seḫâbî hayret ile
Hıreden eyledi mâhiyyetini 'aql su'âl
- 11 Didi nişân-ı süm-i esb-i şâh-ı 'âlemdür
Ki gök yüzinde görenler taşavvur itdi hilâl
- 12 Nücûm u kevkebe sulṫân-ı dîn Süleymân Hân
Meh-i sipihr-i cemâl âfitâb-ı evc-i celâl
- 13 Dilerdi 'aql cemâl ü celâlini ide vaşf
Taḫayyür ile hıred vâlih oldu nâṫka lâl
- 14 Felekde nice ki tedvîr ile hilâl ola bedr
Cihânda nice ki devr eyleyince mâh ola sâl
- 15 Zevâl ırmeye ḫurşîd-i ömr ü devletine
Be-ḫürmet-i Nebî-i ümmî vü şaḫâbe vü âl¹¹⁰

¹¹⁰Bu mısranın vezni tutmamaktadır.

Gazeller

ALLÂHU VELİYYÜ’T-TEVFÎK¹¹¹

[HARFU’L-ELİF]

1

Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilün

- 17b
- 1 Dostlar gönlüm hevâ-yı ‘ışka oldu mübtelâ
Lâzım oldu şimdi ben bîmâra tebdîl-i hevâ
 - 2 Âb u âteşdür yirüm hâl-i ruḥ-ı dil-ber gibi
Olalı ol mâh-rûya dîde menzil sine câ
 - 3 Vâdî-i hayretde ser-gerdân olan şeydâlara
Şu’le-i âhumdur iḳlîm-i fenâyâ reh-nümâ
 - 4 Çeşm-i zâhiden haḳîkat şûreti mestûrdur
Olalı âyînesi âlûde-i gerd-i riyâ
 - 5 Müjde-i cânân ile alduñ Şehâbî cânını
Tâze cân bağışladuñ ben ḥâke ey bâd-ı şabâ

2

Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilün

- 18a
- 1 Cânı mı var kimsenüñ kim beñzedem cânı saña
Cân nedür ‘âlemde kim teşbîh idem anı saña
 - 2 Gördi lâyıḳ naḳş-perdâz-ı ezel ey naḥl-i nâz
Çeşm-i giryânı maña gül-berg-i ḥandânı saña
 - 3 Yûsuf-ı şânî dimek şâhum saña lâyıḳ degül
Yûsuf olsaydı olurdu vâḳı’â şânî saña
 - 4 Ey şanem şer’-i maḥabbet kâfiridür itmeyen
Cân ile dilden fedâ dîn ile îmânı saña
 - 5 Nâvek-i bî-dâd ile baḡrum delindi ney gibi
Âşikâr itsem ‘aceb mi âh u efgânı saña
 - 6 Bâd-ı âhum çâk kıldı veh ki gönlüm goncesin
Lâle gibi zâhir oldu dâḡ-ı pinhânı saña
 - 7 Gül-şen-i vaşluñda la’lünsüz¹¹² Şehâbî ḥâlini
Aḡlasun ey verd-i ḥandân çeşm-i giryânı saña

3

Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilün

- 1 Cennet-i kûy-ı ḳanâ’at olalı me’vâ baña
Görinür zindân-ı miḥnet gül-şen-i dünyâ baña

¹¹¹Başarıya ulaştıran ancak Allah’tır.

¹¹²Metinde yanlışlıkla “la’ksüz” şeklinde yazılmıştır.

- 2 Kâf-ı ‘uzlet özleyüp geçdüm kanâ‘at tahtına
Sâye-bândur anda şimdi şeh-per-i ‘Ankâ baña
- 3 Olalı gönlüm gedâ-yı kûy-ı ‘ışk itmez kabûl
Ger virilse milket-i dünyâ vü “mâ-fihâ”¹¹³ baña
- 4 Degme bir sultâna kul olmam müsellemler olalı
Devlet-i ‘ışkuñda dârü’l-mülk-i istiğnâ baña
- 5 Hañt-ı sebz-i yâri añdum la‘lini yâd eyledüm
Ey Señâbî oldı zâhir Hızır ile ‘Îsâ baña

4

18b

- Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün
- 1 Şanma kim işâr kılmaz dil revân cânı saña
Olsa ger biñ cânı eylerdi fedâ anı saña
- 2 Gitdiler ey dil ‘adem iqlîmine Ferhâd u Kays
Degdi kûh-ı derd ile miñnet beyâbânı saña
- 3 Zâhidâ kıldı kazâ kısmet deminde nâm-zed
Kûy-ı cânânı baña firdevs-i Rıdvanı saña
- 4 Pâk kıl dil Ka‘be’sin levş-i bütân-ı hırşdan
Tâ müyesser ide Hañ mi‘râc-ı rûhânî saña
- 5 Kalb mir’âtın Zelîhâ-veş mücellâ itmeden
Eyleye sanma tecellî Mâh-ı Ken‘ânî saña
- 6 Ey Señâbî çekme divân-ı havâdisden hirâs
Dilde dâğ-ı ‘ışkdur mühr-i Süleymânî saña

5

- Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün
- 1 ‘İyd irişdi oldı hayrân cümle ins ü cân saña
Tâze cân buldı olanlar cân ile kurbân saña
- 2 ‘Ârızuñ ‘arz eyle kim cân nağd işâr itmege
Muntazırdur her yaña biñ zâr u ser-gerdân saña
- 3 Bendeye âzâdlık mañlûb iken ey şâh-ı hüsn
Oldılar âzâd olanlar bende-i fermân saña
- 4 Deyr-i ‘âlem içre bir şûretle itdüñ cilve kim
Ehl-i ma‘ni oldılar şûret gibi hayrân saña
- 5 Ey Señâbî gündüzüñ bayrâm u giceñ ola Kadr
Bağsa ger ‘ayn-ı ‘inâyetle şeh-i devrân saña

6

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

¹¹³Orada bulunan.

- 19a
- 1 Haste gönlüm la‘l-i rûh-efzâ-yı cânândan cüdâ
Bir ten-i fersûdedür kim oldı cân andan cüdâ
 - 2 İtmesün mi mürğ-1 dil bülbül-şıfat feryâd kim
Kaldı maħbûs-1 kafes oldı gül-istândan cüdâ
 - 3 Çeşme çeşme kan revân oldı gözümden olalı
Naħl-i kıddüñ cûy-bâr-1 çeşm-i giryândan cüdâ
 - 4 Rişte-i cân birle peyvend eyledüm her târı kim
Şâne kıldı ol ħam-1 zülf-i perîşândan cüdâ
 - 5 Pây-mâl-i ceşş-i derd oldı Seħâbî mûr-veş
Olalı ħâk-i reh-i Sultân Süleymân’dan cüdâ

7

Mef‘ülü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün

- 1 Hâl-i dili beyân idemezdi zebân saña
Bu mâcerâyı eyledi eşküm ‘ıyân saña
- 2 Tîr-i müjeñle sînemi del kııl aña nazâr
Tâ ħâl-i zâr-1 dil ola ħâtır-nişân saña
- 3 Hecrüñde eşk-i sürħ ile âlûde çehreden
Oldı nümûne bâğda berg-i ħazân saña
- 4 Yanardı nâr-1 hecr ile ey şem‘-i dil-firûz
Pervâne olmasaydı eger mürğ-1 cân saña
- 5 Sen tâyir-i riyâz-1 leġâfetsin ey perî
Ârâm-gâh-1 dîde gerek âşiyân saña
- 19b 6 Cânâ dil alıcağ kıo cefâyı ki nâ-gehân
Dirler cihânda dilber-i nâ-mihribân saña
- 7 Gûş itse rûh-1 Ĥusrev eger siħr-i şî‘rûñi
Dirdi Seħâbî sâħir-i mu‘ciz-beyân saña

8

Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün

- 1 Leb ü dendânı yârüñ ideli la‘l u güher peydâ
Benüm eşkümler ruhsârumdan oldı sîm ü zer peydâ
- 2 ‘Adem vâdîsini gezdüm ser-â-ser olmadı veh kim
Miyânuñdan eşer zâhir dehânuñdan ħaber peydâ
- 3 Cemâlün zâhir oldı gün gibi zülfün niķâbından
Bi-ħamdi’llâh ki şâm-1 hecrüme oldı seħer peydâ
- 4 Kamedür ‘ârîzuñ devr-i kamerde fitnedür ħaġıtuñ
Tırâş it kıoma olsun fitne-i devr-i kamer peydâ
- 5 Ta‘accüb itme ger pervâz idüp senden yaña gelsem
Ki tîrûñden tenümde oldı bî-ħad bâl ü per peydâ
- 6 Miyânuñ diķķatinden oldı her bârîk-bîn ‘âciz
Nezâketle yine ol nükteyi kıldı kemer peydâ

- 7 Yine cûş eyledi deryâ-yı tab‘-ı gevher-efşânım
Sehâbî eyledüm aḥbâb için bir şî‘r-i ter peydâ

9

Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün

- 20a 1 Yaşum bahri ki yokdur anda sâhilden eşer peydâ
İder âhum yelinden mevchâ-yı pür-ḥatar peydâ
- 2 Dem-â-dem yoluña yâḳût u la‘l îşâr ider çeşmüm
Degüldür şeh-süvârum na‘l-i esbüñden şerer peydâ
- 3 Görüp ḳaddüñ nihâlin üstüme yağdı belâ taşî
Bi-ḥamdi‘llâh ki ḳıldı naḥl-i ümmîdüm şemer peydâ
- 4 Şabâ zencîr-i zülfinden ḥalâş itdi dil ü cânî
Ḳaç ey ‘âḳil ki oldılar yine dîvâneler peydâ
- 5 Sehâbî olmasaydı eşkümün bârânî olmazdı
Cihân dürci aransa dürr ü gevherden eşer peydâ

10

Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün

- 1 Ḳaşuñ cefâ ideli gözlerün sitem peydâ
Gözümde oldı nem ü ḳâmetümde ḥam peydâ
- 2 Beyâz-ı çehre-i zerd üzre eşk-i sürḥum ile
Ḥayâl-i kilik-i müjeñ ḳıldı yüz raḳam peydâ
- 3 Hevâ-yı câm-ı leb-i la‘lün ile dil cem¹¹⁴ iken
Ne câm zâhir idi sâḳıyâ ne Cem peydâ
- 4 Düşürdi çerḥ ḥam u pîç rişte-i câna
Olalı ḥalḳa-i zülfünde pîç ü ḥam peydâ
- 5 Sehâbî’nün ğam-ı la‘lünde yutduğı ḳanı
Ḳılur yaşı ruḥ-ı zerd üzre dem-be-dem peydâ

11

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 20b 1 Bâ‘iş-i ‘ıṣḳ u cünûn bu zülf ü perçemdür baña
Dostlar dîvânelik şimdi müsellemdür baña
- 2 Eylesem ḥıdmet ḥarâbât ehline ‘ayb itme kim
Her sıfâli câm-ı mey her rindi bir Cem’dür baña
- 3 Miḥnet ü derdüm görüp ğurbetde yanup ağlayan
Sîne-i süzân ile bu çeşm-i pür-nemdür baña
- 4 Gerçi zâhid dil-güşâdur ravza-i ḥuld-i berîn
Ṭal‘at-ı dil-dârsuz zindân-ı mâtemdür baña

¹¹⁴Metinde “cem” şeklinde yanlış yazılmıştır.

- 5 Ey Seḥâbî ḥâtîrum şâd olmasa olmam melûl
 Kısmet-i rûz-ı ezel çün miḥnet ü ğamdur baña

12

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 İtme dermân çekme zaḥmet ey ṭabîb-i cân baña
 Derd-mend-i 'ıṣṣum itmez fâyide dermân baña
- 2 Bâde-i 'ayş u şarâb-ı kâm-rânîdür diyü
 Heçr câmindan ciğer kanın sunar devrân baña
- 3 Baqmağa mir'ât-ı rûy-i yâre mâni'dür yaşum
 Dostlar 'ayn-ı zarar dur dîde-i giryân baña
- 4 El yudum ḥayvân zülâlınden ki la'l-i yârsuz
 Zehr-i kâtildür zülâl-i çeşme-i ḥayvân baña
- 5 Rûmda bir şâha kul oldum Seḥâbî vechi var
 Bendelik 'arz eylese ḥâḫân-ı Türkistân baña

13

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

21a

- 1 Ger dilersen ey gönül kim olasın ğamdan cüdâ
 Münzevî ol kendüni kıl ḫalk-ı 'âlemden cüdâ
- 2 Acıyup meclisde kan ağlar şurâḫî-veş müdâm
 Sâkıyâ câm olalı 'ıṣret-geh-i Cem'den cüdâ
- 3 Ger raḫîb ayrılmasa benden ta'accüb itmeñüz
 Olmaz ebnâ-yı şeyâṭîn nesl-i Âdem'den cüdâ
- 4 Ḥalka te'sîr eylemez sûz-ı derûn-ı müdde'î
 Nâr-ı dûzaḫ degmede olmaz cehennemden cüdâ
- 5 Ey Seḥâbî tu'medür yâruñ segân-ı kûyına
 Şerḫalar kim nâḫun-ı heçr itdi sînemden cüdâ

14

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Olalı mihr-i cemâlün çeşm-i pür-nemden cüdâ
 Dîde nemden olmadı ḫâlî gönül ğamdan cüdâ
- 2 Sözlernün ihyâ ider ḫalkı bağışlar cân belî
 Her nefes k'olur dem-i 'Îsâ-yı Meryem'den cüdâ
- 3 Çeşm-i pür-ḫunum benüm ḫâk-i reh-i dil-dârsuz
 Bir oñulmaz yâredür kim oldu merhemden cüdâ
- 4 Yâr u hem-demdür baña hicrân şebinde derd ü ğam
 Eyleme yâ Rab beni şol yâr u hem-demden cüdâ
- 5 Ey Seḥâbî şâhid-i faḫr ile vuşlat bulmadı
 İbn-i Edhem olmayınca zâl-ı âlemden cüdâ

15

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

21b

- 1 Künc-i külhan yâd-ı ruhsârûñla gül-şendür baña
Gül-şen-i firdevs sensüz künc-i külhandur baña
- 2 Tâ seg-i dil-dâra izhâr-ı maḥabbet eyledüm
Âşına yad oldı benden dost düşmendür baña
- 3 Cân bedenden çıkısa farzâ çıkımazam mey-ḥâneden
Ḥâdişât-ı dehrden ol gûşe me'mendür baña
- 4 Külbe-i târîküm içre şâm-ı hecr-i yârda
Şu'le-i âh-ı derûnum şem'-i rûşendür baña
- 5 Ben Seḥâbî şâh-bâz-ı âşiyân-ı kuds iken
Kulle-i Kâf-ı belâ şimdi nişîmendür baña

16

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Miḥnet-i 'ışkı nigârûñ râḥat-ı cândur baña
Derd kim dil-dârdan irişse dermândur baña
- 2 Ey felek al cânımı ayırma yârımdan beni
Yârdan dūr olmadansa ölmek âsândur baña
- 3 Olmadum Ya'qûb-veş gam-ḥâne-i 'âlemde şâd
Yûsuf'am hecrinde 'âlem beytü'l-aḥzândur baña
- 4 Şâd olup ḥayvân şuyın ey Hızır sen nûş eyle kim
Gam beyâbânı serâbı âb-ı ḥayvândur baña
- 5 Fürkatüñ şâmında ey meh encüm-i eşküm görüp
Şubḥa dek biñ çeşm ile eflâk ḥayrândur baña
- 6 Şu'le-i âhumla şevk-ı 'ârîzûñ her şubḥ u şâm
Şem'-i bezm-ârâyile ḥurşîd-i tâbândur baña
- 7 Dime cevrümden Seḥâbî ḥalka şekvâ eylemiş
Dostum ḥâşâ ma'âza'llâh bühtandur baña

17

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

22a

- 1 Meyl iden her gûşeden қаşuñ kemânıdur baña
Acıyup kan ağlayan tîrûñ nişânıdur baña
- 2 Çâk kıldı sînemi râz-ı derûnum oldı fâş
Tîr-i gamzeñ kâşif-i sırr-ı nihânîdür baña
- 3 Çekme zaḥmet derdüme var ise 'akluñ ey ṭabîb
Kim bahâr eyyâmı şeydâlık zamânıdur baña
- 4 Pür-ḥaṭardur gerçi ey dil vâdî-i cân-gâh-ı 'ışk
Anda cân virmek ḥayât-ı câvidânîdür baña

- 5 Farğ-ı serden eksük olmaz zağm-ı darb-ı tîğ-ı 'ışk
Ey Şehâbî bu kazâ-yı âsumânîdür baña

18

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

- 1 Hicâbsuz görünür idi ol âfitâb baña
Eger şehâb-ı vücûd olmasa hicâb baña
- 2 Tarîk-ı bâdiye-i Ka'be-i vişâlinde
Nişân-ı çeşme-i hayvândurur serâb baña
- 3 Lebi tekellüm ile mürdeler kıılır ihyâ
Velî ne fâyide kim söylemez cevâb baña
- 4 Mey-i nezzâre-i yâr ile ser-hoşem sâkî
Gider ayağünü şunma daği şarâb baña
- 5 Şınuğ sıfâlini elden komam harâbâtuñ
Şunulsa sâgar-ı zerrîn-âfitâb baña
- 22b 6 Kapuñda bendeñe çekdürme cevr-i agyârı
Behişt içinde münâsib degül 'azâb baña
- 7 Şehâbî dün gece seyrümde gördüm ol mâhı
Delîl-i devlet-i bîdâr oldu h^wâb baña

19

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

- 1 Kanı zamânede bir yâr-ı dil-pezîr baña
Ki pâymâl-ı gamam ola dest-gîr baña
- 2 Yaşumla ruğlarumuñ sîm ile zerin göricek
Ganî şanur diyimez müdde'î fağîr baña
- 3 Gürîz eyledi benden huzûr-ı devlet-i vaşl
Olursa gam ne 'aceb yâr nâ-gürîz baña
- 4 Mürîd-i pîr-i harâbât olalı zâhid
Zamân zamân irişür feyz-i câm-ı pîr baña
- 5 Şehâbî bende-i şâh-ı cihân-penâham ben
Ri'âyet itse 'aceb mi sipâh u mîr baña

20

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Yârsuz lâyığ degül seyr-i gül ü gül-şen baña
Besdürür 'işret-serâ bir gûşe-i külhan baña
- 2 Tende kanlu dâğ ile sînemde zağm-ı tîğ-ı yâr
Gül-şen-i 'âlemde yitmez mi gül ü sûsen baña
- 3 Dil gam-ı eyyâmdan mecrûhdur ey pîr-i deyr
Derdüme kıl çâre şun bi'llâh derdden baña
- 23a 4 Kûy-ı yâre 'âzim oldum mâni' oldu müdde'î
Seyr iderdüm cenneti dîv olmasa reh-zen baña

- 5 Dide-i cân ile cânânı görürdüm bî-ħicâb
Olmasaydı ger ħicâb ey dil ğubâr-ı ten baña
- 6 ‘Aks-i ruhsârûnla kûyuñ ğül-şenidür dostum
Pertev-i envâr-ı Tûr u Vâdî-i Eymen baña
- 7 Rûşen eyler tal‘atüñ bir ğün Seĥâbî menzilin
Ġün gibi ey¹¹⁵ âfitâbum oldu bu rûşen baña

21

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 1 Mürĝ-ı dil feryâd eyler kûy-ı cânândan cüdâ
Nice feryâd itmesün bülbül ğül-istândan cüdâ
- 2 La‘1-i dilbersüz sükût itsem ta‘accüb itmeñüz
Eylemez tûtî tekellüm şekkeristândan cüdâ
- 3 Yüzde ĥâlin görmesem görmez gözüm dünyâ yüzün
Ġûyiyâ merdümler olur çeşm-i giryândan cüdâ
- 4 Ġâĥ kayd-ı zülf ü geh çâĥ-ı zenaĥdânındadır
Olmadı dîvâne ğöñlüm bend ü zindândan cüdâ
- 5 Düşdi cânândan Seĥâbî cân cüdâ bî-iĥtiyâr
Yoĥsa varın terk idüp olmazdı cânândan cüdâ

22

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

23b

- 1 Dil diler faĥr u fenâ ğûşesi miskîni ola
Ĥâk-i ğam seng-i belâ bister ü bâlîni ola
- 2 Terk-i cân itse n’ola bir kişi Ferĥâd gibi
Ki anuñ sencileyin dilber-i şîrîn’i ola
- 3 Vire mi ĥâk-i rehüñ zerresini dünyâya
Her kimüñ iki gözüm çeşm-i cihân-bîni ola
- 4 Var mı dil mürĝına imkân-ı ĥâlâs andan kim
Elde zülfüñ gibi anuñ iki şâĥîni ola
- 5 İtme zinhâr Seĥâbî taleb-i resm-i vefâ
Bir güzelden ki cefâ şîvesi âyîni ola

23

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 1 Niçe bir çeşmüm seĥâbı giryeden nem-nâk ola
Ġonce-veş dil bâd-ı âhumdan ğirîbân-çâk ola
- 2 Âteş-i ruhsârûña yansun yaĥılsun mürĝ-ı dil
‘Âşık-ı şâdık gerek pervâne-veş bî-bâk ola

¹¹⁵Metinde “ây” şeklindedir, anlamın daha doğru olacağı düşüncesi ile bu şekilde değiştirilmiştir.

- 3 İhtiyârı birle zâhid şâhid ü mey terkini
İhtiyâr eyler mi her kim şâhib-i idrâk ola
- 4 Çıkısa ger eflâke ‘Îsâ-veş ta‘accüb itmeñüz
Kim ki¹¹⁶ bu dehr-i denî âlâyışinden pâk ola
- 5 Kayd-ı ‘âlemden mücerred ol elif-veş tâ senüñ
Ey Seḫâbî menzilüñ farq-ı ser-i eflâk ola

24

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

24a

- 1 Kankı bir bîmâr kim tîmâr ide cânân aña
Görmesün râḫat yüzün ‘âlemde ger dermân aña
- 2 Mürğ-i dil pervânedür bir şem‘-i bezm-ârâya kim
Mâh u ḫurşîdiyle olmuş çerḫ ser-gerdân aña
- 3 Zindeyi bî-cân ider la‘li ölüyi dirgürür
Bu ne ḫâletdür ki dirler çeşme-i ḫayvân aña
- 4 Sebz olup neşv ü nemâ bulmazdı serv-i bâğ-ı ‘ışk
Virmeseydi şu eger bu dîde-i giryân aña
- 5 Dîde-i giryâna raḫm itmez Seḫâbî ḫalb-i yâr
Seng-i ḫârâdur igen kılmaz eşer bârân aña

25

Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün

- 1 ‘Abâya mâyili şanma ğam-ı ḫabâda ola
Şafâ bulur begüm âyîne kim ‘abâda ola
- 2 Göñülde mûcib-i ‘ayş u neşâtdur ğam-ı yâr
Ḫudâ’dan isteyelüm anı kim ziyâde ola
- 3 Yiridür eyleye dil ḫâteminde nâmuñı naḫş
Nuḫûş-ı ğayrdan anuñ ki levḫi sâde ola
- 4 Cüdâ olur bedenümden çü rişte-i cânım
Segân-ı kûyuñ için isterem kılâde ola
- 5 Ayağa düşdi göñül al elini merḫamet it
‘Ale’l-ḫuşûş ki yoluñda o fütâde ola
- 6 Cefâlaruñ baña maḫşûş iken diler göñlüm
Vefâlaruñ daḫi ben zâr u nâ-murâda ola
- 7 Bisât-ı dehrde atlandı her fütâde şehâ
Revâ mîdur ki Seḫâbî ḫuluñ piyâde ola

ḪARFU’L- BÂ’

26

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

¹¹⁶Metinde “ki” iki defa yazılmıştır.

24b

- 1 Añladı derd-i derûnum reng-i ruhsârum görüp
Bildi gönlüm mâ-cerâsın çeşm-i hûn-bârum görüp
- 2 Eyledi devrân beni maḥbûs-ı zindân-ı cihân
Şehd ile âğuşte tûṭî-vâr güftârum görüp
- 3 Muḥtesib bilmezdi ser-mest olduğum veh kim bu gün
Añladı keyfiyyetüm âşüfte destârum görüp
- 4 Baña teslîm eyledi şadr-ı qabûli pîr-i deyr
Küfr-i zülf-i yârdan bilümde zünnârum görüp
- 5 Şî'r-i Mecnûn'ı Şehâbî kıldılar 'uşşâk maḥv
Levh-i hâṭırdan benüm dîvân-ı eş'ârum görüp

27

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Seyl-i gam zann itdiler eşk-i firâvânnum görüp
Ebr-i miḥnet şandılar bu çeşm-i giryânnum görüp
- 2 Dem-be-dem eyler revân ruhsâreye seylâb-ı eşk
Çeşm-i ter bu vech ile âlûde dâmânnum görüp
- 3 Serv-quadler gonce-veş gül-şende ḥandân oldılar
Her taraftan gül gibi çâk-i girîbânnum görüp
- 4 Zülf-i müşgînüñ şabâdan mı begüm âşüfte-ḥâl
Yâ perîşândur benüm ḥâl-i perîşânnum görüp
- 5 Ey Şehâbî umarın iḥsân idüp taḥsîn ide
Defter ü dîvânımı şâh-ı süḥan-dânnum görüp

28

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

25a

- 1 İtmesem 'arz-ı maḥabbet baña cevır itmez ḥabîb
Kimde kim bîmârlık sezmez 'ilâc itmez ṭabîb
- 2 Vuşlat eyyâmında gönlüm nâlesi efzûn olur
Arturur lâbüd bahâr olsa fiğânın andelîb
- 3 Âsitânüñda mücâvirdür gönül dîr ise ten
Ḥidmete cân hem revân oldu irişür 'an-ḳarîb
- 4 Devlet-i dîdârdan maḥrûm kıldı dîdemi
Yir yüzinden dilerem kim nâ-bedîd olsun raḳîb
- 5 Sîne-i çâkümde ârâm eylemez dil gerçi kim
Sâkin olur kûşe-i vîrânede ekşer ğarîb
- 6 La'l-i Şîrîn kıldı şîrîn-kâm 'ayş-ı Ḥusrev'i
Kûh-ken-i bî-çâreye hûn-ı ciger oldu naşîb
- 7 Ey Şehâbî 'ışk müstevlî olaldan gönlüme
Tende ṭâḳat ḳalmadı dilden firâr itdi şekîb

- Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün
- 1 Taleb esîrine dîdâr-ı yâr idi maflûb
Velî ne fâyide kim oldu dîdeden mahcûb
- 2 Cüyûş-ı şabr ile itmişdi kalb cem'iyet
Sipâh-ı 'ışkı görüp oldu nâ-gehân mağlûb
- 3 Yaşum kapuñda ço aqsun ki Yûsuf'ün virdi
Nihâl-i kâmetine âb dîde-i Ya'kûb
- 25b 4 Cefâña râğıb olursam te'accüb eyleme kim
Ne gelse cânib-i maħbûbdan olur mergûb
- 5 'Adem diyârına sür'atle 'âzim olur idüm
Cihânda eglemeyeydi beni mey ü maħbûb
- 6 'İkâl-ı 'aql-ile pâ-bend idüm bi-ħamdi'llâh
Ki 'ışk câzibesini eyledi beni meczûb
- 7 Şehâbî târ-ı ten-i nâ-tüvân ile şarasın
Yazılsa ol meh-i mekteb-nişîne çün mektûb

- Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün
- 1 Görüdi cân-ı mey lebûñle dem-be-dem eyler tarab
Telh-kâm oldu şurâhî-veş gönül ey nûş-leb
- 2 Dil ser-i kûyuñda feryâd eylese incinme kim
'Âşık-ı dîvânedan terk-i edeb olmaz 'aceb
- 3 Yûsuf-ı dil ğabğabuñ çâhından olmazdı ğalâş
Olmasa ger rişte-i zülf-i dil-âvîzûñ sebep
- 4 Rûz u şeb zülf ü ruħ-ı yâruñ nedür cem'iyeti
Ey münecim ger kırân itmezler ise rûz u şeb
- 5 Ey Şehâbî bâda virdi yakdı ğâkî cismümi
Âteş-i 'işyân ile âb-ı ciğer-sûz-ı 'ineb

- Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün
- 1 Çîn-i zülfüñden şabâ kapdı nesîm-i müşg-i nâb
Rûzgâr itdi anı maħbûs-ı zindân-ı ğabâb
- 26a 2 Dil serâyın cilve-ğâh itmek dilerdi şâh-ı 'ışk
Tîrûñi gönderdi evvel geldi kıldı fetħ-i bâb
- 3 Bulmaz bir meh saña mânend her gün gerçi kim
Yidi eflâki varup tokuz tolanur âfitâb
- 4 Gönlümi yakın gözümdür şu'le-i cân-sûz ile
Dîde-i ğam-dîde olmışdur baña 'ayn-ı 'azâb
- 5 Ey Şehâbî bir şeh-i 'âlî-cenâbuñ kılıyam
Kim sa'âdet andan eyler sa'd-i ekber iktisâb

32

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Her geh dökülse câm-ı meye lâle-gûn şarâb
Virür fenâ nişânesini anda her habâb
- 2 Yâd-ı lebûñle hûşî ferâmûş eyledüm
Ma'lûm oldu kim katı nisyân virür şarâb
- 3 Yâr ile aramızda hicâb oldu müdde'î
Gelmez ecel ki ref' ola bu aradan hicâb
- 4 Hercâyî olsa yâr ne var itme 'ayb kim
Her câya sâye şalsa virür nûr âfitâb
- 5 Yir yok gözümde h^wâba Şehâbî ki ğam şebi
Seylâb-ı eşk eyledi ol hâneyi harâb

33

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

- 1 Olursa kâse-i ser hem eger sebû-yi şarâb
Henûz gitmeye göñlümden ârzû-yı şarâb
- 2 Cüdâ olursa tenümden ğam-ı humâr ile cân
Der-i muġâna varup ide cüst ü cüy-ı şarâb
- 3 Geyardi hîl'at-i "yuhyi'l-'izâm" 'azm-i "remîm"¹¹⁷
Meşâm-ı ehl-i kubûra ger irse bûy-i şarâb
- 4 Şarâbı âb ile memzûc kılma ey sâķî
Dökülmesün yire bi'llâh âb-ı rûy-i şarâb
- 5 Şehâbî tâybüm ammâ henûz bâķîdür
Dilümde hasret-i mey dilde ğüft ü ğûy-i şarâb

ḤARFU'T-TÂ'

34

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Ṭabîbüm gel tekellüm kıl dil-i bîmâra tîmâr it
Lebûñ depret Mesîhâ mu'cizin 'âlemde izhâr it
- 2 Hırâm it gül-şeni ey serv zindân eyle şimşâda
Tebessüm eyle ey gül gül-sitânı ğonceye dar it
- 3 Kemend it târ-ı ğîsûñî dil-i mecnûnı bend eyle
Çözüp zencîr-i zülfüñ gerden-i cânı giriftâr it
- 4 Ümîdüñ ğoncesi handân ola dirseñ bu gül-şende
Sirişk-i al ile eṭrâfuñı ey dîde gül-zâr it
- 5 Şeb-i miḫnetde veh kim yalnız kaldum gel ey nâle
Yüri h^wâb-ı 'ademden Vâmîķ u Mecnûn'ı bîdâr it

¹¹⁷"Çürümüş kemikleri kim diriltecek", **Kur'ân**, Yâsîn sûresi, 26/78.

- 6 Hâbersüz üstüme hicrân şebîhun itse luṭf eyle
Beni bir dem öñürdi ey ecel gel sen haber-dâr it
- 7 Felek mir'ât-ı mihri ger muḳâbil kılsa mâhumla
Şehâbî dūd-ı âh-ı şubḫ ile âyînesin târ it

35

27a

- Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün
- 1 Tekellüm itmeyüp olsam 'aceb midür mebhût
Ki aḡzuma leb-i dil-dâr urdı mühr-i sükût
- 2 Şafâ-yı çâh-ı zenaḡdân-ı yâri görse idi
İderdi eşk ile pür çâh-ı Bâbil'i Hârût
- 3 Kapuñda cennete dil raḡbet eylemez itmez
Fezâ-yı mülkde pervâz tâyir-i melekût
- 4 Hevâ-yı dâne-i ḡâlünle çıkdı eflâke
Şadâ-yı sübhâ-i zü'l-kibriyâ-yı ve'l-ceberût
- 5 Yiter güvâh-ı maḡabbetde iki dide-i ter
Şehâbî lâzım olursa bu müdde'âya şübût

36

- Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün
- 1 Sepmezdi eger dide dile âb-ı maḡabbet
Yaḡardı ten-i pür-tebümi tâb-ı maḡabbet
- 2 Senden idemem ḡaṭ'-ı te'alluḡ ki olupdur
Her bir ḡam-ı zülfün baña ḡullâb-ı maḡabbet
- 3 'İşḡuñ dile geldükde irişdi ḡam u miḡnet
Cem' oldı yine bir yire esbâb-ı maḡabbet
- 4 'Uşşâḡa merâtib yazıcak ḡâme-i taḡdîr
Yazdı beni ser-defter-i erbâb-ı maḡabbet
- 5 Çâk itdi Şehâbî tenümi tîḡ-ı ḡam-ı 'ışḡ
Açıldı yine dil yüzine bâb-ı maḡabbet

37

27b

- Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fe'ülün
- 1 Göricek dâne-i eşküm güler dost
Güherden ḡazz ider lâ-büd güher-dost
- 2 Göz aḡlar ey göñül sen daḡı iñle
Kim eşk ü âh-ı 'uşşâḡı sever dost
- 3 Göñülde tâb ḡalmaz tende taḡat
Dil-i miskîne raḡm itmezse ger dost
- 4 Bütün dünyâ benümle düşmen olsun
Tek itsün ben ḡaḡîre bir nazar dost

- 5 Nihân itdüm gönülden râz-ı ‘ışkı
Ki mahrem olıma esrâra her dost
- 6 Sever zâhid ruḥ-ı zerd ile eşkin
Fenâ ehli olur mı sîm ü zer-dost
- 7 Şu kim seyr itdi çeşmüm çeşme-sârın
Seḥâbî ‘aynına gelmez apar dost

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 1 Dest-i ḥattuñ pençe-i Yâḳût’a virmişdür şikest
Bu meşel meşhûrdur kim dest ber-bâlâ-yı dest
- 2 Çeşm-i mestüñ ḳanımı dökdi baña raḥm itmedi
Kimseye raḥm eylemezmiş vâḳı‘â cellâd-ı mest
- 3 Câmda seyr eyledüm bir şûḥ-ı tersâ ‘aksini
Zâhidâ mey-ḥânedede olsam ‘aceb mi mey-perest
- 28a 4 Çekme zaḥmet itme tedbîr-i cünûnum ey ṭabîb
Hiç zâyil ola mı keyfiyyet-i câm-ı Elest
- 5 ‘İşk-ı pâküñ eyledi ḳalb-i Seḥâbî’den zuhûr
Maṭla‘-ı envâr-ı mihr-i enver oldı ḥâk-i pest

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 1 Veh ki kendin eyledi aḥbâbdan bî-gâne dost
Düşmen oldı âşinâlarla olup bî-gâne dost
- 2 Ḳanı ol demler ki eylerdi bizi luṭf ile yâd
Ḳanda kim aḥbâb ile nûş eylemiş peymâne dost
- 3 Şerḥ-i şevḳum muṭribâ taḳrîr ḳıl bir gice kim
Ḥwâb-ı nâza meyl idüp gûş eyleye efsâne dost
- 4 Kesr idüp ‘ahdi yine peymâne dutdum zâhidâ
‘Ahd ü peymân üzre şâbit olıma peymâne dost
- 5 İtme ey dil iltifât-ı yârdan ḳaç‘-ı ümîd
Dosta ḥâşâ ki cevri ide be hey dîvâne dost
- 6 Ḥurḳat-i pervâneye yanmazdı şem‘üñ yüregi
Olmayaydı vâḳı‘â ger şem‘ ile pervâne dost
- 7 Ey Seḥâbî olsa farzâ cümle ‘âlem düşmenüm
Yoḳdurur bâküm tek olsun ol gözi mestâne dost

ḤARFU’Ş-ŞÂ’

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

- 28b
- 1 Dime Ferhâd ile Mecnûn'a bulunmaz şâliş
Şâlişem şol iki dîvâneye ben hem vâriş
 - 2 Şeyh-i şehri idemedi fark hevâdan 'ışkı
Hayf kim olmadı temyîz kıdemden hâdiş
 - 3 Kıldı ben haste-dili yâr 'iyâdet veh kim
Bir nefes olmadı şol 'ömr emi mâkiş¹¹⁸
 - 4 Ben de zâhid gibi bir 'âkil-i ferzâne idüm
Beyle mecnûnlığuma bir perî oldı bâ'ış
 - 5 Hüsni 'ahd umma dilâ müdde'î-i nâ-kesden
Ne bilür şîve-i erbâb-ı vefâyı nâkeş
 - 6 Olmasa sâbıka-i luţf-ı ezel fâyide ne
Saña ger olsa peder Nûh u birâder Yâfeş
 - 7 Mezra'-ı sebz-i felek hâşılı ma'lûm degül
Anda bilmem bu hubûbı neden ekmiş hâriş
 - 8 Ma'nî-i hüsni hâf-ı yâri hıredde şorma
'Abağ-ı 'ışkı Şehâbî ne bilür her bâhiş

41

- 29a
- Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün
- 1 'İşk-ı yâre n'ola olsa dil-i maḥzûn bâ'ış
Şöhret-i Leylî'ye oldı ğam-ı Mecnûn bâ'ış
 - 2 Devr-i la'lüñde beni şanma ki meyden geçdüm
Beyle keyfiyyetüme oldı ol afyon bâ'ış
 - 3 Sâkıyâ la'l-i lebüñden diledümse bûse
Baña incinme ki oldı mey-i gül-gün bâ'ış
 - 4 Muṭribâ çeng-i belâdan beni iñler şanma
Oldı feryâduma destüñdeki kânûn bâ'ış
 - 5 'Âlemi tıtdı Şehâbî kelimâtum olalı
Luţf-ı eş'âruma ol kâmet-i mevzûn bâ'ış

42

- Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün
- 1 Dil fûnûn-ı ğamda itmez Kays-ı maḥzûn ile baḥş
Şâhib-i idrâk olan eyler mi mecnûn ile baḥş
 - 2 Eyleyen devr-i lebüñde bâdeyi hikmetle nûş
Bû 'Alî-i vaqt olup eyler Felâtûn ile baḥş
 - 3 Baḥr ü kân öykünmesün bu çeşm-i gevher-bâra kim
Her ğanî lâyıq degüldür k'ide Kârûn ile baḥş
 - 4 Olıma ebrûsuna yârûñ muḳâbil mâh-ı nev
İdebilmez her riyâzet ehli Zü'n-nûn ile baḥş

¹¹⁸Mısranı vezni tutmamaktadır.

- 5 Şâh medhinde Seḫâbî yiridür ger eylese
Hâme-i ma'nî-nigârum tîr-i gerdûn ile baḫş

HARFU'L-CÎM

43

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Her kimi zülfüñ hevâsı kıldı sevdâyî-mizâc
İnse gökden yire 'Îsâ idemez aña 'ilâc
- 2 Her gedâ kim irdi ḫâk-i dergehüñ iksîrine
Eylemez sultân-ı 'âlî-şâna 'arz-ı ihtiyâc
- 3 'Ârîzuñ seyr eyledükçe ḫayret alur 'aqlumı
Kim ne yüzden anda kılmış âb u âteş imtizâc
- 4 Kûşe-i ḫalvetde gördi oldı ḫayli münkesîr
Destümüzde şîşe-i mey zâhid-i nâzük-mizâc
- 29b 5 'Arz ider 'uşşâka zer ruḫsâr-ı zerdinden raḫîb
Leşker-i İslâma 'âdetdür virür kâfir ḫarâc
- 6 Şem' gibi mîr-i bezm-i 'âşîkân oldum yine
Şu'le-i âh-ı şeb-efrûzumdurur başumda tâc
- 7 La'l-i yâre âb-ı ḫayvâmı Seḫâbî beñzeden
Şerbet-i 'azb ile birdür zann ider milḫ-i 'ücâc

44

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fe'ülün

- 1 Olaldan derd-i 'ıḫkuñ bî-gerân genc
Ṭaleb eyler dil ü cân her zamân genc
- 2 Metâ'-ı ḫüsnüñi göz görse bir kez
Virür sîm-i sirişkünden revân genc
- 3 Göñül peykânlaruñla sînem içre
Şu müflisdür ki bulmuş n-âgehân genc
- 4 Şebâb eyyâmınuñ bil ḫadrini kim
Yigitlik çağıdur ey nev-civân genc
- 5 Ḫazân bergin gören gül-şende şanur
Ki olmuş ḫâkden bir bir 'ıyân genc
- 6 Ḫazân bergi degül kim ehl-i 'ayşa
Nişâr itmek diler bâd-ı ḫazân genc
- 7 Şu kim ser virdi sırr-ı 'ıḫkı bildi
Cihânda kimse bulmaz râygân genc
- 8 Ḳanâ'at kıl cihân içre Seḫâbî
Eger bulmaḫ dilersin câvidân genc
- 30a 9 Yıkık dillerden it himmet ṭaleb kim
Olur vîrâne küncinde nihân genc

Mef'ülü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Dil hânesinde yaqmış idi 'ışk odı sirâc
Cism ile rûhum eylemedin daği imtizâc
- 2 Ger 'aks-i hüsni olmasa âyîneden yaña
Olurdu âb u tâb-ı ruḥ-ı yârdan zücâc
- 3 Kapuñda şol gedâ ki yatup ḥâra yaşdanur
Sulṭân-ı vaḳtdur dilemez taḫt birle tâc
- 4 Ḥattuñ Ḥıṭâ vilâyetini tıtdı vechi var
Ḥaddüñde alsa memleket-i Rûmdan ḥarâc
- 5 Olalı dil gedâ-yı der-i devletüñ şehâ
İtmez sipihr serverine 'arz-ı ihtiyâc
- 6 Nâşıḫ yûri Şehâbî'yi men' itme 'ışḳdan
Zîrâ ki ol marîz degül ḳâbil-i 'ilâc

[HARFU'L-ḤÂ']

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

- 1 Şarâb kîş-i Mesîḥâ'da oldu çünki mübâḫ
Şalâḫ ehlini bâdeyle idelüm ıṣlâḫ
- 2 Cemâl-i yâr 'ıyân oldu ḥwâbdan gözin aç
Şabûḫı eyleyelüm sâḳî oldu vaḳt-i şabâḫ
- 3 Beyâna gelse idi vâ'izâ me'ânî-i 'ışḳ
Bu bâbı eyler idi feth şâḫib-i miftâḫ
- 30b 4 Fürûḡ-ı lem'a-i şem'-i hidâyet olmayıcaḳ
Münevver eyleyimez ḳalbi zav ile mişbâḫ
- 5 Muḳârin olduḡunuñ naḳd-i 'aḳl u dînin alur
Degül mi duḫter-i rez ḳanı ey faḳîḫ mübâḫ
- 6 Göñül esîr idi hicrân şebinde veh ki yine
Şabâḫ perdesini açdı fâliḳu'l-aşbâḫ
- 7 Şehâbî dîn ü dil ü şabr u hûşa virdi ṭalâḳ
Aña çü rez ḳızını pîr-i deyr ḳıldı nikâḫ

[HARFU'L-ḤÂ']

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 'Âlemi ḳıldı sirişkümler tolu seyyâre çerḫ
'Ayn-ı 'ibretle ḳılır her şeb baña nezzâre çerḫ
- 2 Görinen zulmetleri şebden 'alâmet şanma kim
Bir güneş yüzlü firâḳında geyüpdür ḳara çerḫ

- 3 Eyledi bir mâh-ı şehri-âşûb 'ışkıyla beni
Kendi şehir ü menzülünden 'âkıbet âvâre çerh
- 4 Bes ki âh eyler gönül hicrân şebinde korkaram
Berç-ı âhum şu'lesinden yana bir gün nâra çerh
- 5 Mâh-rûlar şâm-ı hecrinde kara gün gösteren
Ben za'ife tâli'ümdür n'eylesün bîçâre çerh
- 6 Ebr ü bârân şanma gökde kim Şehâbî hastenüñ
Penbe ile ağzına şu tamzurur hem-vâre çerh

ḤARFU'D-DÂL

48

31a

- Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün
- 1 Câna gamzeñden ne deñlü gelse tîr-i bî-'aded
Biñde birin kâfirem itsem eger ey şûh red
- 2 Ölmeyen yoluñda cânâ kıldı kendü cânını
Çâr dîvâr-ı tabî'at içre maḥbûs-ı ebed
- 3 Yâr ile vahdet müyesser kıl diyü her şubḥ u şâm
Zîkr ü fikrüm gâh vâḥiddür benüm gâhî eḥad
- 4 'Âşıkın ağyârdan fark itmese olmaz 'aceb
Tıfıldur ol gönçe-i nev-reste bilmez nîk ü bed
- 5 'Aql bâzârında kâsiddür metâ'-ı sûz ü derd
Kıymet-i kâlâ-yı 'ışkı bilmez erbâb-ı ḥıred
- 6 Dil mekân-ı yârdur kıl gayr fikrinden tehî
Ḥalvet-i ḥâs-ı Süleymânîde n'eyler dîv ü ded
- 7 Her neye kılsa nazar görürdi yâri cilve-ger
Olmasaydı çeşm-i zâhidde Şehâbî ger remed

49

31b

- Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün
- 1 Rûy-i nigûden olsa n'ola dîr çeşm-i bed
Âyîneye nazar idemez şâḥib-i remed
- 2 Mişlüñ felek getürmedi gül-zâr-ı 'âleme
Bir serv-i mâh-ḥal'at u bir mâh-ı serv-ḳad
- 3 Mirât-ı dilde şûret-i dil-dârı seyr iden
Geyse 'aceb mi egnine âyîne-veş nemed
- 4 Aldı dehânı gönülümü zülfeyni cânımı
Ol cevri çok vefâsuz elinden meded meded
- 5 Cevr-i raḳîbi bir meh için çekdi 'âkıbet
Oldı Şehâbî mazḥar-ı elḥâf-ı bî-'aded

50

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Sürh idi kanlu yaşum ile dîde-i ümîd
Anı hevâ-yı mihr-i ruhuñ eyledi sefid
- 2 Şâdam ki kıldı za'f ile cânâ beni gamuñ
Çeşm-i raķıbden ser-i kûyuñda nâ-bedîd
- 3 Peymânemüz pür eylemedin sâķi-i ecel
Gel ey refiķ nûş idelüm sâġar-ı nebîd
- 4 Hâmûş iken kelâma şürû' itdi 'andelîb
Gûyâ ki irdi maķdem-i gülden aña nüvîd
- 5 Pürdür Seġâbî bâġda erbâb-ı 'ayş ile
Etrâf-ı cûy u sâġat-i gül-zâr u pâ-y-ı bîd

51

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Bâġ-ı cihânda irmesün ey serv-i ser-bülend
Hergiz mizâc-ı nâziküñe âfet ü gezend
- 2 Sen ol tabîb-i ġast e-dilânsın ki her nefes
Bulur ġayât luġfuñ ile nice derd-mend
- 3 Kâlbüñ ġubâr-ı ġâdişeden bulmasun keder
Âlâm-ı dehr ġâţıruñı kılmasun nijend
- 4 Göz degmesün saña diyü her şeb yaķar sipihr
Nâr-ı şafaķda encüm [ü] seyyâreden sipend
- 5 Olur yaķın Seġâbî muķârin icâbete
Bî-şek du'â-yı merdüm-i mażlûm u müste-mend

32a

52

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Geldi yine hilâl ü getürdi nişân-ı 'ıyd
Eyyâm-ı rûze geġdi vü irdi zamân-ı 'ıyd
- 2 Esbâb-ı 'işret ile müheyyâ ki irişür
Sâķi şafâ-yı tal'at ile mihmân-ı 'ıyd
- 3 Pest oldı şavt-ı muķrî-yi şavm olalı bülend
Şıyt u şadâ-yı muţrib-i şîrîn-zebân-ı 'ıyd
- 4 Şaldı felek muġîţine fülk-i zerîn hilâl
Kıldı 'ubûr anuñ ile kârbân-ı 'ıyd
- 5 Kaġdı meh-i şıyâm şihâb u hilâlden
Şandı Seġâbî anları tîr ü kemân-ı 'ıyd

53

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Encümi her şeb şafağ nârında çerğ eyler sipend
İrmesün ol mâha tâ kim dîde-i bedden gezend
- 2 Ol Mesîhâ-dem ki nuṭkı cân bağışlar mürdeye
Bister-i miḥnetde lâyıḳ mı ki ola derd-mend
- 3 Gül-şen-i nâz u riyâz-ı şîveden eksilmesün
Yâ Rab ol serv-i ḥırâmân ol nihâl-i ser-bülend
- 4 Şerbete meyl itdi gûyâ ol Mesîh-enfâs kim
Lebleri memzûc kılmış âb-ı ḥayvân birle ḳand
- 32b 5 Ey Seḫâbî kıl bu şükrân ile ḳurbân cânuñı
Kim icâbet ḳaşrına dest-i du'â şaldı kemend

HARFU'Z-ZÂL

54

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Başdan ayağa dek ger ola ney-şeker lezîz
Nahl-i ḳadûñ gibi degül ey sîm-ber lezîz
- 2 Peykân-ı tîrûñe n'ola dil rağbet eylese
Virür nihâl-i tâze olıcaḳ şemer lezîz
- 3 İçmem şarâb-ı telḫ lebûñ şehdi var iken
Tiryâkiyem gelür baña ḫalvâ-yı ter lezîz
- 4 Dil vuşlatuñda bî-ḫod olur vâḳı'â gelür
Bîdâr-ı şâm-ı miḥnete ḫ^wâb-ı seḫer lezîz
- 5 Dest-i ḳazâ saña ne şunarsa rızâyıla
Nûş it Seḫâbî anı eger telḫ eger lezîz

HARFU'R-RÂ'

55

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Her nahl-i verd-i tâze ki bezm-i çemendedür
Bir şem'dür ki bâd-ı şabâ ile zindedür
- 2 Zülf-i nigâre ḳarmadı ise benefşe el
Ḥacletle ya çemende neden ser-fikendedür
- 3 Oldum esîr bir ḳadi şimşâda kim añâ
Sünbül ḡulâm u sûsen-i âzâd bendedür
- 4 Kıldı hezâr pîreheni çâk gül gibi
Nâzûk teni henûz teh-i pîrehendedür
- 33a 5 Şanma ki 'andelîb ile gül gülüp açılır
Evzâ'-ı kâyinâta anuñ kârı ḫandedür
- 6 Maḳşûd gevherin şadef-i kâyinâtdan
Ḳılma ṭaleb ki ol dür-i nâ-yâb sendedür
- 7 Ḳadri Seḫâbî ḳalmadı kûyında eşkümüñ
İ-ḳıymet olmasa 'aceb olmaz 'Aden'de dür

56

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Oldı süz-ı sîneden leb huşk ü yaşdan dîde ter
Devlet-i 'ıŝkuñda oldum pâdişâh-ı baħr ü ber
- 2 Yâd kılduĝça leb ü dendânuñı giryân iken
Sîm-i eşküm gâh la'l-i nâb olur gâhî güher
- 3 Ŗabra gördüm ĝalmanı hecrüñde cânâ ŝâkatüm
'Âĝıbet itdüm fenâ iĝlîmine 'azm-i sefer
- 4 Ser-bülend olmaz serîr-i ĝamda tâc-ı 'ıŝĝ ile
İtmeyen Manşûr-veş dâr-ı belâda terk-i ser
- 5 Ŗûrete ĝayrân olup ĝalsaĝ bizi 'ayb eyleme
Ey Seĝâbî şâhid-i ma'nîdür anda cilve-ger

57

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

33b

- 1 Göñül Hârût-veş çâh-ı zenaĝdânuñda ĝalmıŝdur
Ŗehâ luĝf it ki ol bî-çâre zindânuñda ĝalmıŝdur
- 2 Degüldür 'ârızuñda ĝâller nezẖâre vaĝtinde
Gözüm merdümleri ruĝsâr-ı tâbânuñda ĝalmıŝdur
- 3 Daĝıtmıŝdur şabâ zülfüñde diller mecma'ın ancaĝ
Bizüm dîvânemüz ca'd-i perîŝânuñda ĝalmıŝdur
- 4 İĝen açılma kim bed-nâm olursın ey gül-i ra'nâ
Nişân-ı ĝûn-ı bülbülden ki dâmânuñda ĝalmıŝdur
- 5 İŝırmıŝ la'lüñi dendân-ı şeb-nem ey lebi ĝonce
Henûz anuñ niŝânı la'l-i ĝandânuñda ĝalmıŝdur
- 6 Yenüñde ĝancer-i ĝûn-rîz ile biñ 'âŝıĝı her dem
Helâk itmiŝsin ey ĝûnî velî yanuñda ĝalmıŝdur
- 7 Nişâr it şâh-râhında yiridür her le'âli kim
Seĝâbî baħr-ı ŝab'-ı gevher-efŝânuñda ĝalmıŝdur

58

Mef'ülü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Sâĝî piyâle şun içelüm devr-i lâledür
Her lâle bezm-i bâĝda gül-ĝûn piyâledür
- 2 Döndi sipihr ü encüme ezhâr ile zemîn
Gül anda mâh u ŝaĝn-ı çemen aña hâledür
- 3 Evrâĝına gülüñ nazâr it gül-sitâna gel
Kim vaşf-ı ĝüsn-i yârda rengîn risâledür
- 4 Çıĝmazdı bîkr-i ĝonce gül-istâna ger aña
Bilseydi âşiyâne-i bülbül ĝavâledür

- 5 Ben ey Seḫâbî bülbül-i gül-zâr-ı miḫnetem
Zîrâ ki şubḫ u şâm işüm âh u nâledür

59

- Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün
- 34a 1 Ḥusrevâ bir beytdür dîvân-ı medḫüñde bahâr
Kim ber-â-ber oldı anda mısra'-ı leyl ü nehâr
- 2 Müşterî elḫâbuñı şordı 'Uḫârid didi kim
Mâh-ı Keyvân-menzilet Cemşîd-i ḫurşîd-iḫtidâr
- 3 Merdüm-i çeşmüm dem-â-dem serv-i ḫaddüñ yâdına
Aḫıdur her cânibe ḫanlu yaşından cûy-bâr
- 4 Ḥaddüñi vechindeki ḫaḫḫuñla seyr itdüm didüm
Nûr ile meşḫûr bir muşḫafdur âyet-ber-kenâr
- 5 Ey Seḫâbî yolına îşâr iderdüm her nefes
Naḫd-i cânım olmayaydı tende cins-i müste'âr

60

- Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün
- 1 Bî-derd şevḫ-ı âteş-i 'ışḫı neden bilür
Ḳadr-i gül-i şükûfteyi mürḡ-ı çemen bilür
- 2 Şorma ḫadîş-i tîşe-i Ferḫâd'ı Ḥusrev'e
Bu ser-güzeşti kendü başından geçen bilür
- 3 Dil zevḫ ider işitse lebünnden cevâb-ı telḫ
Ḳadr-i nebâtı tûḫî-i şîrîn-süḫan bilür
- 4 Ḥâl-i şehîd-i ḫancer-i ḫûn-rîz-i 'ışḫuñı
Şahrâ-yı ḡamda lâle-i ḫûnîn-kefen bilür
- 5 Dil fûrḫatüñde çekdüḡi âlâmı dostum
Yûsuf'dan ayru sâkin-i beytü'l-ḫazen bilür
- 6 Vâ'iz kelâm-ı 'ışḫ degül kâbil-i beyân
Her kimse anı fehm idebilmez bilen bilür
- 34b 7 Şor şâh-ı nûkte-dâna Seḫâbî nûkâtını
Ḥusrev me'ânî-i kelimâtı ḫasen bilür

61

- Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün
- 1 Ney gibi şanma nâlemi her diñleyen bilür
Anı enîn-i fûrḫat ile iñleyen bilür
- 2 Ḥâl ehlinüñ maḫâlini 'ârifdür añlayan
Erbâb-ı ḫâl ḫavlini her diñleyen bilür
- 3 Ağyâr ilen raḫîb-i bed-endîş ḫâlini
Siñ siñ ḫapuñ kilâbı gibi sekleyen bilür
- 4 Nerrâd-ı dehr elinde benüm ḫâl-i zârımı
Arada ḫâs-veş ḫulaḡı çekilen bilür

- 5 Fikr-i dehânuñ ile Seḥâbî ḥayâlini
Esrâr-ı ğayb nüktesini añlayan bilür

62

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Sînem ki tîr-i ğamze-i yâre nişânedür
Gûyâ hümâ-yı devlete bir âşiyânedür
- 2 Sûz-ı dilüm sözümden olur her nefes 'ıyân
Ol âteş-i belâya zebânım zebânedür
- 3 Şem'a sirâyet itmedi ise ḥarâretüm
Meclisde sûz u giryesi her gice ya nedür
- 4 Olsa 'aceb mi sübhâ-i mürġân-ı bâġ-ı Kuds
Mercân yaşım ki sübhâ gibi dâne dânedür
- 35a 5 Cân-ġâhdur Seḥâbî ġöñül nâlesi velî
Bezm-i belâda 'âşıkâ dil-keş terânedür

63

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 'Anberîn zülfüñ ki şol gül-ġûn yañaġ üstindedür
Dûda beñzer vâkı'â kim şeb-çerâġ üstindedür
- 2 Kâlb-i 'uşşâkı ider iḥrâk mânend-i sipend
Dâne-i ḥâl-i siyeh kim ol yanaġ üstindedür
- 3 Ağdan seçmez qarayı ḥâl ü ḥaddüñsüz ġözüm
Dostum şol kara ḥaḳkıyçün ki ağ üstindedür
- 4 Kankı bir meclisde kim oldı kadeḥ-peymâ lebüñ
Câm-ı mey anda şurâḥî-veş ayaġ üstindedür
- 5 Külbe-i târumda şem'-i şâm-ı'ayşumdur benüm
Şol fetîl-i âteşin kim tende dâġ üstindedür
- 6 Başım üzre dâġ-ı ḥûn-âlûde ġörseñ bil kim ol
Lâle-i endûh u miḥnetdür ki taġ üstindedür
- 7 ġözleri üstinde seyr itdüm Seḥâbî kaşını
Bâz-ı müşġîn-bâldur şandım ki zâġ üstindedür

64

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Dîde mihr-i 'arızuñdan dem-be-dem pür-âbdur
Merdüm-i çeşmüm ġarîḳ-ı baḥr-ı ḥûn-ı nâbdur
- 2 Dürr-i eşk-i 'âşıkun bil ḳadrini ḳapuñda kim
Dîde baḥr-i dilden almış gevhâr-i nâ-yâbdur
- 35b 3 Gül-şen-i 'ışkuñ ki ezhârı virür bûy-i fenâ
ġoncesi ḥûn-ı dil-i 'uşşâk ile sîr-âbdur

- 4 Veh ki târâc itdi şabr u hûşumı bir şûh kim
Gâmzesi gâret-ger-i ‘aql-ı ülü’l-elbâbdur
- 5 Mâhumuñ şâm-ı firâkıında Seĥâbî âhumuñ
Her şerârı gôkde bir ĥurşîd-i ‘âlem-tâbdur

65

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 1 Ĥasret-i la‘l-i lebûñle cân u dil ĥan oldılar
Gözlerüm lü‘lü-veşüñ fikriyle ‘ummân oldılar
- 2 Ĥanĥı cem‘iyyetde kim zülfüñle göñlüm ĥâlini
Söyledüm hep ehl-i cem‘iyyet perîşân oldılar
- 3 Âsitânuñ ĥâkine yüz sürmeden ĥurşîd ü mâh
Evc-i ‘izzet üzre nûr-ı çeşm-i devrân oldılar
- 4 ‘Işĥ elinden Vâmıĥ u Ferĥâd-veş mecnûn olup
Niceler ser-geşte-i kûh u beyâbân oldılar
- 5 Vâĥıf-ı keyfiyyet-i esrâr olan abdâllar
Tekye-i tecrîdde medĥuş u ĥayrân oldılar
- 6 Şâhid-i maĥşûd ile anlar hem-âgûş oldı kim
Bezî idüp cânı şehîd-i ‘ışĥ-ı cânân oldılar
- 7 Münzevî olan gedâlar künc-i faĥr u fâĥada
Ey Seĥâbî milket-i dünyâya sultân oldılar

66

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 36a 1 Mihr-i ĥüsnüñ vâlihîdür sâye-veş üftâdeler
Serv ĥaddüñ bendesîdür dünyede âzâdeler
- 2 Düşdiler dâmânuña eţfâl-i eşküm raĥm kıl
Ĥor ola lâyıĥ mîdur yanuñda merdüm-zâdeler
- 3 Câm-ı çeşmüm geh tolar ĥûn-âb ile geh âb ile
İçerüz bu devr içinde dürlü dürlü bâdeler
- 4 Şorma naĥş-ı ĥaţĥ-ı yârüñ sırrını zühhâddan
Levh-i Maĥfûzuñ rumûzun ĥanda bilsün sâdeler
- 5 Dime dil virdi Seĥâbî yoluma cân virmedi
Cân virürler yoluña cân virmege¹¹⁹ dil-dâdeler

67

Mef‘ûlü Mefâ‘ilü Mefâ‘ilü Fe‘ûlün

- 1 Oldı ser-i kûyuñda başum ĥâke ber-â-ber
Ĥadrüm ne ‘aceb ger ola eflâke ber-â-ber

¹¹⁹Metinde “virmege” şeklindedir.

- 2 Aransa bulunmaz gibi gül-zâr-ı belâda
Bir gönce-i pür-hûn dil-i şad-çâke ber-â-ber
- 3 Dil-ber bulunur dünyede ammâ ki bulunmaz
Dil almada ol dil-ber-i çâlâke ber-â-ber
- 4 Her dem irişür feyzi şafâ ehline var mı
Bir pîr-i şafâ-bağş u mey-i tâke ber-â-ber
- 5 İzi tozını kuhl idinür ehl-i başîret
Yolında Şehâbî olalı hâke ber-â-ber

68

- Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün
- 36b 1 Gönül müdâm haç-ı sebz-i yâre mâyildür
Hemîşe bülbül-i şeydâ bahâre mâyildür
- 2 'Aceb mi râğıb ola yâr katl-i 'uşşâka
Ki pâdişâh hemîşe şikâre mâyildür
- 3 Nihâl-kâmetinüñ çeşm-i zâredür meyli
Çemende servi belî çeşme-zâre mâyildür
- 4 Gül itse meyl saña gırre olma ey bülbül
Ki ol senüñ gibi çendîn hezâre mâyildür
- 5 Şehâbî gönli temâşâ-yı gülden açıla mı
Anuñ ki hâtırı bir gül-'izâre mâyildür

69

- Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün
- 1 Hayât naçdini bir rind kim şarâba virür
Binâ-yı 'ömrini seylâb ile harâba virür
- 2 Virür metâ'mı kendü eliyle yağmaya
Şeb-i vişâlde şol kim özini h^wâba virür
- 3 Şınuç sifâl-i harâbatı rind-i dörd-âşâm
Taşavvur eyleme kim câm-ı âfitâba virür
- 4 Kadehde bâde-i hamrâyı seyr iden 'ârif
Habâb-ı kemterini şanma nüh kıbâba virür
- 5 Şehâbî böyle aқarsa sirişk-i bârânî
Vücûd hânesini seyl-i miñnet âba virür

70

- Mef'ülü Fâ'ilâtün Mef'ülü Fâ'ilâtün
- 37a 1 Deryâ-yı hüsnüñ üzre zülfüñ nehenge beñzer
Ebrûlaruñla çeşmüñ bebr ü pelenge beñzer
- 2 Âmâc-gâh-ı tende dâgumdurur nişâne
Ya kaçlaruñ kemâna gamzeñ hadeñge beñzer

- 3 İtmez dil-i raķibe te'sîr nâr-ı âhum
 3 Kalbi o saht cânuñ bildüm ki senge beñzer
- 4 Olma meges-veş ey dil lezzât-ı dehre mâyil
 4 Balı belâdur anuñ şehdi şerenge beñzer
- 5 Cânâ Şehâbî her ân umar lebüñden ihsân
 5 Bî-çârenüñ hayâli efkâr-ı benge beñzer

71

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 Râzımı fâş kılan dîde-i nem-nâkümdür
 1 Sûzumu zâhir iden sîne-i şad-çâkümdür
- 2 Eyleyen şu'le-i nâr-ı ğam-ı 'ışkı taħrîk
 2 Beden adlu bir avuç hâr ile hâşâkümdür
- 3 Âb-ı eşk ile iden dâmen-i âlûdemi pâk
 3 'Işk-ı pâküñle nigârâ nazâr-ı pâkümdür
- 4 Gösteren 'âleme ebkâr-ı me'ânî şuverin
 4 Hâtır-ı şâf ile âyîne-i idrâkümdür
- 5 Gird-bâd-ı ğam ile zerre-sıfat ser-gerdân
 5 Deşt-i miñnetde Şehâbî bu ten-i hâkümdür

72

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

37b

- 1 Tenümde tâze dâğum kevkeb-i baħtum mişâlidür
 1 Hâmîde kâmetüm çerħ-i ğam u miñnet hilâlidür
- 2 Melâmet gül-şenidür sîne-i şad-çâk-i pür-hûnum
 2 Elifler sînedede bu gül-şenüñ nev-res nihâlidür
- 3 Güneş mâhum senüñle da'vî-i hüsni ü cemâl itse
 3 'Aceb olmaz ki ol ser-geştenüñ vaqt-i zevâlidür
- 4 Melâhat gül-şenüñde 'ârızuñ berg-i gül-i terdür
 4 Leţâfet büstânında kadüñ bir serv talıdur
- 5 Şehâbî sâhat-i meyhâne bir der-gâhdür 'âlî
 5 Hilâl-i kubbeye-i gerdün anuñ şınmış sıfâlidür

73

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Gel ey sâlik tarîk-i 'ışkı seyr it gör ne vâdîdür
 1 Fenâ iklîmine irmek dilersin 'ışk hâdîdür
- 2 Kâbâ kıl cübbeñi terk eyleyüp tâcı başuñdan geç
 2 Sebük-bâr ol yûri zirâ bu vâdî özge vâdîdür
- 3 Nihâyet buldı hicrân şâm-ı miñnet irdi pâyâna
 3 Sevin ey dil ki ğam eyyâmı geçdi vaqt-i şâdîdür

- 4 Ser-â-ser dâğlar cismümde bir şâhâne hil‘atdür
Fetîl-i dâğ başum üzre tâc-ı Keykubâdîdür
- 5 Şorarsın ger Şehâbî’nün şehâ ‘ışkuñda ahvâlin
Muķîm-i künc-i gam kûy-ı felâket nâ-murâdîdür

74

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

38a

- 1 Oğlarıñdan cân u dil biñ dîde peydâ kıldılar
Hüsnüñi biñ çeşm ile mâhum temâşâ kıldılar
- 2 Oldı zâhir muşhaf-ı hüsnüñde vahdet âyeti
Ehl-i ma‘nî ‘âlemi pür-sûz u gavgâ kıldılar
- 3 Gökde mâh-ı nev midür yâ kaşlarıñ resmin yazup
Âb-ı zerle şafha-i çerhi muhaşşâ kıldılar
- 4 Sâ‘idüñ ‘arz-ı yed-i beyzâ-yı Mûsâ eyleyüp
Leblerüñ ihyâ-yı i‘câz-ı Mesîhâ kıldılar
- 5 Ey Şehâbî sürme-i çeşm-i cihân-bîn itmege
Ehl-i biniş hâk-i der-gâhın temennâ kıldılar

75

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 1 Kanda ‘azm itseñ n’ola kaçsa ‘adû bî-ihtiyâr
Şimdi mi rûbâh kıldı şîr-i cengîden firâr
- 2 Saltanat evcindesin hürşîd-i ‘âlem-tâbsın
Kıl musahhar ‘âlemi bir gün çıkup hürşîd-vâr
- 3 Muhtaşar her şayda meyl itmez hümâ-yı himmetüñ
İtmeseydi ‘âr iderdi çerh ‘anķâsın şikâr
- 4 Tâc-dâr olmaķ dilermiş düşmen-i bed-gevherüñ
Olcaķdur ‘âķîbet anuñ vücûdı tâc-ı dâr
- 5 Ey Şehâbî ‘ârızın ‘arz itse mahv olur güneş
Nitekim mihr olsa tâlî‘ kevkeb olmaz âşikâr

76

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

38b

- 1 Tiğ-ı ‘ışķ-ı yâr ile anlar ki maķtûl oldılar
Çekdiler cân naķdini dil-dâra maķbûl oldılar
- 2 Nâzır-ı mülk-i cemâl olmışdı çeşmüm merdümi
Düşmedi hıdmetleri maķbûl u ma‘zûl oldılar
- 3 Ceyş-i miñnet üstüme geldükde tenden cân u dil
Ol sipâha çıkıldılar karşı karşı oldılar
- 4 Kûl olan sen şâha gamdan gördiler âzâd olur
Geldiler der-gâhuña âzâdeler kûl oldılar
- 5 Şâhumuñ gûş itmege benden Şehâbî medhîni
Ehl-i diller ‘âzim-i şehri Sitanbul oldılar

77

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 'İşğ u hayret başda 'aqluñ nükte-dânın yıkdılar
Ma'rifet vâdîsinüñ bebr-i beyânın yıkdılar
- 2 Hıyl-i endûh üstine üşdi hıarâbât erleri
Bir ayaqla evvelâ gam pehlivânın yıkdılar
- 3 Taş üşürdi kavm-ı Leylî Kays-ı mecnûn üstine
Mürğ-ı endûhuñ başından âşiyânın yıkdılar
- 4 İtdiler pâmâl-ı miñnet cism-i hûn-âlûdemi
Gül-şen-i derdüñ dıraht-ı erguvânın yıkdılar
- 5 Gördiler dükkân-ı mekr-i 'aqlı erbâb-ı cünûn
Başına ol hîle-perdâzuñ dükânın yıkdılar
- 6 Nev-bahâr oldı yine sâkî uranlar lâf-ı zühd
Tevbenüñ seylâb-ı meyle hânümânın yıkdılar
- 39a 7 Bîşe-i dehri Şehâbî seyr kıl havf itme kim
Mûrlar ol bîşenün şîr-i jeyânın yıkdılar

78

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Egnümüzde hırkamuz zâhid şarâb-âlûdedür
Pâk olmaz âb-ı tevbeyle hıarâb-âlûdedür
- 2 Bu ten-i hâkîde ey dil gevher-i nâ-yâb-ı rûh
Gerçi bî-mânenddür ammâ türâb-âlûdedür
- 3 Cân fidâ itsem yiridür luğ u kahr-ı yâre kim
Kahrı luğ-âmîzdür luğfi 'itâb-âlûdedür
- 4 Âteş-i meyden 'arağ-rîz oldı şanma 'arızı
Kim o gül-berg-i riyâz-ı cân gül-âb-âlûdedür
- 5 Dîde vü dilden Şehâbî'nün qarâr u hıwâbını
Eyleyen yağma begüm ol çeşm-i hâb-âlûdedür

79

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

- 1 Ğarîğ-ı lücce-i gam âşinâ-yı 'ışkuñdur
Harîğ-ı nâr-ı elem mübtelâ-yı 'ışkuñdur
- 2 Mekân-ı âteş u âb eyleyen bu ben hâküñ
Göz ile gönlini cânâ hevâ-yı 'ışkuñdur
- 3 Tabîbden taleb itmez gamuñda dil dermân
Bu derd-mende müdarâ devâ-yı 'ışkuñdur
- 4 Esîr-i kayd-ı elemdür cihâna ser-ver olan
Serîr-i 'âleme sultân gedâ-yı 'ışkuñdur

- 39b
- 5 Ta‘accüb itme felek dönse Mevlevî-mânend
Ki nüh kıubâbı anuñ pür-şadâ-yı ‘ıŝkıñdur
- 6 Hâlâlet ehline mâdâm deşt-i hayretde
Delîl-i râh-ı hüdâ reh-nümâ-yı ‘ıŝkıñdur
- 7 Mis-i vücûdunu zer eyleyen Seĥâbî’nüñ
Şafâ-yı mihrüñ ile kîmyâ-yı ‘ıŝkıñdur

80

- Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün
- 1 Dâğ-ı sînem dest-i ‘ıŝkıñla dem-â-dem tâzedür
Tîğ-ı hecrüñden elifler tende bî-endâzedür
- 2 Bâğ-ı dehri eşk-i gül-gûnumla tezyîn eyleyen
Şîve bûstânında bitmiş bir nihâl-i tâzedür
- 3 Dime kim gül-gûn şafağdur gökde peydâ her seĥer
Gün ‘arûsı sürinür yüzine rengîn gâzedür
- 4 Görinen eflâkde kıavs-i kızağdur şanma kim
Defter-i pür-hîle-i eflâke ol şîrâzedür
- 5 Zâhide şorma Seĥâbî sırr-ı “Esrâ”dan¹²⁰ ĥaber
Kim işi rûz u şeb anuñ ĥ^wâb ile ĥamyâzedür

81

- Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün
- 1 Şâdam ki tîğ-ı yâr ile dil pâre pâredür
Zîrâ ki keşf-i ĥâlüm iden yâre yâredür
- 2 Eflâk şanma dûd-ı dilümdür ‘ıyân olan
Encüm degüldür anda görinen ŝerâredür
- 40a
- 3 Şâm-ı şıyâm-ı hecrde bu âh-ı pür-şerâr
Kandillerle zeyn olunmuş menâredür
- 4 Peykân-ı tîr-i cevri aña te’şîr eylemez
Beñzer gönül didükleri bir seng-i ĥâredür
- 5 Viren Seĥâbî encüm -i eŝkümlerle dehre zeyn
Evc-i sipîhr-i nâzda bir mâh-pâredür

82

- Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün
- 1 Kâlbe peykânın irişse ey şeh-i ĥûbân batar
Yağsa lâbüd ĥâke yir yir kıatre-i bârân batar

¹²⁰“Bir gece, kendisine âyetlerimizden bir kısmının gösterelim diye kulunu (Muhammed’i) Mescid-i Haram’dan, çevresini mübârek kıldığımız Mescid-i Aksâ’ya götüren Allah noksan sıfatlardan münezzehtir; O gerçekten işitendir, görendir”, **Kur’ân**, İsrâ sûresi, 17/1. Burada Hz. Peygamber’in Mi‘râc’ından bahsedilmektedir.

- 2 Mihr-i hüsnüñ var-iken hürşide baqsam ‘aynuma
Tîre-veş her dem şu‘â-i mihr-i nûr-efşân batar
- 3 Fikr-i müjgânuñla her şeb bister-i endûhda
Cism-i râza nîş-i miñnet şubha dek ey cân batar
- 4 Dil hayâl-i vaşl ile ‘azm itse bâğ-ı kûyuña
Pâyine geh hâr-ı gam geh sûzen-i hicrân batar
- 5 Zevrağ-ı cismin Şehâbî şaldı baħr-i miñnete
Mevc-i ğamdan ħorħaram ol fûlk-i ser-gerdân batar

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

40b

- 1 Kâkülün ruhsârûñ üzre dilleri her dem ħapar
Baħr içinden baş ħıħarmış ol neheng âdem ħapar
- 2 Tâc u taħt-ı dehre dil virme göñül kim rûzgâr
Gâh evreng-i Süleymân gâh taħt-ı Cem ħapar
- 3 Açma ‘irfân sırrını nâ-dâna kim ehl-i ħired
Defter-i idrâkini baħduħça nâ-maħrem ħapar
- 4 Târem-i a‘lâya pervâz it ki ‘anħâ-yı ecel
Mürğ-ı rûhı ħâk-dân-ı tenden, ey hem-dem, ħapar
- 5 Yâre gösterme Şehâbî dide-i giryânuñı
Şaħın ol fûlâd-dilden kim bulutdan nem ħapar
- 6 Ben ki ħâbüħ-dest-i idrâkem ħarîm-i fikrete
Şâh-ı bâd-evreng ma‘niden varup ħâtem ħapar
- 7 Dimezin k’ol tıfl gördükde Celâlî-veş beni
İçerü ħaçup ħapusın ħarşuma muħkem ħapar

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün

- 1 Meylüm benüm ne ħuriyedür ne behiştödür
Meylüm cihânda sen büt-i ħurî-siriştödür
- 2 ħapuñ ħoyup şu kim ħarem’e niyyet eyleye
‘Azmi ħarîm-i Ka‘be’ye meyli küniştödür
- 3 Dil mürğı bâl açup nice uçsun ki sen şehün
Sevdâ-yı zülfî gerden-i cânında riştödür
- 4 ħâlün sevâdı ile ħâtuñ naħş-ı dil-keşi
‘Aynum beyâzı üzre ezelden nüviştödür
- 5 ‘Aynumda gâh zâhir olur gâh gizlenür
Beñzer ħayâl-i yâr Şehâbî feriştedür

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 41a
- 1 Her kimüñ ‘âlemde bir bî-raḥm u ḥûnî yâri var
İstemez kendü ḥayâtın zindelikden ‘ârı var
 - 2 Ğonce vü serv istemez gönül benüm ey bâğ-bân
Ğonce-leb bir serve mâyildür ki ḥoş-reftârı var
 - 3 atre-i bârân-ı eşkin seyr kılsañ añlanur
Her kimüñ baḥr-i dilinde gevher-i esrârı var
 - 4 Âteşin dâğ u elifler birle cânâ kıametüm
Gül-bün-i gül-zâr-ı ğamdur hem güli hem ḥârı var
 - 5 Mâh-ı nev gibi ğamından zâr olan dil ḥâlını
aşlaruñdan şor ki onlaruñ iki bîmârı var

86

Mef‘ülü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün

- 1 Deyr-i muğanda bir kişi kim dürd-i den çeker
Derd ü ğam-ı zamâne[y]i bilsem neden çeker
- 2 Mısr-ı maḥabbete beni Ken‘ân-ı hecrden
Şevķ-ı cemâl-i Yûsuf-ı gül pîreheñ çeker
- 3 Şu gibi aķıdur eridüp bî-sütün taşın
Her âh kim ḥarâret ile Kûh-ken çeker
- 4 Her laḥza merdümi gözümüñ baḥr-i dîdeden
Sen şâha pîş-keş diyü dürr-i ‘Aden çeker
- 5 Özler Şehâbî der-gehüñi tavf-ı Ka‘be‘den
Lâ-büd yirine âdemi ḥubb-i vaṭan çeker

87

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

- 41b
- 1 Kim ki ‘ıškuñda elifler ten-i ‘uryâna çeker
Sîneye şâhid-i maķşûdını merdâne çeker
 - 2 Câm gibi irişür kâma leb-i dil-berden
Dem-be-dem ḥûn-ı cigerden şu ki peymâne çeker
 - 3 Bister-i ğamda gönül cân çekişür hecründe
ıl ‘ıyâdet gör e şol ḥasteyi cânâ ne çeker
 - 4 Şem‘-i bezme nazâr it girye-i cân-sûzını gör
Yalıñız şanma ḥarâret dil-i pervâne çeker
 - 5 Ey Şehâbî güher-i nazmum ile cân naķdin
Pîş-keş itmege dil der-geh-i sultâna çeker

88

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

- 1 Ğâh meşşâta dutar zülfüñi geh şâne çeker
Kimse bilmez ki arada dil-i şeydâ ne çeker

- 2 Bezm-i ğamda benem ol rind ki ser kâsesini
Hûn-ı dîdeyle kıılır pür mey ü merdâne çeker
- 3 Devr câmından içer derd ile hûn-âbe-i ğam
Şol ki hecr-i leb-i dil-dâr ile peymâne çeker
- 4 Kaşuñı kıaddûñ ile añsa dil abdâl-şıfat
Dem-be-dem na‘1 ü elif sîne-i ‘uryâna çeker
- 5 Ka‘be‘ye ‘azm iderin yine beni mey-kedeye
Cezbe-i âb u hevâyı mey ü mey-hâne çeker
- 42a 6 Tûtüyâ-veş ser-i kûyuñda Şehâbî şeb ü rûz
Ayağuñ toprağını dîde-i giryâna çeker

89

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

- 1 Dil ğubâr-ı kıademüñ dîde-i giryâna çeker
‘Aynına kuhl cilâ itmez ise ya ne çeker
- 2 Ğam çeker mi ‘acabâ ğam-kede-i ‘âlemde
Sâķî-i meh-veş elinden şu ki peymâne çeker
- 3 Şaçı zencîrine dil virmez idüm dil-dâruñ
Beni ol silsileye bu dil-i dîvâne çeker
- 4 Dem-be-dem zülf niķâbın ruķ-ı cânânemden
Seyr kııl dest-i şabâyı niçe rindâne çeker
- 5 Ma‘rifet mâyidesin şab‘-ı Şehâbî her dem
İder ihzâr varup hıdmet-i yârâna çeker

90

Mef‘ülü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün

- 1 Âzâddur kıapuñda belâdan esîrler
Tâc-ı ğınâyâ başların egmez faķîrler
- 2 Virmez ‘abâ-yı zilleti dîbâ-yı devlete
Âyîne-veş şafâyıla rûşen-zamîrler
- 3 Başduķ reh-i fenâyâ kıadem terk idüp seri
Kıldı bizi bu resm ile irşâd pîrler
- 4 ‘Işķuñ yolında keşret-i ağyârdan ne bâk
Meydân-ı rezmden hâzer itmez dilîrler
- 42b 5 Beñzer Şehâbî sâķire âhû-yı çeşm-i yâr
Kim baķsa şayd olur aña her laķza şîrler

91

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 1 Oldılar ‘ışķuñda mecnûn nev-civânum pîrler
Sübhadur gerdelerinde bend olan zencîrler

- 2 Göz yüzünden ırmazam ey kaşı ya ger fi'l-meşel
Çeşm-i 'âlem-bînüme müjgânım olsa tîrler
- 3 Mihre ger mânend kılsam âfitâb-ı hüsnüñi
Boynuma olsun şu'â'ı dem-be-dem şemsîrler
- 4 Bâdeye rehn oldı zâhid hırkamuz zîrâ bizi
Böyle irşâd itdiler râh-ı fenâda pîrler
- 5 Ey Şehâbî müdde'î lâf-ı güzâfindan ne bâk
Hamle-i rûbâhdan itmez tevehhüm şîrler

92

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Tabîbüm derdüñi dil-ğasteler dermâna virmezler
Metâ'-ı miñnetüñ 'uşşâk nağd-i cânâ virmezler
- 2 Sirişk-i la'l-i 'uşşâkuñ kapuñda qadrini bil kim
Anuñ her dânesin biñ gevher-i gâltâna virmezler
- 3 Raqîbe itmezüz izhâr sırr-ı nükte-i 'ışkı
Ki idrâk ehli 'irfân gevherin nâ-dâna virmezler
- 4 Şafâ-yı câm ile ihyâ olan dil-ğaste 'âşıklar
Mey-i nâbı zülâl-i Çeşme-i Hayvâna virmezler
- 43a 5 Şehâbî faqr kûyında gedâlar himmetin gör kim
Ferâgat küncini gencîne-i sulţâna virmezler

93

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Yaşumla yiryüzi hicrân şebinde pür-kevâkibdür
Şerâr-ı âteş-i âhum felekde necm-i şâkıbdür
- 2 'Aceb midür garîk-ı lücce-i eşk olsa her sâ'at
Taleb baħrinde şol kim gevher-i maqşûda tîlibdür
- 3 Maħabbet ehline mihr ü vefâ eyle cefâ itme
Güzel şâhum güzellerden vefâ resmi münâsibdür
- 4 Hevâ-yı kâmetüñle şevk-ı ruhsâruñdur ey gonce
Ki göñlüm serve mâyil hâtırım gül-zâre râğıbdür
- 5 Şehâbî secde kıldum bir büt-i zîbâya kim anuñ
Sücûdı mezheb-i 'uşşâkda her şey'-i vâcibdür

94

Mef'ülü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün

- 1 Başum ki şâh-râh-ı vefâda türâbdür
Hâk-i reh-i şehen-şeh-i 'âlî-cenâbdür
- 2 Ol âsitâna da'vet iden halkı Ka'be'den
Râh-ı Hüdâ'da kâyid-i ehl-i şavâbdür

- 3 İden hevâ-yı mihri ile raqş zerre-vâr
Evc-i şerefde gün gibi rif'at-me'âbdur
- 4 Kırdı gözümde hayme hayâl-i cemâl-i dost
Kırpüklerüm o haymeye müşğın tınâbdur
- 43b 5 Baş çekmezüz kemend-i ser-i zülf-i yârdan
Kim serverân-ı 'âleme mâlik-riqâbdur
- 6 Bârân-ı eşki yolına durmaz nişâr ider
Çeşmüm Seğâbî giryede gûyâ seğâbdur

95

- Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün
- 1 Şeref-i kûy-ı nigârumdan o kim âgehdür
Harem-i Ka'be'ye 'azm eyler ise güm-rehdür
- 2 Beñzedür kim ki o bâlâ-yı bülendi serve
Himmeti pestdürür hem nazarı kûtehdür
- 3 Baña sensüz şanemâ zülf ü zenağdân-ı bütân
Dâm-ı endûh ile bir qa'rı belürsüz çeğdür
- 4 Sîne-i teng-i harîminde dil-i dîvânem
İnzivâ gûşesini mesken idinmiş seğdür
- 5 Bûse cerr itse Seğâbî 'aceb olmaz senden
Ey şeh-i hüsn gedânuñ işi 'şey li'llâh'dur ¹²¹

96

- Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün
- 1 Benem ol Hüdhüd-i hâdî ki himmetden qanadum var
Sirişküme dânesi gibi tarîq-ı Hâğda zâdum var
- 2 'Aceb mi eylesem tekmîl fenn-i 'ışkî 'âlemde
Ki ğam gibi debistân-ı belâda üstâdum var
- 3 Beni eşküme gibi gözden bırağduñ dimedüñ bir gün
Ki râh-ı meskenet üftâdesi bir nâ-murâdum var
- 44a 4 Ğam u derdüñle hoşdur hâtırüm mesrûrdur göñlüm
Ki 'ışkũ devletinde anlarũla ittiğâdum var
- 5 Beyâz-ı rûy-i zerde nâme-i şevğ iderem inşâ
Seğâbî tâ sevâd-ı dîde-i terden midâdum var

97

- Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün
- 1 Şeh-süvârum her seğer kim 'âzim-i meydân olur
Gûy-veş yolında durmaz başlar ğaltân olur

¹²¹Allah için bir şey. Doğrusu 'şey'en li'llâh'dır. Şair burada vezin gereği kısaltarak kullanıyor.

- 2 Cân u dil ol hancer-i hûnrîz için eyler nizâ'
 3 Korkaram kim ara yirde nâ-gehân bir kan olur
 4 Acısı cânumda kaldı geçdi dilden nâveki
 5 Şimdi bildüm kim soñı her vuşlatuñ hicrân olur
 6 Ay olur gün yüzini görmem kaçan kılsam nazâr
 7 Tâli'üm za'findan ol dem gözlerüm giryân olur
 8 Çâk kılsam dostlar pîrâhenüm 'ayb itmeñüz
 9 Cevherin eyler 'iyân şemşîr çün 'uryân olur
 10 'Âfiyetden hazz iden varsun ferâgat milkine
 11 'Işk ikliminde zîrâ zulm bî-pâyân olur
 12 Görse ruhsârında haç çeşmüm Şehâbî yaş döker
 13 Kaplasa hurşîdi zulmet vâkı'â bârân olur

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

44b

- 1 Râziyam eyle baña cevr ü cefâ ikide bir
 2 İtme tek müdde'îye mihr ü vefâ ikide bir
 3 Zîkr ü fikrüm gice gündüz haç ile haddüñdür
 4 Ağlaram anuñ için şubh u mesâ ikide bir
 5 Nâveküñdür dil ü cân derdine râhat virici
 6 Olsalar tañlama cüyâ-yı devâ ikide bir
 7 'Âşıkı öldürüp agyârı idersen ihyâ
 8 Zulmdür bu kerem it itme şehâ ikide bir
 9 Yâr hod-gâmlara şâfi-i vaşlın şunıcaç
 10 Derd-i hicrân içürür devr baña ikide bir
 11 Oldı âşüfte gönül kim ruh-ı dil-dârı neden
 12 Öpe yüzün süre bu zülf-i dûtâ ikide bir
 13 Ey Şehâbî olalı hırş u hevâdan hâlî
 14 Dil olur mehbiç-i envâr-ı Hudâ ikide bir

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 Eylemezsen baña çün mihr ü vefâ ikide bir
 2 Gel e bâri kerem it itme cefâ ikide bir
 3 Hasret-i zülf ü temennâ-yı ruhuñla ne 'aceb
 4 Çıksa nâlem felege şubh u mesâ ikide bir
 5 Hâk-i râhuñ olıcaç gözlerüme 'ayn-ı devâ
 6 Olsalar tañ mı taleb-kâr-ı devâ ikide bir
 7 Ağladursuñ beni cevr ile güler baña raķîb
 8 Luţf idüp bendeñi ağlatma şehâ ikide bir
 9 Kıldı bî-hod beni keyfiyet-i hüsnüñ sâķî
 10 Leblerüñ daħi şunar bâde baña ikide bir

- 45a
- 6 Genc-i hüsne el uzadur çatı küstâh olmuş
Başın ortaya qor ol zülf-i dü-tâ ikide bir
- 7 Şıdık ile Hakk'a teveccüh idicek cân u dile
Ey Şehâbî irişür feyz-i Hudâ ikide bir

100

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 Ol lebi gonce kaçan nâz ile güftâr eyler
Deheni gayb rumûzın gülüp izhâr eyler
- 2 Geçinür la'l-i revân-bağışı Mesîhâ ammâ
Cân bağışlar kimine kimini bîmâr eyler
- 3 Bilmezsin kime şikâyet ideyin kim o tabîb
Beni bîmâr idüp el derdine tîmâr eyler
- 4 'Aqla râz açdı gönül çekdi belâlar lâ-büd
Gam çeker gayrı şu kim mahrem-i esrâr eyler
- 5 Nâleñi itme Şehâbî şeb-i hecrinde büleñd
Hwâbdan qorqaram ol meh-veşi bîdâr eyler

101

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 'Işkuñda dostum baña eglence derddür
Künc-i belâda hem-nefesüm âh-ı serddür
- 2 Gül-zâr-ı miñnetüñ gül-i sîr-âb u lâlesi
Bu tâze kanlu dâgum ile rûy-i zerddür
- 3 Mihrüñde yok şebât-ı kadem âfitâbda
Ey mâh-ı evc-i hüsñ o bir herze-gerddür
- 45b
- 4 Âl ile halk-ı 'âlemi aldar 'arûs-ı dehr
Aldanmayan firîbine 'âlemde merddür
- 5 Gözüm yaşın Şehâbî gül-âb eyleyen benüm
Gül-zâr-ı nâz u şivede bir tâze verddür

102

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Mecnûn'ı deşte Kûh-ken'i tağa şaldılar
Şehr-i belâdan anları ırağa şaldılar
- 2 Dâm-ı belâyı zülf-i dil-ârâmdan qurup
Mürğ-ı dili şikâr idüp ol ağa şaldılar
- 3 Zâhid ki mürğü idi riyâz-ı riyâzetüñ
Uçmağ hevâsın eyledi uçmağa şaldılar
- 4 Çeşmümde 'aks-i hancer-i dil-dârı seyr iden
Şandı ki bîd bergini ırmağa şaldılar

- 5 Baş üzre yir idindi Seḥâbî-şifat şu kim
Kûyında ḥâk-veş anı ayağa şaldılar

103

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Öyküendi lâle 'ârızına tağa şaldılar
Lâf urdı ğonce ağzı ile bağa şaldılar
- 2 Kıldı raķîb-i rû-siyehe ḥûblar nazar
Lâğ ile şâh-bâzların zâğa şaldılar
- 3 Bu eşk-i sürḥa baķmadılar iltifât idüp
Yâķût-ı nâbumı kara toprağa şaldılar
- 46a 4 Bülbül-veş itmesün mi gönül mürğı nâle kim
Bir gül-'izârdan anı ırağa şaldılar
- 5 Yirden götürdi göge çıkardı Seḥâbî'yi
Gördi raķîbler anı ayağa şaldılar

104

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 'Uşşâķa bezm-i ğamda kaçan bâde virdiler
Endûh câmını dil-i nâ-şâda virdiler
- 2 Şîrîn vişâlinüñ şekerin Ḥusrev itdi nûş
Zehr-âb-ı telḥ-i hecrini Ferhâd'a virdiler
- 3 Ğam çekme bâde iç ki ḥarâbât erenleri
Ğam ḥurmenini bâdeyile bâda virdiler
- 4 Gönlümi kıldı ruḥlarına gözleri esîr
Bir bî-günâhı şol iki cellâda virdiler
- 5 Dîvâne dil edîb-i debistân-ı 'ışķ idi
Ol gün ki Ḳays u Vâmıķ'ı üstâda virdiler
- 6 Naķş-ı cihâna itmedi 'ârifler iltifât
Cân u dili o ḥüsn-i Ḥudâ-dâda virdiler
- 7 Vir nâm-ı nîke 'ömr metâ'ın ki ehl-i 'ışķ
Cân naķdini Seḥâbî eyü ada virdiler

105

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Ḳanķı bî-dil kim vişâlindeñ şehâ mehcûrdur
Beñzer ol bir cisme kim cân şöḫbetindeñ dûrdur
- 46b 2 Mübtelâ-yı miḥnet-i hicrân olan dil-ḥastenüñ
Ḳalb-i maḥzûnı nüvîd-i mevt ile mesrûrdur
- 3 Ḳâmetüñ üstinde ḥurşîd-i cemâlüñ ğüyyâ
Vâdî-i Eymen dirâḫtı üzre lâmi' nûrdur

- 4 Âfitâb-ı tal'atûñ olalı çeşmümden nihân
Rûz-ı rûşen 'aynuma mişl-i şeb-i deycûrdur
- 5 Cânını senden Şehâbî eyleye şanma dirîğ
Yoluña mebzûldür her nesne kim maqđûrdur

106

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Ruđuñda hâl u haţtuñ fitne vü âşûb-ı 'âlemdür
Saña hüsn ü melâhat kişveri şâhum müsellemdür
- 2 Binâ-gûşında mengûşuñdaki rahşende gevher mi
Ya hod berg-i gül-i terden aşılımış 'ıkd-i şeb-nemdür
- 3 Şanemler gibi şol kim meyl idüp mihrâba baş egmez
Kaşuñ yanında kadd-i tâ'ati mihrâb-veş hamdur
- 4 Mey-i şâfide seyr it kâyinâtuñ şûret-i hâlin
Ki câm-ı bâde-i şâfi dilâ âyîne-i Cem'dür
- 5 Çoğ olsun çeşm-i pür-hûnumda yaşı merdümüñ zîrâ
Şehâbî eşkümüñ eytâmına luţfi dem-â-demdür

107

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

- 1 Kapañdan özge nazâr-gâh-ı tâ'atüm yoqđdur
Aña irişmege ammâ bizâ'atüm yoqđdur
- 47a 2 Koyup cenâbuñı varmam harîm-i Ka'be'ye kim
Sefer seferlemege istiţâ'atüm yoqđdur
- 3 Gelüp yoluñda şehâ cân fedâlıgum görsüñ
Beni taşvîr iden kim şecâ'atüm yoqđdur
- 4 Fütâde-i der-i mey-hâne[y]em bi-hamdi'llâh
Ki şeyh-i şavma'a gibi şenâ'atüm yoqđdur
- 5 Ne deñlü 'âşî isem zâhidâ benüm senden
Cezâ güninde recâ-yı şefâ'atüm yoqđdur
- 6 Vişâli dilde hayâli gözümdedür dâyim
Beni görüñ ki bunuñla kanâ'atüm yoqđdur
- 7 Şehâbî bir şeh-i hüsnüñ muhibbi bendesiyem
Benüm zamânedede gayra itâ'atüm yoqđdur

108

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Müdde'î yanınca gerçi dil-sitânın gezdürür
Durmadañ 'ömri geçer bî-çâre cânın gezdürür
- 2 Cân metâ'ın 'arz ider durmaz gönül dil-berlere
Kimse almaz anı miskîn armağânın gezdürür

- 3 Kıl tekellüm mürdeler nuṭṭuñla cân bulsun disem
Ol Mesîhâ-dem dehânında zebânın gezdürür
- 4 Hurrem ol ‘âşık ki tîg-ı yâr ile oldu şehîd
Zâğlar deşt-i belâda üstüñwânın gezdürür
- 5 Seyr ider kûyın Şehâbî bu dil-i bîmâr ile
Bir misâfirdür yanınca nâ-tüvânın gezdürür

109

Mef’ülü Mefâ’ilü Mefâ’ilü Fe’ülün

47b

- 1 Cân oğları peykânına cismin hedef eyler
Dil dürcini ol gevher-i râza şadef eyler
- 2 Yâd-ı dehenüñle dür-i eşkin ider îşâr
Yoğ yire gözüm merdümi varın telef eyler
- 3 Her zerreye kim bir nem irer baħr-i kefüñden
Fi’l-hâl anı ebr-dil ü baħr-i kef eyler
- 4 İnandı şu kim Yûsuf’ın ebnâ-yı zamâna
Ya’kûb’layın vird-i zebân vâ-esef eyler
- 5 Gûş eyle Şehâbî güher-i nazmını zîrâ
İhyâ-yı kelâm-ı fuşahâ-yı selef eyler

110

Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilün

- 1 Ellere va’d-ile vâ’iz cennetü’l-me’vâ şatar
Rind-i müstagnî behîşt-i nağde istiğnâ şatar
- 2 Çehrem üzre dâne-i eşkümler çeşmüm merdümi
Rûma gelmiş cevherîdür lü’lü-i lâlâ şatar
- 3 Çîn-i zülfinden gelür hindû-yı haṭṭ-ı dil-keşi
Nağd-i câna müşg-i Çîn ü ‘anber-i şârâ şatar
- 4 Şîve bâzârında sevdâyîlere hâl-i lebi
Gâh şekker ‘arz ider geh ḥabbetü’s-sevdâ şatar
- 5 Ey Şehâbî şâha aḥvâlümü ‘arz eylesem
Geh teğâfûl gösterür geh nâz u istiğnâ şatar

111

Fe’ilâtün Fe’ilâtün Fe’ilâtün Fe’ilün

48a

- 1 Zâhidâ ḳalbüñi bâdeyle feraḥ-nâk idegör
Jeng-i ğamdan gönül âyînesini pâk idegör
- 2 Ben saña şavma‘adan gel dimezin mey-kedeye
Sen eger ‘âḳıl iseñ gözüñ aç idrâk [idegör]¹²²

¹²²Metinde yazılı değildir.

- 3 Ger dilerseñ ki ola verd-i ümîdüñ hândân
Çeşm-i giryân ile yir yüzini nem-nâk idegör
- 4 Yirüñ olsuñ dir iseñ dîde-i erbâb-ı naẓar
Kendüñi ‘ışk ıarıkında bugün hâk idegör
- 5 Ol elif-vâr mücerred bu cihân kaydından
Ey gönül kendüñi tâc-ı ser-i eflâk idegör
- 6 Şûret-i şâhid-i maqşûda naẓar kıl ya’nî
Ey Seḫâbî gönül âyînesini pâk idegör

112

Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilün

- 1 Devlet-i dîdârsuz firdevs ü Rıdvdândan n’olur
Rûy-i zîbâsuz temâşâ-yı gül-istândan n’olur
- 2 Şıḫḫat-i ten isteme hergiz marîz-ı ‘ışk iken
Ey gönül ger merd iseñ derd iste dermândan n’olur
- 3 Şâh-ı ‘ışka menzil olsun dil evin ma’mûr kıl
Anı vîrân eyleyüp ta’mîr-i evvândan n’olur
- 4 Mürğ-ı rûḫa eyle evc-i lâ-mekânı âşiyân
Var tecerrüd mülkine bu ḫaşr-ı vîrândan n’olur
- 5 Ey Seḫâbî çün soñı vîrân olup berbâd imiş
Milket-i İskender ü taḫt-ı Süleymândan n’olur

113

Mefâ’ilün Mefâ’ilün Mefâ’ilün Mefâ’ilün

- 48b 1 Nazarda sîm-i eşk ü sînem üzre tâze dâğum var
Şeh-i ‘iqlîm-i ‘ışkam sîm ile zerden ferâğum var
- 2 Gehî kûh-i belâdur meskenüm geh vâdî-i miḫnet
Cihânda şanmañuz kim bellü başlu bir yatağum var
- 3 Şeb-i târîkdür hecrüñde gerçi rûz-ı ümmîdüm
Velî şem’-i ruḫuñ yâdiyle bir rûşen çerâğum var
- 4 Elifler dâğıdur dîdeyle dilde serv ile lâle
Ne pervâ-yı çemen sensüz ne meyl-i seyr-i bâğum var
- 5 Seḫâbî pâdişâh-ı vaḫt olup Cemşîd’e baş egmez
Benüm kim gûşe-i mey-hânede elde ayağum var¹²³

114

Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilün

- 1 Öykünür meclisde la’l-i yâre câmı gördiler
Sâḫîye emr itdiler ol demde anı sürdiler

¹²³Bu gazelin 1, 2 ve 5. beyitleri 245 numaralı gazelin aynı numaralı beyitleri ile aynıdır.

- 2 Sûz-ı 'ışkı rûşen itmiş gâlibâ bezm içre şem'
Kim götürüp bir ayağ üstinde boynın vurdılar
- 3 Nice kırtulsun gönül tîr-i belâdan kim yine
Kaşları ol pür-cefânuñ fitne yayın kırdılar
- 4 Tâ belürdi şafha-i haddinde haţtından nişân
Gül-şen içre sünbül ü gül defterini dürdiler
- 5 Râm oldu itmedi rem bizden ol vahşî gazâl
Müdde'iler durmadan seg gibi gerçi ürdiler
- 49a 6 Gıtmedi anlar ki râh-ı râstda tanbûr-vâr
Râh-zenler anlaruñ bir bir kulağın burdılar
- 7 Ey Şehâbî ehl-i ma'nî itmediler iltifât
Şûret-i zîbâya çün kim bî-vefâdur gördiler

115

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Kûyında gerçi kâse-i ser pây-mâldür
Şâdam hele ki itleri içün sifâldür
- 2 Hüsnuñle mihr eyleyeli da'vî-i kemâl
Ser-geşte-i kûsûf u qarîn-i zevâldür
- 3 Ben ideyin cefâña taħammül saña begüm
İnşâf vire kim bile Haq ihtimâldür
- 4 Şanma cihânda kırtula kayd-ı melâlden
Ey h^wâce kim ki beste-i mâl ü menâldür
- 5 Rif'atde gördi kendüyi eksildi kâdr-i bedr
Noqşân viren kişiye gurûr-ı kemâldür
- 6 Şi'rüm Şehâbî 'ışk ile hâlüm beyân ider
Erbâb-ı 'ışka her gazelüm hasb-i hâldür

116

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Bâde-peymâ 'âşıkam ser-menzilüm mey-hânedür
Kanlu yaşum lâle-gün mey gözlerüm peymânedür
- 2 Yiridür ârâm kılsa kalb-i şad-çâkümde 'ışk
Kim mekân-ı genc ekşer gûşe-i vîrânedür
- 49b 3 Kûy-ı Leylâ'yı kıoyup şahrâda vahş u tayr ile
Vardı ülfet bağladı Mecnûn 'aceb dîvânedür
- 4 Maħrem olmaz 'aql-ı nâ-maħrem harîm-i 'ışkda
Âşinâ kıлма taşavvur anı kim bî-gânedür
- 5 Ey Şehâbî sînem içre besledüm dil mürğını
Dâne-i eşkümle kim hem âbdur hem dânedür

117

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Şabr it cefâ-yı yâre ki şart-ı vefâ budur
Cân ile derdin iste ki 'ayn-ı devâ budur
- 2 Dil mübtelâ-yı derddür ammâ belâ degül
Dil-dâr hâl-i zârımı şormaz belâ budur
- 3 Olsa ciger kebâbı ta'âmum 'aceb degül
Bîmâr-ı 'ışk olana cânâ gıdâ budur
- 4 'Aynumda kaşı 'aksini zâhid nezâre kıl
Cân kıblesini görmege kıble-nümâ budur
- 5 Şorma Şehâbî'nün gam ile mâ-cerâsını
Gör yaşını gamuñla geçen mâ-cerâ budur

118

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Câm-ı la'l-i yârsuz bir rind kim sâgar çeker
Kân yudar miñnetle evvel soñra derd-i ser çeker
- 2 Dil ki her dem nûş ider hûn-âbe-i derd ü gamı
Rind-i dürd-âşâma beñzer kim mey-i aħmer çeker
- 50a 3 İçerüz câm-ı leb-â-leb la'l-i dil-ber yâdına
Zâhid-i leb-teşne ħasretle gam-ı Kevşer çeker
- 4 Serv beñzer kadd-i yâre öykünürmiş kim aña
Ĥârdan gül nîze sûsenden çemen ħancer [çeker]¹²⁴
- 5 Cünd-i ħattın cem' kılmış ħüsn-i dil-ber gâlibâ
Rûm sulţânı diyâr-ı maşrıķa 'asker çeker
- 6 Tîg-ı ħayretle keser başın zebânın kat' idüp
Ĥâme-veş anuñ ki sevdâ-yı ħatından ser çeker
- 7 Dil Şehâbî ma'rifet baħrinde bir ħavvâşdur
Silk-i nażma dem-be-dem andan dür ü gevher çeker

119

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Egerçi ehl-i ma'nî şûretâ ey dil gedâlardur
Yaķın bil kim ħaķıķat 'âleminde pâdişâlardur
- 2 'Aceb mi olsalar vâşıl şadef-veş dürr-i maķşûda
Şu 'ârifler ki baħr-i ma'rifetde âşinâlardur
- 3 Ĥarâbât ehline zinhâr inkâr itme ey zâhid
Ki mest-i bâde-i vaħdet riyâsuz pârsâlardur
- 4 Zekât-ı ħüsn için şâhum nażar kıl hâl-i 'uşşâķa
Ki şehrüñde ħarîb ü nâ-tüvân ü bî-nevâlardur

¹²⁴Metinde yazılı değildir.

- 5 Seḫâbî gül gibi eş'ârûña agyâr ta'n itse
Ta'accüb itme zîrâ hâr-ı cehle mübtelâlardur

120

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 50b
- 1 Ten zulmetinde cân leb-i cânân dirisidür
Ol zinde âb-ı Çeşme-i Ḥayvân dirisidür
 - 2 Şıḫḫat viren marîz-ı ğama derd-i yârdur
Şanma ṭabîb anı ki dermân dirisidür
 - 3 Eşkümlle buldı neşv ü nemâ 'ârîzuñda ḫaṭ
Zîrâ ki sebze bâğda bârân dirisidür
 - 4 Peykânun ile dil dirilür tende kim şadef
'Ummân içinde ḫatre-i nîsân dirisidür
 - 5 Cân virse ger Seḫâbî lebüñsüz 'aceb degül
Rûḫ-ı revânüm âdem olan cân dirisidür

121

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Açdı ḫarîm-i bâğda güllerle lâleler
Vaşf-ı ruḫuñda her biri rengîn risâleler
- 2 Câm-ı lebün firâkiyile şahn-ı bâğda
Ṭoldurdu lâle ḫûn-ı cigerden piyâleler
- 3 Gül 'âlemine gül-şene taḫsîl-i mâl için
Şâh-ı bahâr bâd ile şaldı ḫavâleler
- 4 Her kime kim piyâleyi râḫat içürdi devr
Ardınca zehr-i ḫahr ile şundu nevâleler
- 5 Tende Seḫâbî cân gibi şaḫlardı göñlini
Âl ile aldılar bir alay gözi alalar

122

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 51a
- 1 Dâr-ı dünyâ gerçi ey dil şûretâ âbâddur
İ'tibâr itme aña kim soñı anuñ bâddur
 - 2 Çerḫ-i bî-mihr ile mihr-i çerḫe aldanma şakın
Mihr ise bir bî-vefâ çerḫ ise bî-bünyâddur
 - 3 Cûy-ı şîrîn şanma ey dil Bî-sütün dâğında kim
Reh-güzâr-ı seyl-i âb-ı dîde-i Ferhâd'dur
 - 4 Hem-demüm yok âhdan ğayrı şeb-i endûhda
'Âşığa ğam gicesi feryâd-res feryâddur
 - 5 Kaçmazuz ger müdde'î atsa melâmet ṭaşını
Kim bizüm vîrânemüz ol seng ile âbâddur

- 6 Kadd-i ‘aşık kim olupdur zîr-i bâr-ı gamda ham
Serv-i bâğ-ı ‘ışkdur her kayddan âzâddur
- 7 Yad olalıdan Seḥâbî bezm-i ḥâş-ı yârdan
Ḥwîşden bî-gâne olmuş âşinâdan yaddur

123

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 1 Ḥâne-i cismüñ esâsı gerçi bî-bünyâddur
Ol binâ seng-i cefâ vü cevır ile âbâddur
- 2 Zâhidâ mey-ḥânedür var ise râḥat me’meni
Kim esâs-ı şavma‘a pür-ḥavf u bî-bünyâddur
- 3 Ḥûn-ı ‘uşşâkı döker yârüñ dem-â-dem gamzesi
Ey gönül baş koşma anuñla ki bir cellâddur
- 4 Kalmadı bir mürğ-ı dil ‘âlemde kim şayd itmedi
Ol güzeller şâhınuñ çeşmi ‘aceb şayyâddur
- 5 İtmese maḥbûb u mey terkin Seḥâbî zâhidâ
Anı ta‘yîb eyleme zîrâ aña mu‘tâddur

51b

124

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 1 Söyledükçe dür dışın ol pâk gevher gösterür
Dür-i yâḳût içre gûyâ lü’lü-i ter gösterür
- 2 Ḥüsn-i yâri nice seyr idem ki baḳduḳça baña
Gamzesi tîr-i belâ ebrûsı ḥancer gösterür
- 3 Âfitâbum itse benden yüzini bir kez nihân
Kevkeb-efşân gözlerüm biñ dürlü aḫter gösterür
- 4 ‘Arz ider ḥûn-âbe-i dil dide gûyâ mey-fürüş
Ḥalka şîşeyle şarâb-ı şâf-ı aḫmer gösterür
- 5 Yudmasun mı ḥûn-ı dil ‘aşık ki bezm-i vaşlda
Mey şunar dil-dâr gayra aña şâgar gösterür
- 6 Kendinüñ eksüklüğün beñzer ki bilmez mâh-ı bedr
Kim özin ol âfitâb ile ber-â-ber gösterür
- 7 Vaşf-ı zülf-i yârda şî‘rûñ Seḥâbî siḫrdür
Dide-i a‘dâya her ḥarfın bir ejder gösterür

125

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 1 Heçr ise virmez amân ‘ömr ise isti‘câl ider
Ol gözi ḥûnî beni öldürmede ihmâl ider
- 2 Ey şabâ ḥâküm ilet bir yola kim ol şeh-süvâr
Ḥûn-ı ‘uşşâkı döküp ḥâk-i rehe pâ-mâl ider

- 52a
- 3 Sen kebûter şâd u fâriğ-bâl seyrân eyle kim
Yâre cân mürğıyla göñlüm nâmesin irsâl ider
- 4 Ehl-i hâli kılsa ger âşüfte zülfüñ vechi var
Bilmezin hâlüñ neden diller perişân-hâl ider
- 5 Dîde levh-i sîneme her dem döker yaşdan raqam
Noқта-i hâl-i lebüñ âhır beni remmâl ider
- 6 Her hadeng-i gam ki kavş-i çerğden bulur küşâd
Karşular göñlüm Şehâbî anı istikbâl ider

126

- Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün
- 1 Ruğları üstinde ebrû-yı hilâl-âsâyı gör
Müşg-i terden şafha-i hüsniindeki tuğrâyı gör
- 2 Görmedünse mihr-i tâbân üzre ger müşgîn-sehâb
'Ârız-ı dil-berde ey dil zülf-i 'anber-sâyı gör
- 3 Gözle nağl-i kâmet-i yâr üzre fettân gözlerin
Bir nihâl üstinde iki nergis-i şehlâyı gör
- 4 Gevher-i maşşûd kim oldı nazardan nâ-bedîd
Dîde gözler sen dağı ey eşk var arayı gör
- 5 Zâhidâ mey-hâneye bir kez güzer kıl dünyede
Hûrî seyr it baq kuşûra cennetü'l-me'vâyı gör
- 6 'Âşık u ma'sûk remzin aña seyr it bezmde
Hâl-i pervâneyle sûz-ı şem'-i bezm-ârâyı gör
- 7 Cân nişâr eyler Şehâbî yolına bakmaz geçer
Ol şeh-i hûbâna baq bu nâz u istignâyı gör

127

- Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün
- 52b
- 1 Elif kıddüm ham iden ya gibi kaşuñ kemânıdur
Degül sînemde dâğum nâvek-i gamzen nişânıdur
- 2 Gelüp ihyâ ider gitdükçe bî-cân cism-i 'uşşâkı
Hadengüñ ey kaşı ya 'âşıkuñ rûh-ı revânıdur
- 3 Dile pervâz idüp gelse 'aceb mi tîr-i gam her dem
Ki bu vîrâne bûm u derd ü miñnet âşiyânıdur
- 4 Şararmış beñzi âh-ı serd idüp gözden akar yaşı
Raķîbüñ nev-bahâr-ı 'ömrinüñ vaqt-i hâzânıdur
- 5 Şehâbî şî'rini 'arz itse hâk-i pâyiñe şâhum
Kabûl it anı zîrâ 'âlem-i gayb armağânıdur

128

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Senüñ peykân-ı tîr-i nâveküñ cismümde cânumdur
Hadengüñ ey kemân-ebrû benüm rûh-ı revânumdur
- 2 Dü-tâ kıddümle âhumdan raķîbâ kıl hazer kim ben
Şikâr-endâz-ı ‘ışkam ol benüm tîr ü kemânumdur
- 3 Binâ-yı bî-beķâ-yı dehre göñlüm ola mı mâyil
Benüm kim faķr mülkinde fenâ ķaŝrı mekânumdur
- 4 ‘Acebdür ger vücûdumdan ecel daķı nişân bulsa
Ki ‘âlemde ‘adem didükleri nâm u niŝânumdur
- 5 Seķâbî beñzedürsem ģancer-i şâha ‘aceb şanma
Feşâhat mülkini teşķîr iden tîĝ-ı zebânumdur

129

Mef’ülü Fâ’ilâtü Mefâ’ilü Fâ’ilün

53a

- 1 Giryeyle yir yüzün tolu seyyâre kıldılar
Anlar ki ģâl-i zâruma nezzâre kıldılar
- 2 Sen mâh olalı felek-i ģüsne ey perî
Ķaddüm hilâl ü eşkümi seyyâre kıldılar
- 3 Tîr-i cefâyı sîneme gönderdi ģûblar
Derdüm bilüp teraĥĥum idüp çâre kıldılar
- 4 Göñlüm benümle yâr idi ‘âlemde âh kim
Anı daķı benüm gibi âvâre kıldılar
- 5 Muķrib Seķâbî şi’rini ģûyâ oķudı kim
Bezm ehli ģül gibi yaķalar pâre kıldılar

130

Mefâ’ilün Mefâ’ilün Mefâ’ilün Mefâ’ilün

- 1 Görinen fark-ı Mecnûn üzre şanma berķ-i âhıdur
Şeh-i mülk-i ģam olmış başda ol zerrîn külâhıdur
- 2 Hilâl-i ‘ıyd-veş zâr olmadan evc-i maķabbetde
Murâdı Vâmıķ-ı âŝüftenüñ ‘Azrâ nigâhıdur
- 3 Bulınmaz yir ģayâl-i ģayra çeşmüm çeşme-sârında
Ki bu ser-çeşme şimdi bir perînüñ ģalvet-ĝâhıdur¹²⁵
- 4 Meh-i ruĝsârını pinhân iden aĝyâr çeŝminden
Degül zülf-i siyâhı ehl-i ‘ıŝķuñ dûd-ı âhıdur
- 5 Sevâd-ı a’zam-ı ehl-i ģaķîkatdür dil-i ‘ârif
Buña inkâr iden ŝüfî tarîķat rû-siyâhıdur
- 6 Dür-i dendân ile la’l-i leb-i yâr ârzûsından
Dökerler çeķrem üzre gözlerüm ĝeh la’l ĝâhî dür
- 7 Ĥalâŝ itdi kılıcı cânımı kayd-ı vücûdumdan
Zebân-ı ģâl ile yârüm Seķâbî ‘özr-ģwâhîdür

¹²⁵Metinde “ģalvet” şeklinde yazılmıştır.

131

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

53b

- 1 Kaddüñ riyâz-ı nâzda bir naḥl-i mîvedür
Kim bergi nâzdur güzelüm bârı şîvedür
- 2 Her kişi kendüyi zen-i dünyâya er şanur
Bu ṭurfe-ḥâldür ki o mekkâre bîvedür
- 3 Ten tağın aşmayan varamaz 'ışk mülkine
Zîrâ ki ten bu yolda ḥaṭarlu girîvedür
- 4 Râh-ı talebde gûşîş-i perrân ne fâyide
Keyḥusrev'ün çü ḥâtırınıñ meyli Gîv'edür
- 5 'Âr eyleme Seḥâbî ile ihtilâṭdan
Anı şehâ raḳîb-şîfat şanma lîvedür

132

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

54a

- 1 Füsûn-ı 'ışkumı ḥalk-ı cihân efsânedür dirler
Perî-veşler beni mecnûn şanup dîvânedür dirler
- 2 Maḥabbet naḳdini âşüfte-dillerden taleb kıll kim
Mekân-ı genc ekşer gûşe-i vîrânedür dirler
- 3 Hümâ-yı 'ışk seyr itmez fezâ-yı zühd ü taḳvâda
Anuñ pervâz-gâhı sâḥat-i mey-ḥânedür dirler
- 4 Görenler sûziş-i şem'-i şeb-efrûzı nedendür kim
Ṭutuşup âteş-i 'ışka yanan pervânedür dirler
- 5 Seḥâbî mürğ-ı rûḥı şayd ider şayyâddur gerdûn
Nücûm ü keh-keşânı anda dâm u dânedür dirler

133

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Ol sehî-ḳad kim elif-veş ḥasreti cânumdudur
Cilve-gâhı cûy-bâr-ı çeşm-i giryânumdadur
- 2 Göñlümüñ ebvâb-ı raḥmetdür açılmış üstine
Çâkler kim ḥancerinden cism-i 'uryânumdadur
- 3 Sîneme gönderdi tîrin geldi ârâm itmedi
Geçdi göñlümden velîkin acısı cânumdudur
- 4 Bağladum Ya'ḳûb-veş 'ışkuñla ülfet şöyle kim
Yûsuf'um gûyâ benümle beytü'l-aḥzân'umdudur
- 5 Bir münevver dîdedür gözler vişâl eyyâmını
Her şerer kim şâm-ı ğamda âh-ı sûzânumdadur
- 6 Ey Seḥâbî maḥzen-i genc-i me'ânîdür gönül
Bil ki miftâḥı kef-i şâh-ı sūḥan-dânumdadur

134

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

- 54b
- 1 Kemend-i âh ile dil kısr-ı dilsitâna çıkar
O nerdübân ile dîvâne âsumâna çıkar
 - 2 Tıbâk-ı çerçe şeb-i gamda za'f ile nâlem
Çıkar şu resm ile kim tıfl nerdübâna çıkar
 - 3 Çü sem'-i yâre mekânında irmedi âhum
Baña ne fâyide andan ki lâ-mekâna çıkar
 - 4 Zebân degül dehenümden 'ıyân ki şu'le-i şevk
Yağar vücûdumu ol rahnedan zebâne çıkar
 - 5 Şehâbî seyr idelüm büstânı ol sâ'at
Ki tıfl-ı gonce-i nev-reste gül-sitâna çıkar

135

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

- 1 Raķıb gelse kenârumdan ol nigâr gider
Hızân bürüdeti irişse nev-bahâr gider
- 2 Sipâh-ı şabr u karar ile varsa kûyına dil
Sipâh-ı şabr perîşân olur karar gider
- 3 Şunulsa mey baña zâhid içerssem eyleme 'ayb
Ayağ gelse ele elden ihtiyâr gider
- 4 Ağar yaşı gözümüñ cân revân olur tenden
O demde kim nazarumdan o gül-'izâr gider
- 5 İķâmet itme cihân gül-şeninde kim her dem
Şehâbî anda hezârân gelür hezâr gider

136

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 55a
- 1 Dil katı mesrûrdur beñzer yine cânân gelür
Hâne-i merdüm-nişîn çeşmüme mihmân gelür
 - 2 Kâlbe 'ışk itdi 'azîmet gitdi andan şabr u hûş
Kıldılar hâlî sarâyı gördiler sultân gelür
 - 3 Seyr-i gül-şenden ne hâşıl rûy-i zîbâ olmasa
Bâğ-ı cennet 'âşıkâ dîdârsuz zindân gelür
 - 4 'İşk yolında baña ey Hızr hem-râh olma kim
Terk-i cân itmek saña müşkil baña âsân gelür
 - 5 Ey Şehâbî derd haylinden melâlet çekme kim
Vâriş-i mülk-i Süleymân 'İsî-i devrân gelür

137

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

- 1 Yitişdi bâd-ı şabâ dehre viridi bûy-i bahâr
Ziyâde oldu gönüllerde ârzû-yı bahâr
- 2 Meşâm-ı cân-ı cihânı mu‘aţtar itdi yine
Nesîm-i ğâliye-âmîz [ü] müşg-i bûy-i bahâr
- 3 Dürüldi defter-i dey kıondı künc-i nisyâna
‘Anâdil ideli âġâz-ı ġüft ü ġûy-ı bahâr
- 4 Şükûfe-i ġül ü lâleyle seyr kııl ki yine
Derildi bâġa civânân-ı sâde-rûy-i bahâr
- 5 ‘Adem riyâzına pervâz kııldı mürġ-ı şitâ
Şehâbî sem‘ine irişdi hây u hûy-ı bahâr

138

Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün

- 1 Beni zillet türâbında kıoyan serv-i revânumdur
Vücûdum ġarķ iden kıana nihâl-i erguvânumdur
- 2 Bükülse kıâmetüm dâl olsa şanma pîrlikden¹²⁶ kim
ġam iden ya ġibi anı büt-i ebrû-kemânumdur
- 55b 3 Civân u pîrden kim taġt-ı fermânundadır ‘işķuñ
Birisî ‘âķl-ı pîrümdür biri baġt-ı civânumdur
- 4 Senüñ ġül-ġûn olup çehreñ benüm zerd oldu ruġsârüm
Senüñ faşl-ı bahârüñdur benüm vaķt-i ġazânumdur
- 5 Cünûn erbâbı añmazlar ġadış-i Kıays-ı mecnûnı
Şehâbî söylenen dillerde şimdî dâstânumdur

139

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

- 1 Şanma kim şûret ile yâr Mesîġâ-demdür
Rûġdur şûret ü ma‘nîde Mesîġ âdemdür
- 2 Dir ġören ġokķa-i la‘l içre dür-i dendânın
Şâdef-i ġoncede pinhân ġüher-i şeb-nemdür
- 3 Dîde vü dil ola mı mâhuma menzil heyhât
Dil tolu âteş-i ġam dîde ise pür-nemdür
- 4 Bâde ten ġânesini virse ne ġam seyl-âba
Sînede ‘işķ esâsı kıatı müstaġkemdür
- 5 Añmazuz nâm-ı hilâli ġöricek ebrûsın
Ey Şehâbî bilürüz kıadr-i meh-i nev kemdür

140

Mef‘ülü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün

¹²⁶Metinde ‘pîrlikden’ şeklindedir.

- 56a
- 1 Hüsnuñ şeb-i firâkda şubh-ı necâtdur
Gîsûlaruñ nümûne-i Kâdr u Berâtdur
 - 2 Rûşen-fürûğ lem‘a-i mihrüñledür senüñ
Ger hân-kâh-ı şeyh u eger Sûmnât’dur
 - 3 Tîguñ şehîd-i ‘ışka bağışlar hayât-ı nev
Oldı ‘ıyân ki ‘ayn-ı zülâl-i hayâtdur
 - 4 Kõr zülf-i yâri turre-i havrâyı vaşf ider
Vâ‘iz fesânesi ne ‘aceb türrehâtdur
 - 5 Sürme bisât-ı ‘ışka feres kim bu ‘arşada
Ferzâne-i yegâne olan şâh mâtdur
 - 6 Dil zâtınuñ şıfâtına vâkıf degül hıred
Kim mazhar-ı tecellî-i zât u şıfâtdur
 - 7 Şi‘rüm Seḫâbî vird-i zebân olsa vechi var
Zîrâ füsûn-ı sihr degül vâridâtdur

141

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 1 Dil-hırâşın sînem üzre yârelerden bildiler
Bağrumuñ kan olduğın bu çeşm-i terden bildiler
- 2 Dilde pinhân itdüğüm ‘ışkı gözi câdûlara
Âşikârâ itmeyem dirdüm nazardan bildiler
- 3 Kûyını giryân tavâf itdüm nihân ağıyârdan
Anda çeşmümden ağan hûn-ı cigerden bildiler
- 4 Bilmedi mûy-i miyânuñ remzini vehm ü hayâl
Ḥallini ol ‘uğdenüñ ‘ağd-i kemerden bildiler
- 5 Çekdüğüm derdi firâkuñ gicesi bîdârlar
Nâle-i şeb-gîr ile âh-ı seherden bildiler
- 6 Ey Seḫâbî zâhid-i huşk añlamışdı il beni
Şimdi luḫf-ı ḫab‘umı bu şi‘r-i terden bildiler

142

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 56b
- 1 Eşk-i ağıyârı görenler sîm-i bî-gîş şandılar
Vech-i ‘uşşâkı zer-i mağşûş [u] rû-keş şandılar
 - 2 Şu‘le-i dil kûy-ı yâr etrâfın aldı şöyle kim
Mâhımuñ egnindeki dibâyı zer-keş şandılar
 - 3 Çerḫa âhum dün gice bir vech ile çekdi ‘alem
Kim yaḫar âfâkı ser-tâ-ser bu âteş şandılar
 - 4 Pâre kıldı dil maḫabbet-nâmesin maḫbûblar
Bilmeyüp maẓmûnını anı müşevveş şandılar
 - 5 Şöyle deng oldı Seḫâbî bengden şüfi ki ḫalk
Muḫtesib gibi görüp anı da serḫoş şandılar

143

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Râh-ı ğamuñda ey gül-i ra'nâ şükûfe-vâr
Oldı sefid hasret ile çeşm-i intizâr
- 2 Eyler nezâre çeşm-i şehîdân-ı 'ışkdur
Şahrâda lâle kim görünür mevsim-i bahâr
- 3 Mecnû'a-i güle nazar it bezm-i bâğa gel
Rengîn ğazeller ile işit nağme-i hezâr
- 4 Mir'ât-ı âba her yaña nezzâre itmege
Gül-çihrelerle doldı yine taraf-ı cûy-bâr
- 5 Zânû-yı ğamdadur başı miskîn benefşenüñ
Olmış benüm gibi ğam-ı zülfüñde sûgvâr
- 57a 6 Dâğ-ı siyâh şanma derûnında lâlenüñ
Olmış şafağda kevkeb-i bahtumdur âşikâr
- 7 Bâğa seher şabâ gelicek kıldı yolına
Ebr ü gül ü şükûfe dür ü sîm ü zer nişâr
- 8 Virdi meger nüvîd ki 'azm itdi gül-şene
Mîhr-i sipîhr-i devlet ü dîn zıll-i Gird-gâr
- 9 Sultân-ı Rûm u şâh-ı 'Acem ser-ver-i 'Arab
Fermân-dih-i mülûk ü selâfîn-i rûzgâr
- 10 Olmış Şehâbî şâm u seher şahn-ı bâğda
Vird-i zebân-ı fâhte vü nağme-i hezâr
- 11 Olsun müdâm gül-bün-i iqbâl ü devleti
Handân u sebz ü tâze vü sîr-âb ber-çarâr

144

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fe'ûlün

- 1 Diyâr-ı hüsne hattuñ çekdi 'asker
Melâhat kişverin kıldı müsahhar
- 2 Sipîhr ü seb'a-i seyyâre gibi
Saña oldı müsahhar heft kişver
- 3 'Îtâbuñ cân-sitân luţfuñ revân-bahş
'Îzâruñ dil-rübâ ğamzeñ dil-âver
- 4 Qadüñ Tûbâ cemâlün bâğ-ı Rıdvân
Lebüñ Kevşer kelâmuñ âb-ı Kevşer
- 5 Letâfetde dehânuñ çeşme-i nûş
Tekellümde lebüñ şehd-i mükerrer
- 57b 6 Ne semte kim kıldı râyüñ teveccüh
Se'âdet reh-berüñdür baht yâver
- 7 Teninden başı dür olsun Şehâbî
Rikâbından şu kim dür olmağ ister

145

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

- 1 Dem ola mı ki 'anâdil terennüm eyleyeler
Harîm-i bâgda güller tebessüm eyleyeler
- 2 Zebân-ı hâl ile hayl-i şükûfe şâh-ı güle
Cefâ-yı cünd-i şitâdan tazallüm eyleyeler
- 3 Bahâr mu'cize izhâr kılsa 'Îsî-vâr
Bizümle gönçe-dehenler tekellüm eyleyeler
- 4 Derilse mecma' idüp bir yire perî-veşler
Raķibi dîv-şıfat aradan güm eyleyeler
- 5 Şehâbî berd-i deyi def' iderdi âteş-i mey
Bolay ki mey-kede ehli teraħħum eyleyeler

146

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Ğam-ı hicrân-ı yâri haste-i hicrân olandan şor
Şitânuñ şiddet-i keyfiyyetin 'uryân olandan şor
- 2 Ten-i hâkümle hâl-i bâd-ı âhı gird-bâd-âsâ
Belâ deştinde Mecnûn-vâr ser-gerdân olandan şor
- 3 Hayâl-i nergisüñle mâ-cerâ-yı çeşm-i bidârı
Ser-i kûyuñda her şeb-tâ-seher giryân olandan şor
- 4 Ğubâr-ı haţ u zülfüñle benüm keyfiyyet-i hâlüm
Göñül didükleri âşüfte vü hayrân olandan şor
- 5 Haķıķat gevheri mâhiyyetin ger bilmek isterseñ
Şehâbî cûy-bâr-ı dîdesi 'ummân olandan şor

58a

ĤARFU'Z-ZÂ'

147

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Cünûnum mübtelâ-yı zülf-i cânân olmayan bilmez
Perîşân-hâturuñ hâlin perîşân olmayan bilmez
- 2 Ne bilür müdde'î kapuñda ĥıdmet resmini kıblem
Tarîķ-ı ĥacc-ı İslâmı müselmân olmayan bilmez
- 3 Lebüñsüz gül gibi nûş itdügüm ĥûn-âbeyi her dem
Derûnı gönçe-veş endûh ile kan olmayan bilmez
- 4 Taleb deştinde ehl-i derd hâlin gird-bâd-âsâ
Dilâ ser-geşte-i kûh u beyâbân olmayan bilmez
- 5 Vefâ erbâbına eyler cefâ ol bî-vefâ zîrâ
Ki raħmet çâşnîsin ehl-i 'işyân olmayan bilmez

- 6 Maḥabbet tekyesinde dostum abdâllık resmin
Libâs-ı ‘âfiyetden cismi ‘uryân olmayan bilmez
- 7 Seḥâbî ḳadr-i şubḥ-ı dil-güşâ-yı vaşl-ı cânânı
Giriftâr-ı belâ-yı şâm-ı hicrân olmayan bilmez

148

- Mef’ûlü Mefâ’îlün Mef’ûlü Mefâ’îlün
- 1 ‘Uşşâka neden sâkî bu luṭf-ı ‘itâb-âmîz
Keyfiyyet igen virmez mey kim ola âb-âmîz
- 58b 2 Gül-berg-i terûñ meyden ğarḳ-ı ‘araḳ olduḳça
Olur leb-i şîrîñüñ cüllâb-ı gül-âb-âmîz
- 3 Pejmürde tenüm cânâ bulurdı ḥayât-ı nev
Cür’añla eger ḥâküm olsa mey-i nâb-âmîz
- 4 Cân u ten ile gönñüm yâre nice irsün kim
Cân ise ğubâr-âlûd cism ise türâb-âmîz
- 5 Naḳl itdi Seḥâbî’nüñ cânı ten-i zârından
Nuḳl-i leb-i dil-dârı tâ görđi şarâb-âmîz

149

- Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’îlün
- 1 Şanma ḥâlîdür künûz-ı ma’rifetden sînemüz
Gevher-i esrâr ile pürdür bizüm gencînemüz
- 2 Biz saña ‘arz-ı maḥabbet ideli ağyâra hem
Sînemüzde ḳalmayupdur zerre deñlü kînemüz
- 3 Dün bize luṭfuñ görüp çok derd-i ser virdi raḳîb
Bâ’iş-i renc-i ḥumâr oldı mey-i dûşînemüz
- 4 Şalsa ḥüsnüñ ḳalbüme pertev ‘aceb mi dostum
Şayḳal-ı mihrüñle şâf olmışdurur âyînemüz
- 5 Geymedüḳ zâhid Seḥâbî-veş melâmet ḥil’atin
Bâdeye rehn olmayınca ḥırḳa-i peşmînemüz

150

- Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’îlün
- 1 Olalı deyr-i muğân şüfi ‘ibâdet-ĝâhumuz
Deyr pîri şeyḫümüzdür hem şefâ’ât-ḥ^wâhumuz
- 59a 2 Zînhâr ey dil ‘ubûdiyyetde taḳşîr itme kim
Bende-perverdür bizüm minnet Ḥudâ’ya şâhumuz
- 3 Âsitân-ı yârdan kim evc-i ‘izzetdür bizi
Yire çalma ey felek kim yirde ḳalmaz âhumuz
- 4 Bizden evvel gitdi ‘âşîḳlar baḳâ iḳlîmine
Biz fenâ deştinde ḳalduḳ ḳalmadı hem-râhumuz

- 5 Öpmek ister hâk-i der-gâhuñ Şehâbî rûz u şeb
Budur ey şâh-ı kerem çapuñda ‘şey li’llâh’umuz¹²⁷

151

Mef’ûlü Fâ’ilâtü Mefâ’ilü Fâ’ilün

- 1 Benden firâk gicesi aḥbâb ider gürîz
Bilmem şeb-i firâk mı yâ rûz-ı rûste-ḥîz
- 2 Âh idemem firâkda korkum bu nâ-gehân
Eflâki yağa odlara bu âh-ı germ-ḥîz
- 3 Ḥaṭ mı ‘izâr-ı yârda yâ ol şaḥîfeyi
Zeyn itdi müşg-i nâb ile bu zülf-i müşg-bîz
- 4 Devr-i ruḥuñda ağlasam ey mâh itme ‘ayb
Gül mevsimi ‘aceb mi şehâb olsa çatre-rîz
- 5 Dil rûzgâr cevrine mu’tâddur yûri
Sen eyle rûzgâr ile ey müdde’î sitîz
- 6 Bir zann ider kelâmum ile nazmını ḥasûd
Altun ile yanında ber-â-ber gibi peşîz
- 7 Şi’rüm selâsetin göricek eylemezdi kâl
Ger müdde’îde olsa idi kıl kadar temîz
- 59b 8 Hecrûñde ḥor görme Şehâbî sirişkini
Zîrâ ki ḥuşk sâlde bârân olur ‘azîz

152

Mefâ’ilün Mefâ’ilün Mefâ’ilün Mefâ’ilün

- 1 Reh-i dil-dârda cân naḥdini şol kim nişâr itmez
Maḥabbet âteşinde zer gibi çalbin ‘ayâr itmez
- 2 Var ey bülbül maḥabbet resmini pervânededen öğren
Ki yanar şem’a çarşu sırr-ı ‘ışkı âşikâr itmez
- 3 Kılan âvâre kûyuñdan beni aḡyâr cevridür
Kişi öz iḥtiyârıyla şehâ terk-i diyâr itmez
- 4 Şabâdan dil nesîm-i vaşluñı gûyâ işitmiş kim
Yeler her cânibe bir yirde bir sâ‘at çarâr itmez
- 5 Dür-i eşkin çapuñda şöyle bezl itdi Şehâbî kim
O bezli bâğda bârân ile ebr-i bahâr itmez

153

Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilün

- 1 ‘Âşık-ı şâbit-çadem dil-dârını terk eylemez
Biñ cefâ vü cevır görse yârini terk eylemez

¹²⁷Allah için bir şey. Doğrusu ‘şey’ en li’llâh’dır. Şair burada vezin gereği kısaltılarak kullanıyor.

- 2 Bâğ-bân-ı dehrden her dem çeker biñ dürlü cevır
Fâhte serv-i sehî-reftârını terk eylemez
- 3 Gül gerekse istimâ' itsün gerek gûş itmesün
Bülbül-i âşüfte âh u zârını terk eylemez
- 4 Bağladı zünnâr gönüm küfr-i zülfüñ yâdına
Kâfir-i 'ışk oldu ol zünnârını terk eylemez
- 60a 5 Dem-be-dem artursa derdüñ ey gönül gam çekme kim
Ol tabîb-i cân u dil bîmârını terk eylemez
- 6 Vâz gelmem yârdan her nice kim baña raqîb
Ey Şehâbî cevır idüp âzârını terk eylemez
- 7 İsterem Hâk' dan yoğ olsun bulmasun gamdan necât
Ol şehüñ yolında her kim varını terk eylemez

154

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 Şem'-veş şu'le-i cân-sûz ile bezm-ârâyuz
Âteşe varmağa pervâne-i bî-pervâyuz
- 2 Bizi maḥkûm u gedâ şanma ki biz¹²⁸ ma'nîde
Hâkim-i maḥkeme-i kişver-i istiğnâyuz
- 3 Telḥ-kâmuz ne 'aceb ḥuşk-leb olsağ zîrâ
Ma'rifet gevher-i bî-kıymetine deryâyuz
- 4 Bizi ebnâ-yı zamândur diyü zann eyleme kim
Ümmehâtına cihân kişverinüñ âbâyuz
- 5 Ey Şehâbî bizi ednâ diyü kem bakma ki biz
Vâkıf-ı sırr-ı "denâ"¹²⁹ kâşif-i "ev ednâ"¹³⁰yuz

155

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Fikr-i ḥâl-i yâr ile hoş-ḥâl olup ḥurremlerüz
Cenneti bir dâne için terk iden âdemlerüz
- 2 Hûn-i dilden gâh pürdür gâh ḥâlî çeşmümüz
Şöhret-i cân-ı mey-i gül-güne bâ'ış Cem'lerüz
- 60b 3 Sürme nâ-maḥrem şanup vâşluñ ḥarîminden bizi
Ḥalvet-i esrâr-ı "mâ evḥâ"da¹³¹ biz maḥremmlerüz

¹²⁸Metinde "bezm" şeklinde yazılıdır, bu durum vezni bozduğu ve beytin anlamı bu şekilde daha tutarlı olacağı düşüncesiyle "biz" olarak okunmuştur.

¹²⁹"Sonra (Muhammed'e) yaklaştı, derken daha da yaklaştı", **Kur'ân**, en-Necm sûresi, 53/8. Burada Hz. Peygamber'in Mî'râc'ından bahsedilmektedir.

¹³⁰"O kadar ki (birleştirilmiş) iki yaya arası kadar, hatta daha da yakın oldu", **Kur'ân**, en-Necm sûresi, 53/9. Burada Hz. Peygamber'in Mî'râc'ından bahsedilmektedir.

¹³¹"Bunun üzerine Allah, kuluna vahyedeceğini vahyetti", **Kur'ân**, en-Necm sûresi, 53/10. Burada Hz. Peygamber'in Mî'râc'ından bahsedilmektedir.

- 4 Şevk-ı esrâr-ı lebûnle tekye-i tecrîdde
‘Âlemüñ zevk u sürûrından geçen bî-ğamlaruz
- 5 İsteme bizden Şehâbî ‘aql eṭvârın ki biz
Vâdî-i hayretde ser-gerdân olan ser-semleürz

156

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 1 Şubḥ-ı şâdıḳdur fûrûğ-ı câm ile her şâmumuz
‘Ayn-ı mihr-i ‘âlem-ârâ olsa tañ mı câmumuz
- 2 Şâfi-i vaşl olmaz ise derd-i hecre ḳâni‘üz
Biz belâ-keş ‘âşıkuz nâ-kâmlıḳdur ḳâmumuz
- 3 Dâne-i eşküm cihânı dutdı ser-tâ-ser velî
Mürğ-ı ṭâlî‘ olmadı bir dem dirîğâ râmumuz
- 4 Cân meşâmın nûkhet-i zülfüñ mu‘aṭṭar ideli
Ey gül-i ra‘nâ şabâ-veş ḳalmadı ârâmumuz
- 5 Ṭurfe-ḫâletdür Şehâbî bu ki bezm-i yârda
Oḳınur eş‘ârumuz ammâ añılmaz nâmumuz

157

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 1 Yâr maḫzûn göñlümi feryâd kim şâd istemez
Bendesin ol ḫusrev-i bî-dâd âzâd istemez
- 2 Ârzû-yı maḳdemüñle göñlüm ey genc-i murâd
Çâr-ṭâḳ-ı cismi vîrân ister âbâd istemez
- 61a 3 Gûş iden ḫüsnüñle göñlüm ḳışşâ-i şîrînini
Dâstân-ı dil-keş-i Şîrîn ü Ferhâd istemez
- 4 Ḳıldı şabr u hûşdan ḫâlî ḫayâlün göñlümi
Ḳişverinde şâh-ı ‘âdil ehl-i bî-dâd istemez
- 5 Çeşmüñi ḡamzeñle yâr itme Şehâbî ḳatline
Kim sitem ḳılmaḳda ol cellâd imdâd istemez

158

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 1 Şîve vü nâz ile aldı göñlümi bir serv-i nâz
Kim cefâ vü cevri bî-ḫaddür vefâ vü mihri az
- 2 Ḳıldı kûteh ‘ârızında zülfüni bildüm yaḳîn
Kim ḳamer devrinde olmaz kimsenüñ ‘ömri dirâz
- 3 İrmesün maḳşûda göñlüm ḳıbleden dönsün yüzüm
Ger idersem Ka‘be-i kûyın ḳoyup ‘azm-i Ḥicâz
- 4 ‘İşḳuma zühhâd vechi var inkâr itseler
Kim ḫaḳîḳatdür anı fehm eylemez ehl-i mecâz

- 5 El çeküp âzâde olğıl bûstân-ı dehrden
Serv-veş ger olmağ istersin Sehbâbî ser-firâz

159

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Şanma kim zâhid gibi genc-i selâmet beklerüz
Şahne-i şâh-ı gamuz şehri-i melâmet beklerüz
- 2 Şubha dek her gece tañ mı eylesek feryâd kim
Kal'a-i vîrâne-i 'âlemde nevbet beklerüz
- 61b 3 Gözlerüz kûh-ı belâdan kârbân-ı guşşayı
Vâdî-i endûhda der-bend-i miñnet beklerüz
- 4 Şaklaruz dil kişverinde miñnet ü derd ü gamı
Pâdişâh-ı 'âlem-i 'ışkuz velâyet beklerüz
- 5 Ey Sehbâbî gice vü gündüz kilâb-ı yâr ile
Âsitân-ı devlet ü bâb-ı sa'âdet beklerüz

160

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 'Ârız-ı dil-dârsuz dil seyr-i bûstân istemez
Tâlib-i didâr olan firdevs-i Rıdvân istemez
- 2 Gizle zülfün aç yüzün zîrâ Kelîmullâh'dan
Şol ki nâzırdur Yed-i Beyzâ'ya şu'bân istemez
- 3 Âyet-i "fe'l-yedhikû"¹³² esrârını fehm eyleyen
Durmaz ağlar kendüyi 'âlemde handân istemez
- 4 Merd-i câhil aldanur dünyâ vü "mâ-fihâ" sına¹³³
Mûr-ı şâhib-ma'rifet mülk-i Süleymân istemez
- 5 Zâhid-i hod-bîn hadîş-i 'ışkı itmez istimâ'
Dîve beñzer fi'l-meşel k'âvâz-ı Kur'an istemez
- 6 Müdde'iden 'ışk esrârın Sehbâbî şorma kim
Rind-i şâhib-ma'rifet şeytândan îmân istemez

161

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Görmeyelden la'lüni ey gonce-i sîr-âb göz
Çehrem üzre gül gibi her dem döker hûn-âb göz
- 62a 2 Şanma kim ağlar hayâlün yolına eyler nişâr
Gâh la'l-i nâb u gâhî gevher-i sîr-âb göz
- 3 İtdi seylâb-ı sirişkünden 'ıyân deryâ-yı hûn
Oldı ol deryâda âhir kendüsi nâ-yâb göz

¹³²“Artık kazanmakta olduklarının cezası olarak az gülsünler, çok ağlasınlar”, Kur'an, Tevbe sûresi, 9/82.

¹³³Orada bulunan.

- 4 Hwâbdan bir t̄arfetü'l-'ayn olmadı bîdâr baht
Veh ki hergiz uyhu yüzün görmedi bî-hwâb göz
- 5 Merdüm-i çeşmüm Sehbâbî oldı ğark-ı baħr-i hûn
Olalı t̄ufân-ı endûh u ğama gird-âb göz

162

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Yâr kûyın istemez gönlüm cemâl-i yârsuz
Cennetü'l-Me'vâ-yı 'âşık n'eylesün dîdârsuz
- 2 Gözde her bir kirpügüm biñ hâr-ı verd olsun eger
Seyr-i gül-zâr eylesem ol serv-i gül-ruhsârsuz
- 3 Alıbilmezsiz metâ'-ı vaşlı naqd-i zühd ile
Tuṭalum zâhid cihânda mâlik-i dînârsuz
- 4 Ol büt-i Çîn ger bu yüzden gösterürse zülfini
Ehl-i taḳvâ içre ḳalmaz bir kişi zünnârsuz
- 5 Dil hezârân cevri ile gitmez der-i dil-dârdan
Şimdi bildüm ki olur 'âşık Sehbâbî 'ârsuz

163

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Eyledüñ mihr-i cemâlüñle müşerref hânemüz
Reşk-i gül-zâr-ı cinân oldı yine kâşânemüz
- 62b 2 Şûretâ ma'mûre-i dil gerçi bir vîrânedür
Maḫzen-i genc-i mu'âyendür velî vîrânemüz
- 3 Çeşm-i ter her dem şunar hûn-âbe-i ḫasret bize
Bir nefes olmaz tehî ol bâdeden peymânemüz
- 4 İltifât itmez göñül dehrüñ ḫarâb-âbâdına
Degme bir vâdîde eglenmez bizüm dîvânemüz
- 5 Hwâbe vardılar Sehbâbî Vâmık u Ferhâd u Ḳays
'İşk bezminde meger ğuş itdiler efsânemüz

164

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Ḥaḳḳâ ki bir dem ol ruḫ-ı ferḫunde-fâlsuz
Gönlüm degül elemsüz ü cânım melâlsüz
- 2 Fürḳatde umsa vaşluñı gönlüm 'aceb degül
Olmaz firâḳ gicesi rûz-i vişâlsüz
- 3 Ḳıl tîr-i cevri sîne-i pür-hûnumı nişân
Lâyık mîdur ki ola bu gül-şen nihâlsüz
- 4 Gül-şende bûy-i sünbül-i zülf-i nigârdan
Var mı ki bir benefşe 'aceb infi'âlsüz

- 5 Mest-i müdâma zecr neden muhtesib gibi
Ey şeyh-i şavma‘a hele siz ehl-i hâlsiz
- 6 Şanma Seḫâbî kim ola maḫbûl-i ehl-i tab‘
Bir şî‘r-i tâze kim ola rengîn ḫayâlsüz
- 7 Dil virmez ehl-i dil ne ḫadar dil-rübâ-y-ise
Bir mâh-rûya kim ola ḡunc u delâlsüz

165

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün

63a

- 1 Bezm-i şafâda ḡah ḫadeh-nûşlardanuz
Geh dürd-i câm-ı derd ile bî-hûşlardanuz
- 2 Fürḫatde âh-ı nâlemüzi zâhir itmezüz
Bûlbûl-şıfat ḫarîfde ḫâmûşlardanuz
- 3 Yârân [u] âşinâ bizi yâd itmez oldılar
ḫayli dem oldu ḫayl-i ferâmûşlardanuz
- 4 Dâmân-ı vaşluña elüm irmezse irmesün
Her şeb ḫayâlün ile hem-âḡûşlardanuz
- 5 Rûşen-zamîr ü şâf-derûn olsa öz ne var
Âyîne-veş Seḫâbî ‘abâ-pûşlardanuz

166

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün

63b

- 1 Fâş oldu râz-ı dil olıcaḫ çâk sînemüz
Açıldı ḫalk-ı ‘âleme ḫarşu defînemüz
- 2 Biz şol Sikender-âyet [ü] Cemşîd-meşrebiz
Kim câm-ı şâf-bâdedürür âb-ḡînemüz
- 3 Tûfân-ı eşḫ fûlk-i tene itmedi zarar
Beñzerse tañ mı keştî-i Nûḫ’a sefînemiz
- 4 ḫâsid ider bizümle ‘adâvet velî bizüm
Yoḫ sînemüzde kimseye bir zerre kînemüz
- 5 Sâkî şabûḫı eyleyelüm irdi vaḫt-i şubḫ
Şâyed ki zâyil ola ḫumâr-ı şebînemüz
- 6 Şaçdı yolında dîde güher olmadı müffid
Yoḫ yire oldu şarf Seḫâbî ḫazînemüz

167

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün

- 1 Şûfî şafâ-yı ḫalb bulunmaz şarâbsuz
Bulur mı ḫâne nûr u ziyâ âfîtâbsuz
- 2 Teb-ḫâle zâhir olsa lebûnde ‘aceb degül
Zîrâ zülâl degmede olmaz ḫabâbsuz

- 3 Dil tîrûñi hisâb idemez tende kim olur
Bârân-ı raḥmetüñ ḳatarâtı hisâbsuz
- 4 Zâhid bizi şarâb ile ta'yîb eyleme
Biz gerçi bâde-nûşlaruz siz ḥarâbsuz
- 5 Âh-ı Seḥâbî sem'üñüze tañ mı ırmese
Ey sâkinân-ı mey-kede 'âlî-cenâbsuz

[HARFU'S-SÎN]

168

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Ben gedâ 'âlemde itmem saltanat tâcın heves
Başum üzre tâc-ı devlet ḥışt-ı kûy-ı faḳr bes
- 2 Ehl-i ḥâlüñ añlamaz râzın meger kim ehl-i ḥâl
Ney zebânın bilmez illâ 'ârif-i şâḥib-nefes
- 3 Yaḳsa cismüm câna te'sîr itse 'ışk olmaz 'aceb
Âteşe olur mı ḥâyil bir avuç ḥâşâk u ḥas
- 4 Hızra baş egmez getürmez 'aynına ḥayvân şuyın
Ḥâk-i pâ-yi yâre şol 'âşık ki buldı dest-res
- 64a 5 Bî-nihâyetdür ḳavâfil şâh-râh-ı 'ışkda
Ṭurfe-ḥâletdür ki irmez kimsenüñ sem'ine ses
- 6 Ka'be-i maḳşûda varan kârbân-ı derd ile
Şöhret için istemez bî-hûde feryâd-ı ceres
- 7 Dutdı eṭrâfum Seḥâbî tîr-i bârân-ı belâ
Mürğ-ı câna cism-i ḥâkî oldı mânend-i ḳafes

169

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Göñlümüñ ḳıl mâ-cerâsın çeşm-i pür-ḥûndan ḳıyâs
Şiddet-i ḥâl-i derûnı eyle bîrûndan ḳıyâs
- 2 Görmeyen ol meh-veşi görsün benüm şeydâlıgum
Eylesün Leylî cemâlin 'ışk-ı Mecnûn'dan ḳıyâs
- 3 Kûy-ı yâre irebilmezseñ kemend-i âh ile
Ey dil anuñ irtifâ'm eyle gerdûndan ḳıyâs
- 4 Bilmek isterseñ eger faḳr u ğınânuñ rütbesin
Eyle anı ḥâlet-i 'Îsî vü Ḳâruûn'dan ḳıyâs
- 5 Şorma dil ḥâlin Seḥâbî dîde-i giryânı gör
Göñlümüñ ḳıl mâ-cerâsın çeşm-i pür-ḥûndan ḳıyâs

170

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 64b
- 1 La'lüñi dil ârzü eyler dem-â-dem cân heves
Baldan zenbûr uşanmaz şehd ü şekkerden meges
 - 2 Sînemi yir yir ki deldüñ nâvek-i bî-dâd ile
Şimdi mürğ-1 miñnete olmış müşebbek bir kafes
 - 3 Ğamzedden itmez hâzer göñlüm tolanur zülfüñi
Eylemez şeb-gerd olan 'ayyâr pervâ-yı 'ases
 - 4 Gülme her dem açılıp ey gonce-fem agyâr ile
Sen gül-i tersin saña hem-dem yaraşmaz hâr u has
 - 5 Cân diler bir dem cemâlüñ seyr idüp teslîm ola
Gitme ârâm eyle ey rûh-1 revânum bir nefes
 - 6 Miñnet-i ğurbetle yâr oldı ğam u endûh u derd
Hayli müşkil ger baña yâr olmasa feryâd-res
 - 7 Ger tarîk-i 'ışka sâlikseñ hevâdan vâz gel
Ey Şehâbî menzil-i maşşûda irmez bü'l-heves

171

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 65a
- 1 Yüz virme gelse karşıña âyîne-vâr şems
İster ki ola hüsnuñe âyîne-dâr şems
 - 2 Hecrüm şebinde rûşen olan şem'-i âhdan
Her şubh-dem çerâġını ey meh yaķar şems
 - 3 Zülfüñ 'izâruñ âteşine şalmayaydı na'l
Yanmazdı nâr-1 şevķa olup bî-ķarâr şems
 - 4 Hürşîd nûr alur meh-i ruhsâr-1 yârdan
Gerçi ki mâha nûr virür müste'âr şems
 - 5 Bir gün ki şalsa 'arşa-i da'vâya esb-i nâz
Fi'l-hâl ider hişâr-1 felekden firâr şems
 - 6 'Arz eylese 'izârını ma'dûm olur yaşum
Encüm nihân olur olıķaķ âşikâr şems
 - 7 İrdi Şehâbî cezbe baña Mevlevî-mişâl
Zâhir olalı 'aynuma meczûb-vâr şems

HARFU'Ş-ŞİN

172

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Ey göñül ser-menzilüñ hâk-i der-i dil-dâr imiş
Hâlüne reşk eyledüm devletlü başuñ var imiş
- 2 Çeşm ü dilden âb u tâb eksük degül vuşlat demi
Vaşl hem feryâd kim hicrân gibi hûn-h'wâr imiş
- 3 Eyledi dil-dâr râz-1 'ışkumı agyâra fâş
Yâr şanurdum ben anı ol baña agyâr imiş

- 4 Dil hıred naq̄din virüp almış cünûn kâlâsını
Veh ki ol dîvâne bu sevdâya minnet-dâr imiş
- 5 Zühd ilinden eyledüm cem' iyyet-i hâtır taleb
Bilmedüm kim yiri anuñ hâne-i hammâr imiş
- 6 Zâhid-i zâhir-perestüñ rişte-i tesbîhîni
Gördüğüm sâ'atde bildüm halka-i zünnâr imiş
- 7 Eylemez aşşı zer-i ruhsâr sîmîn-berlere
Tutalum zâhid Şehâbî mâlik-i dînâr imiş

173

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 'İşk ile şevk ehlinüñ biñ dürlü râzı var imiş
Şem' ile pervânenüñ sûz u güdâzı var imiş
- 2 Meclis-i meyde şürâhî birle câmuñ dem-be-dem
'Âşık u ma'sûk-veş nâz u niyâzı var imiş
- 65b 3 Mâ-sivâdan el yudum kıldum taḥâret eşk ile
Mezheb-i 'ışkuñ bu şart üzre namâzı var imiş
- 4 Göz yumup açınca yağma kıldı göñlüm kişverin
Ġamze-i yârüñ 'acâyib türk-tâzı var imiş
- 5 Dil şikâr oldı kebûter-veş kapuñda zülfüñe
Bu fezânuñ dil-rübâ bir şâh-bâzı var imiş
- 6 Kaddüñe dil bağlayup zülfüñe ber-dâr olanuñ
Devlet-i pâyende vü 'ömr-i dırâzı var imiş
- 7 Ey Şehâbî yârdan kâm istemez göñlüm ki halk
Dimesünler 'ışkınuñ bûy-i mecâzı var imiş

174

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Bezm-i 'ışkuñ bir dolu kanlu şarâbı var imiş
Kim ser-i 'uşşâkdan anuñ habâbı var imiş
- 2 Ârzû-yı dâne-i hâl-i lebüñle ey perî
Mürğ-ı cânuñ habs-i tende ıztırâbı var imiş
- 3 'Âşık oldum ârzû-yı vuşlatuñla bilmedüm
Kim ġam-ı hicrân gibi 'ışkuñ 'azâbı var imiş
- 4 Tıtdı dünyâyı yaşum yaq̄dı sipihri nâr-ı âh
Gözlerümle göñlümüñ hoş âb u tâbı var imiş
- 5 Cür'a-i vaşl içmeden peymâne-i 'ömr oldı pür
Bilmedüm hayfâ ki devrânuñ şitâbı var imiş
- 6 Mâni' oldı rûy-i yâri görmeden kayd-ı vücûd
Dide-i cânuñ dirîġâ kim hicâbı var imiş
- 66a 7 Ey Şehâbî kaṭre kaṭre eşkümi seyr eyleyen
Didi bu bahruñ 'aceb dürr-i hoş-âbı var imiş

175

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Ten-i fersûde hâk olmuş yoluñda üstüh^wân kalmış
Melâmet tîrine ol hâk içinde bir nişân kalmış
- 2 Kurudı eşk-i gül-günüm ruḥ-ı zerdüm gören dir kim
Şovılmışdur bu bâğuñ gülleri berg-i hazân kalmış
- 3 Zamândan soñra şol dil-ḥaste[y]i şorsam gerek dirmiş
Yakîn bildüm ki 'ömrüm müddetinden bir zamân kalmış
- 4 Benem ser-geşte-i şahrâ vü kûh-ı 'ışk 'âlemde
Hemân Ferhâd u Mecnûn'dan quru nâm u nişân kalmış
- 5 Şehâbî ḥasteñi şor kim senüñ fikr-i dehânuñla
Vücûdından benüm rûḥ-ı revânum bir kemân kalmış

176

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Lebüñsüz gonce-veş dem-beste göñlüm ğarḳ-ı hûn olmuş
Sirişküñ ey gül-i ra'nâ ğamuñdan lâle-gün olmuş
- 2 Beyabân-ı belâda kârbân-ı miḥnet ü derdde
Vücûdum mülkine âhum şu'â'ı reh-nümün olmuş
- 3 Binâsı olmasun vîrân diyü seyl-i sirişküñden
Ḥadeng-i âh-ı sînem ḥâne-i çerḥe sûtün olmuş
- 4 Felekden umma resm-i mihr ü âyîn-i vefâ ey dil
Mey-i 'ayş isteme bir şîşeden kim ser-nigün olmuş
- 5 Şehâbî üzre ey ebr-i kerem bârân-ı iḥsânuñ
Teraşşuḥ itmeyelden âteş-i ğamdan zebûn olmuş

66b

177

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Döker hecrüñde çeşmüm âb-ı ḥasret ḥ^wâbdan geçmiş
Ter olmuş dâmen-i merdüm meger ol âbdan geçmiş
- 2 Nezâketle beni pîr-i muġâna geçmek isterler
Baña bühtân idenler kim şarâb-ı nâbdan geçmiş
- 3 Şinâverlik tarîḳin tıfl-ı eşküñden su'âl it kim
Gözüm baḥrî gibi bir pür-ḥaṭar gird-bâddan geçmiş
- 4 İyâlendürmege dil ḥânesin bir ṭurfa revzendür
Nişân-ı tîr-i cevruñ kim ten-i pür-tâbdan geçmiş
- 5 Melâmet külḥanı 'uryânına 'arz-ı libâs itme
Ki ol ḥâkisterî ḥil'at geyüp sincâbdan geçmiş
- 6 Serî'u's-seyr bir peyk-i cihân-peymâdurur âhum
Ki meydân-ı felekde mihr-i 'âlem-tâbdan geçmiş

- 7 Şehâbî'nüñdürür şâhum bu gün meydân-ı da'vâ kim
Semend-i tab' ile hayl-i ülü'l-elbâbdan geçmiş

178

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Neşvesüz her cânibe meyl itme ey dil âb-veş
Âteş-i cân-süz ile cûş it şarâb-ı nâb-veş
- 2 Kûze-i eflâkden her kaçre kim nûş eyledüm
Nâle-i zâr ile dökdi gözlerüm tolâb-veş
- 67a 3 Dün gice seyrümde gördüm ol perî-veş dilberi
Gitmedi veh kim hayâli gözlerümden h^wâb-veş
- 4 Kaşları mihrâbını görseydi zâhid bir nazâr
Döndürürdi kıble semtinden yüzün mihrâb-veş
- 5 İstemez sincâb 'âşık kim fenâ hâkisteri
Ey Şehâbî cismüm üzre görünür sincâb-veş

179

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Ğamzesin ol kaşı ya tîrine peykân eylemiş
Sînemüñ dâğın gönül ol tîre kaçkan eylemiş
- 2 Zülfünü kılmışdur evvel mecma'-ı erbâb-ı dil
Şoñradan gönülüm gibi anı perîşân eylemiş
- 3 Ğonce la'linden haber almış gibi gül-şende kim
Bağrı Ğamdan hûn olup çâk-i girîbân eylemiş
- 4 Manzar-ı çeşmümde ârâm eyle ey göz merdümi
Kim gönül ma'mûresin Ğam hayli vîrân eylemiş
- 5 Encüm-i eşküm 'ıyân olmuş durur tâ dîdeden
Tal'atüñ hürşîdini eflâk pinhân eylemiş
- 6 Mısr-ı hüsnuñ iftirâkı ey meh-i Yûsuf-liķâ
Çeşm-i 'âlem-bînüme dünyâyı zindân eylemiş
- 7 Tende dâğ-ı âteşin şanma Şehâbî kim baña
Ol şeh-i hûbân kızıl altunlar ihsân eylemiş

HARFU'Ş-ŞÂD

180

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

- 67b 1 Belâ-yı zühd ü riyâdan şu kim dilerse halâs
Kağeğ du'âsını vird eylesün ma'a'l-ihlâş
- 2 'Avâm kavlini Ğuş eyleyüp kaçbül itme
Dilerseñ olmaĞa maķbül-i nâs mişl-i havâş
- 3 Belâ vü derd ile şâdam ki luţf-ı 'âmından
Harîm-i dilde şeh-i 'ışķ itdi şoĞbet-i hâş

- 4 Ümîd gevherine irmedüm velî oldum
Biḥâr-ı eşküm içinde gözüm gibi ğavvâş
- 5 Seḫâbî dökdi yire ḥûn-ı merdüm-i çeşmi
Efendi ḥancer-i ğamzeñle anı eyle kışâş

181

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Himmetle ayağũn yûri bu nüh kıbâba baş
Ya'nî yüzũn cenâb-ı şeh-i kâm-yâba baş
- 2 Kayd ile ey dil olma muḳayyed mücerred ol
Pâyũn elif-mişâl ser-i âfitâba baş
- 3 Virânedür ümîd-i kudûmũñle mülk-i dil
Ey genc-i ḥüsn gel kerem it ol ḥarâba baş
- 4 Ey serv-i ser-firâz ten oldı yoluñda ḥâk
Nâz ile cilve kıl ḳademũñ bu türâba baş
- 5 Gelse raḳîb bezme Seḫâbî ḫabîb ile
Yâri kenâre çekmege anı şarâba baş

182

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

68a

- 1 Yâ nâz ile ayağũñı çeşm-i pür-âba baş
Yâ genc-vâr genc-i derûn-ı ḥarâba baş
- 2 Döndi rikâba yâd-ı kudûmũñle gözlerüm
Ey şeh-süvâr-ı ḥüsn ayağũñ rikâba baş
- 3 Kaṭ' itse yâr başuñı ey zülf vechi var
Kim dir saña ayağũñ uzadup kitâba baş
- 4 Yâr añlamış nifâḳuñı bir daḫi ey raḳîb
Cânuñ var ise ol der-i devlet-me'âba baş
- 5 Bildũñ Seḫâbî kıble-i 'ışḳ ol cenâb imiş
Var 'acz ile niyâz yüzün ol cenâba baş

ḤARFU'Ḥ-ḤÂD

183

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 La'l-i dür-bâruñ degül mi cevher-i cândan ğaraż
Luṭf-ı ğüftâruñ degül mi âb-ı ḫayvândan ğaraż
- 2 Telḫ ise şûfi mey-i şâfi şafâsın seyr kıl
Kim ziyâ vü nûrdur ḫurşîd-i raḫşândan ğaraż
- 3 Ğâfil olma dost zıkrinden dilâ hecrinde kim
Yâd-ı dilberdür dem-i âḫirde îmândan ğaraż

- 4 Yâre yir yir yâresin ‘arz eylemekdür sînemüñ
Her tarafından gül gibi çâk-i girîbândan ğaraž
- 5 Sür yüzüñ bir vech ile ol mest-i nâzuñ pâyına
Ey Şehâbî kim ‘adû fehm itmesün andan ğaraž

HARFU’T-ṬÂ’

184

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

68b

- 1 Zâhir olsa hâller yirinde haddüñ üzre haç
Vechi var zîrâ ki haçtuñ noçtadur aşlı façaç
- 2 Mihr-i hüsnüñ üzre hâlüñden ta‘accüb kılmazın
Resmdür kim yazılır şems üstine mâhum nuçaç
- 3 Buldı zînet âsitânuñ seyl-i eşkümden velî
Mısr’a âb-1 Nîl’dür revnaç viren Bağdâd’a Şaç
- 4 Mâh-1 ‘ıydı gökde eylermiş münecim cüst ü cû
Ṭâç-1 ebrûñı görüp şanmış hilâl itmiş ğalaç
- 5 Ey Şehâbî mâ-sivâ elvâhına çekdüm kalem
Şimdi müşbet levh-i dilde nâm-1 dil-berdür façaç

HARFU’Z-ZÂ’

185

Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün

69a

- 1 Mizâca virdi humâr-1 seher keder vâ‘iz
Zamân-1 pend degül va‘zuñı gider vâ‘iz
- 2 Döner caḥîme na‘îm irer anda hûra kuşûr
Cezâ güninde çekersem ben âh eger vâ‘iz
- 3 Baña raḥîk ile tesnîmden haber virme
Ki râḥ-1 ‘ışķ beni itdi bî-ḥaber vâ‘iz
- 4 Meger hadîş beyân itdüñ ol dehenden kim
Muṭavvel-i süḥanuñ oldı muḥtaşar vâ‘iz
- 5 Mezâd-1 ‘ışķa ilet sûz u derd ecnâsın
Degül metâ‘-1 riyâ anda mu‘teber vâ‘iz
- 6 ‘Azâb-1 rûz-1 cezâdan bizi ider taḥvîf
Bizümle anda bulışmaz gibi meger vâ‘iz
- 7 Semâ‘ u va‘z ile zühhâd vecd ü hâl itsün
Beyâz-1 şeyb Şehâbî baña yiter vâ‘iz

HARFU’L-‘AYN

186

Mef‘ülü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün

- 1 Baş çekdi yâre karşı meger encümende şem‘
Kim oldu tîğ-i haclet ile ser-fikende şem‘
- 2 Ma‘nîde göyinür özi pervâne hâline
Eyler egerçi şûret-i zâhirde hânde şem‘
- 3 Gül efserin güc ile şabâ kapmasun diyü
Fânûs yağıdı lâle vü nergis çemende şem‘
- 4 Ger olmayaydı şu‘bede ehli şabâha dek
Şağlar mı idi her gice âteş dehende şem‘
- 5 Âb-ı hayât isteyü ‘azm itdi zulmete
İster Hızır gibi ola câvîd zinde şem‘
- 6 Ğam-hânemüz çerâğ-ı şeb-efrûz istemez
Besdür şu‘â‘-ı mâh bu beytü’l-hâzen’de şem‘
- 7 Geçmiş serîr-i ‘izzete zerrîn külâh ile
Olmış gibi Seḫâbî şeh-i Rûma bende şem‘
- 8 Fermân-revâ-yı dehr ki emr itse Rûmdan
Bâd-ı şabâ yağıardı söyünse Huten’de şem‘

187

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

69b

- 1 Külbe-i târumda bir şeb kim yağıar aḫbâb şem‘
Dûd-ı âḫ-ı şubḫ-gâhumdan olur nâ-yâb şem‘
- 2 Teb deminde olımaz bir dem benümle hem-nişîn
Kim erir sûz-ı derûnumdan getürmez tâb şem‘
- 3 Şu‘le-i sûz-ı dil-i pervâneyi teskîn için
Dîde-i terden döker meclisde her dem âb şem‘
- 4 Âfitâbumla münevver olmayan bezmi gönül
İstemez ger olsa anda mihr-i ‘âlem-tâb şem‘
- 5 Oldılar vâkıf Seḫâbî sûz u eşkinden meger
Kim yanar pervâne ağlar dem-be-dem hûn-âb şem‘

188

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 1 Kâşki kılsaydı cânım cism-i maḫzûnı vedâ‘
Girmeyeydi yâr ile araya tîğ-i inḫıḫâ‘
- 2 Yâre dil hâlin yazup ‘arz itmek isterdüm velî
İstemem kim hâme ol aḫvâle bulsun ıtḫılâ‘
- 3 İki dillidür kalem eyler ‘ıyân dil râzını
Kim dimişler “küllü sırrın câveze’l-işneyni şâ‘”¹³⁴
- 4 Ger cebîn ü ‘ârızuñdan ḫayret alsam vechi var
Bedr ile ḫurşîd mâ-beyninde olmaz ictimâ‘

¹³⁴Bir sır ikinci kiḫiye geçerse yayılır.

- 5 Tîrûñ ucından nizâ‘ eylerdi tende cân u dil
Hançerûñ araya girdi eyledi kaç‘-ı nizâ‘
- 6 Var iken muṭrib şadâsı kimse gûş itmez sözüñ
Va‘izâ bîhûde feryâd eyleme virme şudâ‘
- 7 Ey Şehâbî hâr u hâşâk-i vücûdumdur viren
Şu‘le-i cân-sûz-ı nâr-ı ‘ışka her dem irtifâ‘

HARFU’L-ĞAYN

189

70a

- Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün
- 1 Mey kıılır âdemi endûh-ı cihândan fâriğ
Sâkıyâ şun içelüm olalum andan fâriğ
- 2 Pîr kııldı beni bir tâze civânuñ ‘ışkı
Eyledi ser-zeniş-i pîr ü civândan fâriğ
- 3 Luṭf u qahrı baña manzûr degüldür halkuñ
Oldum ey h̄wâce ben ol sûd u ziyândan fâriğ
- 4 Ne eşer kııldı gönülde ne nişân cânımdan
‘İşk kııldı beni fikr-i dil ü cânıdan fâriğ
- 5 Lâ-mekân zirvesine kııldı Şehâbî pervâz
Mürğ-ı dil oldu yine kayd-ı mekândan fâriğ

190

- Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün
- 1 N’eylesün şem‘-i münîri sâkin-i künc-i ferâğ
Şu‘le-i şem‘-i derûnîdür aña her şeb çerâğ
- 2 Tende bir yir kıılmadı dâğ-ı gamuñla yanmaduğ
Âteş-i hecrûnde qor şimdi yine dâğ üzre dâğ
- 3 Sünbül-i zülfüñ esîri olalı kûyuñda dil
Gitti başımdan hevâ-yı gül-şen ü sevdâ-yı bâğ
- 4 Gül ruḥuñ seyr eyleyüp âvâzuñı gûş itmege
Nergis ü gül oldılar bezm-i çemende göz kıulağ
- 5 Nazm üslûbında bahş eyler Şehâbîyle raqîb
Öykünür refîârda kebk-i hırâmân ile zâğ

HARFU’L-FÂ’

191

70b

- Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün
- 1 Sa‘y ile şol ki harîm-i haremüñ kııldı meṭâf
Eylemez Ka‘beyi ‘ömrinde şafâyile tavâf
- 2 Seyr-i ruḥsârıñ için sînemi kııldı gönülüm
Nâvek-i âh-ı seher-gâh ile yüz yirde şikâf

- 3 Tabl-ı sînem dögülüp çekdi gönül sancağ-ı âh
İtmek ister bu gice ahter-i bahtumla meşâf
- 4 İtse dil ‘ışkuñı izhâr ta‘accüb kıılma
Bâde-i rûşeni pinhân idemez şîşe-i şâf
- 5 Ma‘nî-i âyet-i ruhsârını vâ‘iz baña sor
Ki anuñ müşkilini keşf idebilmez Keşşâf
- 6 Eylemez bâde-fürûş ile diyânet bahşin
Var ise muhtesib-i şehrde zâhid inşâf
- 7 Kıymet-i ‘ışkuñı añlarsa Sehbâbî añlar
Kimse bilmez güherüñ qadrini illâ şarrâf

192

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 1 İrdi rûz-ı ‘ıyd zâhid rûzededen olduğ mu‘âf
Gûşe-i mey-hânede kılsak yiridür i‘tikâf
- 2 Ka‘be tavfi sa‘yile hâcî müyesser olmadı
Gel berü deyr-i muğânı idelüm bârî tavâf
- 3 Bâdenüñ gül-gün kümeytin sâkıyâ meydâna şal
Kim sipâh-ı hecr ile gönülüm meşâf ister meşâf
- 71a 4 Tîredür jeng-i küdüretden gönül âyînesi
Şaykal-ı câm-ı neşâf-efzâyile kııl anı şâf
- 5 Havf-ı hicrân mâni‘-i zevk-ı huzûr-ı vaşldur
“Yâ gıyâşe’l-müşteğîsîn neccinâ min mâ-nehâf”¹³⁵
- 6 Sırr-ı gaybîden dehânuñ nükte-perdâz olmasa
Olmaz idi ehl-i diller içre bunca ihtilâf
- 7 Var iken cânuñ Sehbâbî ‘ışkdan lâf urma kim
Mecma‘-ı ‘uşşâğda lâyık degül lâf-ı güzâf

193

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün

- 1 Peykân-ı yâre idemedüm sînemi hedef
Nağd-i hayâtum oldu bu sevdâ ile telef
- 2 Ruhsâr-ı zerdi sürdi şu kim hâk-râhına
Buldı cihânda mihr-i dıraşşân gibi şeref
- 3 Hûn-âb-ı zağm-ı hecr ile bir bahrdür derûn
Kim anda ‘ışk-ı yâr güherdür gönül şadef
- 4 Her şeb çıkar bu beyt-i hazenden feleklere
Zağm-ı firâk-ı Yûsuf ile bâng-i vâ-esef¹³⁶

¹³⁵Ey sığınanların sığılanı, bizi korktuğumuzdan kurtar.

¹³⁶Mısra metinde “Yûsuf zağm-ı firâkiyle bâng-i vâ-esef” şeklindedir, vezin uymadığı için yukarıdaki şekilde değiştirilmiştir.

- 5 Cân riştesine ceng-i ecel virdi pîç ü tâb
Zülfüñle olmadı gönül ahvâli ber-ţaraf
- 6 İhżâr ider müdâm gönül şâh-ı ‘ıřk için
Sîm-i sirişk ile zer-i ruhsârdan tuhaf
- 7 Bezm-i belâda kâmet ile âh u sînemi
Kıldı Seĥâbî devr-i felek çeng ü nây u def

HARFU’L-KÂF

194

71b

- Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilün
- 1 Oldı ğam gönülümde efzûn olmadı kem iřtiyâķ
Gönlümi hem âteş-i miĥnet yaķar hem iřtiyâķ
- 2 Eşk-i gül-gûnumla rûy-i zerdüme eyler raķam
Mâcerâ-yı ‘ışk-ı dil-dârı dem-â-dem iřtiyâķ
- 3 Ger binâ-yı ten ĥarâb olursa bulmaz iĥtilâl
Dilde ĥalmıřdur esâsı şöyle muĥkem iřtiyâķ
- 4 řerĥ-i řevķum ger zebân-ı ‘ışk taķrîr itmese
Kimseler fehm itmeyüp ĥalurdı mübhem iřtiyâķ
- 5 Çerĥ bir mâhuñ Seĥâbî olalı ser-geştesi
Ķâmetin ĥılmıř benüm ĥaddüm gibi ĥam iřtiyâķ

195

- Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilün
- 1 ‘ıyddden il şâd olup irdi baña nâ-řâdlıķ
Kim benümle itmedi ol meh mübârek-bâdlıķ
- 2 Ey sa’âdet mülkinüñ şâhı ne ĥâletdür bu kim
Bende olanlar ĥapuñda istemez âzâdlıķ
- 3 şayd idüp cân mürĝın eyler ĥûn-ı ‘uřřâķı sebîl
Hem bilür řayyâdlıķ ol ğamze hem cellâdlıķ
- 4 Oldı zülfüñden gönül şîrîn lebün şûrîdesi
İtdi ey Leylî-şıfat mecnûn iken Ferĥâd’lıķ
- 5 Ey Seĥâbî zû-fünûnısın cünûn eřvârınuñ
‘ışk fenninde müsellemdür saña üřtâdlıķ

196

72a

- Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilün
- 1 Baĥr-i ‘ırfân seyr iderseñ ĥâtır-ı dânnâya baķ
Ķâlib-i dürr-i me’ânıyseñ var ol deryâya baķ
- 2 Başum üzre dâĝ-ı âteş-nâkümi nezzâre ĥıl
Kûhsâr-ı ğamda açılmış gül-i ĥamrâya baķ

- 3 Pest-himmet olma ey dil bağlama Tûbâ'ya dil
 Kâmet-i dil-dârı seyr it 'âlem-i bâlâya bak
- 4 'Ârız-ı yâr üzre zülfeyn-i kemend-âsâyı gör
 Genc-i hüsni hıfz ider şol iki ejderhâya bak
- 5 Göñlüñ açılson gözüñ görsün dilerseñ zâhidâ
 Zevrak-ı câma nazâr kııl la'l-gûn deryâya bak
- 6 Nâvek-i gamzeyle del ey kaşı ya dil hânesin
 Kıl o revzenden nazâr hâl-i dil-i şeydâya bak
- 7 Bilmek isterseñ Şehâbî inçılâb-ı 'âlemi
 Kışsa-i İskender ü efsâne-i Dârâ'ya bak

197

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

72b

- 1 Hâr-ı gamla gonce-veş bağrumı kan itdi firâk
 'Ayn-ı hûn-bârumdan ol kanı revân itdi firâk
- 2 Çehrem üzre zerdlik k'olmışdı zâhir za'fdan
 Eşk-i gül-gûnumla ser-tâ-ser nihân itdi firâk
- 3 Haste-i 'ışka müfid olmaz 'ilâcuñ ey tabîb
 Kim anı gâyetde zâr u nâ-tüvân itdi firâk
- 4 Ten yuvasından uçurdu mürğ-ı cânı seng-i hecr
 Anda mürğ-ı rûh gibi âşiyân itdi firâk
- 5 Kalb-i mecrûhı melâmet tîrine kıldı nişân
 Ey Şehâbî ölmegüm hâtır-nişân itdi firâk

198

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Olmayan ey dil şadef-veş garğa-i deryâ-yı 'ışk
 Ola mı hergiz qarîn-i gevher-i yektâ-yı 'ışk
- 2 Cûy-bâr-ı eşküñi ey dîde deryâ eyle kim
 Bulınur ol baħr içinde dürr-i bî-hemtâ-yı 'ışk
- 3 Kaṭ' olunmaz bâd-pây-ı 'aql-ı çâbü-k-seyr ile
 Şa'bdur ey dil reh-i peydâ-yı nâ-peydâ-yı 'ışk
- 4 Kûh-ı miḥnetdür başum sînem beyâbân-ı belâ
 Sînem üzre kanlu dâgum lâle-i şahrâ-yı 'ışk
- 5 Ben eger rüsvâ-yı 'ışk oldumsa ta'yîb itme kim
 Oldı ey zâhid hezârân pârsâ rüsvâ-yı 'ışk
- 6 Benden olmazdı 'ıyân keyfiyyet-i 'ışk u cünûn
 Olmayaydı kâse-i ser pür mey-i sevdâ-yı 'ışk
- 7 Genc-i 'ışkı arayan göñlümde kılsun cüst ü cü
 Ey Şehâbî şimdi bu vîrânedür me'vâ-yı 'ışk

HARFU'L-KÂF

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 73a
- 1 Şol rinde kim müdâm mey-i ergüvân gerek
Dâyim mücâvir-i ser-i kûy-ı muğân gerek
 - 2 Bir tâyir-i hüceste-ğademdür hayâl-i yâr
Ârâm-gâh-ı dîde aña âşiyân gerek
 - 3 Sâkî münevver olmağa zülmet-serây-ı dil
Mey şun ki anda şem'-i mey-i ergüvân gerek
 - 4 Def' idemez harâretümi câm-ı hoş-güvâr
Ol dem humârdan baña rıtl-ı girân gerek
 - 5 Cân virmeyen irişmedi dil-dâr vaşlına
Cânân vişâlin istemesün kime cân gerek
 - 6 Cûyâ-yı neng ü nâm idi Mecnûn u Kûh-ken
Râh-ı fenâya sâlik olan bî-nişân gerek
 - 7 Olma Şehâbî hâdiş-e-i dehrden melûl
'Ârif ğam-ı zamâneyle şâdmân gerek
 - 8 Def'-i şedâyid-i elem-i rûzigâr için
Vird-i zebân du'â-yı şeh-i kâm-rân gerek
 - 9 Hürşid-i âsumân-ı şeref kim kamer-mişâl
Bâb-ı sa'âdetinde Zuhal pâs-bân gerek

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 73b
- 1 Mihr-i 'âlem-tâba virdi 'ârızuñ şermendelik
Meh saña 'arz eylese şâhum yiridür bendelik
 - 2 Fûrkatüñ şâmında gerçi ölmedüm feryâd kim
Vuşlat eyyâmında öldürdi beni şermendelik
 - 3 Âh idersem dem-be-dem ağlar gözüm bî-ihtiyâr
Rûzigâr esdükçe fi'l-vâkı' olur bârendelik
 - 4 Rûz-ı hicrân oldu luğf it ey ecel gel cânım al
Mübtelâ-yı fûrkat-i dil-dâr n'eyler zindelik
 - 5 Kıldı rûşen külbemi bir mâh-çal'at vechi var
Tâli'-i sa'dümden alsa Müşteri ferhündelik
 - 6 Vâdi-i ğamda nesîm-âsâ dil-i mecnûnumuñ
'Âdeti peyvendelikdür şan'ati cüyendelik
 - 7 Oldı gök ser-geşte vü yir tutdı ârâm ideli
Ey Şehâbî çerğ ser-keşlik zemîn efgendelik

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Hâk-i râhuñdan kıılır her gez kim 'azm felek
'Aynına anı felekde tûtiyâ eyler melek

- 2 Çekme gönülünden çıkarma hancer-i hûn-rîzûñi
Ey dür-i baħr-i kerem deryâda lâyıkdur semek
- 3 Şafha-i cân üzre vahdet harfini sebt itdiler
Eyleyenler levh-i dilden mâ-sivâ haţtımı hakk
- 4 Çeşm-i bî-nûr-ı ‘adûda görinen merdüm degül
Anda kılmış mühresin heycâ günü pinhân tüfek
- 5 ‘Asker-i manşûruñı gördi Şehâbî didi kim
“Ey sipâhet râ zafer leşker-keş ü nuşret bezek”¹³⁷

202

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

74a

- 1 Kâşki olsa idüm hâk-i rehi sen şanemüñ
Ki hırâm eyledügüñce öpe idüm kademüñ
- 2 Râh-ı zilletde idüm sebze-sıfat pejmürde
Hâk-i rehden beni kaldurdı şehâb-ı keremüñ
- 3 Bedenüm cânuma sînem dilüme oldı kubûr
İkisinden olalı dūr hadeng-i elemüñ
- 4 Baña dil-cûluğ idüp oldı gamuñ gam-hwârum
Göñlüme gördi hücûm itdi cefâ vü sitemüñ
- 5 Çekdi devr içre Şehâbî elem-i renc-i humâr
Câm için minnetini çekmedi ‘âlemde Cem’üñ

203

Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün

- 1 Te‘alluğ hârı çün kim dutdı bu gül-şende dâmânuñ
Demidür çâk olursa gönce-veş ey dil girîbânuñ
- 2 Beni luţfuñ yiridür hâkden kaldursa çün her dem
İrişür kâyinâta ey güneş zerrât-ı ihsânuñ
- 3 Cemâlün mihrine hırşîd-i ‘âlem-tâb beñzerdi
Cebîninde eger dâğ-ı küsûfi olmasa anuñ
- 4 Sen ol Cemşîd-i şâhib-câmsın kim rûz u şeb gerdün
Meh ü hırşîd ile bezmüñde olmuş kâse-gerdânuñ
- 5 Ğubâr-ı båd-pâyüñ kuhl-i ‘ayn eylerdi görseydi
Şeh-i encüm ki bir çâbüç-süvâridur bu meydânuñ
- 6 Muht-i dîde-i gevher-feşânum cûşa geldükçe
Döküldi âb-ı rûyi yirlere deryâ-yı ‘Ummânuñ
- 7 Nevâyî-veş Şehâbî nûş idelden cür‘a Câmî’den
Sözi keyfiyyetinden mestdür ehli Ğorâsân’uñ

¹³⁷Ey ordusu sırtında zafer taşıyan ve [İlâhi] yardımla süslenen.

204

- Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün
- 74b 1 Gelse ne deñlü kim dil ü câna belâlaruñ
Anı 'atâ bilür güzelüm mübtelâlaruñ
- 2 Zillet türâbınuñ ser-i kûyuñda zerresin
Virmez serîr-i 'izzete şâhum gedâlaruñ
- 3 Ey bahr-i cûd gevher-i vaşluñ ümîdine
Oldı ğarîķ-ı lücce-i ğam âşinâlaruñ
- 4 Eţbâķ-ı çerħa irmez idi ihtilâl eger
Yazılsa ol şahâyife medħ ü şenâlaruñ
- 5 Ferhâd u Kays'a eyleme nisbet Şehâbî
Ma'lûmdur hikâyeti ol ğod-nümâlaruñ

205

- Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün
- 1 Olmaz naşîb bendeñe çün kim vefâlaruñ
Bâri gönülden eyleme eksük cefâlaruñ
- 2 Bir yaña devr cevır kıılır bir yaña raķîb
Lâyîķ mı bu ğaķârete şâhum gedâlaruñ
- 3 Bîğâneye vefâdur işüñ âşinâya cevır
Bîğâne olmasun mı begüm âşinâlaruñ
- 4 Altun kalemle şafħa-i sîmîn çerħe mihr
Her ğün yazar şahâyif-i medħ ü şenâlaruñ
- 5 Kıldı Şehâbî cevır-i 'ad[û]¹³⁸ ğaddüñi kemân
Cehd eyle kâr-ger ola tîr-i du'âlaruñ

206

- Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün
- 75a 1 Gördiler mir'ât-ı Ħaķ-bîn oldı ruğsâruñ senüñ
Oldı erbâb-ı nazâr müştâķ-ı didâruñ senüñ
- 2 Çerħ-i râbî'de Mesîĥâ eylemezdi i'tikâf
Olmasa ey âfitâbum ger giriftâruñ senüñ
- 3 Sen sipihr-i nâzda ğurşîd-veş tâbân iken
Çerħ ser-ğerdân olup olmış taleb-kâruñ senüñ
- 4 Şunsa Eflâtün eger şerbet zülâl-i Ħızır ile
Nûş kıılmaz ey Mesîĥ-enfâs bîmâruñ senüñ
- 5 Ger Şehâbî'nüñ vire ğaķ-i vücûdın bâda çerħ
Ħaşre dek her zerresi ola hevâ-dâruñ senüñ

¹³⁸Metinde "ad" şeklindedir. Bu şekilde düzeltilmiştir.

207

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Hüsni ile ol meh-veşi meşhûr-ı eyyâm eyledün
'İşk ile ben bî-dili ey çerh bed-nâm eyledün
- 2 Oldılar devründe her hod-kâm olanlar kâm-rân
Kande bir kâm ehlini bulduñsa nâ-kâm eyledün
- 3 Hasret-i kevşerle kılduñ ehl-i zühdi telh-kâm
'Âşık-ı dürdî-keşi leb-teşne-i câm eyledün
- 4 Âşiyân-ı dîde-i terden rem itdi mürğ-ı h^wâb
Ey hayâl-i yâr çün sen anda ârâm eyledün
- 5 Mürğ-ı vaşlı şayd içün beñzer Seḫâbî kim yine
Dâne saçduñ eşkden cân riştesin dâm eyledün

208

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

75b

- 1 Zindeyi bî-cân ider nâz ile refâtârũ senũñ
Mürdeyi ihyâ kıılır luḫ ile güftârũ senũñ
- 2 Sen elif-veş sâkin-i ḫalvet-serâ-yı cân iken
Ṭurfa ḫâletdür ki cân olmış taleb-kârũ senũñ
- 3 Ey ṭabîb-i cân dil-i bîmâra tûmâr itme kim
Şihḫat itmez ârzû 'âlemde bîmârũ senũñ
- 4 İrişürdi der-geh-i yâre vücûduñ toprağı
Olsa ger bâd-ı şabâ ey dil hevâ-dârũ senũñ
- 5 Baḫr-i 'ummânı Seḫâbî ebr-veş kııldı ḫacil
Gevher-efşân olalı çeşm-i güher-bârũ senũñ

209

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Sen ne cevhersin nedür mâhiyyetũñ ey 'ışk-ı pâk
Kim gehî ihyâ idersin 'âşıkı gâhî helâk
- 2 Dil degül ancak girîbân-çâk senden kim kıılır
Ceyb-i cânı her seḫer eflâk hem mihrũñle çâk
- 3 Zerre deñlü itmedi te'sîr yârũñ göñline
Gerçi yağıdı ḫalb-i eflâki bu âh-ı sûz-nâk
- 4 La'l-i dilber-veş mey-i nâbuñ şafâ-baḫş olduğın
'Ârife söyler zebân-ı ḫâl ile her berg-i tâk
- 5 Ey Seḫâbî ḫâşıl itdi ḫalk içinde âb-rû
Kendüyi şol kim ḫanâ'at yollarında kııldı ḫâk

210

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 76a
- 1 Seyr it ğamuñda şu'lesini sîne dâğınuñ
Gör lâle-i pür-âteşini derd tağınuñ
 - 2 Hâr-ı ğamuñdan ey gül-i ter kaçmazam ki ben
Bir bülbül-i belâ-keşiyem 'ışk bâğınuñ
 - 3 Gûyâ iletdi bâğa şabâ bûy-i zülfüñi
Kim kılcâ kıadri kıalmadı sünbül budâğınuñ
 - 4 Cism-i şehîd-i 'ışkdurur tu'mesi müdâm
Şahrâ-yı ğamda vâdî-i endûh zâğınuñ
 - 5 Ma'nî Şehâbî nazm-ı Hâyâlî'de isteme
Zîrâ fûrûğı olmaz Işık'lar çerâğınuñ

211

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Lebüñdür ğonce-i ħandân-ı gül-zâr-ı cinândan yeg
Hırâmân kıâmetüñ serv-i revân-ı bâğ-ı cândan yeg
- 2 Gül-istân-ı ser-i kûyuñ 'acâyib ravzadur k'anuñ
Zemînidür leâfetde fezâ-yı âsumândan yeg
- 3 Dile geldükçe tîrüñ gitdi cân şâdam bi-ħamdi'llâh
Ki tenden gerçi cân gitdi yirine geldi andan yeg
- 4 Şehâ der-ĝahuñı taqbîl iden ħayl-i selâtinüñ
Başında âsitânuñ ferşidür tâc-ı keyândan yeg
- 5 Ruħuñ evşâfını ĝuş it Şehâbî'den ki her vâşıf
Güli vaşf idebilmez bülbül-i şîrîn-zebândan yeg

212

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 76b
- 1 Ğün ĝibi sen evc-i istiĝnâda seyrân eyledüñ
Sâye-veş üftâdeñi ħâk ile yeksân eyledüñ
 - 2 Sen hırâmân 'âlemi seyr itdün ey vaħşî ĝazâl
'Âşıkı ser-geşte-i kûh u beyâbân eyledüñ
 - 3 Ğâyib olduñ Yûsuf'um ben ħasteñe Ya'kıb-veş
'Âlemüñ dâru's-sürûrın beytü'l-aħzân eyledüñ
 - 4 Vaşl-ı yâre irmedin ölmek kıatı düşvâr idi
Veh ki ben bîmâra ol düşvârı âsân eyledüñ
 - 5 Yâd-ı gül-zâr-ı vişâlünle Şehâbî'nün ĝozin
Ey gül-i ħandân mişâl-i ebr-i giryân eyledüñ

213

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 'İyd irişdi n'ola ben giryânı ħandân eyleseñ
Kıanumı dökseñ ser-i kûyuñda kıurbân eyleseñ

- 2 Pây-bûsuñla ser-efrâz olmağ için başumı
Der-gehüñde sâye-veş hâk ile yeksân eyleseñ
- 3 Âşikârâ cevrüñe incinmezem ey şûh eger
Geh gehî ben nâ-tüvâna luţf-ı pinhân eyleseñ
- 4 Vaşldur dirler devâ-yı derd-i hicrân ey felek
Derdüme bir gün n'ola devrüñde dermân eyleseñ
- 5 Ğonce-veş bağır Şehâbî'nüñ tolıdur kan ile
Gül gibi şâhum demidür anı Ğandân eyleseñ

214

77a

- Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün
- 1 Öldürüp ben nâ-tüvânı soñra ihyâ eyledüñ
Ey perî izhâr-ı i'câz-ı Mesîhâ eyledüñ
- 2 Zerre-veş nâçiz idüm ey âfitâbum üstüme
Sâye şalduñ ben za'îfi âşikârâ eyledüñ
- 3 Ğamdü-li'llâh oldı vâşıl gevher-i maqşûda dil
Dide-i gevher-feşânı gerçi deryâ eyledüñ
- 4 Âb ile gilden yed-i kudretle ey üstâd-ı şun'
Servi meh-ruhsâr u mâhı serv-i bâlâ eyledüñ
- 5 Hecr şâmında Şehâbî'nüñ nücûm-ı eşkinüñ
Her birin bir mâh-tâb-ı 'âlem-ârâ eyledüñ

215

77b

- Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün
- 1 Baña sensüz gelür endûh u Ğam 'ayş u tarabdan yeg
Ciger Ğûn-âbesin nûş eylemek âb-ı 'inebden yeg
- 2 Dem-â-dem mürdeler ihyâ idersin kimse 'âlemde
'İyân itmez Mesîhâ mu'cizin sen Ğonce-lebden yeg
- 3 Vişâlüñ şubhına irişmege şâm-ı firâķuñda
Ne var 'uşşâķ-ı bî-Ğwâba du'â-yı nîm-şebden yeg
- 4 Tañbâ gerçi hem-demdür dil-i zâr ile Ğam ammâ
Şorar yok Ğâlümi germiyyet ile kimse tebden yeg
- 5 Esîr-i 'ışķa zindân-ı Ğamuñla nâr-ı âhıdur
Sevâd-ı mülk-i Şâm u şancaķ-ı mîr-i Ğaleb'den yeg
- 6 Ma'ârif Ğaşıl it ey dil ki 'irfân ehli var bî-Ğad
Nesebden 'ârî ammâ fazlı yok 'âlî-nesebden yeg
- 7 Taleb kılma Şehâbî şâhdan her laĞza dil-Ğwâhın
Edeb gözle ki erkân-ı edeb Ğüsn-i talebden yeg

216

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Germ olan şem‘-i cemâl-i dil-bere şeydâ gerek
Âteşe karşı varan pervâne bî-pervâ gerek
- 2 Tende dilden şûfiyâ hırş u hevâyı dūr kııl
Ĥalvet içre zâhid-i ĥalvet-nişîn tenhâ gerek
- 3 Ger mülebbes ölmek isterseñ libâs-ı faķr ile
Zâhidâ evvel ġınâ ehline istıġnâ gerek
- 4 Ķanda görsün tal‘at-ı dil-dâr ‘aksin şeyĥ-i şeh
Baķmaġa mir‘âta zâhir dîde-i bînâ gerek
- 5 ‘Andelîbüñdür Seĥâbî kııl ri‘âyet anı kim
Ķül-şen içre ey sehî-ķad bülbül-i ġûyâ gerek

217

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

78a

- 1 Ķıldı rûşen ‘âlemi ruĥsâr-ı tâbânuñ senüñ
Maţla‘-ı mihr-i sa‘âdetdür ġirîbânuñ senüñ
- 2 Cân baġışlar mürdeye bir dem tekellüm eylese
Ey büt-i ‘Îsî-nefes la‘l-i süĥan-dânuñ senüñ
- 3 Tâb-ı ĥurşîd-i ĥavâdişden ne ġam çün kim benüm
Sâye şaldı üstüme serv-i ĥırâmânuñ senüñ
- 4 Cismümi yoluñda ĥâk itdüm velî ħorķum bu kim
Ola ĥâk-âlûde nâ-ġeh pâk dâmânuñ senüñ
- 5 Sensin ol ebr-i kerem kim kişt-zâr-ı ‘âlemi
Sebz ü ĥandân eyledi bârân-ı iĥsânuñ senüñ
- 6 Pâdişâhum var Seĥâbî gibi her bir ġüşede
Cân u dilden biñ du‘â-ġûyüñ şenâ-ĥwânuñ senüñ

218

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün

- 1 Âb-ı rez olmasa beni eylerdi ġam helâk
Olsun müdâm sebz İlâhî nihâl-i tâk
- 2 Pür-derddür derûn u birûnum ‘aceb degül
Bî-iĥtiyâr itsem eger âh-ı derd-nâk
- 3 Ger pertev-i eşi‘‘a-i dîdâr olmasa
Ĥâkî ten içre menzil idinmezdi cân-ı pâk
- 4 Sümm-i semendüñ öpmek ile bulalı şeref
A‘yân-ı çerĥ gözlerine sürme oldı ĥâk
- 5 Düşmiş Seĥâbî bister-i miĥnetde yârsuz
Bîmâr u cân-fikâr u ciger-rîş ü sine-çâk

219

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 78b
- 1 Ey nesîm-i çîn-i zülfünden mu‘atçar bûy-i müşg
Hâk-i pâyûñ hûn-behâ-yı nâfe-i âhû-yı müşg
 - 2 Zülfünü kılduñ¹³⁹ nihân bûyinden oldu âşikâr
Gizledüñ miski velîkin zâhir itdi bûy-i müşg¹⁴⁰
 - 3 ‘Anber-efşân zülfüne öyküdi ey dil-ber meger
Kim kararımış ehl-i ‘ısyân yüzi gibi rûy-i müşg
 - 4 ‘Ârızuñda hâl-i müşgînüñ görüp şandum meger
Çîn gül-istânında düşmiş nâfe-i âhû-yı müşg
 - 5 Ey Şehâbî çîn-i zülf-i yâr vaşfı var iken
Eylemek bil kim haţâdur şimdi güft ü gû-yı müşg

220

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

- 1 Şanma kim hırqa-i erbâb-ı riyâdur kepenek
Pûşîş-i zümre-i aşhâb-ı şafâdur kepenek
- 2 Câme-i atlas ile n’eyleyeyin kemhâyı
Ehl-i tecrîde cihân içre kabâdur kepenek
- 3 Kepenek-pûşdurur mazhar-ı Esmâ vü Şifât
Belki âyîne-i envâr-ı Hudâ’dur kepenek
- 4 Aña zinhâr haqâretle nazâr eyleme kim
Kisvet-i mu‘tekid-i âl-i ‘abâdur kepenek
- 5 Fâsık u müfsid ü mağrûra yaraşmaz zîrâ
Ki libâs-ı şulehâ vü fuçarâdur kepenek
- 6 Dehr-i fânîde nemed geydügümi eyleme ‘ayb
Ey Şehâbî peneh-i ehl-i fenâdur kepenek

221

Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün

- 79a
- 1 Rikâbuñdan gerekmez ‘âşık-ı şûrîde-hâl eksük
Cenâbuñdan yaraşmaz kim ola ehl-i kemâl eksük
 - 2 ‘Iyândur kâmetüñ resmi elif-mânend ‘aynumda
Bu nehrüñ olmasun yâ Rab yanından ol nihâl eksük
 - 3 Ğubâr-ı haţ ruhuñ mir’âtı üzre olalı zâhir
Göñül âyînesinden olmadı jeng-i melâl eksük
 - 4 Kemâle irdi hüsnüñ olma mağzûn ger haţuñ gelse
Ki zîrâ mihr-i ‘âlem-tâbdan olmaz zevâl eksük
 - 5 Hamîde-kâmetüm hâk oldu kûy-ı yârda ammâ
Ne gam hürşîde ger olsa felekden bir hilâl eksük
 - 6 Nazîre düşdi bir ‘âlî-cenâbuñ şî‘rine nazmum
Göñüldeñ olmadı ammâ Şehâbî infi‘âl eksük

¹³⁹Metinde yanlışlıkla “kaddüñ” şeklinde yazılmıştır.

¹⁴⁰Metinde “misk” şeklindedir.

222

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Erbâb-ı 'ışka yârdan ey dil vefâ gerek
Ehl-i kemâle terbiyet-i pâdişâ gerek
- 2 Senden müdâm 'âşîka lâyıķ degül cefâ
Ey pâdişâh-ı hüsñ güzelde vefâ gerek
- 3 Baħr-i fenâda gevher-i maķşûd isteyen
'Ummân-ı 'ışķ içinde dilâ âşinâ gerek
- 4 İsterseñ ola mazħar-ı 'aks-i cemâl-i yâr
Mir'ât-ı dilde şu gibi şûfî şafâ gerek
- 5 Cân yüzine dilerseñ açılsun der-i murâd
Ķalb-i rızâ nişâne-i tîr-i Ķazâ gerek
- 6 Telħ ise gerçi bâde nazâr kııl şafâsına
Kim gülde reng ü bûy güneşde ziyâ gerek
- 79b 7 Senden Seħâbî bûse taleb kılsa itme 'ayb
Ey şâh-ı hüsñ şâ'ir olanlar gedâ gerek

223

Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün

- 1 Ey şeyħ maķâlâtunuñ sen ħâl mı şanduñ
Çehreñde riyâ noķtasını ħâl mi şanduñ
- 2 Yükletme 'amel bâr-ı girânın baña vâ'iz
Bî-ķayd-ı cihânem beni ħammâl mı şanduñ
- 3 Mecnûn-ı belâ-dîde gözi perdeleridür
Sen ħayme-i Leylâ'yı siyeh şâl mı şanduñ
- 4 Cânı dem-i vaşluñda dilerdüm idem îşâr
Te'ħîrini hicrân şebi ihmâl mi şanduñ
- 5 Ķan ağladı yaş yirine hecrûñde Seħâbî
Raħm eylemedüñ Ķanlı yaşın âl mı şanduñ

224

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Yıllardurur ki zâr u giriftâruñam senüñ
Raħm eyle ey tabîb ki bîmâruñam senüñ
- 2 Sen ħayr ile tekellüm idersüñ beni görüp
Ben vâlih-i ħalâvet-i güftâruñam senüñ
- 3 Eyler tavâf kûyuñı ħâķüm şabâ ile
Olsam ħubâr yine hevâ-dâruñam senüñ
- 4 Geh kişver-i vücûdda ħâħî 'ademdeyin
Ya'nî 'ale'd-devâm taleb-ķâruñam senüñ

- 80a
- 5 Ey serv-i hoş-ıırâm ıırâm it ki sâye-veş
Üftâde-i nezâket-i refâtârũnam senũñ
- 6 Sen mışır-ı dilde Yũsuf u ben nağd-i cân ile
Ey ‘ışk-ı dil-pezîr ĥarî-dâruñam senũñ
- 7 Var git Seĥâbî durma şapumda didũñ baña
Di çanda varayın ki giriftârũnam senũñ

ĤARFU’L-LÂM

225

- Mefâ‘ilũn Fe‘ilâtũn Mefâ‘ilũn Fe‘ilũn
- 1 şeb-i ġamumda söyündürse mâĥ eger şandîl
şerâr-ı âteş-i âhum baña yiter şandîl
- 2 Degũlse şu‘le-i řevķuñla mürġ-ı âteş-bâl
Felek yüzine melek-veş neden uçar şandîl
- 3 Ķuřandı biline zũnnâr u nârdan dem urar
Mecûsî oldu şapar âteşe meġer şandîl
- 4 Kerâmet issi zamîri münîr řũfidür
Ki âb u âteşi bir yire cem‘ ider şandîl
- 5 Ĥarîm-i sîne şehâ câmi‘-i maĥabbetdür
İçinde âteş-i mihrũñle dil yanar şandîl
- 6 Ģamuñdan özgeye şalbümde şanma kim yir idem
Ĥarîm-i Ka‘be‘ye lâyıķ olur mı her şandîl
- 7 Ģöñũl ĥarâreti vařluñ zamânı sâkin olur
Ki řevķ virmez olıcaķ dem-i seĥer şandîl
- 8 Ķalur mı tâb Seĥâbî ġüneřde ġörse yüzin
Virür mi mihr řulũ‘ itse nũr u fer şandîl

226

- 80b
- Fâ‘ilâtũn Fâ‘ilâtũn Fâ‘ilâtũn Fâ‘ilũn
- 1 Ģâĥ sî-murġ-ı fezâ-yı lâ-mekânîdür ġöñũl
Ģâĥ ‘anķâ-yı maĥabbet âşiyânıdur ġöñũl
- 2 Ķavs-i miĥnetden ne deñlü atılır tîr-i belâ
řînemũñ âmâc-ġâĥında nişânıdur ġöñũl
- 3 Ģuř-i dehri ķıldı memlũ ġevher-i ‘irfân ile
Dostlar ġavvâř-ı deryâ-yı me‘ânîdür ġöñũl
- 4 Dem-be-dem andan ĥaķâyıķ aĥteri eyler řulũ‘
Bil ĥaķîķat kim ĥaķâyıķ âşumânıdur ġöñũl
- 5 Ģöñlũñe izĥâr ķılma sırr-ı ‘ışk-ı yâri kim
Ey Seĥâbî ķâřif-i râz-ı nihânîdür ġöñũl

227

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Ger maḥabbet nârına gül gibi ey dil gül-şen ol
Yan yaqıl ehl-i şafâ bezminde şem'-i rûşen ol
- 2 'Işq nûrından zamîrûñ ola isterseñ münîr
Tîr-i dil-dûz-ı maḥabbet birle revzen revzen ol
- 3 Yile virür kâh-veş âḥır seni bâd-ı fenâ
Sen gerekse cism-i sengîñüñle kûh-ı âhen ol
- 4 Olmazsın zâl-i çerḥün tîr-i mekrinden ḥalâş
Rüstem'i nîrûyile maḡlûb iden Rûyin-ten ol
- 5 Görmek isterseñ leb ü dendânını ey çeşm-i ter
Gevher-i sîr-âba baḥr ol la'l-i nâba ma'den ol
- 6 Ey Seḥâbî şakla ḳalbüñde maḥabbet naḳdini
Genc-i bî-pâyân-ı "küñtü keniz"¹⁴¹ ya'nî maḥzen ol

228

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

- 81a
- 1 Göñül esîr-i firâḳ olduñ ise çekme melâl
Bilinmez olmasa rûz-ı firâḳ ḳadr-i vişâl
 - 2 Taşavvur ile ḥayâlüm vişâldür heyhât
Zehî taşavvur-ı bâṭıl zehî ḥayâl-i muḥâl
 - 3 Olalı dîde şehâ dür ḥâk-râhuñdan
Olupdurur gice gündüz nedîm ḥ^wâb-ı ḥayâl
 - 4 Metâ'-ı vuşlatuña dîde müşterî olalı
Nazarda zâhir ider dürlü dürlü 'aḳd-i le'âl
 - 5 Seḥâbî nûş ideli bâde câm-ı vaḥdetden
Göñül vişâl ile hicrândan oldı fâriḡ-bâl

229

Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

- 1 Dil ki tîr-i gama nişâne degül
Mürḡ-ı maḳşûda âşiyâne degül
- 2 Benden ayrılrsa yâr çâre mi var
Kimsenüñ 'ömri câvidâne degül
- 3 Çekdügüm gicelerle hecrüñde
Âh-ı cân-sûzdur terâne degül
- 4 Dil-i miskîni eyleyen mecrûḥ
Kâkülüñdür efendi şâne degül

¹⁴¹Bu sözün versiyonlarından birisi şöyledir: "Küntü kenzen lâ u'rafu fe eḥbabbtu en u'rafe fe ḥalaḳtu ḥaḳkan fe 'arraftuhum bi fe 'arefûñi." "Ben gizli, bilinmeyen bir hazine idim, bilinmeyi istedim, bundan dolayıdır ki halkı yarattım, ben onları onlar da beni bildi." (İsmail Aclûni, **Keşfü'l-hafâ**, Beyrut 1983, c. 2, s. 173). Hadis-i Kudsi olarak rivâyet edilen bu söz hadislerle ilgili kaynaklarda yer almamaktadır.

- 81b
- 5 Kelimâtum beyân-ı şevkumdur
İl hayâli gibi fesâne degül
- 6 Ben Şehâbî kalendarerem ammâ
Tarz-ı şî'rüm kalendarâne degül

230

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Gördi la'l-i rûh-bağşısı halka cân eyler sebîl
Şermden cennetde pinhân oldu âb-ı selsebîl
- 2 Âsitân-ı yâra yüz sürmek ne haddümdür benüm
K'olmaz cânüb ol der-gâha perr-i Cebre'il
- 3 Mülk-i Dârâ'yıla tâc-ı Husrev'i 'arz itseler
Rağbet itmez baş egüp küyünde bir ednâ zelîl
- 4 Gel tarîk-ı 'ışka vâ'iz güft ü gûdan vâz gel
Hâl tahşîl it ki bunda aşşu itmez kâl u kîl
- 5 Müdde'î nazmın Şehâbî beñzedür eş'ârûña
Nâr-ı Nemrûd'ı şanur bî-çâre gül-zâr-ı Halîl

231

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 82a
- 1 Mısr-ı hüsn-i yâre karşı 'aynum oldu rûd-ı Nîl
Yoluña saqqâ-yı çeşmüm eyledi anı sebîl
- 2 'Ârız u la'lüñ temâşâ ideli ey hûr-veş
Gitdi dilden meyl-i cennet düşdi gözden selsebîl
- 3 Şâm-ı gamda dil belâ bezminde sûzân şem'dür
Rište-i cânım benüm ol şem'a olmışdur fetîl
- 4 İtmezem 'ışkuñda cevri müdde'iden ictinâb
Havf ider mi âteş-i Nemrûd'dan hergiz Halîl
- 5 Kıl sefer zâdın müheyyâ h^wâbdan ey dil uyan
Kârbân-ı 'ömr eyler nâ-gehân 'azm-i rahîl
- 6 Habs-i tenden kırtarup göndermege cân mürğını
Semt-i gül-zâr-ı fenâya 'ışk-ı yâr oldu delîl
- 7 Nâzil olur gaybdan şî'rüñ Şehâbî dem-be-dem
Oldı gûyâ bâğ-ı tab'uñ cilve-gâh-ı Cebre'il

232

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Nâle-i bülbülden oldu h^wâbdan bîdâr gül
Hâline rahm itmese gül-şende vechi var gül
- 2 'Iyş içün 'işret-geh-i gül-şende mi'mâr-ı şabâ
La'lden bir hâne yaptı eyledi zer-kâr gül
- 3 Gör ne sihr itdi seher vaktinde naqqâş-ı bahâr
Kim çemen levhinde oldu noқта-i zengâr gül

- 4 ‘Ârızuñla olalı hem-reng ey sultân-ı hüsñ
Oldı gül-şende reyâhîn hayline ser-dâr gül
- 5 Bâğa gûyâ bûy-i hulkuñ irgürür kim her seher
Açılup bâd-ı şabâ birle güler oynar gül
- 6 Gül gül oldı tâb-ı mülden gül-sitân-ı ‘ârızuñ
Gül yüzinde zâhir itdün sâkıyâ tekrâr gül
- 7 Dâğ-ı hûn-âlûd ile yârem Sehâbî sînede
Hâr-ı gül-zâr-ı belâdur kim getürmiş bâr gül

233

82b

- Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün
- 1 Kurdı şahñ-ı gül-şene taht-ı zümürüd-fâm gül
Lâle-veş aldı ele yâkût-ı terden câm gül
- 2 Hıdmete serv oldı kâyim gonca dutdı câm-ı mey
Bâğa gönderdi kudûmüyle meger peygâm gül
- 3 Dâne-i mihr ü mağabbet ‘arz ider gül-zârda
Bülbülü anuñla itmişdür esîr-i dâm gül
- 4 Taht-ı gül-zârı müsahhar eyleyüp husrev-mişâl
Mesned-i çübîne geçdi eyledi ârâm gül
- 5 Hâr-ı derde mübtelâ olmazdı bu gül-zârda
Hüsñüñe öykünmese ey serv-i sîm-endâm gül
- 6 Ey gül-i nâzük-beden ‘uşşâğdan ‘âr itme kim
‘Işğ-ı bülbülden olubdur şöñre-i eyyâm gül
- 7 Ey Sehâbî âb-ı gül-gün içelüm kim ‘âkıbet
Hâkümüzden bitürür bu çerğ mînâ-fâm gül

234

83a

- Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün
- 1 Yârsuz âşüfte gönüm mâyil-i gül-şen degül
Gül-şeni n’eyler anuñ kim gönli ey gül şen degül
- 2 Her kimüñ gönlinde yoğdur ‘ışğ nûrından ziyâ
Zulmet-âbâd-ı vücûdı tîredür rûşen degül
- 3 Gün gibi her zerreden eyler tecellî vech-i yâr
Mev‘id-i didâr ancak Vâdî-i Eymen degül
- 4 Cism-i pür-dâğ üzre yapışmış ser-â-ser penbedür
Görinen cânâ benüm egnümde pîrâhen degül
- 5 Niçe bir çeksün cefâsın ol büt-i sîmîn-berüñ
Kañre-i hûndur Sehâbî bu gönül âhen degül

235

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün

- 1 Virür müdâm bâde-i şâfi şafâ-yı dil
Kıl câm-ı cân-fezâyile şûfi devâ-yı dil
- 2 Seylâb-ı eşk itmedi bir zerre fâyide
Ben hâk-sârı odlara yağıdı hevâ-yı dil
- 3 'İşkuñda dil iderdi gam u derd ârzû
Şâdam ki hâşıl oldu bu gün müdde'â-yı dil
- 4 Kapuñdan özge yirde şehâ eylemez qarâr
Her menzili nişîmen idimez hümâ-yı dil
- 5 Ey nûr-ı dîde çeşm-i Şehâbî'de sâkin ol
Kim teng ü tîredür katı halvet-serây-ı dil

236

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Bâğ seyri dâfi'-i hüzn-i dil-i pür-gam degül
Bâğ hurremdür velîkin hâtırum hurrem degül
- 2 Gül-şeni bârân-ı eşkümdür seher nem-nâk iden
Görinen gül bergi üzre kıatre-i şeb-nem degül
- 3 Dem mi vardur kim gubâr-ı hâk-râhuñsuz benüm
Gözlerüm hûn-âbe-i endûh ile pür-nem degül
- 4 'Arz-ı hâlüm yârea kıaşıd nice irsâl eylesün
Kim harîm-i âşiyânında şabâ mahrem degül
- 5 Münhanî olmuş egerçi devr cevrenden hilâl
Kâmetüm gibi Şehâbî bâr-ı gamdan ham degül

83b

237

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Kıanda kim şalınsa ol serv-i riyâz-ı i'tidâl
Farq-ı a'dâ hâk-veş yolında olsun pâ-y-mâl
- 2 Eyledi yaşum muqârin ol mehi ben zâr ile
Necm-i eşküm olsa tañ mı ahter-i ferhunde-fâl
- 3 Hâke düşdi her taraf sâyeñ gibi üftâdeler
Olalı mâhum cemâlün âfitâb-ı bî-zevâl
- 4 Kıaşlaruñ resmi mişâl çerhe tuğra olduğın
Añladur baqsañ göge imâyile şekl-i hilâl
- 5 Kıillet-i vech-i ma'îşetden Şehâbî ağlama
Böyle olmuşdur muqadder rûzî-i ehl-i kemâl

238

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Buldı hüsniñ şafhası hañt-ı gubâruñdan cemâl
 Konmasun andan o nâzük-hâtıra gerd-i melâl
- 2 Sen geyelden gül gibi ey gonce rengîn câmeler
 Lâle-veş şerh itdi rûy-i zerdümi bu eşk-i al
- 3 Korqaram nâ-geh ecel câmin şunar hicrân baña
 İçmeden devrân elinden cür'a-i bezm-i vişâl
- 4 Zindedür mihrüñle dil yâduñla gûyâdur zebân
 Şâhid-i hâlüm yiter cânâ benüm şıdğ-ı mağâl
- 84a 5 Ey Seḥâbî ârzû-yı ebrû-yı dil-dâr ile
 Oldı qaddüm münhanî kûyında mânend-i hilâl

239

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Gehî çeşm-i terümdür menzilüñ ey mâh gâhî dil
 Ne sâhirsın ki âb u âteş olmışdur saña menzil
- 2 Ne var 'ayn-i 'inâyetle nazar kılsañ güzel şâhum
 Yetîm-i eşküme kim yoluña her-dem olur sâyil
- 3 Qadüñ meyl itmedi ben hâk-sâra bâd-ı âhumdan
 Egerçi serv olur bâd-ı hevâdan her yaña mâyil
- 4 Taḥammül idemez bî-çâre göñlüm bâr-ı hicrâna
 Dil ise nâ-tüvân şabr ise müşkil 'ömr müsta'cil
- 5 Seḥâbî Vâmıq u Mecnûn benüme 'ışk bezminde
 İçerken gam şarâbın oldılar ser-mest ü lâ-ya'qıl
- 6 Muvâfiq rûzigâr irseydi ger deryâ-yı luḥfuñdan
 Bulurđı fülk-i dil girdâb-ı miḥnetden reh-i sâḥil
- 7 Kemâl-i za'f idi mâni' tavâf-ı kûy-ı dil-dâra
 Biḥâr-ı 'âb-ı çeşmüm daḫi oldı arada ḫâyil

240

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Yâ beni tûğ-ı cefâ vü cevr ile yüz pâre qıl
 Yâ 'inâyet 'aynı birle ḫâlüme nezzâre qıl
- 2 Eyle yâ ben zerreyi şâhib-vücûd ey âfitâb
 Yâ 'adem mülkine gönder dünyeden âvâre qıl
- 84b 3 Firqatüm şâmın münevver qılmağa ey nâr-ı âh
 Her şerâruñ âsumân-ı mihre bir seyyâre qıl
- 4 Mâh-ı bedr olmuş muḫâbil mihr-i hüsni-yâr ile
 Gökde dûd-ı âh ile ey çerḫ yüzün qara qıl
- 5 Ey ḫabîb-i cân firâquñdan Seḥâbî ḫastedür
 Derdine ol derd-mendüñ luḫf ile bir çâre qıl

241

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Ten za'îf oldu ğamuñdan durma cânım gitme gel
Üstüme irişmeden hicrân ile hayl-i ecel
- 2 Sîneme geldükçe tîrûñ oldu tenden cân revân
Şâddur göñlüm ki geldi yirine ni'me'l-bedel
- 3 Âfitâbum tal'atinden nûr iderdi iktibâs
İnse gökden ger yire hürşîd-i tabân fi'l-meşel
- 4 Sîne-i mecrûhuma olurdu merhem sâkıyâ
Olsa ger hışt-ı ser-i hum bâde lâyı birle hâll
- 5 Ağladur gerdûn beni bilmez ki bir gün irişür
Tâk-ı zengârisine seyl-âb-ı eşkümden hâlel
- 6 İtmesün benden taleb zâhid şalâh u zühdi kim
'Işk u rüsvâlık naşîb oldu baña rûz-i ezel
- 7 Olmasa ger sihr itmezdi Şehâbî'nüñ sözi
Beyle ol vahşî ğazâli mâyil-i şî'r u ğazel

242

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

85a

- 1 Oldı çün silsile-i 'ışk ile pâ-beste göñül
Kayd-ı âlemden olursa n'ola vâreste göñül
- 2 Ey tabîb-i dil ü cân hâline bir kez nazar it
Ki ser-i râh-ı mezelletde yatur haste göñül
- 3 ,a'f bî-çâreye bir vech ile müstevlîdür
Ki ğamuñda idemez nâlişi âheste göñül
- 4 Kaşlaruñ 'aksi nazardan gide mi kim anı
Naqş ider gözlerüm elvâhına peyveste göñül
- 5 Nâvekûñ gül-büni ucındaki peykânuñdan
Sînedede ğonce-i neveste kıllur deste göñül
- 6 Kıl mekân dîdemi dilden güzer it kim cânâ
Mesken olmağa degüldür saña şâyeste göñül
- 7 Ey Şehâbî ne 'aceb ravza imiş bâğ-ı vücûd
K'oldı ol ravzaya bir ğonce-i nev-reste göñül

243

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Şafha-i çerh üzre yazmış kıl-k-i kudret bir hilâl
Ebrû-yı dil-dârdan beñzer ki almışdur mişâl
- 2 Levh-ı gerdûn üzre âb-ı zerle itmişdür raqam
Bü'l-'aceb bir nûn ki ol nûn oldu 'ayn-ı 'ıyde dâl
- 3 Merdüm-i bârîk-bîn bulmuş sevâd-ı leyilde
Ma'nî-i bârîk u rengîn rûşen ü nâzük hayâl

- 85b
- 4 Baħr-i Nîl'üñ fülk-i zerrîni çekildi sâhile
Kârbân-ı şavm gûyâ itdi 'azm-i irtihâl
- 5 Gûşe-i ebrûsını izhâr kıldı var ise
Şâhid-i 'ıyd itmek ister 'âşıkâ 'arz-ı cemâl
- 6 Ey Seĥâbî na'l-i zerrîn-i semend-i şâhdur
Kim felek 'izzetle başı üzre şaklar mâh u sâl
- 7 Kurretü'l-'ayn-i selâtin şeh Süleymân-ı zamân
Âfitâb-ı evc-i 'izzet zıll-ı luĥf-ı Gird-gâr¹⁴²
- 8 Nice kim maşrıĥden eyler ĥusrev-i ĥâver tulû'
Görmesün ĥurşîd-i 'ömr ü devleti hergiz zevâl
- 9 Her şabâhı 'ıyd ola her gicesi Ķadr ü Berât
Tâ ola efvâhda mezkûr eyyâm u leyâl
- 10 Baĥt u devlet hem-'inân iĥbâl u nuşret hem-rikâb
Şâdumân olsun eĥibbâsı 'adûsı pây-mâl

ĤARFU'L-MÎM

244

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Ķamzeñ kılıcınıñ güzelüm sîne-ĥâkiyem
Ķorĥutma ĥancerüñle ki anuñ helâkiyem
- 2 Derd ü elemden ide beni şanma ihtirâz
Derdüñ ölümlüsi elemüñ derd-ñâkiyem
- 3 Pîr-i muĥân ayaĥına yüz süreyüm diyü
Yıllardurur tarîĥ-ı ĥarâbât ĥâkiyem
- 4 Ehl-i fenâya neş'e-i vaĥdet virür sözüüm
Bâĥ-ı cihânda bâde-i tevĥîd tâkiyem
- 5 İtdi beni ĥalâş Seĥâbî ĥumûmdan
Şâfî meyüñ firîfte-i ĥab'-ı pâkiyem

245

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 86a
- 1 Nazarda sîm-i eşk ü sînem üzre tâze dâĥum var
Şeh-i iĥlîm-i derdem sîm ile zerden ferâĥum var
- 2 Gehî ser-menzilüm kûh-i belâ geh vâdî-i ĥamdur
Cihânda şanmañuz kim bellü başlu bir yataĥum var
- 3 Yürekde dâĥdur lâle gözümde nişter sebze
Ne meyl-i lâle-zâr u ne hevâ-yı seyr-i bâĥum var
- 4 Egerĥi şubĥ-ı 'ayşum şâm-ı ĥamdan tîredür ammâ
Ĥayâl-i şem'-i ruĥsârüñla bir rûşen ĥerâĥum var
- 5 Seĥâbî pâdişâh-ı vaĥt olup Cemşîd'e baş egmez
Benüm kim gûşe-i mey-ĥânede elde ayaĥum var¹⁴³

¹⁴²Bu mısra gazelin kâfiyesine uymamaktadır.

246

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

- 1 Yandı bes kim tutuşup nâr-ı maḥabbetle tenüm
‘Âḳıbet oldu semender gibi âteş vaṭanum
- 2 Ğonce-veş ḥâr-ı ğamuñla yüregüm ḳan oldu
Gül gibi çâk olursa ne ‘aceb pîrehenüm
- 3 İtdi zâhir dem-i vuşlatda müjem ḥûn-ı ciĝer
Nev-bahâr oldu yine virdi gül-i ter dikenüm
- 4 ‘Işḳ bâĝında ben ol lâle-i ḥûnîn-kefenem
Ki niḳâb-ı ruḥ-ı ḥavrâ olacaḳdur kefenüm
- 5 Ḥusrev-i mülk-i süḥan dirdi Nevâyî baña ger
Ey Seḥâbî işideydi kelimât-ı ḥasenüm

247

Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün

86b

- 1 Feşâḥat deştine fikret semendiyle güzâr itdüm
O vâdîde olan ma‘nî ğazâlin hep şikâr itdüm
- 2 İşitdüm tîşe urmuş şûret-i Şîrîn’e Ferhâd’uñ
Mezârın Bî-sütûn daĝında buldum seng-sâr itdüm
- 3 Cihân vîrânesin itmeme nişîmen bûm-veş herĝiz
Ki ben ‘Anḳâ-şîfat Ḳâf-ı ḳanâ‘at ihtiyâr itdüm
- 4 Binâ-yı ‘âlemi tarḥ itmeden taḳdır bennâsı
Esâs-ı ḥâne-i ‘ışḳı şehâ ben üstüvâr itdüm
- 5 Şikâf-ı sîneden çekdi zebâne âteş-i pinhân
Zebân-ı ḥâl ile dil-dâra sûzum âşikâr itdüm
- 6 Seḥâbî ḳanda kim itdüm beyân vaşf-ı leb-i yâri
Hezârân zâhid-i perhîz-kârı bâde-ḥ^wâr itdüm

248

Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün

- 1 Raḳîbi bezm-i vaşla maḥrem itdi yâr ‘âr itdüm
Vişâlinden geḳüp hicrân belâsın ihtiyâr itdüm
- 2 Meşâma irmedi bûy-i vefâ çün ḥüsn bâĝında
Şabâ-veş bir nefes eglenmedüm andan güzâr itdüm
- 3 İçerken ĝayr ile yâri görüp ḳan ağladı çeşmüm
Şurâḥî-veş gönül râzın o demde âşikâr itdüm

¹⁴³‘Râ’ harfi ile sona eren ve o harfte yer alması gereken bu gazelin nasıl olup da ‘mim’ hafinde yer aldığı anlaşılmaktadır, bu gazelin 1, 2 ve 5. beyitleri ‘Râ’ harfinden yer alan 113 numaralı gazelin aynı numaradaki beyitleri ile aynıdır.

- 87a
- 4 Kādũñ yâdiyle çekdüm bir elif bu sîne-i çâke
Güzel bir serv-şad maħbûb gûyâ der-kenâr itdüm
- 5 Seħâbî lâle-zâra meyl idelden ol sehî-kâmet
Sirişk-i al ile eşrâfumu hep lâle-zâr itdüm

249

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

- 1 Nigâr vaşlını faşl-ı bahâra beñzetedüm
Firâķını elem-i rûzigâra beñzetedüm
- 2 Hâyâl-i şerbet-i la'lüñle çeşm-i pür-hûnumı
Bu dâne dâne yaşumla enâre beñzetedüm
- 3 Firâķ tıgıyile çâk çâk olan cismi
Bu kanlu dâgum ile lâle-zâra beñzetedüm
- 4 Başumı kaldurabilmem hacâletümden kim
Benefşeyi haş-ı miskîn-i yâra beñzetedüm
- 5 Bu âh-ı pür-şereri şâm-ı şavm-ı hecrinde
Çerâğlar ile müzeyyen menâra beñzetedüm
- 6 Dürer gibi şadef-i çeşm-i terde ğaltândur
Sirişkümü güher-i âb-dâra beñzetedüm
- 7 Bitürdi sebze-i haş-ı nigârı ağlayuraķ
Seħâbî çeşümü ebr-i bahâra beñzetedüm

250

Mef'ülü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 87b
- 1 Hûn-âb-ı ğamla toptoludur ğonce-veş tenüm
Çâk olsa gül gibi n'ola ceybümle dâmenüm
- 2 Viridi şikest şîşe-i çerhe degül nücüm
Atıldı şâm-ı ğam göge seng-i felâhanum
- 3 Şanma beni muķayyed-i dâm-ı cihân ki ben
Şeh-bâz-ı evc-i ma'rifetem Sidre meskenüm
- 4 Pervâz-ğâh-ı 'izz ü kıdemden nüzül idüp
Oldı çehâr-tâķ-ı 'anâşır nişîmenüm
- 5 Gezdüm mücerredâne cihânı Mesîh-vâr
Gerd-i te'alluķ itmedi âlûde dâmenüm
- 6 Rûhu'l-ķudüs benümle Seħâbî karîn iken
Hâşâ ki dîv-i nefis ü hevâ ola reh-zenüm

251

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Devr-i güldür sâķıyâ gel bâde şun nüş idelüm
Mest olup bir dem ğam-ı dehri ferâmûş idelüm

- 2 ‘Azm-i gül-zâr eyle ey muṭrīb ki hengâm-ı şabûḥ
‘Andelîbi nağme-i nâleyle ḥâmûş idelüm
- 3 Baḥt uyanmaz bir nefes ey dîde sen hem ḥ^wâba var
Ḥ^wâbda şâyed ki ol mâhı der-âgûş idelüm
- 4 ‘Işk bezminde degüldür ‘aql maḥrem sâkıyâ
Bir ḳadeḥ şun anı başdan mest ü bî-hûş idelüm
- 5 Ey Seḥâbî gûş idüp ney içelüm mey niçe bir
Vâ‘izüñ varup ḳuru efsânesin gûş idelüm

252

Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün

88a

- 1 Teraḥḥum eylemedi ḥâlüme ḥabîb benüm
Meded ki añlamadı derdümi ṭabîb benüm
- 2 Yaḳardı şu‘le-i âh ile gül gibi çemeni
Fiğânum itse idi gûş ‘andelîb benüm
- 3 Esirge yaşımı gör geçme ol nigâra beni
Gelüp di yüzüme nem gördüñ ey raḳîb benüm
- 4 Ṭabîb şabr u şikîb ile çâre itme baña
Ki arturur ğamumu şabr ile şekîb benüm
- 5 Sihâm-ı cevre nişân itdi âl ile aldı
Seḥâbî göñlümi bir şûḥ-ı dil-firîb benüm

253

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 1 Ḥûn-ı dilden ḥâlî olmaz bir nefes câmum benüm
Bilmezem kim nic’olur¹⁴⁴ âḥır ser-encâmum benüm
- 2 Nice bir zülfüñle ruḥsâruñ ğamında dostum
Âh u efgân ile geçsün şubḥ ile şâmum benüm
- 3 Dem-be-dem dest-i şabâya virme miskîn zülfüñi
Gitmesün bâd-ı hevâya şabr u ârâmum benüm
- 4 Nâ-tüvân olmuş şabâ çeşmüm gibi ey dil meger
Mürĝ-ı rûḥum irgüre dil-dâra peyĝâmum benüm
- 5 Pâyına yüz sürdi gül baş egdi serv-i [ser-]bülend¹⁴⁵
Seyr-i gül-zâr ideli serv-i gül-endâmum benüm
- 6 Bâde-i şâfı koyup vaşf itme vâ‘iz Kevşer’i
Şerbet-i şîrîn ile telḥ eyleme kâmum benüm
- 7 Şi‘r-i pür-süzumdan özge ḥıdmetinde şâḥımuñ
Kimse yâd itmez Seḥâbî ḥayr ile nâmum benüm

¹⁴⁴Metinde “nice olur” şeklindedir, vezin tutmadığı için bu şekilde değiştirildi.

¹⁴⁵Metne vezin gereği ilâve edilmiştir.

254

88b

- Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün
- 1 Maḥabbet sâğarından mey diyü hûn-ı ciger çekdüm
Helâk oldum ḥumârından o deñlü derd-i ser çekdüm
 - 2 Büküldi bâr-ı gamla hecr yayın çekmeden ḳaddüm
Sen ey ebrû-kemânum bilmedüñ kim ben neler çekdüm
 - 3 Selâmet hırkasın zühhâd-veş geydümse 'ayb itme
Ki tîr-i ta'ne-i a'dâya karşı bir siper çekdüm
 - 4 İşit benden naşîhat açma râzuñ kimseye kim ben
Kimi kim maḥrem-i râz eyledüm andan zarar çekdüm
 - 5 Geçersem ben ne var maḥbûb ile mey ârzûsından
Seḫâbî câm-ı miñnetden ciger ḳanın yiter çekdüm

255

- Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün
- 1 Ğayrlar sözüyle şanma şem'-veş germiyyetüm
Âteş-i sûz-ı dilümdendür tenümde hırkatüm
 - 2 Âşiyân-ı mürğ-ı endûhı alaldan başına
Oldı Mecnûn ḫâneḳâh-ı 'ışḳda hem-kisvetüm
 - 3 Ten şikâfindan çıkan sûz-ı derûnum şu'lesi
Şâm-ı hecr-i yârda olmuş çerâğ-ı ḫalvetüm
 - 4 Benden ey 'âḳıl ḫired resmin temennâ itme kim
Bir perî nezzâresinden her dem artar ḫayretüm
 - 5 Encümün eflâk eṭbâḳındaki gevherlerin
Ḥabbeye şaymaz Seḫâbî şâh-bâz-ı himmetüm

256

89a

- Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün
- 1 Segân-ı kûy-ı dil-dâra vefâ itdüm cefâ gördüm
Cefâ vü cevri-yârânı dil ü câna revâ gördüm
 - 2 Sözüüm tüt ihtirâz it ey gönül maḥbûb sevmekden
Ki ben sevdüm naşîhat tütmadum ḫayli belâ gördüm
 - 3 Felekden bâde-i râḫat taleb ḳılma ki câmında
Mey-i 'ayş aradum zehr-i ḡam u derd ü 'anâ gördüm
 - 4 Ta'accüb ḳılma ger inkâr idersem şeyḫ-i sâlûsa
Ki delḳ-i zerḳını âlûde-i gerd-i riyâ gördüm
 - 5 Ḥarâbât erlerin bî-gâne şanma faḳr kûyında
Seḫâbî anları baḫr-i fenâda âşinâ gördüm

257

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Şûretâ ehl-i fenânuñ gerçi hâk-râhıyam
Ma‘rifet eflâkinüñ ma‘nî yüzinden mâhıyam
- 2 Benden öñ Mecnûn ki geçdi âh-ı âteş-nâk ile
Ol ‘alem-dârumdurur ben mülk-i ‘ıŝkuñ şâhıyam
- 3 Kulle-i ‘ıŝkuñ peleng ü şîr-i şaydı bil beni
Şanma deşt-i hîlenüñ zâhid-şıfat rûbâhıyam
- 4 Zerre-veş virsem hevâya kendümi olmaz ‘aceb
Hırmen-i derdüñ ruğ-ı zerdümle berg-i kâhıyam
- 5 Neş’e-i şevkum Şehâbî dem-be-dem olur füzûn
Cür‘a-h‘wâr-ı ‘ârif-i Câm’em ‘Ubeydullâh’îyem

258

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

89b

- 1 Tâb-ı tebden germ olaldan cism-i cânânum benüm
Şem‘-veş yanar dem-â-dem rişte-i cânım benüm
- 2 Ditredür ğam cism-i ğam-perverdümü her ğâh kim
Tâb-ı tebden ditrese serv-i hırâmânum benüm
- 3 Mihr tâbından mı bilmem yâ hevâ te’sîridür
Kim kızarmış lâle-veş gül-berg-i handânum benüm
- 4 İtdüğüm âhuñ felekde şu‘lesinden ğâlibâ
Eyledi kesb-i harâret mihr-i tâbânum benüm
- 5 Âteş-i tebden Şehâbî dil yanardı şem‘-vâr
Ger añâ şu sepmeyeydi çeşm-i giryânum benüm

259

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 1 Niçe bir hecrüñ beyâbânında ser-[ger]dân¹⁴⁶ olam
Vuşlatuñ ‘ıydında kıblem isterem kurbân olam
- 2 Menzil-i sultân-ı ‘ıŝkuñdur vücûdum kişveri
Kıl beni ma‘mûr şâhum koma kim vîrân olam
- 3 İtme ben hâkîden ey ebr-i kerem feyzüñ dirîğ
Tâ ki ednâ çatre iken baħr-i bî-pâyân olam
- 4 Ben gedâ kûyuñda zillet hâkin ey Yûsuf-liķâ
Virmezem bi’llâh ki Mısr-ı ‘izzete sultân olam
- 5 Cânuma ten hırkası bâr-ı girândur isterem
Ey Şehâbî yaķasın çâk eyleyüp ‘uryân olam

260

Mef‘ülü Mefâ‘ilü Mefâ‘ilü Fe‘ülün

¹⁴⁶Metne vezin gereği ilâve edilmiştir.

- 90a
- 1 Şevkuñla seher gül-şene giryân güzer itdüm
Gül ruhlarını şeb-nem-i eşkümle ter itdüm
 - 2 Bir dem işigüñden olalı dūr vücûdum
Biñ kez ‘adem-âbâd-ı fenâya sefer itdüm
 - 3 Göz merdümüne nūr viren hūr u perîden
Gördükçe senüñ hüsnuñi kaç’-ı nazâr itdüm
 - 4 Tavf itmege gül-zâr-ı ser-i kûy-ı nigârı
Cân bülbülünü hem-reh-i bâd-ı seher itdüm
 - 5 Zülfinde kelâm oldu Şehâbî çü muṭavvel
Evşâf-ı dehânında sözüm muḥtaşar itdüm

261

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 1 Hâk-i râhuñ dem-be-dem eşkümle nem-nâk isterem
Dâmenüñ ya‘nî gubâr-ı gayrdan pâk isterem
- 2 İçdügüm hûn-âbeyi ey gül saña ‘arz itmege
Gonce-veş her dem dil-i pür-hûnumı çâk isterem
- 3 Eyelerem hicrân deminde şerbet-i vaşluñ ümîd
Zehrden ya‘nî halâş olmağa tiryâk isterem
- 4 Gül-şen-i ‘âlemde ben her serve olmam pây-bend
Bir yüzi gül gonce-leb reftârı çâlâk isterem
- 5 Der-gehinden kim gubârı çeşm-i câna sürmedür
Ey şabâ iki gözümçün bir avuç hâk isterem
- 90b 6 Gözlerümden eylerem seyl-âb-ı hûn her dem revân
Ey Şehâbî hırқа-i âlûdemi pâk isterem

262

Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün

- 1 Metâ‘-ı derd-i cânânı getürdüm câna tapşurdum
İletdüm naqd-i cânı miḥnet-i cânâna tapşurdum
- 2 Muḳayyed eyledüm dil hânesinde‘ışķ-ı dil-dârı
Zelîhâ gibi ya‘nî Yûsuf’um zindâna tapşurdum
- 3 Maḥabbet naqdini gencîne-i sînemde câ kıldum
Nihân itdüm o genci menzil-i vîrâna tapşurdum
- 4 Gelüp mihrüñ derûn-ı dilde mihmân-ı ‘azîz oldu
Revân cân Mısr’ını ol Yûsuf-ı Ken‘ân’a tapşurdum
- 5 Ferâgat gül-şeninde gül gibi sen şâd u ḥandân ol
Ki ben gitdüm nesîm-âsâ seni Yezdân’a tapşurdum
- 6 Raķibi maḥrem-i râz eyledüm fâş oldu esrârum
Ḥatâ itdüm dirîgâ gevheri nâ-dâna tapşurdum
- 7 İletdüm nazm-ı gevher-bârumı dergâh-ı sultâna
Şehâbî lü’lü-i nâ-süftemi ‘Ummân’a tapşurdum

263

- Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün
- 91a
- 1 Zebâne âteş-i sûz-ı derûnumdan 'ıyân itdüm
Zebân-ı hâl ile dil-dâra ahvâlüm beyân itdüm
 - 2 Metâ'-ı vaşl-ı yârı naqd-i cânâ almağ isterdüm
Müyesser olmadı veh kim taşavvurdan ziyân itdüm
 - 3 Yakup kâl eyledüm nâr-ı maḥabbetde dil-i zârı
Bu kalb-i ḥâlîşi ol âteş içre imtihân itdüm
 - 4 Şikâyet itmek için ol şanemden gökde 'Îsâ'ya
Kemend-i âhumı kaşr-ı sipihre nerdübân itdüm
 - 5 Melekler görmesün 'aks-i cemâlin diyü reşkünden
Duḥân-ı âh ile mir'ât-ı ḥurşîdi nihân itdüm
 - 6 Seḥâbî çıkmazam mey-ḥâneden şimden girü zîrâ
Ḥayâtum naqdini vaḳf-ı ḥarâbât-ı muḡân itdüm

264

- Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün
- 1 Kayd-ı 'âlemden diler gönlüm ki fâriğ-bâl olam
Tekye-i tecrîdde bî-kayd bir abdâl olam
 - 2 Sâkin olup künc-i cem'iyetde fâriğ niçe bir
Sebz-ḥaṭlar zülf ü ḥâlinden perîşân-ḥâl olam
 - 3 Farḳ-ı ehl-i fakrda tutup gubâr-âsâ qarâr
Meskenet yolında ya'nî ḥâk-veş pâ-mâl olam
 - 4 Ten nuḥâsı kâbil-i iksîr-i 'ışk olsun diyü
Fikrüm oldur kim ḳanâ'at pûtasında kâl olam
 - 5 Ey Seḥâbî bes degül mi bu sa'âdet baña kim
Bende-i şâh-ı felek-ḳadr ü hümâyûn-fâl olam

265

- Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün
- 91b
- 1 Kûh-ı endûh ile ser-geşte-i hâmûn oldum
Yitiş ey Leylî-i gül-çehre ki Mecnûn oldum
 - 2 Demidür kim iriše ḳalbüme râḥat zîrâ
Ki bu gün dehr ḡamından ḳatı maḥzûn oldum
 - 3 İñledür rişte-i cânı ten-i zârumda belâ
Naḡme-i nâle-i dil-sûz ile ḳânûn oldum
 - 4 N'ola dîvâne-şîfat her yaña baḳsam ki yine
Bir perî nergis-i fettânına meftûn oldum
 - 5 Li'llâhi'l-ḥamd Seḥâbî ki ḡazâ niyyetine
Hem-reh-i 'asker-i manşûr-ı hümâyûn oldum

266

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Mûy-i jûlîdemle âh-ı âteşinüm ey şanem
Seyr idenler şandı oldum şâhib-i tûğ u 'alem
- 2 Tîrûñi geh dil çeker pehlûya gâhî cân-ı zâr
Serv-ğad maħbûb olur her yirde lâ-büd muħterem
- 3 İtme benden cür'a-i câmuñ dirîğ ey muğ-beçe
Sâyilin maħrûm kılmaz şâhib-i luğ u kerem
- 4 Rû-sefid olsun gözüm kim za'ferânî çehremi
Eşk-i gül-gûnumla eyler erguvânî dem-be-dem
- 5 Şabr kalbümde firâr eyler Şehâbî gelse 'ışk
Eyle kim sultân-ı mülk-i Rûmdan şâh-ı 'Acem

267

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

92a

- 1 Senüñ leylî saçuñ vaşfın kılurken ey perî şî'rüm
İder mecnûn-şifat 'ışk ehlini dilden berî şî'rüm
- 2 Me'ânî âfitâb-ı tal'atından olalı tâli'
Hacâletden tere ğarğ itdi mihr-i hâveri şî'rüm
- 3 Kelâmumdan mübeyyendür me'ânî mülk-i ma'nîde
Benem İskender ü âyîne-i İskenderî şî'rüm
- 4 Bağışlar mürdeye i'câz-ı nazmum rûh 'îsâ-veş
İderdi siħrden tevbe işitse Sâmirî şî'rüm
- 5 Yağardı defterin dîvânı birle nâr-ı sûzâna
Harâretle eger görseydi bir gün Âzerî şî'rüm
- 6 Elifler nîze mîmi bir doğan her beyti bir şafdur
Feşâhat mülki teşhîrine çekmiş 'askeri şî'rüm
- 7 Kuru efsâne zann itme Şehâbî siħr-i muğlak bil
Ki nazma mâyil itmiş serv-ğad dil-berleri şî'rüm

268

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Nazardan olalı ğâyib nihâl-i nâz-perverdüm
Hâzân bergi gibi ğamdan şarardı çehre-i zerdüm
- 2 Güneş nûr iktibâs eylerdi sâyemden eger bir gün
Bıraksa üstüme sâye nihâl-i nâz-perverdüm
- 3 İrişmez sem'üme gül-şende bülbül nâlesi ğuyâ
Ki hâmuş oldu ğuş eyler benüm efsâne-i derdüm
- 4 Uyarma ey felek kandîl-i mâhı şâm-ı hecrümde
Ki anı söndürür âh eylesem nâ-geh dem-i serdüm
- 5 Beni Mecnûn-şifat kıldı taleb deştinde âvâre
Şehâbî seyre 'âzim olalı mâh-ı cihân-gerdüm

269

- Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün
- 92b 1 Şanma dil mürğün lebüñ vaşında hâmuş eyleyem
Hâşe li'llâh kim nemek haqqın ferâmûş eyleyem
- 2 Bende-i ednâ diyü bir gün hiţâb itseñ baña
Der-gehüñde mihr ü mâhı halka-der-gûş eyleyem
- 3 Şişe-i dil bâde-i şevkuñla mâl-â-mâldur
Hum-ı mey gibi 'aceb mi dem-be-dem cûş eyleyem
- 4 Şun demidür ey şeker-leb şerbet-i la'lüñ baña
Niçe bir hûn-âbe-i endüh u gam nûş eyleyem
- 5 Tâli' olup ger şeb-i vaşluñda mâhum âfitâb
Gökde dūd-ı âh ile anı siyeh-pûş eyleyem
- 6 İsterem sâkî cünûn bezminde câm-ı 'ışk ile
'Aqlumı lâ-ya'kıl idüp hûşı bî-hûş eyleyem
- 7 Ey Şehâbî istemem bahtum gibi bî-dârlık
Hwâbda bir şeb ki ol mâhı der-âgûş eyleyem

270

- Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün
- 1 Meded kim geçdi 'ömrüm bir civân 'ışkında pîr oldum
Hayâtum naqdini yolında harc itdüm faķîr oldum
- 2 Felek ben nâ-tüvânı dūr idelden âfitâbumdan
Felâket yollarında sâye-veş hwâr u haķîr oldum
- 3 Fenâ hâkisterin gam külhanında ideli bister
Cihânda şanuram kim husrev-i gerdûn-serîr oldum
- 93a 4 Livâ-yı âhı kaldurdum sirişkümden çeküp 'asker
Melâmet kişverin zabt eyledüm ya'nî emîr oldum
- 5 Uyardum dilde şem'-i mihrini bir mâh-ruhsârüñ
Şehâbî gün gibi bir 'âşık-ı rûşen-zamîr oldum

271

- Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün
- 1 Hırkamı yakdum ridâmı bâde-pâlâ eyledüm
Kendümü şüfi muğân deyrinde rüsvâ eyledüm
- 2 Görmege ruhsârımı bir kaşı yânuñ sînede
Zahm-ı tîrinden hezârân rahne peydâ eyledüm
- 3 Cân gözin açdum ruhı mir'âtına kıldum nazâr
Anda gördüm şûret-i cânı temâşâ eyledüm
- 4 Kıldı ihyâ resm-i 'ışkı Kays u Vâmık benden öñ
Gitdi anlar şimdi ben ol resmi ihyâ eyledüm
- 5 Vâlî itdüm şahne-i 'ışkı vücûdum şehrine
Düzd-i 'aklı beste-i zencîr-i sevdâ eyledüm

- 6 Sürdi raḥş-i fikreti ṭab‘um feşâhat mülkine
Gevher-i ma‘nâya irdüm anda yağmâ eyledüm
- 7 Ey Seḥâbî miḥnet-i hicrâna oldum mübtelâ
Her kaçan kim devlet-i vaşlın temennâ eyledüm

272

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

93b

- 1 Göñlümi zencîr-i zülf-i yâr ile bend eyledüm
Târ-ı zülfin rişte-i cân birle peyvend eyledüm
- 2 Hâk-i zillet içre ḳaldum nâ-tüvân mânend-i serv
Tâ ki servi naḥl-i ḳadd-i yâra mânend eyledüm
- 3 Çün müyesser olmadı gördüm vişâlün devleti
Göñlümi vaşluñ hayâli birle ḥursend eyledüm
- 4 İtmedi pendüm dil-i mecnûna te‘şîr ey ḥakîm
Pend ile ḥayli cünûn ehlin ḥired-mend eyledüm
- 5 Tu‘me ḳılsunlar diyü şâyed kilâb-ı kûy-ı yâr
Ey Seḥâbî cismümi pergend pergend eyledüm

273

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 1 Ğam beni yaḳmazdı ger âhumla dem-sâz olmasam
Uğramazdum derde ger ğam birle hem-zâr olmasam
- 2 Yüz tutup baña gelür miydi belâ vü derd ü ğam
Zümre-i ‘uşşâḳdan ‘ışḳ ile mümtâz olmasam
- 3 Ḳanda olurdu me‘ânî mürġi şaydum dem-be-dem
Âsumân-ı ma‘rifet evcinde şeh-bâz olmasam
- 4 Vaḥş u ṭayr etrâfım almazdı benüm Dâvûd-vâr
Ger Zebûr-ı ‘ışḳ ḳavlinde ḥoş-âvâz olmasam
- 5 Sâz ehli gibi olurdu benümde raġbetüm
Ey Seḥâbî bezm-i ‘uşşâḳ içre nâ-sâz olmasam

274

Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün

94a

- 1 Ḥadüñden lâle-i ḥamrâ ḥacil berg-i gül-i ter hem
Ḳadüñden şâḥ-ı Tûbâ münfa‘il serv-i şanavber hem
- 2 Gören ruḥsârüñi zülfüñ şebinde vechi var dirse
Meh-i zulmet-nişîmen âfitâb-ı sâye-perver hem
- 3 Sen ol Mışr-ı melâḥat Yûsuf‘ısın kim Zelîḥâ-veş
Cihân mâlikleri fermân-berüñdür belki çâker hem
- 4 Ğamuñda girye-i pinhânımı sûz-ı derûnumla
Leb-i ḥuşk itdi veh kim âşikârâ dîde-i ter hem

- 5 Te‘accüb eyleme ger yârem üzre dâğ yağdumsa
Ki oldı her fetîli dâğumuñ bir yâreme merhem
- 6 Göñül ser-germdür bir şem‘-i bezm-efrûza bir yirde
Ki anda idemez pervâz pervâne semender hem
- 7 Şabâ bi’llâh luṭf it yâre sen peygâmumı irgür
Ki sûzumdan yanar Hüdhüd kebâb olur kebûter hem
- 8 Yirüm geh medrese geh hân-kâh olurdı ey vâ‘iz
Eger rehn olmayadı bâdeye hırkayla defter hem
- 9 Şehâbî çün benüm yârüm muvâfıkdur ne bâküm var
Benümle ger muhâlif olsa farzâ çerḥ u aḥter hem
- 10 Bi-ḥamdi’llâh diyâr-ı Rûmda bir şâha ḳul oldum
Ki ednâ bendesidür Kisrâ [vü] Fağfûr u Ḳayşer hem

275

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün

94b

- 1 Ğamdan ḥalâş olup gün olur mı ki şâd olam
Devründe ey felek niçe bir nâ-murâd olam
- 2 Lâyıḳ mıdur şehâ ki cenâbuñda rûz u şeb
Bîgâne âşinâ ola ben bende yad olam
- 3 ‘İlm-i cedelde eylemezem kimse ile baḥş
Ḥâşâ ki müdde‘î gibi ehl-i ‘inâd olam
- 4 Sulṭân-ı Rûm bendesine bendelik baña
Yegdür ki şâh-ı memleket-i Keyḳubâd olam
- 5 Zikrüm Şehâbî vird-i zebân ide şeyḥ u şâb
Bir gün eger segân ile kûyında yâd olam

276

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 1 Nev-bahâr oldı ḥired şimdi zebûnumdur benüm
Ḳıl ḥazer ‘âḳil ki hengâm-ı cünûnumdur benüm
- 2 Dil ḥired efsânesin gûş itmez oldı kim aña
Bâ‘iş-i teşvîş ‘âḳl-ı pür-füsûnumdur benüm
- 3 Gice gündüz mihr ü meh ḳandiline viren ziyâ
Sûz-ı dilden şu‘le-i şem‘-i derûnumdur benüm
- 4 Dâmen-i eflâki pür-ḥûn eyleyen şâm u seḥer
Gül ruḥuñ yâdiyle eşk-i lâle-gûnumdur benüm
- 5 ‘Âlem-i ‘ışḳında ‘Anḳâ-veş şehâ ma‘düm olan
İntizâr-ı vaşl ile şabr u sükûnumdur benüm
- 6 Nâvek-i cevruñledür cismüm binâsı pây-dâr
Ḥâne-i ḡamdur tenüm tîrûñ sûtûnumdur benüm
- 7 Ey Şehâbî devlet-i vaşlına mâni‘ ol mehûñ
Ṭâli‘-i bergeşte vü baḥt-ı nigûnumdur benüm

277

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 95a
- 1 Hoşâ ol dem ki ğarķ-ı lücce-i baħr-i fenâ olsam
Vücûdum zevraķı maħv olsa benlikden cüdâ olsam
 - 2 İderdi deyr pîri cür'a-i feyzin baña iħsân
Ĥarâbât içre ger şınmış sifâlümle gedâ olsam
 - 3 Tenümde kâşki ey şem' yüz biñ cânım olsaydı
Saña pervâne-veş her cân ile biñ kez fedâ olsam
 - 4 İderdüm reft ü rev cârûb-ı müjġânımla ĥâřâkin
Eger seyr-i ser-i kûyuñda hem-râh-ı şabâ olsam
 - 5 'Uyûn-ı ĥûr-ı 'îne gerd-i râhum sürme olurdı
Seĥâbî ger ġubâr-ı der-geh-i ehl-i şafâ olsam

278

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün

- 1 Bir meh-veřüñ muķayyed [ü] miskîn kemendiyem
Bir ser-bülend serv-ķadüñ pây-bendiyem
- 2 Nâr-ı ruħında ġoreli ĥâl-i siyâhını
Yıllardurur ki âteş-i sevdâ sipendiyem
- 3 Kûyında pây-mâl-i cefâ olalı başum
İķlîm-i 'ıřķ beglerinüñ ser-bülendiyem
- 4 Geh reh-neverd-i vâdî-i ĥûn-ĥwâr-ı miĥnetem
Geh baħr-i bî-kerâne-i 'ıřķuñ levendiyem
- 5 Rind-i sebû-keşem beni şanma Seĥâbî kim
Zühhâd gibi kûy-ı riyâ ĥod-pesendiyem

279

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün

- 95b
- 1 Dil zâhidin mücâvir-i mey-ĥâne eyledüm
Ĥandîl-i zühdî bâdeye peymâne eyledüm
 - 2 Peymâne-i şikesteyi bâdeyle ĥall kı lup
Ehl-i riyâyâ sübĥa-i şad dâne eyledüm
 - 3 Açdum ĥadıř-i ĥalka-i zencîr-i zülfüñi
Da'vâ-yı 'aķl idenleri dîvâne eyledüm
 - 4 'Iřķuñla eyledüm dil-i hoş-yâri âşinâ
Ya'nî ki ĥuřdan anı bî-gâne eyledüm
 - 5 Oldum Seĥâbî gerçi ki efsâne 'ıřķ ile
Ehl-i füsûnı mâyil-i efsâne eyledüm

280

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Gördi temevvüc eyledi b ahr-i muhîṭ-i Rûm
Oldı ğarîḳ-ı lücce-i hayret 'adû-yı şûm
- 2 Şıytuñdan oldı bûm harâb-ende husrevâ
Bâng-i rahîl gûş-i 'adûya şadâ-yı bûm
- 3 Ceş-i 'adû hezîmet idüp târ u mâr olur
Bir şahş kılsa 'asker-i manşûrdan hücûm
- 4 Hürşîd tîğ-ı heybet ile olıcaḳ 'ıyân
Fi'l-hâl nâ-bedîd olur leşker-i nücûm
- 5 Kılsa Şehâbî kanda ki rezm ehli bezm olur
Mey gibi anda hûn-ı 'adû dâfi'ü'l-gumûm

281

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

96a

- 1 Sâkî harîm-i mey-kededür bârgâh-ı Cem
Rindân-ı kûy-ı mey-kede hayl ü sipâh-ı Cem
- 2 Vir câm-ı la'l-i nâb ile dil hânesine tâb
K'ol câm ile münevver idi bârgâh-ı Cem
- 3 Taht ile tâcın alalı Haḫḫâk-i rûzigâr
Arz u semâyı dutmuş idi eşk ü âh-ı Cem
- 4 Yâḳût-gûn şarâb ile câm-ı zümürüdi
Olmışdı vâḳı'â sebeb-i 'izz u câh-ı Cem
- 5 Olsun Şehâbî nâm-ı Cem oldukça yâd şâd
Şol vâriş-i serîr-i Süleymân u gâh-ı Cem

282

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Rûz u şeb yârûñ seg-i kûyı gibi der-bâniyam
Ḥamdü li'llâh dostlar ol ravzanuñ rıdvâniyam
- 2 Deşt-i bî-pâyân-ı 'ışḳa şanma Ḳays irdi hemân
Niçe yıllardur ki ben ol deşt ser-gerdâniyam
- 3 İçmedümse bâde ṭab'ûñ bulmasun benden gubâr
Sâḳıyâ keyfiyyet-i bezm-i ezel hayrâniyam
- 4 Dürr-i me'ânî ki baḫr-i jerf aña zarf olımaz
Ḳıl ṭaleb benden ki ben ol gevherüñ 'ummâniyam
- 5 Ey Şehâbî bir ḫasen-şüret nebî-sîret şehüñ
Der-gehinde gâh Ḥassân'ı gehî Selmân'ıyam

283

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 96b
- 1 Ğamuñdan hâtırım maḥzûn idi dil şâd olup geldüm
Giriftâr-ı belâ-yı hecr iken âzâd olup geldüm
 - 2 Temennâsıyla bir şîrîn-lebüñ şehri selâmetden
Melâmet bî-sütûnın kızmağa Ferhâd olup geldüm
 - 3 Raķîbüñ cevri kılmışdı beni âvâre kûyuñdan
Cefâ vü miñnete şimden girü mu'tâd olup geldüm
 - 4 Türâb-ı vâdî-i nisyân iken şâdem ki âhumla
Ğubâr-âsâ ḥarîm-i kûyuña berbâd olup geldüm
 - 5 Seḥâbî 'aķl-ı kül ta'lîm-i 'ışkı benden alsun kim
Ezelden ben bu şan'at-ḥâneye üstâz olup geldüm

ḤARFU'N-NÛN

284

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Nâz bûstânında bitmiş serv-i gül-ruḥsârsın
Şîve gül-zârında açılmış gül-i bî-ḥârsın
- 2 İçürürsin câm-ı vaşlı ğayra ammâ 'âşıkun
Kâm-ı 'ayşın telḥ iden bir şûḥ-ı şîrîn-kârsın
- 3 Baş koyup ey dil aķarsın serv-ķadler pâyına
Şu gibi beñzer ki sen de 'âşık-ı dîdârsın
- 4 Oldı câmuñla münevver ḥâne-i târîk-i ten
Ey sebû-yi bâde bî-şek maṭla'-ı envârsın
- 5 Bir ķadeḥ şun kim helâk itdi beni renc-i ḥumâr
Ey ki rûz u şeb muķîm-i ḥâne-i ḥammârsın
- 6 Merdümüñ dâmânını ey dîde kılduñ pür-güher
Bilmezem baḥr-i kerem yâ ebr-i gevher-bârsın
- 97a 7 Olmadan dînâra mâlik iremezsen vuşlata
Ey Seḥâbî zühd ile ger Mâlik-i Dînâr'sın

285

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Biz 'ibâdet ehliyüz ol iki ebrû kıbleteyn
Kıbleteyne secde vâcibdür bize bel farz-ı 'ayn
- 2 Ḥâl-i müşĝînüñ görüp çeşmüm 'aceb mi aĝlasa
Noķtaya olsa muķârin 'ayn olur elbette ğayn
- 3 Serv ise nâ-mu'tedildür sûsen-i âzâde pest
Naḥl-i ķaddüñ i'tidâlîdür arada beyn beyn
- 4 Olalı menzil-geh-i ḥayl-i ḥayâlün kıldılar
Göz sarâyın eşk-i gül-gûnumla her dem zîb ü zeyn
- 5 Ḥaste-i hecrüñ 'ilâcî şabr yâḥud vaşl imiş
Vaşl ise 'Anķâ-şifat ma'dümdür eş-şabru eyn

- 6 Naqd-i deynüm dîn idi bir şûh-ı tersâ-zâdeye
Varını virdüm bi-hamdi'llâh edâ oldu bu deyn
- 7 Ol maqâm pîşe-i lu'b-ı nerde mâyl olalı
Tâsa döndi gözlerüm merdümle anda ke'abteyn
- 8 Zühd ü taqvâyı dil-i mecnûna teklîf eyleme
İsteme şeydâdan ey halvet-nişîn şeyd ile şeyn
- 9 Ben Şehâbî bir hasen-sîret şehüñ Hassân'ıyam
Ger Nevâyî oldıyise mâdiğ-i Sulţân Hüseyn

286

97b

- Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün
- 1 Seyl-i eşkümden hârâb olurdu kaçır-ı âsumân
Olmayaydı ger sûtün-ı tîr-i âh-ı 'âşıkân
- 2 Hâk olubdur anda yir yir rûy-i zerd-i ehl-i derd
Görinen bir şâh-râhıdur degüldür keh-keşân
- 3 Eşk-i sürhüm bir büt-i gül-gün-kaşânıñ yâdına
Bitürür her kanda kim aksa nihâl-i erguvân
- 4 Revzen-i kaçırından ol mâhı çıkup seyr itmege
Dil kemend-i âhumı her gice eyler nerdübân
- 5 Ey Şehâbî oda yakmazdı gönül ten hırkasın
Olmayaydı şahş-ı cânıñ boynına bâr-ı girân

287

- Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün
- 1 Egerçi bî-sütünüñ rahne kıldı Kûh-ken taşın
Sipîhr-i Bî-sütün âhır kodı ol rahneye başın
- 2 Gözüm nûrı taleb-kâruñ olalı merdüm-i çeşmüm
Seni her gûşede aratmağa itmiş revân yaşın
- 3 Reh-i 'ışkuñda bir dem derd ü gam gönülümde ayrılmaz
Koyup gitmez haţar-nâk olsa yol yoldaş yoldaşın
- 4 Ruhuñda nûr-ı vechu'llâhı gördüm çün nazar kıldum
Yağın oldı baña kim gösterür her naşş naşşâşın
- 5 Şehâbî kalbine bir vech ile 'ışk oldı müstevlî
Ki tutdı ol perîşân rûzigâruñ hep için taşın¹⁴⁷

288

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

¹⁴⁷Mısranın anlamı bize bu kelimenin, bir şeyin 'içini dışını tutmak, kaplamak' şeklinde söylenen sözün içinde yer alan 'dış' kelimesi olmasından hareketle, "tışın" olması gerektiğini, kafiye için bu şekilde telaffuz edildiğini düşündürüyor.

- 98a
- 1 Devr-i güldür şun bize sâķî mey-i gül-fâmdan
Hâne-i târîk-i dil bulsun ziyâ ol câmdan
 - 2 Eşküme raķm it beni ğarķ-âba virme kıl ğalâş
Zevraķ-ı bâdeyle girdâb-ı ğam-ı eyyâmdan
 - 3 Almaķ ister cennetü'l-me'vâyı naķd-i zühd ile
Puķtedür zâhid velî geçmez ğayâl-i ğâmdan
 - 4 'Âşık-ı rüsvâya ey nâşih nâşihat eyleme
İsteme nâm-ı nigû dîvâne-i bed-nâmdan
 - 5 Şüst ü şû eyler zülâl-i 'afv ile pîr-i muğân
Her ğatâ kim şâdir olsa rind-i dürd-âşâmdan
 - 6 Çîn-i zülfinden gönül seyr eyledi ruğsârını
Ka'be oldı ğâcîye zâhir sevâd-ı şâmdan
 - 7 Ey Seğâbî 'ışķ ğâlâtın ne bilsün şeyğ-i şeh
Şorma 'aķluñ var ise esrâr-ı ğâşî 'âmdan

289

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Her şerer kim zâhir olsa âh-ı âteş-nâkden
Farķ olunmaz gök yüzinde encüm-i eflâkden
- 2 Şu'le-i cân-sûz ile yaķar dem-â-dem cismümi
Ĝam ne ister bilmezem bu bir avuç ğâşâkden
- 3 Geh ğarîķ-ı nâr-ı derdem geh ğarîķ-ı bağr-i ğam
Sîne-i pür-âteşümle dîde-i nem-nâkden
- 4 Eşk-i sürğumla ruğ-ı zerdi nihân itdüm velî
Çâk-i sinem görünür pîrâhen-i şad-çâkden
- 98b 5 Ten ğubâr oldı ilet yârũñ ğarîm-i kûyına
Ey şabâ luķf it götür ben nâ-tüvânı ğâkden
- 6 Pây-bûs-ı esb-i şâha dest-res buldı şu kim
Şayd gibi ser-nigûn aşıldı ol fitrâkden Ş
- 7 Ey Seğâbî şayķal-ı câm-ı neşât-efzâyile
Jeng-i endũhı gider âyîne-i idrâkden

290

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Kılam şanma ğarâbât-ı muğânuñ şûfi ben terkin
İder mi ihtiyâriyle kişi hergiz vaţan terkin
- 2 Bahâr-ı vaşl-ı dil-bersüz n'ola terk-i diyâr itsem
Ĝazân faşlında lâbüd 'andelîb eyler çemen terkin
- 3 Ferâğat eyle ğalvetden gel ey zâhid ğarâbâta
Eger dârü's-sürûr isterseñ it beytũ'l-ğazen terkin
- 4 Münevver eyle bir şeb külbe-i târîk-i 'uşşâķı
Degüldür lâyık ey meh şem'e itmek encümen terkin

- 5 Ğarîbüñdür Şehâbî iltifât it hâline şâhum
Bilürsin kim senüñçün ihtiyâr itmiş vaţan terkin

291

Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün

- 1 Meger nesîm-i vişâl irdi serv-i sîm-berümden
Ki zâhir oldı yine şu‘le-i âteş cigerümden
- 2 Uyarma şem‘üñi târîk şanma gicemi ey meh
Ki dehr rûşen olur her dem âh-ı pür-şererümden
- 99a 3 Diyâr-ı ğamda benem reh-zen-i tarîk-ı melâmet
Selâmet ehli hâzer eyle geçme reh-güzêrümden
- 4 Giceyle varımazın kûy-ı yâra kôrkarın andan
Ki h^wâbdan ola bîdâr nâle-i şehirümden
- 5 Gözüm Şehâbî göricek Süheyl-i tal‘at-i yâri
Harîm-i kûyını kıldı Yemen ‘aķîk-i terümden

292

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 1 Yâd-ı hatt u ‘ârîzuñla eylesem seyr-i çemen
Sebzeler nişter görünür ‘aynuma güller diken
- 2 Câme-i al ile çeşmüm göricek ol gonce[y]i
Hûn-ı dilden egnüme geydürdi gül-gûn pîrehen
- 3 Âteş-i sûzân ile sûzum görüp pervâne-veş
Yanup ağlar hâlüme her gice şem‘-i encümen
- 4 Nâle-i cân-gâhdur kûh-i belâda hem-demüm
Tîşesidür bî-sütûnda hem-zebân-ı Kûh-ken
- 5 Buldı ruhsârûñ Şehâbî’nüñ yaşından reng ü bû
Girye-i ebr-i bahârîdür güle revnâķ viren

293

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 1 Bes ki dökdü gözlerüm kûyuñda eşk-i lâle-gûn
Hâk-i kûyuñdan gelür ey şûh her dem bûy-i hûn
- 2 Eyledükçe bâd kûyuñdan ten-i hâkî cüdâ
İrişür seyl-âb-ı eşküm olur aña reh-nümün
- 99b 3 Perde-i nîlide pinhân oldı hacletden kamer
Sen geyelden gün gibi ey meh kabâ-yı nîl-gûn
- 4 Zûlmet-i fûrkatde kalurdu gönül güm-râh eger
Reh-nümünü olmayadı şu‘le-i şem‘-i derûn
- 5 Görse küfr-i zülfüñi bir kez olurdu zâhidüñ
Gerdeninde rişte-i tesbîhi zencîr-i cünûn

- 6 Bâde-i râhat felek câmindan ey dil umma kim
Zehr-i mihnetden degül hâlî bu tās-ı ser-nigûn
- 7 Bâr-ı hicrân ile cevr-i rûzigârı çekmege
Ey Şehâbî kalmadı şabrum zebûn oldum zebûn

294

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Ey bâde rûh-perver-i ehl-i necâtsın
Vey câm-ı bâde menba'-ı âb-ı hayâtsın
- 2 'Âciz dürür şifât-ı kemâlünde 'aql-ı kül
Ey 'ışk-ı pâk-ıtab' bilinmez ne zâtsın
- 3 Dil vaşfuñı ne vech ile kılsun dilâ ki sen
Âyîne-i tecellî-i zât u şifâtsın
- 4 Ey 'ömr eylemez saña 'âkıller i'tibâr
Kim sen de rûzigâr gibi bî-şebâtsın
- 5 Ey şâh-ı hüsn herkese eylersin iltifât
Bilmem neden Şehâbî'ye bî-iltifâtsın

295

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

100a

- 1 İzûñ tozını kuhl-ı Şifâhân'a virmezin
Hâk-i rehûñi Çeşme-i Hayvâna virmezin
- 2 La'lüñ gamıyla gözden aşan eşk-i sürhümü
Yâkût-ı âb-dâr ile mercâna virmezin
- 3 Ebrûlaruñla gün yüzünüñ zıkr ü fikrini
İklîm-i¹⁴⁸ Çîn ü mülk-i Hıorasân'a virmezin
- 4 Hicrân şebinde şu'le-i sûz-ı derûnumı
Kandîl-i mâh u şem'-i şebistâna virmezin
- 5 Sînemde tâze dâğımı kim yaqdı dest-i 'ışk
Mühr-i nigîn-i hükmi Süleymân'a virmezin
- 6 Ol serv-kâmetüñ has u hâşâk-i kûyını
Gül-şende ey şabâ gül ü reyhâna virmezin
- 7 Kâşânemüñ Şehâbî ki gamdur mücâviri
Bir hışt-i köhnesin Kûm u Kâşân'a virmezin

296

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 N'ola bir lâle-ruhuñ sînede dâğın yaqasın
Ey gönül lâle-şifât 'ışk çerâğın yaqasın

¹⁴⁸Metinde "iqlîme" şeklinde yazılmıştır.

- 2 Çün fenâ odı ile yandı kuyûd esbâbı
Demidür tekye-i tecrîdde ocağın yaqasın
- 3 Niçe bir şabr idelüm cevrine türk-i felegün
Bir şeb ey âh-ı seher-ğîz ocağın yaqasın
- 4 Öykünürse kad-i dil-dâra cemende ey gül
Şu'le-i âteş olup serv budağın yaqasın
- 100b 5 Şem' yirine Seğâbî şeb-i fikretde meger
Müdde'inün eridüp yüregi yağın yaqasın
- 6 Meş'al-i mâhı söyindürse eger şarşar-ı âh
Şu'le-i âteş-i mihr ile çerâğın yaqasın

297

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Añlar cefâ vü cevrüni cevr ü cefâ çeken
Bilür belâ vü derdümi derd ü belâ çeken
- 2 Mecnûn bilür firâğda ben çekdügüm gamı
Bilmez belâlu hâlini illâ belâ çeken
- 3 Çekdüm cefâñı 'âkıbet itdüñ beni helâk
Bildüm vefâya âhir irürmiş cefâ çeken
- 4 Zülfün kemendi rişte-i cânumdurur benüm
Cân riştesidürür beni senden yaña çeken
- 5 'Âlemde kimseyi gözine kestürür mi hîç
Hâk-i rehünle 'aynına kuhl [ü] cilâ çeken
- 6 Derd-i firâğ neş'esini kıanda zevk ider
'İşret-geh-i vişâlde câm-ı şafâ çeken
- 7 Bulur Seğâbî dünyede bâkî na'imini
Kûy-ı fenâda zillet-i faqr u fenâ çeken

298

Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün

- 1 Hüd-gâm şafâ-yı gam-ı cânânı ne bilsün
Bî-derd olan lezzet-i dermânı ne bilsün
- 101a 2 Tefsîr-i haç-ı 'ârızını vâ'ize şorma
Elfâz okuyan ma'nî-i Qur'an'ı ne bilsün
- 3 İdrâk idemez 'ışk sözün zâhid-i nâ-dân
Hayvân şeref-i gevher-i insânı ne bilsün
- 4 Gel 'âşıka cevr itme habîbüm kerem eyle
Zîrâ ki cefâ ehli degül anı ne bilsün
- 5 Söz nüktesini müdde'îye açma Seğâbî
Bâkıl sühan-i dil-keş-i Seğbân'ı ne bilsün

299

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Kayd-ı 'âlemden geçüp 'ışkuñla hoş-ğâlem bu gün
Tekye-i tecrîdde sâkin bir abdâlem bu gün
- 2 Şor baña seyr-i nüķât-ı encümüñ eşkâlini
Kim ben anı ħall idüp bilmekde remmâlem bu gün
- 3 Ħâlümi dil-dâra dün dirdüm bu gün 'arz ideyin
Ħayretümden veh ki taķrîr itmede lâlem bu gün
- 4 Ħâk-i râhuñdan tenüm bir niçe gün mehcûr idi
Ħamdü-li'llâh kim ser-i kûyuñda pâ-mâlem bu gün
- 5 İstemez göñlüm cihân lezzâtını sî-murg-vâr
Ķâf-ı 'uzlet gûşesinde fâriġu'l-bâlem bu gün
- 6 Şubġ-ı maġşerde Seġâbî tañ mı olsam sürġ-rû
Çün ruġ-ı zerdümle ħâk-i der-geh-i Âl'em¹⁴⁹ bu gün

300

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

101b

- 1 Devr-i güldür şun bize sâķî mey-i gül-fâmdan
Bir dem âzâd olalum bend-i ġam-ı eyyâmdan
- 2 Va'de-i vaşl eyleyüp dilden taleb kılma şekîb
İsteme ârâm ya'nî ħalb-i bî-ârâmdan
- 3 İdebilmez ehl-i 'irfân içre ħâşıl nâm-ı nîk
Geçmeyen bed-nâmlık yolında neng ü nâmdan
- 4 Deyr pîrî eyledi bir câm ile fâriġ beni
İzîrâb-ı küfr ile endîşe-i İslâmdan
- 5 Ey Seġâbî olalı göñlüm mürîd-i şeyġ-i câm
Neş'e-i feyz irişür ħalbe dem-â-dem câmdan

301

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Rûz-i baġtum tîredür bir mâh-ı mihr-efrûzdan
Şubġ-ı 'ayşum şâmdur bir şem'-i 'âlem-sûzdan
- 2 Niçe bir ħalsun şitâ faşlında ħâmûş ey şabâ
Bülbülü söylet ħaber vir mevsim-i nev-rûzdan
- 3 Sûzen-i ġamzeyle peyvend eyle çâk-i sînemi
Câmı minnet-dâr ħıl ol nâvek-i dil-dûzdan
- 4 Sâķıyâ ġam zûlmetinden tîredür dil ħânesi
Rûşen eyle anı bir câm-ı neşâţ-endûzdan
- 5 Kâküli ġâġî nihân olur Seġâbî geh iyân
Öġrenür ġûyâ fûsûn ol çeşm-i siġr-âmûzdan

¹⁴⁹Hz. Peygamber'in ehli, âilesi. Rahat anlaşılabilmesi için büyük harfle yazıldı.

302

- Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün
- 102a
- 1 Ğarğ-ı hûn oldı gözüm bir ğamze-i hûn-rîzden
Lâle-ğûn oldı yaşum bir la'l-i reng-âmîzden
 - 2 Oldı efzûn haţt-ı sebzinden gözüm nûrı belî
Rûşen olur dîde seyr-i sebze-i nev-hîzden
 - 3 İl mezâkın itdi şîrîn lebleri ammâ benüm
Kâm-ı 'ayşum telhûdür ol şehd-i şûr-engîzden
 - 4 Dökme kanlu yaşumı ey müdde'î kim rûzigâr
Haqqumı alur kıomaz sen kıâtil-i hûn-rîzden
 - 5 Cevr ile Pervîz Ferhâd'ı helâk itdi velî
Çerğ çekdi intiķâmın 'âkıbet Pervîz'den
 - 6 Zühd ü takvâ menşe'i bildüm riyâ vü zerķ imiş
Sâkıyâ mey şun ki geçdüm tevbe vü perhîzden
 - 7 İctinâb itme Şehâbî'den ki itmez neng ü 'âr
Mîhr-i enver ittişâl-i zerre-i nâ-çîzden

303

- Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün
- 1 Yüzlenmedi ferağ baña vaşl-ı habîbden
Şâd olsa hâtırım n'ola merg-i râķîbden
 - 2 Dil-dâra eylesem n'ola dil râzını 'ıyân
İtmez marîz derdini pinhân tabîbden
 - 3 Çün nev-bahâr-ı 'ömr geçer ân u hüsni ile
Ey gül bu ictinâb nedür 'andelîbden
 - 4 İtme şekîb ü şabr ile dil derdini 'ilâc
Umma tabîb fâyide şabr u şekîbden
 - 102b 5 Hwân-ı belâda loķma-i ğam şunsalar saña
Redd itme anı kaçma Şehâbî naşîbden

304

- Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün
- 1 Sür ayağı elde ey sâķî şarâb eglenmesün
Âteş-i ğam üzre gelsün sepsün âb eglenmesün
 - 2 Râh bir yâķûtdur kim rûha râhatlar virür
Furşatı fevt itme ol yâķût-ı nâb eglenmesün
 - 3 Dîde gönlümden kebâb isterdi dil gözden şarâb
Hâzır itdi dîde mey gelsün kebâb eglenmesün
 - 4 Nâle-i dil-sûz-ı 'uşşâķ ile dem-sâz olmağa
Muţribâ tahrîk kıl söylet rebâb eglenmesün
 - 5 Seyl-i eşķ itdi Şehâbî hâne-i çeşmi pür-âb
Kim şeb-i vuşlatda kaçsun anda hwâb eglenmesün

305

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

- 1 Müşerref ideli bâğı kudûm-ı faşl-ı hazân
Şarardı çehre-i 'uşşâk gibi reng-i rezân
- 2 Görindi her yaña elvân-ı muhtelif gûyâ
Ki oldı şahn-ı çemen kâr-gâh-ı reng-i zerân
- 3 Bahâra döndi hazân mevsimi ki 'Îsî-vâr
Çemende mürdeler ihyâ ider nesîm-i vezân
- 4 Kad-i nigâruma dik gelmeyeydi serv-i sehî
Çemende bîd-veş olmazdı bîmden lertzân
- 103a 5 Şehâbî mevsim-i deydür irişmeden içelüm
Bahâr-ı 'ömrümüze tünd-bâd-ı faşl-ı hazân

306

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Bu çeşm-i mest ile âşûb-ı erbâb-ı nazarsın sen
Bu hâl u haţ ile ser-fitne-i devr-i kamersin sen
- 2 Eşer kılmaz saña seylâb-ı eşküm nâr-ı âhumla
Şanemler zümresinde seng-dil bir sîm-bersin sen
- 3 Yoluñda hâk olan üftâdeñ üzre şalmayup sâye
Sipihri-i nâzda hurşîd gibi cilve-gersin sen
- 4 Murâduñ goncesi handân iken gül-zâr-ı kûyında
Şabâ-veş niçe bir her cânibe ey dil yilersin sen
- 5 Ham olsa kâmetüñ bâr-ı belâdan bâğ-ı 'âlemde
Şehâbî çekme gam zirâ nihâl-i bâr-versin sen

307

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Gerçi kim vîrânesin yâd eylemez dîvânesin
Şâdem ey dil kim segân-ı yâr ile hem-hânesin
- 2 Âşinâdan dostum yad eyleyen sensin beni
Şimdi benden bilmezem sen de neden bî-gânesin
- 3 Lâf-ı 'ışk-ı yâr urup da'vâ-yı kâzîb niçe bir
Gel berü ey müdde'î meydâna ger merdânesin
- 4 Yakdı şevk-ı 'ârîzuñ meclisde ehl-i meclisi
Şem' nârı yansa lâ-büd nûr ider pervânesin
- 103b 5 Külbe-i târîkine virdüñ Şehâbî'nüñ ziyâ
Hüsni ile ger şem'-i bezm-ârâ degülseñ sen nesin

308

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Ağzuñ haber vire n'ola mantık da mîmden
Kaddüñ 'alâmet oldı haţ-ı müştakîmden
- 2 Hüsnuñ kemâli zülf iledür nitekim cemâl
Nâkış kalur cüdâ olıcağ harf-i cîmden
- 3 'Işkuñ ber-â-ber itdi baña vaşl u fürkati
Âsûde eyledi beni ümmîd ü bîmden
- 4 İtme hilâf-ı va'de-i ihsân u luţfi kim
Lâyık degül hilâf-ı mürüvvet kerîmden
- 5 Rağş ura zerre-vâr Şehâbî gubâr-ı ten
Ger bûy-i vaşl-ı yâr işitsem nesîmden

309

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 N'ola bir cür'a 'aţâ eylesin câmuñdan
Beni hoş-hâl idesin bâde-i in'âmuñdan
- 2 Biz du'â ile Hudâ'dan dilerüz düşnâmuñ
İtme maħrûm bizi devlet-i düşnâmuñdan
- 3 Sen gidelden berü dûr olmış idi tenden cân
Tâze cân buldı yine nâme vü peygâmuñdan
- 4 İdeli şâm u seher nâle-i zârî ey dehr
Oldı bîzâr gönül şubhuñ ile şâmuñdan
- 5 Ağlama derdüñi dil-dâra Şehâbî zinhâr
Hâtır-ı nâzüki incinmesün âlâmuñdan

104a

310

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Olalı mehcûr gönüm bezm-i vaşl-ı yârdan
Akıdur hûn-âbe-i gam dîde-i hûn-bârdan
- 2 Kûyımı terk itmezem biñ cevr kılsa müdde'î
Sâkin-i gül-zâr incinmez cefâ-yı hârdan
- 3 Böyle serv-i gül-şene olmazdı mâyil fâhte
Vâkıf olsaydı eger ol kadd-i hoş-reftârdan
- 4 Ruğlaruñ 'aksi şikâf-ı sîneden düşdi dile
Külbemüz oldı münevver pertev-i envârdan
- 5 Aldı sünbüldeñ şabâ tâtâr-ı zülfüñ bûyımı
Urmaz oldı dem nesîm-i nâfe-i Tâtâr'dan
- 6 Va'de-i firdevs ile aldandı yârı görmedi
Veh ki maħrûm oldı zâhid devlet-i dîdârdan
- 7 Bâde-i câm-ı lebüñden sâkıyâ bî-hûş olup
Bir kadem çıkmaz Şehâbî hâne-i hammârdan

311

- Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün
- 1 'Âşık-ı dürdî-keş ü rind-i şarâb-âlûdeyin
Bu kühen deyr-i harâb içre harâb-âlûdeyin
- 2 Kana ger müstağrak oldumsa 'aceb mi lâle-veş
Küşte-i çeşm-i sitem-kâr [u] 'itâb-âlûdeyin
- 104b 3 Gerçi 'uryânem baña teşrîf yitmez mi bu kim
Cism-i 'uryânumla kûyuñda türâb-âlûdeyin
- 4 Dil virelden dostum ol çeşm-i h^wâb-âlûdeye
Geh humâram gâh mestem gâh h^wâb-âlûdeyin
- 5 İsteme benden Şehâbî zühd ü taqvâyı ki ben
'Âşık-ı dürdî-keş ü rind-i şarâb-âlûdeyin

312

- Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün
- 1 'Işkdur âyîne-i hüsni mücellâ eyleyen
Dide-i 'uşşâk ile anı temâşâ eyleyen
- 2 'Işkdur zencîr iden 'Azrâ vü Leylî zülfini
Vâmık'ı âşüfte vü Mecnûn'ı şeydâ eyleyen
- 3 'Işkdur şüret viren Şîrîn-i dil-keş nakşına
La'l-veş Ferhâd'a mesken seng-i hârâ eyleyen
- 4 'Işkdur îcâd-ı mevcûdâta bâ'is 'ışkdur
'Âlemi ketm-i 'ademden âşikârâ eyleyen
- 5 'Işkdur nûr-ı tecellâ-yı cemâl-i Yûsuf'a
Cilve-geh âyîne-i çeşm-i Zelîhâ eyleyen
- 6 'Işkdur ehl-i münâcât eyleyen mey-h^wâreyi
Zâhid-i perhîz-kârı rind ü rüsvâ eyleyen
- 7 'Işkdur zülf ü haç-ı hûbâna viren zîb ü zînet
Pîr-i 'aklı beste-i zencîr-i sevdâ eyleyen
- 8 'Işkdur bir zerreyi ser-geşte-i ednâ iken
Hem-nişîn-i âfitâb-ı 'âlem-ârâ eyleyen
- 105a 9 'Işkdur peyk-i şabâ gibi Şehâbî göñlini
Rûz u şeb ser-geşte-i vâdî vü şahrâ eyleyen

313

- Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün
- 1 Tenümde tâzelendi yâreler nezzâre-i gülden
Fiğânım hâdden aşdı nâle vü feryâd-ı bülbülден
- 2 Gören bu eski göyneklele dâğ-ı tâzemi tende
Uşandı seyr-i lâleyle temâşâ-yı karanfülden

- 3 Geçer zülf-i nigâruñ ey şabâ âşüftesi dirler
Perîşân-hâtır olursam ta‘accüb kıılma sünbüldeñ
- 4 Hâdeng-i ta‘n ile tîr-i melâmetden elüm çekmem
Velîkin hâtırum mecrûhdur tîğ-ı teğâfülden
- 5 Nigâristân-ı Çîn kim añılur bâğ-ı İrem birle
‘İbâretdür Şehâbî gâlibâ şehri Sitanbul’dan

314

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

- 1 Öliceğ hecrüñ ile dîde-i nem-nâkümdeñ
Çeşmeler cârî ola her tarafa hâkümdeñ
- 2 Beni yâr öldüriceğ yârelerüm âğız açup
‘Özr mi dileyeler kâtil-i bî-bâkümdeñ
- 3 Yârdan gizler idüm yâremi derdâ ki bu gün
Gül gibi oldu ‘ıyân pirehen-i çâkümdeñ
- 4 Hâk olıceğ ser-i kûyında vücûdum umarın
Pây-mâl eyleye ol kâmeti çâlâkümdeñ
- 105b 5 Oldı ‘âlemde vücûdum sebeb-i şöhret-i ‘ışğ
Yandı âfâk benüm hâr ile hâşâkümdeñ
- 6 Şaykal-ı câm-ı şafâ-bahş ile sâkî kerem it
Jeng-i hüznî gider âyîne-i idrâkümdeñ
- 7 Nâr-ı dûzağdan üşenmezdi Şehâbî zâhid
Bir kadeğ içse idi âb-ı tarab-nâkümdeñ

315

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 1 Sînemi çâk itme kanum her yaña saçılmasun
Dil belâ gam-hânesidür kapusı açılmasun
- 2 Olalı bî-hûş hâmûş oldu göñlüm nâleden
Nâ-tüvânem sâkıyâ kııl çâre kim ayılmasun
- 3 Her ne deñlü cevri idersin âşikârâ kııl baña
Luğf eğer var ise pinhân it şehâ il bilmesün
- 4 Hem-dem olmış nâfe ey meşşâta zülf-i yâr ile
Bu sözi açma şabâya ‘âleme yayılmasun
- 5 Mey bile gâsl it ben öldükde Şehâbî cismümi
İncinürse gelmesün zâhid namâzum kıılmasun

316

Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün

- 1 Kalem-veş baş çeker kıiblem şu kim kapuñ sücûdından
Başın kat‘ ide kim anuñ ‘adem yegdür vücûdından

- 106a
- 2 Şeb-i târîk-i ğamda encüm-i eflâke beñzeldüm
Şererler k'oldı zâhir âh-ı âteş-nâk dûdından
- 3 Beni bir muğ-beçe deyr içre bî-hûş ideli geçdüm
Riyâ küncinde şeyḫ u zâhidüñ şürb-i yehûdından
- 4 Metâ'ından elüm çekdüm cihân bâzârınuñ zîrâ
Ziyânından zarar bî-ḫad velî yok aşşı sûdından
- 5 Seḫâbî rind-i ser-mestüñ sücûd-ı sehvi râciḫdür
Riyâyî zâhidüñ her dem kıyâm ile ḫu'ûdından

317

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Ḳo yansun sûz-ı dilden gök yüzi pür-dûd-ı âh olsun
Şeh-i 'ışḫam başum üstinde ol çetr-i siyâh olsun
- 2 Sarây-ı dîde ḫüsnüñ cilve-gâhıdur benüm 'aynum
Ḫarîm-i dil de tîr-i ğamzeñe âmâc-gâh olsun
- 3 Ğam-ı 'ışḫuñda göñlüm kenz-i bî-pâyâna mâlikdür
Yürisün kişver-i 'ışḫa yiridür pâdişâh olsun
- 4 Ḫaṭuñ geldi diyü yüz döndürürse yârdan 'âşîḫ
Ḫaṭ-ı ḫûbân gibi 'âlemde yâ Rab rû-siyâh olsun
- 5 Semend-i nâz ile her ḫanda cevân eyleseñ şâhum
Seḫâbî-veş ser-i a'dâ yoluñda ḫâk-râh olsun

318

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 106b
- 1 Şanma elden vire dünyâda beni yâr etegin
Ölem elden ḫomıyam ol gül-i bî-ḫâr etegin
- 2 Viridi Pervîz eline dâmen-i vaşlın Şîrîn
Ṭutdı Ferḫâd ğam u derd ile ṭağlar etegin
- 3 Dem-be-dem ḫâk-i reh-i yâra nişâr itmek için
Ṭoldurur gevher ile çeşm-i güher-bâr etegin
- 4 Câme-i atlas u şâlî 'acabâ fark ide mi
Şol ki çâk eyledi ğayret yaḫasın 'âr etegin
- 5 Ey Seḫâbî yaḫasın şevḫ ile çâk eyledi gül
Demidür gel dutalum biz daḫi gül-zâr etegin

319

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Egerçi şûretâ ğam pây-mâli ḫâk-râham ben
Velî ma'nî yüzinde tâc-ı fark-ı mihr ü mâham ben

- 2 Şalın nâz ile hâküm üzre ey [serv-i]¹⁵⁰ ser-efrâzum
Ki pâ-bûsuñ temennâsıyla hâk olmuş giyâham ben
- 3 Günehsüz ‘aşık-ı miskîni öldürmekdür âyînüñ
Baña zulm eyleme şâhum esirge bî-günâham ben
- 4 Bu miñnet-hânede âh ile ey dil olma hem-dem kim
Belâ küncinde ser-tâ-pâ harîk-ı nâr-ı âham ben
- 5 Elümde sâgar-ı şahbâ yanumda dilber-i ra’nâ
Şehâbî mesned-i Cemşid’e geçmiş pâdişâham ben

ḤARFU’L-VÂV

320

- Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün
- 1 ‘Âleme irse idi mihr-i ruḥuñdan pertev
Ḳamere mihr şıfat nûr virürdi meh-i nev
- 2 Nûr u fer almağa ḥurşid-i ruḥuñdan meh ü mihr
İtdiler ‘arşa-i eflâkde ḥayli tek ü dû
- 107a 3 Şafaḳ içre göricek ke’s-i hilâli kıldum
Ḥırḳa-i ezraḳımı bâde-i ḥamrâya girev
- 4 Kışt-zâr-ı ‘ameli eşk ile sebz it ey dil
İtmeden dâs-ı fenâ mezra‘a-i ‘ömri direv
- 5 Tâc-ı Kâ’ûs‘a eger itnese ‘ibretle nazâr
Terk idüp virmez idi ḡayra anı Keyḥusrev
- 6 Berḳ-ı raḥşân idi eflâkde şanma bu gice
Raḥnesinden tenümüñ âteş-i dil çekdi ‘alev
- 7 Pîr-i aşhâb-ı şafâ oldu Şehâbî olalı
Rind-i Şîrâz ile ‘ârif-i Câm’a pey-rev

321

- Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün
- 1 Ḳıldı dil hecrüñde la‘lünden mey-i nâb ârzû
Ḥastedür rihlet deminde eyledi âb ârzû
- 2 Raḡbeti hecrüñde ‘uşşâḳuñ ecel uyḥusına
Beñzer ol bîmâra kim eyler şeker-ḥwâb ârzû
- 3 Zülmet-i zülfüñde kılsam tañ mı ruḥsârüñ taleb
Râh-rev eyler şeb-i muzlimde meh-tâb ârzû
- 4 Ḳaşlaruñ mihrâbını seyr eyleyen tâ‘at-fürüş
Eylese sehv ile eyler künc-i mihrâb ârzû
- 5 Merdüm-i çeşm oldu mâhî-veş garîk-ı baḥr-i eşk
Çin-i zülfüñden kıılır bî-çâre ḳullâb ârzû
- 6 Külḥan içre sâkin-i ḥâkister-i idbâr olan
Eylemez iḳbâl ile gül-şende sincâb ârzû

¹⁵⁰Metinde yoktur, vezin ve anlamı tamamlamak için ilâve edilmiştir.

- 107b 7 Zühd ü taqvâdan mükedderdür gönül kıldum yine
Deyr pîrinden Şehâbî bâde-i nâb ârzû

322

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Pârsâ dil-dâruma tâ bâde içmek oldı hû
Düşdüm ayakdan daşıtdum bes ki başumla sebû
- 2 Zâhid-i şehri tahâret itmedi maqbûl-i halk
Veh ki miskîn bulmadı âb-ı vuzûdan âb-ı rû
- 3 Naqş-ı hatt-ı müşg-bâr-ı yârı tahtır itmege
Kıldılar merdüm sevâd-ı levh-ı çeşmi şüst u şû
- 4 Vaşlını dil ârzû kıldı müyesser olmadı
Gitdi cânım veh ki dilden gitmedi bu ârzû
- 5 Bulmadum ol mâh-ı şeb-gerdi Şehâbî gerçi kim
Eşk ü âhum kıldılar arz u semâyı cüst ü cû

323

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Bâd ile hâkî tenüm kapuñı eyler cüst ü cû
Beñzer ol ser-geşte itmiş pâ-y-bûsuñ ârzû
- 2 Kanmadum meyden hayâtumda ölürsem yapsa kâş
Deyr küncinde felek hâk-i vücûdumdan sebû
- 3 Olmadı âlâyış-i zerç u riyâdan şâf u pâk
Hırkasın bâdeyle zâhid itmeyince şüst u şû
- 4 Ne felekden mihr gördüm ne sitâremden vefâ
Çerç ise bir bî-vefâdur kevkeb ise kîne-cû
- 108a 5 Cevr-i dilberdür Şehâbî bâ'ış-i tahtırık-i 'ışk
Şevk olur efzûn ne deñlü olsa dil-ber tünd-hû

HARFU'L-HÂ'

324

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

- 1 Şafâda kendüyi beñzetdi rûy-i cânâna
Şabâ bu cürm ile şaldı zülâli zindâna
- 2 Bahâr faşlı visâlûñ nümûnesi olalı
Firâkuñ olsa müşâbih n'ola zemistâna
- 3 Şarâb-ı Kevşer'i la'l-i lebüñe nisbet iden
Serâbı eyledi teşbîh âb-ı hayvâna
- 4 Gönül kebûteri geçmez hevâ-yı 'ışkuñdan
Semendere ne zarar girse nâr-ı sûzâna

- 5 Ğamuñdan ağlamadan ey dür-i muhîṭ-i kemâl
Sehâbî dîdeleri döndi ebr-i nîsâna

325

Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün

- 1 Semend-i nâza binüp gayrlarla hem-‘inân olma
Dökersin çanımı bir dem benüm ‘ömrüm revân olma
- 2 Varup dîn kişverin târâc kılma hâl u haṭṭuñla
Cihânuñ cânı iken fitne-i halk-ı cihân olma
- 3 Senüñle zindedür cân nitekim cân ile ten ey meh
Ruḥuñ ‘arzeyle ya‘nî cân gibi benden nihân olma
- 4 İrer senden tarâvet nev-bahâr-ı ‘ömr-i ‘uşşâka
Yürü ey şâh-ı gül hergiz giriftâr-ı hazân olma
- 108b 5 Qadüm lâm oldu Qâf-ı derd-i ‘ışkı çekmeden ey ğam
Kerem eyle yürü sen de baña bâr-ı girân olma
- 6 İkilik kalmadı cân oldu cismüm vaḥdete irdüm
Kesil yanumdan ey sâye benümle tev‘emân olma
- 7 Kemân-ebrû güzeller ḥüsnine olma igen mâyil
Sehâbî-veş melâmet tîrine ya‘nî nişân olma

326

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

- 1 Şeb ki ol mâh gelür külbe-i aḥzânumuza
Çerç pervâne olur şem‘-i şebistânumuza
- 2 Silmese gözden eger ḥâk-i rehi seyl-i sirişk
Tûtiyâ eyler idük dîde-i giryânumuza
- 3 Görinen muşhaf-ı ḥüsninde ğubâr-ı haṭ-ı yâr
Âyet-i rahmet imiş indi bizüm şânumuza
- 4 Cân için ğamze-i cânânum ile itme nizâ’
Yürü ey dil kerem it girme bizüm çanumuza
- 5 Deşt-i ğamda dutıcak kûh-ı selâmet yaçasın
Şarılır ḥâr-ı belâ her yaña dâmânumuza
- 6 Geçdi tîr-i sitem [ü] hecr Sehâbî cânâ
Ḥâlümüz hayf ki ‘arz olmadı sultânumuza
- 7 Ol perînüñ okıyup vaşfını dîvâne olur
Nazar eylerse şu kim defter ü dîvânumuza

327

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

- 109a 1 Pertev-i mâh-ı ruḥuñ düşse eger ḥânemüze
Ḥûr firdevs ile reşk eyleye kâşânemüze

- 2 Beyt-i ma'mûrına çerhuñ gönül olmaz râgıb
Besdürür gûşe-i vîrâne bu dîvânemüze
- 3 Kays'a mecnûnlıgumuz eyleme nisbet ki bizüm
Bûmlar vahşet ider қonmağa vîrânemüze
- 4 Vardı hûwâb-ı 'ademe Vâmık u Ferhâd gibi
Mâyil olan şeb-i endûhda efsânemüze
- 5 Halkdan bâdeyi pinhân içerüz tâ ki bizüm
Seng-i ta'n ile şikest irmeye peymânemüze
- 6 Hûwâbdan el yudı bu dîde-i bîdâr gibi
Kim ki kıldı nazar ol gözleri mestânemüze
- 7 Baһr-i eşkinde Şehâbî gibi gāvş eylemeyen
İrişür şanma bizüm gevher-i yek-dânemüze

328

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Vardum 'ale's-şabâh münâcât ehline
İtdüm du'â-yı hayr harâbât ehline
- 2 Hicrân şebinde şöyle 'alem çekdi nâr-ı âh
Kim ıztırâb düşdi semâvât ehline
- 3 Ağyâra nükte açma lebünden ki virmedi
Nuḡ-ı Mesîh fâyide Tevrât ehline
- 4 Pîr-i muğâna hıdmeti biz tâ'at añlaruz
Faһr eylerüz anuñla 'ibâdât ehline
- 109b 5 Ey şeyh urma lâf ki itmezler i'tikâd
Rindân-ı kûy-ı mey-kede tāmât ehline
- 6 Bir câm ile hayât virür mürde-dillere
Baқ deyr gûşesinde kerâmât ehline
- 7 Viridi Şehâbî'ye gam u derd ü belâyı çerh
Minnet Hudâ'ya degdi emânât ehline

329

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

- 1 Yüzümde қanlu yaşumdan biñârı seyr eyle
Bu çeşm-i terden aқan cûy-bârı seyr eyle
- 2 Gözümde 'aks-i haḡ u hâlini temâşâ kıl
Gül ü benefşe ile çeşme-sârı seyr eyle
- 3 Yaşumla oldı şehâ lâle-zâr etrâfum
Taraf taraf nazar it lâle-zârı seyr eyle
- 4 Dil-i hazîne nazar kıl kemend-i zülfünde
Esîr-i dâm-ı gam olmış şikârı seyr eyle
- 5 Dilerseñ açıla қalbün қо halveti şûfî
Harîm-i bâğa güzer kıl bahârı seyr eyle
- 6 Cihân-ı mâ'nîye var tengnâ-yı şûretden
Yüri tecerrüd ile ol diyârı seyr eyle

- 7 Şehâbî'nüñ çekilen қа'ı-ı bahr-i eşkinden
Dizin dizin güher-i âb-dârı seyr eyle

330

- Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün
- 110a 1 Ruğında turre-i 'anber-feşânı seyr eyle
Nazar kııl anda dil-i nâ-tüvânı seyr eyle
- 2 Leb-i Mesîh'ini gör haṭṭ u hâlîne nazar it
Yanınca fitne-i âḫîr-zamânı seyr eyle
- 3 Ḥarîm-i kûyına yâruñ eger irem dir iseñ
Ġubâr-ı râh-ı şabâ ol cihânı seyr eyle
- 4 Sirişk-i sürḫumı hecrüñde rûy-i zerd ile gör
Şitâ deminde bahâr u ḫazânı seyr eyle
- 5 Şikâf kııl tenümi ol şikâfdan nazar it
Derûn-ı dildeki dâĝ-ı nihânı seyr eyle
- 6 Tenümde her yaña kııl kaṭre kaṭre kana nazar
Dıraḫt-ı ĝamda gül-i erĝuvânı seyr eyle
- 7 Ṭutuşdı yir şeb-i hecrinde nâr-ı âhumdan
Şehâbî evc-i felekde duḫânı seyr eyle

331

- Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün
- 1 Ey vücûd iqlîmi içre cân gibi sultân dede
Âsumân-ı ma'rifetde aḫter-i tâbân dede
- 2 'Işk-ı Leylî neş'esinden mest olup Mecnûn-mişâl
Rûz u şeb ḫayret beyâbânında ser-gerdân dede
- 3 Bâde-i tevḫîd ü esrâr-ı ḫaḫîkatden müdâm
Tekye-i tecrîdde hem mest ü hem ḫayrân dede
- 4 İstimâ' iden şanur elḫân-ı Dâvûd u Zebûr
Sen feşâhatle oḫurken âyet-i Ḳur'ân dede
- 110b 5 Ġonce-veş dem-beste göñlüm gül gibi ḫandân olur
Ġuş idicek naĝmeñi ey bülbül-i ḫoş-ḫwân dede
- 6 Bitmez idi ḫuşk-sâl-i hecrde kişt-i ümîd
Yaĝmayaydı ebr-i luṭfuñdan eger bârân dede
- 7 Kııl Şehâbî hâlîne 'ayn-ı 'inâyetle nazar
Ey mekân-ı merḫamet vey menba'-ı iḫsân dede

332

- Mef'ülü Fâ'ilâtün Mef'ülü Fâ'ilâtün
- 1 Mâni'dürür sirişküm seyr-i cemâl-i yâra
Gerçi ziyâ-yı mihri seyr idemez sitâre

- 2 Olalı kevkeb-efşân hicrân şebinde çeşmüm
Biñ dîdesiyle gerdûn eyler baña nezâre
- 3 Raħm ide şanma yâruñ seylâb-ı eşke ƙalbi
Bârân ile mülâyim olur mı seng-i ħâre
- 4 Kâşâne-i muğânuñ virmem cihânda zâhid
Bir ħışt-ı âşiyânın biñ ƙaşr-ı zer-nigâra
- 5 Baħr-i melâmet içre yoƙ sâhil-i selâmet
Gel ıturalum Seħâbî bu lücceden kenâre

333

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

- 1 Zâhid-i şeh[r]e]¹⁵¹ yine eyledi ğavgâ ğalebe
Ĝâlibâ itdi o dîvâneye sevdâ ğalebe
- 2 Mey-i nâb ile ıtutuşdı bu gice pîr-i ħired
‘Âķıbet eyledi ol pîre bu bernâ ğalebe
- 111a 3 Ĥarem-i ma‘rifete ola mı maħrem şol kim
İtdi ƙalbinde ğam u ħasret-i dünyâ ğalebe
- 4 Dehre aldanma ki İskender’e maĝlûb itdi
‘Âleme itmiş iken şevket-i Dârâ ğalebe
- 5 Ĝâlib olursa Seħâbî ne ‘aceb aĝyâra
Şimdi mi eyledi câhillere dâna ğalebe

334

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 1 Düşeli mecnûn göñül leylî şaçun sevdâsına
Ĥaymesin ƙurdı ‘adem iķlîminüñ şaħrâsına
- 2 Kûh-ı dilde ideli Sî-murĝ-ı miħnet âşiyân
Tu‘me ƙıldı cismümi Ķâf-ı belâ ‘Anķâ’sına
- 3 Oldı câm-ı mey gibi şâfi-dil ü rûşen-zamîr
Kim ki ıtuşdı pîr-i deyrün bâde-i ħamrâsına
- 4 Âb u rengi yoƙ vefâ vü mihirden ey ‘andelîb
Ĝül-şen-i dehrün göñül virme ğül-i ra‘nâsına
- 5 Ey Seħâbî gevher-i maķşûda vâşıl olmadı
Ĥalmayan ğavvâş-veş faķr u fenâ deryâsına

335

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

- 1 Mihr da‘vâ-yı kemâl eyler imiş mâhum ile
Anı bir ğün yaķarın şâ‘iķa-i âhum ile

¹⁵¹Metinde ‘şehr’ şeklindedir. Anlamı tamamlamak için ilave edilmiştir.

- 111b
- 2 Berg-i kâh oldı tenüm kûh-ı gamuñ çekmekden
Göge çıksam yiridür âh-ı seher-gâhum ile
 - 3 Nâ-tüvân cismüme za‘f olmasa ger müstevlî
Halkı uyutmaz idüm nâle-i cân-gâhum ile
 - 4 ‘Işğ yolında gam-ı yâr ile hem-râh oldum
Eyledüm ‘azm fenâ mülkine hem-râhum ile
 - 5 Ayağı tozına benden idesin ‘arz-ı niyâz
Buluşursañ eger ey peyk-i şabâ şâhum ile
 - 6 Sırr-ı “Esrâ”ya¹⁵² ki cân olmadı mahrem-dil hem
Vâkıf oldum bu gice hâtır-ı âgâhum ile
 - 7 Âsitânında Şehâbî olalı hâk-nişîn
Başum irdi göge bu kâmet-i kûtâhum ile

336

Mef‘ülü Mefâ‘ilü Mefâ‘ilü Fe‘ülün

- 1 Geldi gam-ı ‘ışkuñ yir idindi dil içinde
Cân gibi qarâr eyledi âb u gil içinde
- 2 Ger ‘âkil iseñ ekme emel tohmını zinhâr
Bu mezra‘-i pür-dâne-i bî-hâşıl içinde
- 3 Merğûb cihân içre begüm şâhid ü meydür
Durma mey ü maḥbûbsuz ey ‘âkil içinde
- 4 Yâruñ zekânında dil-i şeydâmı gören dir
Hârût’a nazar eyle çeh-i Bâbil içinde
- 5 Kaşuñ gibi za‘f ile hilâl oldı Şehâbî
Engüşt-nümâ olsa ‘aceb mi il içinde

337

Mef‘ülü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün

- 112a
- 1 Hem-dem olalı cân-ı mey ol la‘l-i nâb ile
Şarf oldı veh ki naqd-i hayâtum şarâb ile
 - 2 Görsün ‘izârı üzre lebin görmek isteyen
‘İsâ ne yüzden oldı qarîn âfitâb ile
 - 3 Girse ‘aceb mi cennete yarın hisâbsuz
Yolında cân viren sitem-i bî-hisâb ile
 - 4 Yüzün duḥân-ı âhum ile iderin siyâh
Mâh itse âfitâbum ile ger muḥâbele
 - 5 Zerrât-ı kâyinâtı ruḥuñ şevkı yakmadan
Ey mihr-i evc-i nâz hırâm it niḳâb ile
 - 6 Seylâb-ı eşk süz-ı dile viremez sükûn
Şanma ki inṭifâ bula bu âteş âb ile
 - 7 Baş çekme istiḥâre için ceyb-i ğaflete
Ey şeyḥ-i şehri ‘ömrüñi giçürme ḥwâb ile

¹⁵²Bk. not 77, 86, 87, 88.

- 8 Teb tıtdı tâb-1 hüsni ile şem‘-i meclisi
Seyr it Şehâbî var lebi üstinde âbile

338

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 1 Baş koşaldan cân u dil bu zülf-i ‘anber-sâyile
Germdür başum hemîşe âteş-i sevdâyile
- 2 İtmedi hecrüñ beni bir vech ile cânâ helâk
Kim olam ihyâ dem-i cân-perver-i ‘İsâ’yile
- 3 Germ olup beñzetdügiyçün kendüsin ruhsârûña
Gice meclisde tutuşduk şem‘-i bezm-ârâyile
- 112b 4 Ğam hücûm eylerse ey dil idelüm def‘-i melâl
Gûşe-i mey-ğânede câm-ı neşât-efzâyile
- 5 Ey Şehâbî oluram ser-ğalka-i ehl-i cünûn
Çanda varursam dil-i şûrîde [vü] rüsvâyile

339

Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün

- 1 Muğannî gönümüzi şâd kıl terâneyle
Ki başa çıkmadı kimse ğam-ı zamâneyle
- 2 Cinâna itme bizi kûy-ı yârdan terğîb
Be vâ‘iz aldana şanma beni efsâneyle
- 3 Çü tîr-i ğamzeñi bizden şehâ dirîğ itdûñ
Hoş eyle gönümüzi bârî tâziyâneyle
- 4 Şu şayd kim başın itmiş fedâ o fitrâke
Süm-i semendüñi öpmek diler behâneyle
- 5 Taşavvuf ehli ile yokdurur mu‘âmelemüz
Şehâbî eglenürüz şi‘r-i ‘âşıkâneyle

340

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 1 Âb olurdu şermden bakdukça hüsñüñ ayına
‘Aks-i ruhsârûñla arçalanmayaydı âyine
- 2 Âsitânuñ ferşine yüzün sürüp tağbîl için
Yiridür hürşîd-veş her gün felekden ay ine
- 3 Mihr-i hüsñüñle olur beñzer muğâbil mâh-ı bedr
Kim bulur noğşân kemâl-i hüsni varmaz ayına
- 113a 4 Ey müneccim çerğ ay u gün ile germ olmasun
Devr-i hüsñ-i yârda günü ne anuñ ayı ne
- 5 Mazhar-ı nûr-ı tecellîdür Şehâbî’nüñ gözi
Olalı ey mâh-veş menzil cemâlüñ ayına

341

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Revân oldı dil ü cân 'azm idüp der-gâh-ı cânâna
İrişdi zerreler ser-menzil-i hürşîd-i tâbâna
- 2 Dile irdükçe peykân-ı hadengüñ nâ-bedîd oldı
Olur ma'dûm lâ-büd kıatre irse baır-i 'ummâna
- 3 'İyân eyler ruhuñ şevkıyla her şeb sûz-ı pinhânım
Zebân-ı hâl ile pervâneler şem'-i şeb-istâna
- 4 Yine âvâre oldı sîne-i şad-pâreden gönüm
Beyâbân özledi vîrâne[yi] terk itdi dîvâne
- 5 Şehâbî 'ışk tutdı cân u dil iklîmini gûyâ
Şeh-i Rûm oldı mâlik kişver-i İrân u Tûrân'a

342

Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün

- 1 Oldı bedenüm yâr miyânı gibi ince
Şalınmadı zülfî gibi bir kerre yanınca
- 2 Kaldur tenümi hâkden ey eşk şabâ-veş
Eglenme revân ol der-i dil-dâra varınca
- 3 Çekdi elem-i hecrini cân vuşlata irdi
Çeksün n'ola dil hem gamunı cânâ yitince
- 113b 4 Uşanmadı ol şûh cefâ itmeden ammâ
Ben cevrine şabr eyleyeyin ol uşanınca
- 5 Bülbül-veş ider her gice feryâd Şehâbî
Ol gönce-dehen h^wâb-ı şeherden uyanınca

343

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Geldi ol dem kim kadehler gül gibi handân ola
Sâhat-i meyhâne reşk-i ravza-i Rıdvân ola
- 2 Pest olup vâ'iz şadâsı şavt-ı bezm-i ehl-i 'ayş
Hây u hûy-ı mey-perestân na'ra-i mestân ola
- 3 'İyd-i 'aynî 'âlemi pür-nûr ide hürşîd-vâr
Şavm kandîli nazardan necm-veş pinhân ola
- 4 Mâh-rûlarla zemîn ola 'adîl-i âsumân
Anda sâkî tal'ati hürşîd-i nûr-efşân ola
- 5 Ey Şehâbî dil dem-â-dem câm-ı şevkı nûş idüp
Ten libâsın gönce-veş çâk eyleyüp 'uryân ola

344

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Mu'tâd kıldı gönlümi 'ışkuñ belâyile
Hâk'dan belâ vü derdüñi ister du'âyile
- 2 Çekmiş hadeng gamze-i çeşmüñ helâküme
Bildüm şehâ ki var nazarı ben gedâyile
- 3 Ağyâr ile tolular içersen neñ eksilür
Bir kez bizi de şâd idesen merhabâyile
- 114a 4 Olan segân ile ser-i kûyuñda âşinâ
Bîgâne oldu h^wîş ile vü âşinâyile
- 5 Ol meh Seḫâbî mest-i mey-i nâz u 'ışvedür
Şabr eyle ḫâlüñ añma biraz şâyed ayıla

345

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 El şunmadın daḫi ḫadeḫ-i ârzûmuza
Urdı sipihr seng-i melâmet sebûmuza
- 2 Her şubḫ u şâm çerḫ tek u pûy idüp yeler
Düşmiş ḫarâmiyâna bizüm cüst ü cûmuza
- 3 İtmez vefâ cefâdan uşanmaz Ḥudâ meger
İnşâf vire ol şanem-i tünd-ḫûmuza
- 4 Bed-nâm-ı 'âlemüz bize nâmûsı añmañuz
Kim iḫtilâl virmeye nâm-ı nigûmuza
- 5 'Aḫla Seḫâbî itmeyelüm mi muḫâlefet
Varup iṭâ'at eyleyelüm mi 'adûmuza

346

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 Demidür mürġ-i çemen şevḫ ile âvâza gele
Gül-şen-i sînede dil bülbülü pervâza gele
- 2 Demidür kim yine nâz ile çemen ḫaclesine
Şâhid-i gül sürinüp çihresine ġâze gele
- 3 Cânı îşâr ideler yolına erbâb-ı niyâz
Ger benüm serv-i revânüm çemen-i nâza gele
- 114b 4 Az olur kim gele Leylî taraf-ı Mecnûn'a
Nâḫası yolını ol semte meger aza gele
- 5 Baḫrdur ṭab'-ı Seḫâbî 'aceb olmaz her dem
Silk-i naḫma eger andan güher-i tâze gele

347

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 Bende za'findan eger hıdmetüñe az gele
Senden ey pâdişehüm şanma ki ol vâz gele
- 2 Baht-ı bed ger tenümi dūr ide der-gâhuñdan
Mürğ-ı rûhum kapuña eyleye pervâz gele
- 3 Kâfes-i tende gönül besleyelüm cân mürğın
Dem ola külbemüze ol gözi şeh-bâz gele
- 4 Şayha-i kûs-i eceldür bu gice ey hem-dem
Hücrenüñ revzenesinden eger âvâz gele
- 5 Sözi irgürdi Şehâbî göge ma'lüm degül
Gül-şen-i 'âleme bir böyle sühan-sâz gele

348

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 Oldı dil şifte ol zülf-i kemend-âsâya
Veh ki düşdi yine dîvâne 'aceb sevdâya
- 2 Seyle virdi güher-i bînişi hecründe gözüm
Hwâce garğ eyledi ser-mâyesini deryâya
- 3 Mürğ-ı dil şem'-i ruhuñ şevkına her şeb cânâ
Ögredür yanmağı pervâne-i bî-pervâya
- 115a 4 Senden ey muğ-beçe varsun göge şekvâ kılsun
Dûd-ı âh-ı şeheri göndereyin 'Îsâ'ya
- 5 Çeşm-i terden dūr-i sîr-âb taleb kıl ey dil
Ki anı şâhid-i maşşûd kıılır pîrâye
- 6 Zer u zîver gözüme hâk ile yeksân oldı
Tâc-dâr olalı dil kişver-i istignâyâ
- 7 Tende olmuş dil ü cân yâra Şehâbî müştâk
Eyle kim halk-ı Sitanbul şeh-i mülk-ârâya

349

Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün

- 1 Zâhid dimezin ben saña evbaşlıg eyle
Gel şatma riyâyı bize kardaşlıg eyle
- 2 Şarf it reh-i tecrîdde naqd-i dil ü cânı
Bî-kayd-ı cihân ol yüri kallaşlıg eyle
- 3 Kıl pâk reh-i dil-beri cârûb-ı müjeyle
Şu yirine ey dîde güher-paşlıg eyle
- 4 Ten zâr u za'if oldı ilet kûy-ı nigâra
Ey eşk revân ol baña yoldaşlıg eyle
- 5 Naşş eyle Şehâbî dile taşvîr-i nigârı
Şâ'irliğı terk it yüri naşşâşlıg eyle

350

- Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün
- 115b
- 1 Hoş sa'âdet var imiş 'âlemde ol şeh-bâz ile
Kim muķârin oldı ol şûh-ı şikâr-endâz ile
 - 2 Mürg-ı cân âzâd olurdu kayd-ı tenden bir nefes
Ger muķârin olsa ol bâz-ı hümâ-perver ile
 - 3 Ğâret itdi dînümi yağmaya virdi 'aqlumı
Çeşm-i kâfir-kîşi yârüñ gamze-i gammâz ile
 - 4 Gösterür biñ dürlü ma'nî lu'betin her dem ne var
Olsa tab'um ger mu'arız çerh-i lu'bet-bâz ile
 - 5 Kıl tebessüm nâz ile ben mürdeñi dirgür didüm
Ey Seĥâbî güldi ol 'Îsî-nefes biñ nâz ile

351

- Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün
- 1 Şandılar [kim]¹⁵³ sürdi günler bâd-ı rûh-efzâyile
Seyr ider Hızr-ı nebîdür ĥazret-i 'Îsâ'yile
 - 2 Jâle şanma lâle berginde ki sâķî vaķt-i şubĥ
Lâlenüñ taşlatdı câmin seng-i istignâyile
 - 3 Bâda virme bâdesüz sâķî bahâr-ı 'ömrüñi
Çün geçer 'ömrüñ geçür bâri anı şahbâyile
 - 4 Sâĥat-i gül-zârı seyr it bâĥı me'vâ eyle kim
Şahn-ı baĥ oldı mu'âdil Cennetü'l-Me'vâ'yile
 - 5 Naķd-i vaķtin 'işrete şarf itmedi zâhid bu gün
'Ömrini miskîn geçürdi va'de-i ferdâyile
 - 6 Ey Seĥâbî olmadan pür 'ömrümüz peymânesi
İçelüm peymâne yâd-ı şâh-ı mülk-ârâyile
 - 7 Ol sa'âdet mülkinüñ şâhı ki ednâ bendesi
Ķâni' olmaz manşıb-ı İskender ü Dârâ'yile

352

- Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün
- 116a
- 1 Ey dîde rûy-i dil-bere nezzâre eyleme
Yaşuñla yir yüzün tolu seyyâre eyleme
 - 2 Ey dil gel itme gamze-i ĥûn-rîz-i yâre meyl
Tîĝ-ı cefâyile özüñi pâre eyleme
 - 3 Ey gül ümîd-i gül-şen-i vaşluñla 'âleme
Bâd-ı şabâ gibi beni âvâre eyleme
 - 4 Yâr ile aramızda nifâķ itme ey raķîb
Kendü elüñle kendü yüzüñ ĥara eyleme

¹⁵³Metinde yoktur, vezin gereĝi ilave edilmiştir.

- 5 Dûr ol Seḥâbî şu'bede-bâz-ı sipihreden
Ya'nî ki i'timâd o mekkâre eyleme

353

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Tîğ-ı kîn çekdi şebîḥûn itdi hicrân üstüme
Ey ecel yâr ol baña gel sen de bir an üstüme
- 2 Şanma bârândur yağan eflâkden kim ḥâlümü
Mâder-i eyyâm gördi oldı giryân üstüme
- 3 Yüz çevürmem âfitâbum ḥâk-i kûyuñdan senüñ
Biñ belâ taşın eger yağdursa devrân üstüme
- 4 İtmezem ağıyâr taşından ḥazer kûyuñda ben
Kûh-ı endûhum ne ğam ger yağsa bârân üstüme
- 5 Kānumı dökdi tekellümsüz revân oldı dirîğ
Gitdi cân oқınmadı ol demde Kūr'ân üstüme
- 116b 6 Lâle şanma ḳabrüm üzre açılan kim acıyup
Ey Seḥâbî ağıladı çeşm-i felek ḳan üstüme

354

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Dil yine oldı muḳayyed bir nihâl-i tâzeye
Baş egüp meyl eylemez serv-i bülend-âvâzeye
- 2 Ḥüsni Yûsuf'dan füzûn oldı 'aceb mi olmasa
İḥtiyâcı gül gibi gül-güne birle ğâzeye
- 3 Sebzeden ibrişim-i sebz eyledi peydâ çemen
Gördi kim evrâḳ-ı gül muḥtâcdur şîrâzeye
- 4 Veh ki maḥbûb u meye zâhid teveccüh ḳılmadı
Naḳd-i 'ömri virdi miskîn ḥwâb ile ḥamyâzeye
- 5 Dideye dil almağa girdi Seḥâbî ol perî
Ḳıl ḥisârı ḥıfz kim geldi belâ dervâzeye

355

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Ḥûn-ı dil nûş eyledük yâd-ı leb-i cânân ile
Gül gibi 'ayş eyledük bir ğonce-i ḥandân ile
- 2 Ğonceyi beñzetdiler gûyâ dehân-ı yâra kim
Üşdi şeb-nemler ışırdılar lebin dendân ile
- 3 Muşḥaf-ı ḥüsnuñ ḥaṭuñla şol ki nesh olmış didi
Küfrine ḥükm itdi ḥaṭtuñ âyet-i Kūr'ân ile
- 4 Dök yire vuşlat deminde ḳanımı kim bilürem
Şoñra öldürseñ gerekdür ḥancer-i hicrân ile

- 117a
- 5 Kâşkî cismümde yüz biñ cânım olsaydı benüm
Tâ saña her lahza olsaydum fedâ bir cân ile
- 6 Kanumuz dökme lebüñsüz içdük ise cân-ı mey
Tutalum kan eyledüñ kanı yumazlar kan ile
- 7 Viridi seyl-âba Şehâbî hânümânın merdümüñ
Başa çıkmak müşkil ancak dîde-i giryân ile

356

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 Toludur çeşm-i terüm hûn ile sâgar yirine
Dil ciger kanın içer bâde-i aḥmer yirine
- 2 Nâhun-ı hecr yiri dâğ-ı firâkuñla yiter
Sînedede lâle-i ḥamrâ vü gül-i ter yirine
- 3 Telḥ-kâm-ı ğam-ı hecrüz yiridür ağzumuza
Ger şunarsañ leb-i şîrîñüñi şekker yirine
- 4 İtdi cân mürĝını şayyâd-ı ecel şayd dirîĝ
Diler idüm ki vara yâra kebûter yirine
- 5 Ol perî rûḥ-ı muşavver gibi kim insânüñ
'Aklı dîvâne olur baḫsa anuñ her yirine
- 6 Bezm-i aĝyârı uyardı bizi zûlmetde ḫodı
Ḥayf kim düşmedi ol şem'-i münevver yirine
- 7 Câ-nişîn oldı Şehâbî seg-i dil-dâra raḫîb
Yiridür ger depelerseñ anı itler yirine

357

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 117b
- 1 Yaraşur yârelerüm tende ser-â-ser yirine
Dâğumuñ başda fetîli yiter efser yirine
- 2 Benem ol rind-i sebû-keş ki belâ bezminde
Eyledi nûş ḥum-ı bâde[y]i sâgar yirine¹⁵⁴
- 3 Sâkin-i ğûşe-i mey-ḥâne olan rind-i gedâ
Ser virür bir ḫadeḥ-i bâde için zer yirine
- 4 Meh-veşüm ğün gibi 'arz eylese ger 'ârızını
Ḥûr reşk eyleye göklerde melekler yirine
- 5 Dûd-ı âhum felegüñ yüzini eylese siyâḥ
Şerer-i âḥ-ı Şehâbî yiter aḫter yirine

358

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

¹⁵⁴Bu mısranın vezni tutmuyor.

- 1 Ârâm-gâh olalı vîrâneler bize
‘Arz-ı irâdet eyledi dîvâneler bize
- 2 Biz şeyh ile şavâmi‘a meyl itmezüz yiter
Hüm şeyh-i câm u şavma‘a hüm-hâneler bize
- 3 Cânânumuñ yolında görüp cân fedâlıgum
Oldı muţî‘ cân ile cânâneler bize
- 4 Bezm-i belâda sâķî-i devrân şunar müdâm
Hûn-âbe-i cefâyile peymâneler bize
- 5 Yâd itmez olalı bizi ol yâr-i âşinâ
Ta‘n eyler oldı ḥwîş ile bî-gâneler bize
- 6 Biz şem‘-i bezm-i ma‘rifetüz olsa vechi var
Mürgân-ı kuds şevķ ile pervâneler bize
- 118a 7 Vâ‘iz Seĥâbî‘yi idemez men‘ bâdeden
Te‘şîr eylemez ķuru efsâneler bize

359

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün

- 1 Hicrân ber-â-ber itdi tenüm berg-i kâh ile
Çıķsam ‘aceb midür felege bâd-ı âh ile
- 2 Çün kim benüm vişâlüne yoķdur liyâķatüm
Bârî hoş eyle ĥâtırumı bir nigâh ile
- 3 Dil kişverini luţf ile şâhum müsahĥar it
Zîrâ ki bu vilâyet alınmaz sipâh ile
- 4 Hüsnuñ gibi güneş bulımaz çerĥi fi‘l-meşel
Seyr eylese müneccim eger mihr ü mâh ile
- 5 Mümkün midür ki ola müyesser Seĥâbî‘ye
Sen mâha ittişâl bu baĥt-ı siyâh ile

360

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 1 Geldi ĥatıtuñ sâye şaldı ol zenaĥdân üstine
Kârvân-ı Mışr ķondı çâh-ı Ken‘ân üstine
- 2 La‘l-i cân-baĥşuñda ĥat mı zâhir olan yâ Hızr
Ķurdı çetr-i ‘anber-âsâ âb-ı ĥayvân üstine
- 3 ‘Arızuñ üstinde zülfünden ta‘accüb kılmazam
Cîm ĥarfî resmidür kim yazılır cân üstine
- 4 Sehm-i ĥamzeñden şu kim ya gibi olmaz ĥuşe-ĥîr
Yaĥdurur tîr-i belâ her laĥza devrân üstine
- 118b 5 Kişver-i İrân‘a mâyil olmaduñ bildüm yakîn
Sâye şalmazmış hümâ her büm-ı vîrân üstine
- 6 Ebr-i miĥnetdür duĥân-ı ejder-i topuñ senüñ
Yaĥdurur âteş ‘adû-yı nâ-müselmân üstine

- 7 Top mıdur atılan a'dâya yâhud recm için
Od saçar gerdûn Şehâbî hayl-i şeytân üstine

361

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

- 1 Te'alluğ eyledüm ol serv-i nev-resîde ile
Ki besledüm çemen-i dilde âb-ı dîde ile
- 2 Riyâz-ı ravza-i cân verd-i bâğ-ı Rıdvdandır
'Îzâr-ı yâr güli haţţ-ı nev-resîde ile
- 3 Remîde gönlüme benden selâmlar itsün
Şabâ buluşsa ger ol âhû-yı remîde ile
- 4 Muḥâldür ki müyesser ola vişâl baña
Bu za'f-ı tâli' vü bu baḥţ-ı âramîde ile
- 5 Şehâbî gördi ki meclisde yâra dil uzadur
Tutuşdı dün gice şem' zebân-ı bürîde ile

362

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

119a

- 1 Şalınmadum bahârda ol dil-sitân ile
Veh kim mübeddel oldı bahârum ḥüsrân ile
- 2 Pîr itdi devr cevri bu ben zârı âh kim
Bir gün muḥârin olmadum ol nev-civân ile
- 3 Qaldum muḥîm künc-i felâketde bilmezem
Kim qanda varayın bu dil-i nâ-tüvân ile
- 4 Sâkî tutuşdı şu'le-i fûrkatle cân u dil
Gel sâkin it bu âteşi âb-ı rezân ile
- 5 Qalmazdı yarı cânı raḳîbüñ Şehâbî'yi
Görseydi bir nazâr eger ol yârı cân ile

363

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Gören bu rûy-i zerdümi âğuşte qan ile
Olmış didi bahâr muḥârin ḥazân ile
- 2 Haţţ-ı nigâra qarşu iden seyr-i eşkümi
Qıldı nezâre sebze[y]i âb-ı revân ile
- 3 Biñ cânı olsa yoluña îşâr iderdi dil
Şatılsa ger metâ'-ı ğamuñ naqd-i cân ile
- 4 Baş unıdup vişâlünü umsam 'aceb mi kim
Ehl-i kemâl mansıb alur imtiḥân ile
- 5 Âhumla qarş-ı yâra Şehâbî irişmedüm
Kimse göge 'urûc idemez nerdübân ile

364

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Bir dil ki anda şu'le-i sûz-ı nihân ola
Ney gibi n'ola nâle ile hem-zebân ola
- 2 Geldi mekân idindi dil-i zârı tîr-i yâr
Cânuñ zamânı geldi ki tenden revân ola
- 119b 3 Bâr-ı ğamuñ ne deñlü girân ise dil çeker
Andan taşavvur eyleme kim nâ-tüvân ola
- 4 Cân iremez gönül gibi cânân vişâline
Tenden arada zerre kadar tâ nişân ola
- 5 Ey dil şikâyet eyleme cevri-i nigârdan
Şâyed anuñ murâdı seni imtiñân ola
- 6 Dem-beste kalsa tûtî-i ğüyâ 'aceb degül
Her kanda kim Señâbî-i şîrîn-zebân ola
- 7 Niçün terakķî olmaya anuñ vazîfesi
Kim şubḥ u şâm dâ'î-i şâh-ı cihân ola

365

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 Viridi dîn nağdini dil bir büt-i kâfir-kîşe
Ki ruḥ-ı dil-keşini vaşf idemez endîşe
- 2 Dîde gördi gül-i ruḥsârını pür-ḥûn oldı
Mevsim-i gülde mey-i la'l ile tıldı şîşe
- 3 İdeli zülf-i dil-âvîzini âşüfte nesîm
Düşdi dîvâne gönüller ğam ile teşvîşe
- 4 Gönderür ikide bir sîneme tîr-i müjesin
Eksük olmaz nazarı pâdişehüñ dervîşe
- 5 'Işık bezminde cünûn cânını dil nûş itdi
Bağmadı vesvese-i 'aql-ı muḥâl-endîşe
- 6 Bî-sütün nâle-i cân-ġâh iderdi her ġâh
Kûh-ken ḥâlini şerḥ itse zebân-ı tîşe
- 120a 7 Bağlama nesneye ferdâya gönül 'âķil isen
Nağd-i 'ömri yûri şarf eyle Señâbî 'ayşe

366

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 Dimezin dil ḥaremin cilve-geh-i ġayr eyle
Şûret-i ġayr ile ol Ka'beyi yâ deyr eyle
- 2 Şu gibi ḳalbüñi şâfi kılup andan nazâr it
Dost ruḥsârıñı ol âyînede seyr eyle

- 3 Der-i mey-ḥânedede ey muğ-beçe sâyillerüñe
İçdüğüñ câm-ı meyüñ cür‘asını ḥayr eyle
- 4 Ğonceden şormag için ol gül-i ra‘nâ ḥaberin
Gül-şeni bâd-ı şabâyile gönül seyr eyle
- 5 Naqd-i cân birle Şehâbî alıcağ ceş-i ğamin
Baña dellâl-i fenâ didi yüri ḥayr eyle

367

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 1 İñle ey bülbül ki eyyâm-ı bahâr oldu yine
Bâğlar güllerle pür-naş u nigâr oldu yine
- 2 Ḥusrev-i gül kırdı şahn-ı bâğda şâhâne bezm
Muṭrib ol bezm-i dil-âsâda hezâr oldu yine
- 3 Âşikârâ bâde şun sâkî ki devr-i lâlede
‘Âlemüñ râz-ı nihânı âşikâr oldu yine
- 4 Nûş kıl nergis gibi zerrîn kadehden bâde kim
Lâle gül-gün câmlarla mey-güsâr oldu yine
- 120b 5 Ey Şehâbî şevk-ı gülden bülbül-i şeydâ gibi
Rûz u şeb kârum benüm efgân u zâr oldu yine

368

Mef‘ûlü Mefâ‘ilü Mefâ‘ilü Fe‘ûlün

- 1 Yüz sürmek için ḥâk-i reh-i yâra şükûfe
Geldi ser olup leşker-i ezhâra şükûfe
- 2 İrdi yine eyyâm-ı bahâr olsa ‘aceb mi
Gül-şen felek-i aḥḍar u seyyâre şükûfe
- 3 İşitdi şabâdan ḥaber-i maḥdem-i şâhı
Seyr itmege çıkdı ser-i eşcâra şükûfe
- 4 Başdan başa çeşm oldu vücûdı nazar itseñ
Gül ruḥlarını itmege nezzâre şükûfe
- 5 Ser-ḥalka-i erbâb-ı hevâdur n’ola olsa
‘Âlemde Şehâbî gibi âvâre şükûfe

369

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

- 1 Dili görmek dilesen âteş-i cân-sûz ile
İşte pervâneyi gör şem‘-i şeb-efrûz ile
- 2 ‘Aklı dîvâne kırup gönlümi teşhîr itdi
Çeşm-i sehḥâr-veş ü şu‘bede-âmûz ile
- 3 Sîne-i çâkde her raḥne ki açdı târi
Dikdi ol kaşları ya nâvek-i dil-dûz ile

- 121a
- 4 Geçdi taht-ı çemene şevket ile şâh-ı bahâr
Virdi eşcâra şeref hil'at-i nev-rûz ile
- 5 Ey Seḫâbî güneşi gördi şeref evcinde
Seyr iden şâhumuzı tâli'-i firûz ile

370

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Tâb-ı meyden 'ârızuñ 'arz eyledi güller yine
Geldiler feryâda gül devrinde bülbüller yine
- 2 Depredür gönülüm cünûn zencîrini her dem meger
Aña bûy-i zülfüni irgürdi sünbüller yine
- 3 Bülbül-i âşüftenüñ gûş itmez olduñ nâlesin
Ey gül-i ra'nâ nedür bunca tegâfüller yine
- 4 Kıldılar ezhâr cem'iyet harîm-i bâgda
Seyre çıkdı gül-şene şâhib-tecemmüller yine
- 5 Hâtır-ı mecmû'umı başdan perîşân kıldılar
Ey Seḫâbî bir nice âşüfte-ķâküller yine

371

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 121b
- 1 Gül-şende yâd-ı sünbül-i miskîn-i yâr ile
Dil eglenür benefşe vü zülf-i nigâr ile
- 2 Zülfüñ nesîmini güle irgürmeyeydi bâd
Gülüp açılmaz idi nesîm-i bahâr ile
- 3 Bî-ihtiyâr senden ayırdı beni felek
Cândan cüdâ olur mı kişi ihtiyâr ile
- 4 Zerrîn kadehle gel berü gül-şende sâkıyâ
Nûş idelüm benefşeyi şavt-ı hezâr ile
- 5 Kıldum Seḫâbî garķ-ı 'araķ gül varaķların
Gül-zâr içinde bu ğazel-i âb-dâr ile

372

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Bezm-i ğamda nây dem-sâz olalı âvâzuma
Zühre-veş raķķâşdur gerdûn gerdân-sâzuma
- 2 Her kime kim râzum açdum gün gibi fâş eyledi
Kimse maḫrem bulmadum sâyemden özge râzuma
- 3 Dâĝ-ı sînem gönülüme olurdı raḫmet revzeni
Ger nişân olsa ḫadeng-i türk-i tîr-endâzuma
- 4 Seyl-i eşküm itmeyeydi manzar-ı çeşmi ḫarâb
Âşiyân olurdı ol bâz-ı hü mâ-pervâzuma

- 5 Ey Seḥâbî oldı mürġ-ı dil kebûter-veş esîr
Dâne-i ḥâl-i ruḥ-ı şûḥ-ı kebûter-bâzuma
- 6 Zühreden beñzer ‘Utârid nazmumı gûş itdi kim
Dem-be-dem taḥsîn ider ṭab’-ı süḥan-perdâzuma

373

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 1 Cism-i zârum şöyle ülfet bağlamışdur dâyile
Kim beni tev’em şanur gören Ebû Derdâ’yile
- 2 Ne gönül ğamdan ne ğam bir dem gönülden ayrılır
Ĝamda olmuş cüz’-i lâ-yenfek dil-i şeydâyile
- 3 Yâr u hem-demden belâ şâmında miḥnet-ḥâneme
Kimse gelmez ğam gelür ol daḥi istiġnâyile
- 122a 4 ‘Âlem-i ma’nide seyr itdüm fenâ şaḥrâların
Vâmıḳ-ı âşüfte vü Ḳays-ı ‘adem-peymâyile
- 5 Beñzedür deryâ-yı ‘ummânı muḥît-i eşküme
Ḳaṭreyi şol kim ber-â-ber zann ider deryâyile
- 6 Derd-i bî-dermânuma olmazdı imkân-ı ‘ilâc
Ger mülâḳât olsa mümkün ḥazret-i ‘Îsâ’yile
- 7 Ey Seḥâbî devr cevrenden şikâyet niçe bir
Çün bilürsin başa çıkmış kimse yok dünyâyile

ḤARFU’L-YÂ’

374

Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün

- 1 Nazardan ğâyib oldı ol büt-i gül-pîrehen şimdi
Cihân dâru’s-sürûridur baña beytü’l-ḥazen şimdi
- 2 Belâ Mecnûn zamânından berü âvâre qalmışdı
Dil-i dîvânemüñ vîrânesin kıldı vaṭan şimdi
- 3 Añılmaz kışsa-i pür-ġuşşamuñ yanında ‘âlemde
Ḥadış-i derd-i Mecnûn ser-ġüzeşt-i Kûh-ken şimdi
- 4 Ma‘ârif bâġına ġûyâ ḥazân irmiş ki bülbül-veş
Nevâdan oldılar ḥâmûş erbâb-ı süḥan şimdi
- 5 Dür-i nazm-ı Seḥâbî virdi zînet ġûş-ı gerdûna
Metâ’-ı kâsid oldı gevher-i baḥr-i ‘Aden şimdi

375

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 1 Benden ayırdı şu kim cânânımı cânım gibi
Şubḥ-ı ‘ayşî tîre olsun şâm-ı hicrânım gibi

- 122b
- 2 Çâk kılsun ceyb-i ‘ömrden dest-i bî-dâd-ı ecel
Sînemi çâk idenüñ gamdan girîbânım gibi
- 3 Tâl‘atinden dîde-i giryânımı dûr eyleyen
Kana garķ olsun İlâhî çeşm-i giryânım gibi
- 4 Dâmen-i vaşlın şu kim çekdi elümden cevr ile
Pây-mâl olsun reh-i zilletde dâmânım gibi
- 5 Şu‘le-i sûz-ı derûnum ‘âlem-efrûz eyleyen
Odlara yansun Şehâbî âh-ı sûzânım gibi

376

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün

- 1 Bilmezdi yâr derd ile sûz u güdâzumı
Meclisde şem‘ dün gice fâş itdi râzumı
- 2 Ma‘zûr tut ki mest idüm ey pîr-i mey-kede
Sürdümse ger ayağuña rûy-i niyâzumı
- 3 Mevt-i irâdî oldı baña hâl zâhidâ
Ervâh-ı kuds kılsa ‘aceb mi namâzumı
- 4 Şu gibi aķıdur gözi yaşın ayağına
Seyr eyleyen çemende benüm serv-i nâzumı
- 5 Kesdi Şehâbî zülfini ruhsârı üzre yâr
Kûtâh kıldı rişte-i ‘ömr-i dirâzumı

377

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

- 1 Oldı sır-âb sirişkümle vefâ bûstânı
Güli bağrum yaşıdur goncesi gam peykânı
- 123a 2 Sâkin-i külbe-i aħzân ideli hecr beni
Yûsuf-ı câna tenüm oldı belâ zindânı
- 3 İtmezdevr-i felekden gile kim bencileyin
İtdi anı daħi ser-geşte każâ çevgânı
- 4 Demidür devr ide meclisde kadeh ey sâķi
Nice bir nûş idelüm câm-ı gam-ı devrânı
- 5 Yeñi başdan umarın vire Şehâbî revnaķ
Gül-şen-i tab‘uma çeşm-i terümün bârânı

378

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün

- 1 Eylerdi ‘aks-i rûy-i dil-ârâm seyrini
Zâhid ger itse bâde-i gül-fâm seyrini
- 2 Almazdı mihr ü mâhı münecim hisâba ger
Meh-veşler ile eylese bayram seyrini

- 3 Sâkî beyâz-ı ‘aynını mı kıldı lâle-gûn
İtdüñ yine şükûfe-i bâdâm seyrini
- 4 Eyley nezâre ‘aynek-i encümle pîr-i çerh
Bir şeb ki mâhum eylese aḡşam seyrini
- 5 Encâm-ı kârı gözle Seḡâbî bu ḡâmede
Cem gibi eyle bir niçe gün câm seyrini

379

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

123b

- 1 Sâkî-i ḡam kimi ser-ḡoş kimi bed-ḡâl itdi
Cür‘a-veş ayaḡa şaldı beni pây-mâl itdi
- 2 ‘Âkıbet ey gül-i ra‘nâ elem-i ḡâr-ı ḡamuñ
Çihremüz zerd kılp eşkümüzi al itdi
- 3 Bülbül ü sûseni evşâf-ı gül-i ruḡsârũ
Birini bâḡda elken birini lâl itdi
- 4 Nazarumdan olalı ḡâl-i siyâhuñ ḡâyib
ḡırkasın merdümek-i dîde siyeh-şâl itdi
- 5 Ey Seḡâbî beni bir kuṡb-ı zamânuñ nefesi
Seyr-i ‘âlemde bu gün hem-reh-i abdâl itdi

380

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 1 Dehr-i pür-ḡahruñ temâşâ eyleyen gül-zârını
‘Andelîb-âsâ çeker lâ-büd cefâ-yı ḡârını
- 2 Bâde ihzâr eyle ey sâkî şabûḡı idelüm
‘Âkıll olanlar bu gün eyley tedârük yarını
- 3 Şevḡdan cân virdüm öldüm kim ṡabîbüm luṡf ile
ḡarşu ṡutdı aḡzuma âyîne-i ruḡsârını
- 4 Muşḡaf-ı ḡüsnünde râhib görse ḡâlũñ noḡṡasın
Rište-i tesbîḡ iderdi ḡalka-i zünnârını
- 5 Vâdî-i Eymen’de envâr-ı tecellî gözleyen
Kûyına varsun temâşâ eylesün ruḡsârını
- 6 Ey Seḡâbî görse nazm-ı âb-dârum müdde‘î
Oda yaḡardı ḡasedden defter-i eş‘ârını

381

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

124a

- 1 Yârdan istemezüz cevr ü cefâdan ḡayrı
Şâd olursa n’idelüm mihr ü vefâdan ḡayrı
- 2 İstedüm bâde-i râḡat felegũñ câmindan
Şunmadı devr bâña zehr-i ‘anâdan ḡayrı

- 3 Kaldum ayağda gubâr oldı tenüm kimse beni
Hâkden yoğ götürür bâd-ı şabâdan ğayrı
- 4 Şeb-i fûrkatde benüm âh-ı seher-gâhumdan
Kimse vâkıf degül ey dost Hudâ'dan ğayrı
- 5 Ey Sehbâbî viremez âyine-i câna cilâ
Sâhat-i mey-kedede câm-ı şafâdan ğayrı
- 6 Varmazuz şavma'a-i zâhide gelmez bilürüz
Bûriyâsından anuñ bûy-i riyâdan ğayrı

382

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Toğmaz dirîğ başuma bir gün vefâ günü
Feryâd kim nihâyete irmez cefâ günü
- 2 Gün yüzine sehbâb-ı hañın hâyil eyledüñ
Gösterdüñ ey felek baña âhir kara günü
- 3 'Ârif odur cihânda ki yanında bir ola
Rûz-ı neşât u 'ayş ile derd ü belâ günü
- 4 Geçdi küdüret-i şeb-i endüh sâkıyâ
Mey şun ki irdi 'ışret ü zevk u şafâ günü
- 5 Bî-hûş kıl Sehbâbî'yi meyden şu resme kim
Ayılmaya hisâb deminde cezâ günü

383

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

124b

- 1 Ey ecel luğf eyle gel âzâd kıl ğamdan beni
Fâriğ it endîşe vü ğavğâ-yı 'âlemden beni
- 2 Derd ü miñnet hayline baş olmağa rûz-ı ezel
İhtiyâr itdi kazâ evlâd-ı Âdem'den beni
- 3 'Işğ odiyyla yandı eczâ-yı vücûdum oldı kül
Şanma vâ'iz havf ide nâr-ı cehennemden beni
- 4 Cür'a-i câmuñ temennâ eyledüm oldum gedâ
Kıldı müstağnî bu mansıb câm ile Cem'den beni
- 5 Ey Sehbâbî kıldı vâkıf la'l-i rûh-efzâ-yı dost
Mu'ciz-i cân-perver-i 'Îsâ-yı Meryem'den beni

384

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 Şaydı öz bendelerinden bu gün ol şâh beni
Şanuram 'âleme şâh eyledi Allâh beni
- 2 İhtifâ genci idi zerre-veş ârâm-gehüm
Eyledi gün gibi 'âlemde 'ıyân âh beni
- 3 İçmeden şerbet-i cân-bağş-ı visâlün cânâ
Korkaram hecr helâk eyleye nâ-gâh beni

- 4 ,a'fdan varımazın kûyına yârüñ ey eşk
Sen revân ol kerem it al bile hem-râh beni
- 5 Perde-i ğaybda her râz ki mestûr olsa
Dâmen-i yâr Şehâbî ider âġâh beni

385

125a

- Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün
- 1 Feraġ bir vech ile ħalbe mey-i gül-fâmdan geldi
Ki maġv oldu ne ġam kim ħâtıra eyyâmdan geldi
- 2 Şurâġî şeyġ-i câm u biz mürîd-i Câmî'yüz sâġî
Bize feyz-i dem-â-dem kim irişdi câmdan geldi
- 3 Dil-i ġod-kâma ger var ise 'aġluñ olma tâbî' kim
Baña nâ-kâmlıġ hep bu dil-i ġod-kâmdan geldi
- 4 Teveccüh kıldı zülfüñden gönül ruġsâruña kıblem
Tavâf-ı Ka'be'ye ġacî bilâd-ı Şâm'dan geldi
- 5 Şehâbî itmezem şekvâ sipihr ü seyr-i encümden
Ne kim geldi baña bu baġt-ı nâ-fercâmdan geldi

386

125b

- Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün
- 1 Dâġlar yaġdı gönül lâle-i sîr-âb gibi
Tolu ħan oldu gözüm câm-ı mey-i nâb gibi
- 2 Görmedüm zerre ħadar mihr cihân ħalġından
Şabr-ı 'uşşâġlayın ol daġı nâ-yâb gibi
- 3 Ser-girânlıġ niġe bir ġwâb-ı girândan ey baġt
Gözüñ aç sen de uyan dîde-i bî-ġwâb gibi
- 4 Yârı kendüñde dilerseñ ki temâşâ idesin
Şâf-dil ol yoluñı pâk ideġör âb gibi
- 5 Görüp ol ħaşları mihrâba sücûd eyleyenüñ
ġıbleden dönse yiridür yüzi mihrâb gibi
- 6 Bir içim şü içemez kâm ile devrânda şü kim
Aġlamaz inilemez derd ile tölâb gibi
- 7 Ey Şehâbî içerüz ġûn-ı ciger mey yirine
Şunulan bezm-i ezelde bize ġûn-âb gibi

387

- Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün
- 1 Tende gömgök çûb-ı zaġmın şañmañuz kim ol perî
Ben gedâya itdi iġsân ġil'at-i nîlûferî
- 2 Her nişân-ı çûb-ı dil-ber bu ten-i mecrûġda
Bir nihâl-i tâzedür kim 'ışġdur anuñ yiri

- 3 Atlas-ı çerhi bırağdum tâcını terk eyledüm
Çerhe başın egmeyen n'eyler kabâ vü efseri
- 4 Terk-i ser kılan tarîk-ı 'ışkda ser-dâr olur
Başuñı terk it bu yolda şanma anı ser-serî
- 5 Görinen gerdûn degül deryâ-yı eşküm 'aksidür
Gevherindendür nişân yir yir görinen ağteri
- 6 Ol cihetden kim döner¹⁵⁵ dâyim murâdum 'aksine
Kaşd ider gerdûna her dem dūd-ı âhum ejderi
- 7 Sîm-i eşk ü rûy-i zerdüñ var Seğâbî çekme gam
Çârsû-yı 'ışka var şarf eyle bu sîm ü zeri

388

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 126a 1 Gird-bâd-ı gam gibi çerh itdi ser-gerdân beni
Şoñra yirden yire çaldı gerdiş-i devrân beni
- 2 Şûr-ı 'ışkı bir büt-i Leylî-veşüñ Mecnûñ-mişâl
Eyledi hayret beyâbânında ser-gerdân beni
- 3 Bî-hod olsam geçdi meyden dimeñüz meclisde kim
Câm-ı meyde 'aks-i sâkîdür iden hayrân beni
- 4 Fürkatüñ Ya'kûb-veş ey Yûsuf-ı Mısr-ı cemâl
'Âkıbet kıldı muķîm-i Külbe-i Ahzân beni
- 5 Gizledüm şî'rümde dil râzın Seğâbî bilmedüm
Kim ider rüsvâ-yı 'âlem defter ü dîvân beni

389

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Öldürür âhır cefâ vü cevr ile devrân beni
Kañlar ağla ey kadeh vey şem'-i meclis yan beni
- 2 Mihri ile gün gibi rif'atde iken bir mehüñ
Zerre-veş hâk ile yeksân eyledi devrân beni
- 3 Gûy-veş bilmem ne hâletdür ki çevgân-ı kâzâ
Eylemiş taķdır meydânında ser-gerdân beni
- 4 Göñlümi bir şâha kul itdüñ yine ey 'ışk-ı pâk
Eyledüñ bir bende iken 'âleme sulţân beni
- 5 Ol şeh-i şâhib-kırân rahm itmez oldı hâlüme
Öldürür âhır Seğâbî gayret-i akrân beni

390

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

¹⁵⁵Metinde "tonar" şeklinde yazılmıştır.

- 126b
- 1 Âşinâsın veh ki ol bî-gâne-veş yâd itmedi
Derdin efzûn kıldı ğam-gîn göñlümi şâd itmedi
 - 2 Göñlümün şehrin ki yıkmışdı ğamı bî-dâd ile
'Adl ile tâ'mîr idüp dâd ile âbâd itmedi
 - 3 Cânumı kılmışdı ğam maĥbûs-ı zindân-ı beden
İrişüp anı ecel ĥayfâ ki âzâd itmedi
 - 4 Olmadı hem-dem leb-i cân-perver-i ĥûbân ile
Nây-veş bezm-i şafâda ol ki feryâd itmedi
 - 5 Bilmedi zâhid Seĥâbî âteş-i mey ĥadrini
Ĥırmen-i zühd ü riyâyı tâ ki ber-bâd itmedi

391

Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün

- 1 Hechründe gözüm lâle-şıfat ĥûn ile tıldı
Sâķî yine câmum mey-i gül-gûn ile tıldı
- 2 Şol deñlü gözüm yaşı revân oldu cihâna
Kim rûy-i zemîn Dicle vü Ceyĥûn ile tıldı
- 3 Ol gül ĥas u ĥâr ile olaldan berü hem-dem
Bî-çâre göñül ğonce-şıfat ĥûn ile tıldı
- 4 Ğam kişverini aldı sipâh-ı dil-i 'uşşâķ
Ol kişver içi 'âşık-ı mecnûn ile tıldı
- 5 Nazmum ğüherin eyledüm îşâr Seĥâbî
'Âlem şadefi lü'lü-i meknûn ile tıldı

392

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 127a
- 1 Gözüm nûrı nazardan ğâyib oldu gözde nem ĥaldı
Ferah dilden firâr itdi yirinde derd ü ğam ĥaldı
 - 2 Dil ü dîn gitdi cân naķdin de hicrân eyledi ğâret
Ecel şimdi ğirü benden ne ister daĥi nem ĥaldı
 - 3 Umardum irişüp dil derdine tîrûñ ide dermân
Gelüp eglenmedi gitdi velî dilde elem ĥaldı
 - 4 Murâduñ nâm ise 'âlemde elden ĥoma câmı kim
Cihân bezminde câm oldu sebep kim nâm-ı Cem ĥaldı
 - 5 Seĥâbî bendeñe niçün 'inâyet olmaya senden
Ri'âyet olmaduķ ĥapuñda şâhum bir 'acem ĥaldı

393

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Yiridür yoluña kılsam fedâ cân naķdin ey sâķî
Ki luţfuñdan yine itdûñ müşerref bezm-i 'uşşâķı

- 2 Beni ser-geşte kıldı tâli'üm tâ sen sa'âdetle
Varup hürşîd-veş seyr eyledüñ ey mâh âfâkı
- 3 Semendüñ hâk-râhın eyledüm taħmîr eşkümle
Ki nâfi'dür dil-i mecrûhuma bilürdüm ol yaķı
- 4 Ķapuñ ol Ka'be-i maķşûddur kıblem ki şevķından
Taleb deştinde her dem cân virür biñ var müştâķı
- 5 Şehâbî niçe bir zehr-i ğam içsün devr-i câmından
Edri ke'sen ve nâvilhâ elâ yâ eyyühe's-sâķı¹⁵⁶

394

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

127b

- 1 Dil hişârın ol ki ten şehrinde peydâ eyledi
Göñlümi hayl-i belâ vü derde me'vâ eyledi
- 2 Derdümi hecrüñde ey 'Îsî-nefes gördi tabîb
Şerbet-i merg ile bu derde müdâvâ eyledi
- 3 Şarşar-ı hecrüñle ben dil-ħaste olmışdum velî
Ey Mesîhâ-dem nesîm-i vaşluñ ihyâ eyledi
- 4 Dîde vü dil mâcerâsın gizler idüm âh kim
Eşķ ü âhum yirde gökde âşikârâ eyledi
- 5 İsteme zâhid Şehâbî'den şalâh u zühd kim
'Işķ ol dîvâneyi 'âlemde rüsvâ eyledi

395

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Câna ķaşd itdüñ açup zülf-i hümâ-pervâzuñı
Muħtaşar bir mürĝa şalduñ şol iki şeh-bâzuñı
- 2 Tâze cân buldı açıldı gül gibi dil ĝoncesi
Ey büt-i 'Îsî-nefes ĝuş ideli âvâzuñı
- 3 Maħzen-i râzuñdurur göñlüm anı çâķ eyleme
Fâş olur nâ-maħreme ey ĝonce açma râzuñı
- 4 Tıtdı eflâķi şadâ-yı erĝanûn-ı âh-ı dil
Yire çal kim yiridür ey Zühre şimdi sâzuñı
- 5 Ger Şehâbî'den murâduñ cân ise virsün revân
Ķatline taħrîķ kıлма ĝamze-i ĝammâzuñı

396

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Yâr ben bîmâra çün 'arz eylemez didârını
Ey ecel ma'dûm kııl luţf it vücûdum vârını

¹⁵⁶Ey sâķî getir kadehi de dolaştr. (Bu mısra Mu'aviye'nin oĝlu Yezîd tarafından söylenmiş ve Hâfız tarafından dîvânının başında iktibâs edilmiştir.)

- 128a
- 2 Cân bağışlar dem-be-dem emvâta ol 'Îsî-nefes
Bu ne hâletdür ki şormaz 'âşık-ı bîmârını
- 3 'Aql lâ-ya'kıl hîred medhûş u cân hayrân olur
Bilseler ger 'ışkumuñ keyfiyyet-i esrârını
- 4 Sübhâ-i zâhiden el çekdüm ki küfr-i zülf-i yâr
Bağladı cân biline deyr-i fenâ zünnârını
- 5 Kıldı mâhum fûrkatinde dûd-ı âhum zulmeti
Ey Seḫâbî gökde ser-gerdân felek 'ayyârını

397

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Hâkâretle nazâr kıılma görüp ben zâr-ı şeydâyı
Begüm aḫbâb ḫaḫkında işitme ḫavl-i a'dâyı
- 2 Ḳabûl itmez naşîḫat 'ışk ile bed-nâm olan 'âşık
Sözüm tut nâşîḫâ billâḫ luḫf it kes bu gavgâyı
- 3 Mekân-ı 'ışkdur göñlüm nazâr kııl zerreyi gör kim
İḫâta eylemişdür âfitâb-ı 'âlem-ârâyı
- 4 Maḫabbet itme ey dil şâhid-i pür-'işve-i dehre
Bilürsin kimseye itmez vefâ maḫbûb-ı hercâyı
- 5 Semerḫand ü Buḫârâ'yı Seḫâbî seyr idem dirdüm
Velî terk idemez göñlüm Sitanbûl u Ğalaḫâ'yı

398

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 128b
- 1 Şûfiyâ ḫalbümi bir câm ile kıldı şâfî
Mey-i şâfuñ ne 'aceb olsam eger vaşşâfî
- 2 Ḳûy-i dil-dârı ḫoyup cenneti her laḫza öger
Gör e billâḫ gör e vâ'iz-i bî-inşâfî
- 3 Bize 'ışk âyetinüñ olalı tefsîri keşf
İtmemişdi daḫi 'Allâme beyân Keşşâf'ı
- 4 Çihremi zer yaşımı sîm-i revân eyledi 'ışk
Çârsû-yı ḫamuñ olsam ne 'aceb şarrâfî
- 5 Sitem ü cevri ile şâdem ki beni yâd ide yâr
Ğayra maḫşûşdurur çün kerem ü elḫâfî
- 6 Ol ki lâm itdi elif-ḫaddümi Ḳâf-ı sitemi
'Ayn-ı luḫf ile baña bir nazârıdur kâfî
- 7 Gül-şen-i çeşm-i Seḫâbî'de ḫarâr it dir idüm
Ḫâr-ı müjḫanıyla olmasa pür eḫrâfî

399

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Ey şabâ seyr eyle seyl-i dîde-i pür-ḫûnumı
Söyle ol Leylî-veşe ḫâl-i dil-i mecnûnumı

- 2 Ağlamakdan çeşm-i terde kalmadı bir katre yaş
Eyledüm zâyî' dirîgâ gevher-i meknûnumu
- 3 Kışsa-i pür-guşşamı gûş eylemez 'arz eylesem
Ol perî efsâne zann eyler benüm efsûnumu
- 4 Bunca vahşet sâkin-i kûy-ı melâmetden neden
Gel kerem kııl ey ecel şâd it dil-i maḥzûnumu
- 5 Ey Şehâbî vaşl umarken hecre oldum mübtelâ
Bağ sitârem seyrine gör tâli'-i vârunumu

400

- Mef'ûlü Fâ'ilâtün Mef'ûlü Fâ'ilâtün
- 129a 1 Bezm-i gamuñ vücûdum olmuş yanar çerâğı
Her ehl-i şevk şimdi benden yaḥar çerâğı
- 2 Bîdâr-ı şâm-ı hecrüñ zülf ü ruḥuñ gamıyla
Âh-ı pür-âteşidür şâm u seher çerâğı
- 3 Her şâm ile seher-gâh ger âh idersem ey mâh
Söynür felekde nâ-gâh şems ü kamer çerâğı
- 4 Nûr ruḥuñ yüzinden ger olmayaydı lâmi'
İtmezler idi secde pervâneler çerâğı
- 5 Pîr-i felek nücûmı eṭrâf-ı mâha dizmiş
Gûyâ ki zeyn olınmış aḫça ile er çerâğı
- 6 Hâsid ḥayâli olmaz germiyyet ile maḥbûl
Virmez ziyâ Şehâbî her bî-hüner çerâğı

401

- Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün
- 1 Esîr kıldı yine bir ḫaşı kemâne beni
Zamâne itdi belâ tîrine nişâne beni
- 2 Vücûdumı ideyin bir ṭarîk ile ma'dûm
Ki bir daḫi arayup bulmaya zamâne beni
- 3 Gelür müdâm belâ ben belâ-keşe âyâ
Belâ içün mi getürdi Hudâ cihâna beni
- 4 Hümâ-yı ravza-i ḫudsam 'urûca meyl itdüm
Muḫayyed itmedi 'âlemde âb u dâne beni
- 129b 5 Şehâbî sîneme pervâz idüp ḫonar tîri
O mürğ eyledi gûyâ ki âşiyâne beni

402

- Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün
- 1 Eyledi peydâ Mesîḥâ gerçi iḫyâ resmini
Kıldı iḫyâ la'l-i cân-baḫşuñ Mesîḥâ resmini

- 2 Dîdeden gitmez hayâlün gûyiyâ bu şafhaya
Çekdi naqqâş-ı ezel ol şekl-i zîbâ resmini
- 3 Ey muşavvir mûy-i jülidemle seyr it peykerüm
Çekmek isterseñ eger Mecnûn-ı şeydâ resmini
- 4 Mülk-i dünyâyı senüñ yoluñda itmişdüm fedâ
Çekmeden ressâm-ı kudret dañi dünyâ resmini
- 5 Ey Seḫâbî ola dirseñ mehbiṭ-i ḫayl-i melek
Deyr-i dilde naqq kıl ol şûḫ-ı tersâ resmini

403

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

- 1 Demidür eyleye ğamdan cihânda şâd beni
Zamâne niçeye dek ide nâ-murâd beni
- 2 Yolında za'f ile mânend-i berg-i kâh oldum
Ki şâyed irgüre kûy-ı nigâra bâd beni
- 3 Benüm müdâm dilüm zikrûñ ile gûyâdur
Neden sen eylemez olduñ efendi yâd beni
- 4 Göñül vilâyetine 'ıṣṣ olalı vâlf
Ḳarâr u tâḳat u şabr itdi ḫayr-bâd beni
- 130a 5 Ḳapuñ na'im-i muḳîmân-ı 'ıṣṣdur bilürem
Bihişte irgürür âḫir bu i'tikâd beni
- 6 'Aceb mi Ḳays ile Ferhâd ola şâkirdüm
Ki fenn-i 'ıṣṣda dehr itdi üstâd beni
- 7 Seḫâbî olalı sâlik reh-i tevekkülde
Melûl ḳılmadı hergiz ḫayâl-zâd beni

404

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Bi-ḫamdi'llâh ki irdi âḫıra hecrüñ şeb-i târı
Müyesser ḳıldı 'uṣṣâḳa vişâl eyyâmını Bârî
- 2 Raḳîbüñ 'âşîḳa âzâr idi kârı bi-ḫamdi'llâh
Ki derde mübtelâ itdi Ḥudâ ol merdüm-âzârı
- 3 Cefâyı kâr idinmişdi velî bilmezdi ol ğâfil
Ki dehr âḫır cefâyile helâk eyler cefâ-kârı
- 4 'Adû Mansûr'luḳ da'vâsın eylerdi ne ḫâşıl kim
Müşerref itmedi dâr-ı cihân içre ser-i dârı
- 5 Seḫâbî çeşm-i a'mâ nûr alurdi mihr-i enverden
Eger farḳ eyleyeydi rûz-ı rûşenden şeb-i târı

405

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 130b
- 1 Hâbâb-âsâ degül bir dem hevâ-yı 'ışğdan hâlî
Dil-i âvâremüñ şimden girü bilmem n'ola hâlî
 - 2 Giriftârân-ı zindân-ı belâ keyfiyyet-i hâlin
Ne bilsün gül-şen-i iqbâl ü 'izzet fârîgu'l-bâli
 - 3 Tayansa peykerüm dîvâr-ı kûy-ı yâra za'findan
Gören anı şanur Mecnûn-ı miñnet-dîde timşâli
 - 4 Egerçi düşdi başum dûr hâk-i âsitânından
Bi-hamdi'llâh segân-ı kûy-ı yâruñ oldu pâ-mâli
 - 5 Şehâbî tekve-i 'âlemde bir Rûmî güzel sevdi
'Acem iklîmini terk itdi oldu Rûm abdâlî

406

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Kapuñdan itdi cevri ile devrân cüdâ beni
Kıldı belâ-yı fûrkatüñe mübtelâ beni
- 2 Benden iderdi çün seni bî-gâne kâşkî
'İşkuñla itmeyeydi ezel âşinâ beni
- 3 Hecründe kimse hâlüme rañm eylemez benüm
Şabr ideyin esirgeye şâyed Hudâ beni
- 4 Vâ-ğasretâ ki eyledi mânend-i gird-bâd
Ser-geşte-i tarîk-ı çalâlet hevâ beni
- 5 Virdüm Şehâbî bâda vücûdum gubârını
Kûy-ı murâda irgüre şâyed şabâ beni

407

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 131a
- 1 Görđi hücûm ile ğam u miñnet sipâhını
Dil dağı atdı her tarafa tîr-i âhını
 - 2 Mesrûr olur belâ gelicek göñlüme belî
Bulduğça şad olur kişi ârâm-gâhını
 - 3 Olsun olursa merdüm-i çeşmümde rû-siyâh
Misk ile kim ber-â-ber ider hâk-râhını
 - 4 Her tâc-dâr kim kodı yoluñda yire baş
Atdı güneş gibi göge zerrîn külâhını
 - 5 Her kim Şehâbî ol büte bir kez ider sücûd
Yazmaz ferîşte haşre dek anuñ günâhını

408

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Hıdmetüñden bendeñi eyyâm mehcûr eyledi
Çeşm-i bed 'âlî-cenâbuñdan beni dûr eyledi
- 2 Tîr-i bârân-ı belâ yağdurdı ğamzeñ üstüme
Sîne-i çâküm mişâl-i beyt-i zembûr eyledi

- 3 Dil muķîm-i külbe-i aĥzân idi maĥzûn u zâr
Müjde-i vaşluñ irişdi anı mesrûr eyledi
- 4 Şevķ-ı ruĥsârûñla gönüm ‘âzim oldı kûyuña
Tâlib-i dîdâr oldı raĥbet-i Tûr eyledi
- 5 Fikr-i ĥaţ u ĥâl-i ĥûbân ile dil târîk idi
Şevķ-ı nâr-ı ‘ârîzuñ yaķdı anı nûr eyledi
- 6 Almaĥ isterler Seĥâbî gözleri dil mürĥını
Ol iki şeh-bâz kaşd-ı şayd-ı ‘uşfûr eyledi

409

Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün

131b

- 1 Rikâbıdur meh-i nev ĥıñķ-ı çerĥ aña tâzî
Ėazâya olalı ‘âzim şehin-şeh-i ĥâzî
- 2 Rikâb-ı devlete başdukça pâ-y-i himmetini
İrişdi ĥûş-i dile feth u nuşret âvâzı
- 3 Cihânı sâye-i luţfında kıldı âsûde
Temûz-ı ĥâdişede şancaķ-ı ser-efrâzı
- 4 ‘Ulüvv-i şânı ile gökde meh-ce-i ‘alemi
Yiridür olsa meh ü âfitâb hem-râzı
- 5 Müdâm feth u zafer mürĥını şikâr eyler
Fezâ-yı himmetinüñ bâz-ı ‘Arş-pervâzı
- 6 ‘Azâb-ı dünya vü ‘uķbâyile mu‘azzebdür
Ėasûd-ı rû-siyehi ĥaşm-ı ĥile-perdâzı
- 7 Müsahĥar eyledi şemşîr-i şâh-ı Rûm gibi
Seĥâbî tîĥ-ı zebânım ‘İrâķ u Şîrâz’ı

410

Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün

132a

- 1 Kılur kemend-i ĥam-ı zülfüñ ile cân-bâzî
Cihânda görmedi kimse bu resme cân-bâzı
- 2 ‘Aceb mi mürĥ-ı dili şayd kılsa bâzî ile
Gözüñ ki oldı fezâ-yı melâĥatuñ bâzı
- 3 Zebân-ı ĥancer-i ĥûn-rîz-i cân-sitânuñdur
Derûn-ı sînede ĥalb-i ĥasûd hem-râzı
- 4 Dem urdı ĥankı muĥâlîf senüñ ĥilâfuñdan
Ki şoñra olmadı feryâd u âh dem-sâzı
- 5 Diler ki ‘arşa-i rezmünde başını kıla top
Şeh-i serîr-i ‘Acem ide gibi ser-bâzî
- 6 Müsahĥar eyledi Tebrîz’i şîr-i bîşe-i Rûm
Muĥâlîf özledi rûbeh-mişâl Şîrâz’ı
- 7 Seĥâbî âhını Tebrîz içinde şandı gören
Çekildi mülk-i Cem’e şancaķ-ı şeh-i ĥâzî

411

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Çâk itdi dest-i 'ışk selâmet yaqasını
Geydürdi ben gedâya melâmet 'abâsını
- 2 Ben ehl-i miñnetem baña şâl-ı belâ yiter
Geysün huzûr tâlibi râhat libâsını
- 3 Virmez gedâ-yı der-geh-i erbâb-ı faqr olan
Dîbâ-yı 'izz ü devlete zillet palâsını
- 4 Vâ'iz fezâ-yı kûyını görseydi bir daği
İtmezdi yâd ravza-i cennet şafâşını
- 5 Bir şâha bende oldı Seĥâbî ki gün gibi
Dikdi felek burûcına nuşret livâsını

412

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

132b

- 1 Gerçi Tûbâ oldı Rıdvân-ı Cenâb'uhn dikmesi
Kâmetüñdür bâg-bân-ı bâg-ı cânuhn dikmesi
- 2 Yiridür baş egmese naĥl-i riyâz-ı cennete
Gül-şen-i 'âlemde sen serv-i revânuñ dikmesi
- 3 Naĥl-i tîrin beslerem ĥûn-ı cigerle olalı
Bûstân-ı dilde bir ebrû-kemânuñ dikmesi
- 4 Şanma müjgânım ki ĥâşâk-i reh-i dil-dârdur
Cûy-bâr-ı dîdede bâd-ı şabânuñ dikmesi
- 5 Dehri pür kıldı Seĥâbî mîve-i 'irfân ile
Naĥl-i tab'um olalı şâh-ı cihânuñ dikmesi

413

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Tûtiyâ itdi şu kim kûy-ı kanâ'at ĥâkini
Gün gibi kıldı münevver dîde-i nem-nâkini
- 2 Dûr kıldı âfitâbumdan beni devrân velî
Dûd-ı âhum tîre itdi encüm ü eflâkini
- 3 Bûy-i dil-dârı işitdi bâddan gül-şende gül
Yile virdi şevqdan pîrâhen-i şad-çâkini
- 4 Cân virür ĥâk olmağa cismi reh-i teslîmde
Seyr iden ol serv-i nâzuñ kâmet-i çâlâkini
- 5 N'eylesün ĥandîl-i mâhı ol ki yaqar şem'-veş
Kûy-ı yârnuñ şubĥa dek her şeb ĥas ü ĥâşâkini
- 6 Qalbe virürken mey-i şâfî şafâ sâķî neden
Tîre kıldı zâhidüñ âyine-i idrâkini

- 7 Cevr ile kıldı Seḫâbî bendesin ol şeh helâk
Bilmedi anuñ dirîgâ qadr-i ‘ışq-ı pâkini

414

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

133a

- 1 Hınçer-i cevrüñle her ki çâk kılsañ sînemi
Göñlümi biñ pâre kııl al kîne-i dîrînemi
- 2 Hindû-yi ḫâlûñ gibi dil olalı âteş-perest
Şevq-ı ruḫsâruñla âteş-ḫâne kıldı sînemi
- 3 Gevher-i peykânuña dil dürcüni kıldum şadef
Eyledüm memlû dür-i sîr-âb ile gencînemi
- 4 Jeng-i ğayrı şaykal-ı mihrüñ göñüldeñ kıldı pâk
Eyledi ḫurşîd-veş şâfi benüm âyînemi
- 5 Ey Seḫâbî delqumı bâd ile kıldum dâğ dâğ
Eyledüm ya‘nî mülemma‘ ḫırqa-i peşmînemi

415

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün

- 1 Şaldı şabâ-mişâl qazâ der-be-der beni
İtdi qader fütâde-i her-reh-güzer beni
- 2 Bir mihr ü mâh-çehre hevâsında zerre-vâr
Ser-geşte kıldı gerdiş-i devr-i qamer beni
- 3 Bir qaşu yadan olalı maḫzûn göñül cüdâ
Tîr-i belâya eyledi devrân siper beni
- 4 Eşküñ ‘aḫîka olsa müşâbih ‘aceb degül
La‘li firâḫı eyledi ḫûnîn-ciger beni
- 5 Ğam çekmeden Seḫâbî yeñilmez gözüm yaşı
Rüsvâ-yı ‘âlem eyledi bu çeşm-i ter beni
- 6 Çekmekden ise ke’s-i ğamı kâşki ecel
İtseydi merg-i câm ile bî-ḫaber beni

416

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

133b

- 1 Eyledi gerdün cüdâ bir mâh-sîmâdan beni
Sâye-veş ayırdı mihr-i ‘âlem-ârâdan beni
- 2 Fâriğ itdi sâḫî-i hicrân yine bir câm ile
Mihnet-i dünyâ ile âşûb-ı ‘uḫbâdan beni
- 3 Qatlümi yarın diyü te’ḫîr ider hecr ey ecel
Gel ḫalâş it va‘de-i imrûz u ferdâdan beni
- 4 Mürde cisme geldi peygâmuñla cân virdi şabâ
Kıldı müstağnî dem-i cân-baḫş-ı ‘Îsâ’dan beni

- 5 Lücce-i hicrâna düşmedi Şehâbî fülk-i ten
Şarşar-ı âhum halâş itdi bu deryâdan beni

417

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 İremez kûh-ı belâma Kûh-ken endîşesi
Bî-sütûn-ı 'ışka te'sîr itmez anuñ tîşesi
- 2 Şehr-i miñnetdür vücûdum kûh-sâr-ı gam başum
Mûy-i jülîdemdürür ol kûh-sâruñ bîşesi
- 3 Ğamzeñe hâcet degül ta'lîm-i bîdâd eylemek
Kim o mekkâruñ şehâ cellâdluğdur pîşesi
- 4 Gül-şen-i dil olalı menzil-geh-i sulţân-ı 'ışk
Ğonce-veş hâlî degül bir lahza meyden şîşesi
- 5 'İşk-ı Şîrîn ile Ferhâd'uñ Şehâbî hâlini
Bî-sütûna şerh ider bir bir zebân-ı tîşesi

418

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

134a

- 1 Yağdı yandurdı derûnum âteş-i pür-tâb-ı mey
Sâkiyâ bu âteşi def' itmez illâ âb-ı mey
- 2 Bâdeden zâl-i hîred düşse 'aceb mi ayağa
Rüstem-i Zâl'i ayağdan düşürür sürh-âb-ı mey
- 3 Maţla'-ı envâra döndi zulmet-âbâd-ı vücûd
Aña bir pertev şalaldan mihr-i 'âlem-tâb-ı mey
- 4 Seng-i tevbeyle esâs-ı dînüñi kıl üstüvâr
İtmedin vîrân binâ-yı 'ömrüñi seyl-âb-ı mey
- 5 Dûr ider halkı Şehâbî devlet-i bîdârdan
Bâde-i 'ayş-ı şabûhı birle şeker-h^wâb-ı mey

419

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Halâvetden dem ururmuş dururken leblerüñ kandi
Yiridür olsa bendinden cüdâ ney-şekkerin bendi
- 2 Bulınmaz sen melek-şûret perî-zâduñ nazar kılsañ
Meger âyînede yâ âbda mişli vü mânendi
- 3 Bu hüsn ü bu melâhat kim habîbüm sende var bilmem
Ki Yûsuf'sın ve yâhud Yûsuf'uñ şâyeste-i ferzendi
- 4 Dehânuñ goncesi gül-zâr-ı hüsnüñ verd-i handânı
Boyuñ servi leţâfet bâğınuñ nağl-i berûmendi
- 5 Şehâbî Rûm'da bir husrev-i hûbâna dil virdüm
Ğöñülden gitdi mihr ü mâh-rûyân-ı Semerķandî

420

- Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün
- 134b
- 1 Sâyesinde kâkülün hürşîdi pinhân eyledi
Rûz-ı 'uşşâkı şeb-i târ ile yeksân eyledi
 - 2 Şâm-ı zülfünden güzër kıldı seher vaqti şabâ
Hâtır-ı mecmû'-ı 'uşşâkı perîşân eyledi
 - 3 Gördi ruhsâruñ şabûhîden şafağ-gün olduğın
Şubh-ı şâdıq şevqdan çâk-i girîbân eyledi
 - 4 Görmeden cânânı cân virmek katı düşvâr idi
Veh ki hicrân baña ol düşvârı âsân eyledi
 - 5 Her binâ kim yaptı seng-i zühd ile mi'mâr-ı 'aql
Bâde seyl-âbıyla anı 'ışk vîrân eyledi
 - 6 Kirpigün nâvekleri kıldı Sehâbî kâlbine
Bâğa gül devrinde ol luftı ki bârân eyledi

421

- Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün
- 1 Beni 'uşşâk mâ-beyninde gördiler fûnûn ehli
Temennâ itdiler benden sebak 'ışk u cünûn ehli
 - 2 Girîbân-ı sükûn u ceyb-i şabrı çâk kılmazdı
Dil-i mecnûnum olsaydı eger şabr u sükûn ehli
 - 3 Şeb-i hecründe ey hürşîd-i tal'at dûd-ı âhumdan
Siyeh-pûş oldu ser-tâ-ser bu kaşr-ı nîl-gün ehli
 - 4 Velî bir vech ile sehââr-ı gamzeñ itmedi bî-hod
Ki huş-yâr ideler ta'vîz ile anı fûsûn ehli
 - 5 Cihânda olmasa kâmuñ revâ gam çekme 'âdetdür
Hemîşe nâ-murâd eyler Sehâbî dehr-i dîn ehli

422

- Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün
- 135a
- 1 İstemez maqtûl-i şemşîr-i maḥabbet türbeti
Sâlik-i râh-ı fenâ n'eyler cihânda şöhreti
 - 2 Gitdi cânânım belâ küncinde tenhâ kaldı ten
Gel demidür ey ecel fevt itme şimdi fırsatı
 - 3 Merdüm-i bîmâra tîmâr eyleyelden leblerün
Ârzû itmez tabîbüm haste-diller şîḥḥati
 - 4 Cür'a-i 'ışkuñ beni 'âlemden itdi bî-ḥaber
Var imiş bu bâdenün sâḳî 'aceb keyfiyyeti
 - 5 Tâ'atünden müdde'î baş çekse olur 'âkıbet
Pây-mâl-i ḥayl-i miḥnet külbe-i bî-devleti

- 6 İdeli ‘uşşâka ta’yîn-i merâtib şâh-ı ‘ışk
Gördi ben dîvâneye lâyıq mağâm-ı hayreti
- 7 Reh-ber oldı pîr-i deyr itdüm güzêr mey-ğâneye
Müjde kim dünyâda buldum ey Şehâbî cenneti

423

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 1 İtmeydüm ‘ışkuñı Hâk’dan temennâ kâşkî
Almaydum başuma biñ dürlü gavgâ kâşkî
- 2 Çün esîr oldum kemend-i ‘ışkuña bî-ihtiyâr
Olmaydum halk içinde beyle rüsvâ kâşkî
- 3 Çünki rüsvâlıgla devrân öldürür âhır beni
Cennet-i kûyuñ baña olsaydı me’vâ kâşkî
- 135b 4 Cennet-i kûyuñ baña me’vâ olıcağ gâh gâh
Anda kılsaydum meh-i hüsnüñ temâşâ kâşkî
- 5 Ey Şehâbî sâye-veş oldı vücûdum muzmañil
Olmaydı dilde mihr-i ‘ışk peydâ kâşkî

424

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 1 Cevr ile şâhum kapuñdan ol ki dūr itdi beni
Bî-ğuzûr olsun ki gâyet bî-ğuzûr itdi beni
- 2 Sûz-ı ‘ışkuñ itdi cism ü cânâ göñlümden eşer
Veh ki bu âteş ser-â-ser garğ-ı nūr itdi beni
- 3 Âdem-âsâ cennet-i kûyuñ temennâsı şehâ
Ravza-i firdevs-i a‘lâdan nüfûr itdi beni
- 4 Şâm-ı hecri bir kıyâmet-kâmetüñ feryâd kim
Mübtelâ-yı miñnet-i şubh-ı nüşûr itdi beni
- 5 Ey Şehâbî ihtiyâr itdüm melâmet şâlnı
Çün selâmet hil‘atinden ‘ışk ‘ûr itdi beni

425

Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün

- 1 Kılup ‘azm-i sefer ârâm-ı cânım benden ayrıldı
Taşavvur eyledüm kim cân-ı şîrîn tenden ayrıldı
- 2 Vişâle irmeden nâ-kâm göñlüm gitdi kûyından
Yine hasretle bülbül hayf kim gül-şenden ayrıldı
- 3 Karayı ağdan fark itmez oldı gözlerüm tâ kim
Ruñuñla nağş-i hâlüñ dîde-i rüşenden ayrıldı
- 136a 4 Marîz-i hecrüñüñ şordum tabîbe çâresin bilmez
İrişdi derd-i bî-dermâna her kim senden ayrıldı

- 5 Şaf-ı ‘uşşâka toğrıldı Seĥâbî döndi zâhidden
Kâtıldı dostlar alayına düşmeden ayrıldı

426

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 1 Çeşm-i câna sürme kıldı kim ki ol ĥâk-i deri
Almaz oldu ‘aynına ey ĥwâce kuĥl-i ağberi
2 Ĥâk-i râhın göz terâzûsiyle darter mihr ü mâh
Ey ‘Utârid epsem ol kim Zühre olmuş müşteri
3 Çeşmüñi ebrûn ile ruĥsârûñ üzre seyr iden
Gördi mihr üstinde Mirriĥ’i elinde ĥanceri
4 ‘Ârızûñ oldu ĥayâdan ĥarkâ-i âb u ‘araĥ
Aña bir gün nisbet itdüm tâze gül-berg-i teri
5 Mâlik-i mülk-i me‘ânîdür Seĥâbî olalı
Bir Ĥasen-şûret Nebî-sîret ‘Alî’nüñ Kânber’i

427

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

- 1 Seng-i endûh ile vîrânemüz âbâd itdi
Yine ĥam ĥâtır-ı maĥzûnumuzı şâd itdi
2 Kıldı her ĥâne ki yoluñda binâ merdüm-i çeşm
İrdi seyl-âb-ı sirişküm anı ber-bâd itdi
3 Sîneme kıldı şehâ nâĥun-ı miĥnetle ĥamuñ
Bî-sütûna anı kim ‘ışk ile Ferhâd itdi
136b 4 Seg-i kûyuñ beni nâlân göricek ĥapuñda
Şubĥa dek gice ile durmadı feryâd itdi
5 Bâĥ-bân görmedi beñzer ruĥ ile zülfüñi kim
Vaşf-ı ruĥsâr-ı gül ü turre-i şimşâd itdi
6 Benem ol rind ki mey-âba virüp ĥânesini
Vardı bir ĥâne ĥarâbâtda bünyâd itdi
7 Kâfes-i tende esîr olmuş idi cân mürĥı
İrişüp hecr Seĥâbî anı âzâd itdi

428

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

- 1 Aĥsadan¹⁵⁷ fazl u bahâ ‘arşası ‘allâmesini
Öğredürse n’ola Firdevsî’ye Şeh-nâmesini
2 Şâhumuz medĥini her ĥâh ki inşâ kılsaĥ
Müftî-i çerĥ elinden çekerüz ĥâmesini

¹⁵⁷Bu kelime sözlüklerde ‘aksatma, şaşirtma, yanılma” şeklinde karşılanmaktadır. Bu beyitte ne anlatılmak istenildiği, daha doğrusu cümlenin fâilinin kim olduğu açık değildir.

- 3 Nazm cem‘iyyetini dağıduruz Pervînuñ
Bozaruz ‘arşa-i eflâkde hengâmesini
- 4 Seng-i âh ile şıruz mihr ü mehûñ kândîlin
Tende pîr-i felegûñ hark iderüz câmesini
- 5 Sûz-ı dil yakmasun ey bâd kebûter bâlin
Sen ilet şâha Şehâbî kılınıñ nâmesini

429

Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün

137a

- 1 Diler ağıâr zevk-i vuşlatı ‘uşşâk hicrânı
Meges cüllâb arar pervâne ister nâr-ı sûzânı
- 2 ‘Adem iklimine şaldı kazâ Ferhâd u Mecnûn’ı
Baña degdi melâmet kûh-sârı gam beyâbânı
- 3 ‘Aceb mi ol perî olsa raķîb-i dîv ile râmum
Ki her bir dâğdur sînemde bir mühr-i Süleymânî
- 4 Perîşân hâlümü zülf-i perîşanuñ bilür zîrâ
Perîşân olmayan bilmez begüm hâl-i perîşânı
- 5 Bu şî‘r-i pür-şanâyî‘ olalı meşhûr ‘âlemde
Şehâbî kimse yâd itmez ‘Acemde nazm-ı Selmân’ı

430

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 1 Şafha-i hüsnünde ey mülk-i me‘ânî husrevi
İki mevzûn kaşlaruñdur şâh-beyt-i Meşnevî
- 2 Şems-i ruhsârûñ dile eyler tecellî dem-be-dem
Çerha girsem gün gibi olsam ‘aceb mi mevlevî
- 3 Yağdı yârân-ı şafâyı bezm-i gayra virdi nûr
Ey gönül seyr eyle ol şem‘-i sa‘âdet-pertevi
- 4 Zülf-i kâfir-kîş ile bir dil-ber-i tersâ bu gün
Ey Muhammed ümmeti kıldı cihânı ‘İsevî
- 5 Ey Şehâbî tâbî‘-i tarz-ı Necâtî ola mı
Ol ki sûz u derd ile oldı Nevâyî peyrevi

431

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

137b

- 1 Müdde‘î bâ‘iş-i cem‘iyyet-i yârân oldı
Beñzer ol kâfir-i bî-raħm müselmân oldı
- 2 ‘Işķ-ı Yûsuf zaħmı Mısr-ı dile kıldı ‘azîz
Yir yüzi dîde-i bed-ķ^wâhuma zindân oldı
- 3 Reşkden olmuş idi kârı hasûduñ müşkil
İrdi âhır eceli müşkili âsân oldı

- 4 Leblerüñ şevkı ile bâdeye düşdi zühhâd
Yine cem'iyet-i mey-ğâne firâvân oldı
- 5 Eyledüm çeşm ü dile ra'd u şehâbı nisbet
Ey Şehâbî biri nâlân biri giryân oldı

432

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 Kıldı şevk-ı leb-i dil-dâr kadeğ-nûş beni
Bâde merd-efgen imiş eyledi bî-hûş beni
- 2 Bir siyeh-çerde güzel oldı nazardan ğâyib
Merdüm-i dîde gibi itdi siyeh-pûş beni
- 3 Söyleden âyinedür tûtî[y]i hayrânam kim
Neden itdi ruğı âyinesi hâmûş beni
- 4 Korkarın yâr ile el virmeden âğûş u kenâr
Eyleye genc-şifat hâk der-âğûş beni
- 5 Haşre dek nazm ile yâd olur idim eylemese
Ey Şehâbî kerem-i şâh ferâmûş beni

433

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

138a

- 1 Oldı hağdan ol had-i pür-ğâl bir yüzden dağı
Dil perîşândur elemden hâl bir yüzden dağı
- 2 Seyr iderdüm reml-i tâli'den ezel şekl-i ferağ
Görinür şimdi baña eşkâl bir yüzden dağı
- 3 Vaşl-ı yâra dâll şanurdum tarîk-i eşkümi
Nağl ider aḥkâmını remmâl bir yüzden dağı
- 4 Eylemez ârâm bir sâ'at dil-ârâm olmasa
Oldı veh kim bu dil-i meyyâl bir yüzden dağı
- 5 Hâlsuz hem gerçi hâlet-bağşdur hüsn-i bütân
Gösterür anı velîkin hâl bir yüzden dağı
- 6 Hâlet-i 'ışkı zebân-ı hâlden fehm eyle kim
Añladur anı lisân-ı kâl bir yüzden dağı
- 7 Dün Şehâbî müdde'inüñ hâlini sordum didi
Tâli'üm idbârda iqbâl bir yüzden dağı

434

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Ğonce-veş dem-beste kılmışdı ğam-ı devrân beni
Rûzigâr oldı muvâfık eyledi ḥandân beni
- 2 Tâ ğubâr itdüm vefâ yolında hâkî cismümi
Tütüyâ-veş gizler oldı dîdede a'yân beni

- 3 Ma'rifet eflâkinüñ ben mihr-i 'âlem-tâbıyam
Görebilmez derk idüp huffâş-veş nâ-dân beni
- 4 Ey felek mey-hânede başum sıfâlin kıl kadeh
Gayr bezminde kadeh-veş itmeye ser-gerdân beni
- 5 Husrev-i ehl-i kemâl oldum Şehâbî ideli
Ol şeh-i mülk ü me'ânî şâhib-i dîvân beni

TÂRÎH-İ İTMÂM-I CÂMÎ-İ ŞERÎF-İ HA,RET-İ PÂDİŞÂH
DÜNYÂ-PENÂH SELLEMA'LLÂH

- 138b
- Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün
- 1 Hâmî-i dîn şeh-i Süleymân-ıqadr
Ol sa'âdet serîrinüñ şâhı
 - 2 Ol ki esrâr-ı gayba mağzendür
Dil-i pâkî zamîr-i âgâhî
 - 3 Millet ü memleket şalâhı için
Luğf ile qahrı[du]r¹⁵⁸ âmir ü nâhî
 - 4 İtdi bir câmî'-i şerîf binâ
Kıldı ma'mûr Ka'betu'llâh'ı
 - 5 Göricek qubbesiyle bünyâdın
Kıldılar secde mâh ile mâhî
 - 6 Müncelî kıldı qubbesindeki mîl
Tûtiyâ-vâr dîde-i mâhı
 - 7 Pestdür irtifâ'-ı qadriyle
Felegüñ bu refî'-i har-gâhı
 - 8 Sâl-i târîhini Şehâbî'den
İstedüm k'ola tab'-ı dil-ıh'wâhı
 - 9 Hâtif-i gayb didi târîhin
'Buldı itmâm câmi'-i şâhî' (964/1556)

¹⁵⁸Metinde yoktur, vezin gereği ilave edilmiştir.

Rubâ'iyât

1

Ahreb

139a

Tevhîd riyâzında olup nağme-serâ
Mürgân-ı “ülî ecnihatin”¹⁵⁹ oldu gûyâ
Bu nağmeyi itdiler edâ ‘acz ile kim
“Sübhâneke lâ ‘ilme lenâ illâ mâ”¹⁶⁰

2

Ahreb

Ey mülk ü melek gedâ vü muhtâc saña
Vey ‘arş-i berîn pâye-i mi‘râc saña
Sen tâc-ı ser-i hayl-i rusûlsin ne ‘aceb
Ger olsa “le‘amrük”¹⁶¹ güher-i tâc saña

3

Ahreb

Müş tâkdur ey gevher-i sîr-âb saña
K’âş olsa şadef dîde-i aḥbâb saña
Mülk ü melekûta kıble-i tâ‘atdür
Olalı iḳâmet yiri mihrâb saña

4

Ahreb

Bülbül ger iderse verd-i ḥandâna du‘â
Yâ fâhteler serv-i ḥırâmâna du‘â
Eyler melek ü ins ü perî şâm u seḥer
Sultân-ı cihân Şâh Süleymân’a du‘â

5

Ahreb

139b

Ger oldu ise maḳâm meyhâne baña
Ṭa’n eyleme ey vâ‘iz-i ferzâne baña
Ḳassâm-ı ḳader ezelde taḳdîr itmiş
Tesbîḥ saña sâgar u peymâne baña

6

Ahreb

Cevr ü sitem-i raḳîb ile hecr-i ḥabîb
Derdâ ki beni eyledi muhtâc-ı ṭabîb

¹⁵⁹Bk. not. 7.

¹⁶⁰“Melekler, ‘Yâ Rab, seni noksan sıfatlardan tenzih ederiz, senin bize öğrettiklerinden başka bizim bir bilgimiz yoktur. Şüphesiz âlim ve hakim olan ancak sensin’ dediler”, **Kur’ân**, Bakara sûresi, 2/32.

¹⁶¹“(Rasûlüm), hayâtın hakkı için, onlar sarhoşlukları içinde bocalıyorlardı”, **Kur’ân**, Hicr sûresi, 15/72.

Çün derde aña 'ilâc şordum didi kim
Yâ devlet-i vaşl-ı yâr yâ merg-i raķîb

7

Ahreb

Ey dost benüm naşîhatum dut kerem it
'İzzet haremide kendüñi muhterem it
Meyhâneden eyle 'azm-i tavf-ı der-i yâr
Çık beyt-i harâmdan tavâf-ı harem it

8

Ahreb

Oldı ğamuma ol hadd-i dil-keş bâ'is
Hem cânımı yaķmağa ol âteş ba'is
Gördükde cünûnum beni 'ayb eyleme kim
Bu hâlete oldı bir perî-veş ba'is

9

Ahreb

Ey hâk-i derüñde her gedâ şâhib-i tâc
Her şâhib-i tâc dergehüñde muhtâc
Hindûlaruña kapuñda teslîm eyler
Şâh-ı Hutun ü hân-ı Hıttâ bâc u harâc

140a

10

Ahreb

Olsa ğam-ı rûzgâr ile dil mecrûh
Nûş eyle şarâb-ı nâb hengâme-i şabûh
Câm-ı mey-i cân-fezâ odurur fi'l-vâķi'
Tûfân-ı ğama nümûne-i keştî-i Nûh

11

Ahreb

Ger Rûmdurur yirüñ ü ger hıttâ-i Belh
Şîrinlik ile nûş ideğör bâde-i telh
Kıl 'iys u neşât irmeden ey sâķî
'Ömrüñ meheng-i ğurresine âfet-i selh

12

Ahreb

İrdi şeb-i vaşl vü oldı fürķat nâbûd
Ĝam itdi bizi vedâ' vü miñnet bedrûd

Gelsün bu gice Zühre'ye deñ 'ıyş idelüm
İtsün meh-i nâ-kâsteyi kâse-i 'ûd

13

Ahreb

140b

Çün hattına oldı hadd-i cânân kâğaz
Olsa ne 'aceb qarîn-i Qur'ân kâğaz
Yârûñ ğarażı bûy-i meyi def' gibi
Kim dutdı dehânı içre pinhân kâğaz

14

Ahreb

Bağdı felek-i nâzdan ol ğayret-i hûr
Yağdı beni nâr-ı tal'ati eyledi nûr
Ağyâra eşer itmedüğinden bildüm
Hâşâk ü hâsı yakmaz imiş âteş-i Tûr

15

Ahreb

Nevrûz gelüp irişdi eyyâm-ı bahâr
Taht-ı Hâmel üzre dutdı hürşid qarâr
Zülf ü ruğ-ı manzûruma nâzır olanuñ
Ma'lûmı olur tesâvî-yi leyl ü nehâr

16

Ahreb

Gül-zârda hengâm-ı seher bir nice yâr
Olduğ kadeh-i lâle ile bâde-güsâr
Ağyâr geçüp görindi ol lâle-'izâr
Ya'nî 'ağab-ı şitâda irişdi bahâr

17

Ahreb

141a

Ser-mestem ü destümde tolu câm henûz
Başda heves-i bâde-i gül-fâm henûz
Sâkî baña rez duğterini 'ağd ideli
Düşize idi mâder-i eyyâm henûz

18

Ahreb

İrişdi kıyâs u 'ağla medhûñde hirâs
'Âciz şifatuñda 'ağl mânend-i kıyâs

Seylâb-ı taḥayyür ile vîrân oldı
Her beyte ki tarḥ oldı bu ma‘nîde esâs

19

Ahreb

‘Arz ideli ol mâh-veşüm vesmelü kaç
Kaldurdu hilâl gökde da‘vâ ile baş
Pîr-i felege hacâlet irdi kıldı
Ebrû-yı hilâli tîğ-ı mihr ile tırâş

20

Ahreb

Dimem saña kim müdâm mânend-i ḥavâş
Ben zâruñı eyle maḥrem-i ḥalvet-i ḥâş
Vuşlat demidür ḳanımı dök cânımı al
Ya‘nî elem-i firâḳdan eyle ḥalâş

21

Ahreb

Cem‘iyyet ider müdâm aşḥâb-ı ğaraż
Meftûḥdurur hemîşe ebvâb-ı ğaraż
Yaḳdı ten-i ḥâksârı virdi bâda
Nâr-ı ḥased ü nifâḳ ile âb-ı ğaraż

141b

22

Ahreb

Dehr içre ḳarâr itme ki bu köhne bisât
Hem miḥnete menzildür ü hem derde ribât
Baş itme bisâtı anda zîrâ ki degül
Bu deyr-i ḥarâb cây-ı ârâm u neşât

23

Ahreb

Ğamzeñ olalı zulmet ile ḳandan maḥzûz
Cân maḥbes-i tende oldı andan maḥzûz
Ḥazz itse gönül ‘aceb degül tîğüñdan
Leb teşne olur âb-rû andan maḥzûz

24

Ahreb

Tende dil ü cân iderdi peyveste nizâ‘
Arada çekerdüm men dil-ḥaste şudâ‘
Ol demde irişdi nâ-gehân şaḥne-i ‘ışḳ
Cân tende nihân oldı vü dil kıldı vedâ‘

25

Ahreb

142a

Şevk âteşi ile tende yakup nice dâğ
 Olduğ bu gice mu'tekif-i künc-i ferâğ
 Râğib degülüz şem'-i şeb-efrûza yiter
 Virânemüze pertev-i mehtâb çerâğ

26

Ahreb

Çekdi mûjeden gamze-i dilber eli şaf
 Kıldı tenümi nâvek-i bîdâda hedef
 Peykân-ı hadengi ile sînem tldı
 Oldı dür-i şehvâr ile memlû bu şadef

27

Ahreb

Cünbiş ideli rûz-ı ezel hâme-i 'ışk
 Hıatm oldı benüm nâmum ile nâme-i 'ışk
 Ger sûz-ı cigerden nefesüm olmasa germ
 Germ olmaz idi bu resme hengâme-i 'ışk

28

Ahreb

Gönlüm olalı 'ışk tarîkında şadîk
 Gam oldı aña hem-dem ü endûh refîk
 Dil vuşlatuñı taşavvur eyler ammâ
 Erbâb-ı hıred eylemez anı taşdık

29

Ahreb

142b

Göz yaşını veh ki lâle-gûn itdi firâk
 Dil gönçesini de garq-ı hûn itdi firâk
 Tölmüşdi şarâb-ı şevk ile şîşe-i dil
 Ol şîşeyi dökdi ser-nigûn itdi firâk

30

Ahreb

'İşk ehline bir tâze civân pîr gerek
 Anuñ talebinde hüsni-i tedbîr gerek
 Dil sünbül-i zülf-i yâre âşüfte geçer
 Dîvâne olupdur aña zencîr gerek

31

Ahreb

Her beyte ki mi'mâr-ı hîred urşa temel
 Reşk itse metânetin görüp kaçır-ı Zuhal
 İm'ân-ı nazarla anda baksañ görünür
 Bî-terbiyet-i luğf-ı şehinşâh hâlel

32

Ahreb

Mağmûram u elde nağd-i cân dilde elem
 Geldüm der-i meyhâneñe ey pîr-i haram
 Çok bâde 'inâyet eyle az ise derdüm
 Ben kemlik idersem saña sen eyle kerem

33

Ahreb

Sâkî kerem it şarâb şun nûş idelüm
 Bir dem ğam-ı eyyâmı ferâmûş idelüm
 Lahñ-ı hoş-muṭribi koyup niceye dek
 Efsâne-i telḥ-i vâ'izi ğuş idelüm

143a

34

Ahreb

Şanma beni kim vişâlsüz nâ-şâdam
 Endûh u ğam-ı firâk ile mu'tâdam
 Şâdam şanemâ ki devlet-i 'ışkuñda
 Endîşe-i vaşl u hecrden âzâdam

35

Ahreb

Geh zâhid ile şavma'ada yâram ben
 Geh mu'tekif-i hâne-i hammâram ben
 Eflâk-şıfat müdâm seyyâram ben
 Her ğuşede mâhumı talebkâram ben

36

Ahreb

Cânân talebinde ger idersen tek ü dû
 Ten mezra'in it dâs-ı fenâ birle direv
 Ger eylemese vücûdını zâr u nizâr
 Hürşîd ile olmazdı muḫârin meh-i nev

37

Ahreb

143b

Meyden idebilmez ehl-i müşrib tevbe
 Virme aña ey şâhib-i mezheb tevbe
 Sâkî beni şubh-dem peşimân eyler
 İtsem elem-i humârdan şeb tevbe

38

Ahreb

Maḥmûram vü leb-teşne-i câm ey sâkî
 Vir destüme bâdeyi müdâm ey sâkî
 Çün dehre şebât yoḡdur u ‘ömre devâm
 Şun nûş idelüm ‘âle’ d-devâm ey sâkî

39

Ahreb

Ger istemese raḡîb ma’dûm beni
 Sürmezdi ḡapuñdan yine maḡrûm beni
 Şâdam ki felek ḡıldı ‘alâ zu‘m-ı ‘adû
 Meddâḡ-ı ḡidiv-i ḡıḡta-i Rûm beni

40

Ahreb

Dehr itdi esîr-i ‘ıḡḡ nâ-gâh beni
 Esrâr-ı ezelden itdi âgâh beni
 El-minnetü li’llâh ki ḡıldı mümtâz
 Aḡrânımdan luḡf-ı şehen-şâh beni

KAŞÎDE DER VAŞF-I BAHÂR
VÜ MEDH-İ HA,RET-İ HUDÂVENDİGÂR

- Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün
- 144a
- 1 'Âşık sevindi müjde-i vaşl-ı nigârdan
Şâd oldu 'andelîb nüvîd-i bahârdan
- 2 Emvât-ı bâğ geydi yine kisvet-i hayât
Âşâr-ı şun'-ı hazret-i Perverdigâr'dan
- 3 Gül-zâr-ı kâyinât sarây-ı sürûrdur
Elhân-ı 'andelîb ile şavt-ı hezârdan
- 4 Toldı şarâb-ı şeb-nem ile câmı nergisün
Miskîn halâş oldu şudâ'-ı humârdan
- 5 Bîdâr kıldı hûâbdan ebkâr-ı gonce[y]i
Gül-bâng-i 'andelîb yemîn ü yesârdan
- 6 Etrâf-ı gülde sebze-i nev-res nümûnedür
Gül-zâr-ı 'arîz üzre haç-ı sebz-i yârdan
- 7 El uzadur çenâr benât-ı şükûfeye
Kumrı figân iderse yiridür çenârdan
- 8 Yaykar çemen libâsını şâbûn-ı berf ile
Reng aldı gibi çerh zümürüd-i nigârdan
- 9 Âb-ı revân terâne-serâdur 'aceb degül
Ger serv rakş ide taraf-ı cûy-bârdan
- 10 'Ayyâr-veş nezâket ile kapdı rûzigâr
Berfüñ 'imâmesini ser-i kûhsârdan
- 11 Beñzer ikisi birlige bitmiş ki seyr iden
Fark idemez benefşeyi zülf-i nigârdan
- 12 Destümde lâle-gün mey ile vaçt-i şubh-dem
Geçdüm şabûhî eyleyürek lâle-zârdan
- 13 Elfâz-ı dil-pezîr ile bu kavlı-i rûh-bağş
Cân sem'ine irişdi zebân-ı hezârdan
- 144b
- 14 Kim rûzigâr-ı 'îyş u zamân-ı neşâtdur
Hoş gör demi murâduñı al rûzigârdan
- 15 Hûbân-ı gül-'izâr ile gül-zâra çıkdı yâr
Nağl-i gül oldu münfa'il ol gül-'izârdan
- 16 Dest-i nigârumuñ göricek rengini şehâb
Yaykatdı serv destini reng-i nigârdan
- 17 Ya'kûb-vâr dîde-i ümmîdümüz sefid
Olmışdı miñnet ü elem-i rûzigârdan
- 18 İrdi beşîr-i bâd-ı seher-gâh nâ-gehân
İrgürdi sürme hâk-i reh-i şehriyârdan
- 19 Şâhib-kırân-ı 'âdil [ü] gâzî ki 'âleme
Feyz-i 'amîmdür kerem-i Gird-gâr'dan

- 20 Hızr u Mesîh-rütbe Süleymân ki vahş u tayr
Eyler sücûd der-gehini her kenârdan
- 21 Zıll-ı himâyetinde olan âfitâb-vâr
Aldı murâdını felek-i kec-medârdan
- 22 Her mu‘teber ki bulmadı bâbında i‘tibâr
Tard oldu çıktı dâyire-i i‘tibârdan
- 23 Bûy-ı bahâr-ı luğfina karşı meşâm-ı dehr
Müstâgnî oldu nâfe-i müşg-i Tatâr’dan
- 24 Her kim ki oldu hâk-i cenâbında zerre-vâr
İrgürdi başını felege iktidârdan
- 145a 25 Gizler felek gözinde milk-i gerd-i râhını
Kuhl-i cilâ idinse gerek ol gubârdan
- 26 Hûn-ı havârici yire dökdi ‘Alî-mişâl
Tîgî ‘alâmet olsa n’ola Zü’l-fiğâr’dan
- 27 Kâtl-i ‘adûya olsa n’ola rağbeti ziyâd
Eyler mi şâh-bâz ferâgat şikârdan
- 28 Peykân-ı tîri hûn-ı e‘âdîden oldu sürh
Bir nâ-şükûfte gonca ‘ıyân oldu hârdan
- 29 A‘dâ-yı bed-nihâdına kâr olmayınca zâr
Kahrı ferâgat eylemedi kâr-zârdan
- 30 Yüz yire kor müdâm selâtin-i rûzgâr
Yüz yirde çapusunda ser-i inkisârdan
- 31 Gûş eylese gazâlarını nükte-dân-ı Tûs
Hâmûş olurdu midhat-i İsfendiyâr’dan
- 32 ‘Aql idemez ihâta kemâlin ‘aceb degül
Vaşfi birûn olursa haddü’l-hişârdan
- 33 Oldı güher-i şamîm şadef içre nâ-bedîd
Evşâf-ı şehde bu güher-i şâh-vârdan
- 34 ‘Ummân Sehâbi çekse hacâlet ‘aceb midür
Bağr-i sühanda bu dürer-i âb-dârdan
- 35 Çarç oldu fülk-i fikr bihâr-ı medâyihe
Çek sâhile du‘âyile anı bihârdan
- 145b 36 Niçe ki vâki‘ ola müsâvât u ittihâd
Leyl ü nehâra mağdem-i faşl-ı bahârdan
- 37 Rûz u şeb-i neşâtına endîşe-i fütûr
İrişmesün te‘âkub-ı leyl ü nehârdan

MUHAMMES

Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün

1

Enîn-i derd ile şanma şeb-i fûrkatde nâlânuz
Sürûd-ı ‘ışkdur taḥrîrümüz mürğ-ı hoş-elḥânuz
Bu gün mihr-i cihân-ârâ gibi meşhûr-ı devrânuz
Ne mîr-i âsumân-rif‘at ne ḥâḳân-ı cihân-bânuz
Bi-ḥamdi’llâh gulâm-ı şâh-ı dîn Sultân Süleymân’uz

2

İşitdük itmek istermiş bizümle müdde‘î ḡavḡâ
Muḥâbâ itmesün meydâna gelsün eylesün da‘vâ
Bütün dünyâ bizümle düşmen olsa itmezüz pervâ
Kemân-veş ḡûşe-ḡîriz tîr-veş üftâdeyüz ammâ
Deminde düşmen-i dîn ḳaşdına şemşîr-i bürrânuz

3

Ṭama‘ erbâbını zemm eyleyüp ursak n’ola ta‘nı
Gerekse Ḥâtem’i tavşîf ḳılsunlar gerek Ma‘nî
Feşâḥat mülkini alduḳ bizümdür ḳişver-i ma‘nî
Gehî Selmân-ı ‘aşruz ḡâḥ Ḥassân-ı zamân ya‘nî
Muḥammed-ḥulḳ bir şâha du‘â-ḡûyuz şenâ-ḥwânuz

4

146a

Düşen râh-ı fenâda Yûsuf-ı Ken‘ân-şîfat çâha
İrişe Mısr-ı ‘izzetde ‘aceb mi rif‘at ü câha
Sa‘âdet yâr olup devlet müsâ‘id minnet Allâh’a
Olalı âsitân-ı devletinde bende ol şâha
Diyâr-ı ‘ışḳa mîrüz mülk-i istiḡnâya sulṫânuz

5

Gerekmez rind-i ‘âlî-himmete dünyâ vü “mâ-fihâ”¹⁶²
Tek olsun cennet-i kûy-ı dil-ârâmı aña me’vâ
Ḥavâdiş her ṫarafdan olsa ḥaṫṫ-ı yâr-veş peydâ
Seḥâbî çekmezüz ḥayl-i ḥavâdişden elem zîrâ
Muḳîm-i âsitân-ı ḳuṫb-ı devrân zıll-ı Yezdân’uz

¹⁶²Orada bulunan.

- 1 “Bi-ḥamdi’llâhi ve’l-minne”¹⁶³ ki bu dűrer-i ğurer-i űadef-i ḥâtır-ı perîűân silk-i cem’iyyetle muntazam
- 2 olup nâm-ı nâmî-i hűmâyűn-ı ḥazret-i pâdiűâh-ı rub’-ı meskűn ile iḥtimâm bulup
- 3 encâma irdi. Kilk-i bedâyi’-nigâr-ı sűḥan-gűzâr bu nazm-ı nazîm-i âb-dâr ile târîḥ-i itmâmın űahîfe-i beyân űzre ‘ıyân eyler

TÂRÎḤ-İ İTMÂM-I DÎVÂN

Mef’űlű Fâ’ilâtű Mefâ’ilű Fâ’ilűn

Ḷalbűm gibi Seḥâbî perîűân idi sűzűm

Cem’iyyetine oldu sebep ol perî-veűűm

Dîvân-ı dil-kűűâmı açup eyleseñ nazâr

Târîḥin añladur saña ‘eű’âr-ı dil-keűűm’ (966/1558)

¹⁶³ űűkűr ve minnet Allah içindir.

